

له میژە مردبووم

چیرۆکیك له باره‌ی ئه‌رمه‌ن و كورد

په‌زوه ئه‌له‌سه‌وه‌د
وه‌رگێرانی: د. ئه‌حمه‌د فاته‌ح مه‌مه‌د

له میژده مردبووم

نووسین: رهزوه ئه لئه سوهد

وه رگيراني: د. ئه حمهد فاتح محهمهد

بابهت: رۆمان

نه خشه سازي: رهوشت محهمهد

تيراژ: (۵۰۰) دانه

نۆره ي چاپ: يه كه م ۲۰۲۳

له به ريوه به را به تبي گشتي كتيخانه گشتيه كان

ژماره (۱۵۰۱) ي سالي ۲۰۲۳ پي دراوه

«تا ئەقڵ پەرگىر بىت، راچەنىن ئەستەمە».

«هەيزەكانى خۆشەويستى و ھەماھەنگى و لايىوردەيى لەو ھەدا بەديار دەكەويت كە رايچكەي مەعريفە بگريته بەر بۆ ئەو ھى لە ئيش و ئازارەكان قوتاربين».

زان لوك تولا بريس - فەلسەفەى ئەلەزن

«من بەتەنھا خۆشم ناوييت، بەلكو دەردەدارى تۆ بووم، ھەرچەند بىر ئەكەم زياتر پەريشان دەبم».

مەولانا جەلالەددىنى رۆمى - ئەلمەسنەوى

پیتشه کی نوسهر

یه کهم جار که بیروکه کهم بۆ هات ناوه پوک کهه کی دهر باره ی کومه لکوژییه کانی سال ی ۱۹۱۵ ی دژ به ئهرمه نییه کان بوو، من له ویهو تیشکم خسته سهر رهوتی ژیا نی بنه مالیه کی ئهرمه نی، که له نیو ورده کاریه کانی ئه و کاره ساته دا ده ژین و له ریگه یانه وه به وردی میژوویه کی دریژه وه بووم له چاره کی دووه می سه ده ی نوژده وه خسته به رباس. به لام من له پیناو بنه ماکانی «بابه تیپیوون و راستگو ییدا» بۆم گرنگ بوو که زیاتر ورد بیمه وه تا بزنام ئه و گهل و نه ته وانه کی بوون، که ئه وکات له نزیک و له گهل ئهرمه نییه کاندایان و کارلیکیان له گهل کردوون؟

بیگومان ده مزانی که که میینه ی مه سیحی وه کوو سریان (ئاشوورییه کان) و یونانییه کان وه یی دیکه هه بوون، که له ژیر زهبری داگیرکاری عوسمانیه کاندایان و یوانه، به لام له ریگه ی چه ندین رۆمانی به کوردی نووسراو، که بۆ عهره بی وه ر گیر رابوون من ده مزانی، که ئهرمه نییه کان به تاییه ت له گهل کوردا په یوه ندیه کی پته ویان هه بووه، چونکه ههر له دیرزه مانه وه ئهرمه ن و کورد ئه و روه به ره فراوانه هیندۆ-ئوروپییه یان پیکه وه دابه ش کردووه، واته ئه وه ی ده هات تا کوردستان داگیر بکات، بیگومان ئهرمه نستانی شی داگیر ده کرد و به پیچه وانه شه وه ههر راسته، بۆیه به دریژایی میژوو پیکه وه له ده ست داگیرکاری ئاشووری و فارس و مه قدونییه کان و پاشان رۆم و عهره ب و له کوتاییشدا به ده ست داگیرکاری تورکانه وه نالاندوویانه.

له پووی سیاسیی شهوه، پشتگرتنی دوولایه نهی کورد و ئهرمه ن میژوو ده که ی ده گه پێته وه بۆ سه ده ی شانزه و سه ره تای جهنگی (عوسمانی-پرووسی)، کاتیک زۆرینه یان له ترسی ئه وه جهنگه خویناوییه ی، که ئه و کات ته پ و وشکی پیکه وه ده سووتاند به ره و (وان) هه لاتن، له پووی ئاینیش ه وه هه ره له دێرزه مانه وه ئاینی زه رده شتی کۆی کرد و نه ته وه به ره له وه ی ئهرمه نییه کان بۆ مه سیحی و زۆرینه ی کورده کانیش بۆ موسلمان بگۆرین.

بۆیه پێویست بوو له به رانه ردا بنه ماله یه کی کوردی دروست بکری، بۆ ئه وه ی له گه ل بنه ماله ئهرمه نییه که دا ئیش و ئازاری داگیرکاری و مه ترسی له ده ستدانی ناسنامه و هه وه له پرزه حمه تیه کانی پارێزگاریکردن لێ به ش بکات. کورد به یه کیک له دێرینترین ره گه زه کان داده نریت و من له زیاد له بابه تیکی نیو کتیه که م (أطیاف و دیانات مجهولة) دا باسی کورد و ئاینه دێرین و ریشه داره کانیانم وه کوو (ئاینی یه زدانی و ئاینی مه زدی) کرد و وه، باسی ئه وه شم کرد و وه که (ئیه زیدییه ت) ئاین و ره گه زیشه پیکه وه. من زۆر باسم له میژووی ده وه ته ی کوردستان کرد و وه، که له پۆخی که نداوی عه ره بییه وه هه تا ویلایه ته کانی (مه لاتییه و مه ره عه ش) درێژ ده بوویه وه؛ له باکووره وه ئێران و به شه ئه وسه عه جه مییه که ی عێراق و ولاتانی ئازربایجان و ئهرمینی له گه لیدا هاوسنوور بوون، له باشووریش ه وه به شه عه ره بییه که ی عێراق و هه ریه که له ویلایه ته کانی موسل و دیاربه کر له گه لیدا هاوسنوور بوون. ناسراوترین سیاسی و ئه دیبه کانی شی بریتی بوون له (ئه حمه دی خانی و فه قی ته یران و مه لای جزیری و عه لیبی حه ریری). هه روه ها من به وردی باسم له خاکی پانونه رینی کوردان و به ختی جوگرافییه گه لیک خراپی ئه وان کرد و وه، به

جۆریک کهوا خستونیه ته نیوجه رگه ی ناوچه ی ململانی و شه په کانی ئیمپراتوریه تی عوسمانی و پووسیا.

ههروه ها باسم له شوږشه که ی «به درخان» کردوه، که به دهسیسه ی دهوله ته گه وره کانی دنیا و به دنه دانی ئاشووریه کان و تورک دژی کورد له بهین برا! ههروه ک چۆن باسم له شوږشه که ی (یهزدان شیر) یش کردوه، که پیزه کانی پر بوون له ئاشووری و کوردی موسلمان و یه زیدی، تا هاتنه پیشه وه و دهستیوه ردانی ئینگلیز و پیکهینانی ئاشته وای له نیوان تورک و کورد.

تیشکم خستوه ته سهر میژووی کورد، چونکه فۆلکلۆری میلی پیکهینه ریکی سهره کی که سایه تی و به شیکی دانه براوی (بیره وه ری به کومه ل) ی ئه و گه له یه، که به دریزایی میژوو پر کراوه له کوشتار و مالویرانی. ئه مه ش له ژیر رۆشنایی ئه وه ی، که مروّف ناتوانیت خویندنه وه بۆ داهاتوو بکات ئه گهر بیت و به ته وای به رابردوو هۆشیار نه بیت؛ به لام هیگل گوته نی: چونکه کهس هیچ له میژوو فیر نابیت، بۆیه ئه ویش هه میشه خوی دووباره ده کاته وه.

جا ههر که عوسمانیه کان سهرئیشه ی ئه رمه نییه کانیا ن له کۆل کرده وه، ئه مجاره بوونی کورده کان خه وی له چاوانیا ن تۆراند، ئه وه بوو له سالی ۱۹۱۶ دا بریاری راگواستنی کوردان له ناوچه ی جهنگه وه بۆ رۆژئاوای ئه نادۆل دهر چوو، ئیدی به و دهستوره (۷۰۰،۰۰۰) کهس له کوردان راگویزران و له و ژماره یه ش نیوه یان له ریگه دا مردن، دواتر و له سالی ۱۹۳۸ یشدا کوشتاری دیرسیمیا ن دهره ق ئه نجام درا و ناچار ئه وکات کورده کان به ره و ئه شکه وه ته شاخاوییه کان هه لاتن، ئیدی ئه وه بوو سهربازانی

دهوله تی عوسمانییش بییه زهییانه ئاگریان له نیو ئه شکه وته کاندایه لکرد، ده رچه کانیشیان به چیمه نتۆ گرت و پر کرده وه، ئیستاش دۆخه که زۆر نه گۆراوه، ئه مرۆ گه لیک له دوینی ده چیت.

نوسهر به دهنگی بیدهنگان و سته ملیکراوان و چه وساوان داده نریت، منیش هه رده م بۆ خۆم دۆزی کورد له نیو بازنه ی خوینده وه و به دوا داچوونه کاندایه بووه، من «جان دۆست» م ده خوینده وه و ئه ویش وهک ده زانن وته ی تایبه تی خۆی له سه ر به رگی ئه م پۆمانه م نووسیوه و ههروه ها منیش له سه ر هه ردوو پۆمانه که ی (مه هاباد) و (کۆبان) ی ئه و دوو وتاری ره خنه گرانه م نووسیون. هه ر خۆی من له پۆمانی مه هاباد-ی ئه وه وه پۆ چوومه نیو میژووی کورد و پاشان مه موزین و پیشه کییه سیراو ییه که ی ئه وم خوینده وه، که دواتر بووه هه وینی پۆمانی (له میژە مردبووم) ی من، که ته ییدا له ژێر پۆشنای ئه و خوینده وانه مدا هه مان ئه و ته کنیکه سۆفیگه رییه کوردییانه م به کار هیناوه که له دا رشتنه وه و گیرانه وه ی دیمه نه سیکیسیه کاندایه پشتی پی ده به ستن.

له سه ره تادا و بۆ ماوه ی سی دانه سال ئه م پۆمانه به هۆی ناوه رپۆکه هه ستیاره که یه وه، که چه ندین تابوی چه سپینراو تیک ده شکینریت هه میشه له ده ستگا عه ره بی و میسر ییه کاندایه ر هت ده کرایه وه، به لام ئیستا دوا ی بلا بوونه وه ی خۆشه ختانه وا خه ریکه له سه ر ده ستی وه رگیر ی نیشتمانیه روه ر وه توانا

(ئه حمده فاتح باداوی) بۆ کوردی وه رده گیریت و ده گاته ده ستی خاوه نی راسته قینه ی خۆی که گه لی کورده.

من له و ناوونیشانه مه به ستم دۆخیک له به ئاگاهاته نه وه ی رۆحیه، که چله پۆیه ی به رزی ئه خلاق ی و مرۆق بوونه، دۆخیکی

تایبه تی ږووناکبوونه وهیه، ږووناکییه ک که تاریکی ناوه وه
 ږوشن دهکاته وه و نهو ږووناکییه ش، کار له ږووکه شی دهره وه
 دهکات: کار له کارکردهکانی مروځ دهکات له گهل خودی خوئی
 و دهوړوبه رهکهی و خودی ژیان و ناوه ږوک و ماناکانی و
 حکمه تی درووستبوونی، که نهو به خوئی هه و دهکو ناوونیشانی
 ږومانه که بابه تیکی سوږیگه رانه یه؛ من نهو ناوونیشانه م له
 دیره شیعیکی نیو به رهه مه به ناوبانگه کهی مه ولانا جه لاله دین
 (مه سنه ویی مه عنه ویی) وه چنگ خستوه که تیدا دهلیت: "امسیئ
 میتاً فأصبحثُ حياً". نهو دهش کاتیک ږووی دا، که مه ولانا چاوی
 به شه مسی ته بریزی دهکه ویت، له و دیداره ږوحانییه ی که
 دواتر ته واو کاریگه ری له سه ر مه ولانا دانا و وای لی کرد، که
 مروځدوستانه تر و چه کیمانه تر بیر بکاته وه زیاتر له خودای خوئی
 نزیک ببیته وه.

دهمه ویت بلیم که وا، کاتیک مروځ دهگات به ناسینی خودی
 خوئی و ناخی، ئیدی له ویوه گهر دوون و پاشان به دیهینه ره که شی
 ده ناسیت و له گهل نهو ناسینه شدا ئاسووده ده بیت. نهو خوئی
 به ئاگاهاته وهش دوو پاله وانی نیو ږومانه که پیی گه شتن، که
 نه وانی ش «سالار و مالیک بوون» دوخی که هیوا ده خوازم
 هه موو خوینه رانی نه م ږومانه پیی بگن دواى نه وهی، که له پشت
 تاریکیه کانی ناوه وهی خویاندا ده توانن بگنه دوخی خونسین.

پێشهکی وەرگیر

سالی ٢٠٢٠ بەمەبەستی بەدواداچونی ھەندیک سەرچاوەی یاسایی و دەستوریی بۆ تیزی دکتۆراکەم لەقاھیرە بووم، لە کتێبخانەی دار ئەلشروق کە یەکێکە لە دامەزراوە گەورەکانی چاپ و بلاوکردنەوە لە میسر، ناوێشیانی پۆمانەکە سەرنجی ڕاکێشام ھەربۆیە راستەوخۆ کتێبەکەم لەگەڵ چەند کتێبیکی تردا کړی. لە ساتەوختی گەرانهوێم دا لە فرۆکەخانەی قاھیرە بۆ سلیمانی، چاوم بەناوڕۆکی پۆمانەکەدا خشان و خولیاوی ئەو دیگرتم و ھەریگێرمە سەر زمانی کوردی. ناوڕۆکی ئەم پۆمانە سێحرنامیزە، و بەدوای خۆیدا پەلکێش دەکات بۆ تیشک خستە سەر ئێش و ئازارەکانی ئەرمەن و کورد، باس لەو ناخۆشی و کوشت و بڕینانە دەکات کە بە نیوی ئاین و نەتەوێوە ئەنجام دراوە، باس لە جوامیری دەکات، بۆ ئەوێ جیرانەکەمان قوتار بکەین خۆمان ناشیرین دەکەین. ئەم پۆمانە دا بەش دەبێت بە سەر دوو ماوەی زەمەنییدا، زەمەنیک باس لە میژووییەکی کۆن دەکات، و زەمەنیکی تر لە ئێستادایە کە تاییدا دەژین.

پێش ئەوێ بڕیاری وەرگیرانی بەدەم، لە ڕێگای فەیسبۆک پەییوەندیم بەخاوەنی پۆمانەکە (پەرزوێ ئەلئەسوود) کرد، خوشبەختانە پەزنامەندی ھەربیری بەوێ و ھەربگیردێتە سەر زمانی کوردی، ھەروەک خۆی وتی خوشحالم بگاتە دەست

خاوه نه کانی. لیږه وه دهمه ویت سوپاسی ههموو ئه وانه بکه م که هانیاندام بۆ وهرگیزان وهاوکارم بوون، هر له کاکه لوان و کاکه داستان وماموستا بهرزان - ی خوشه ویست . نامه ویت لهم پیشه کییه کورته دا چیژ وجوانی رۆمانه که کورت بکه مه وه، رۆمانیکه باس له میژوو وخوشه ویستی و رۆحانیه ت دهکات، ئه وهی بۆمن گرینگ بوو کچه رۆمانوسیکی میسری باس لهم میژوو دهکات، هه قیقه ته کان وهک خوی بی لایه نانه دهخاته پوو. (په زوه ئه لئه سوهد) کچه رۆمانوس و په خنه گریکی میسریه و به کالوریوسی له زمانی فه رهنسی دا هه یه، چه ندين رۆمانی هه یه که دیارترین یان ئه م رۆمانه ی به رده ستانه، ومشتومری زۆر به دوا یی خۆیدا هیئا. ماوه ته وه بلیم چ وهرگیزانه که و چ ئه م پیشه کییه، له بارودۆخیکی نائاساییدا نوسراوه که تیايدا په ریشان بووین بۆ ئه و ئیش و ئازارانه ی که به سه ر خۆمان و ئازیزان وگه له که شماندا هاتوه.

MAM HUMANITARIAN
FOUNDATION

د. ئه حمهد فاتح محهمهد - سه رچنار

۳۱ ی ئازاری ۲۰۲۳

نه خوشخانه - ته مووزی ۲۰۰۰

دواى ئه وهى له يلا کاره کانی ته واو کرد، پوښت سه یری
لوسی بکات که دهحه سایه وه.

له پاش ئه وهى مووه زیاده کانی له شى پاک کرده وه. ستیانه که ی
بو ده به ست و به دهنگی نووساویش گورانی زه ماوه ندی بو
دهوت. بو ئه وهى بیجامه ئاوریشمییه شه را بییه بی قول و شورت
کورت که ی له بهر بکات، لووسی به چند لایه کدا جوولاند. زور
به وردی خه ریک بوو ماکیاژیکى ته نکى بو ده کرد. نینوکه کانی
دهست و قاچى به رهنگى بیجامه که ی بو یه کرد. پش ئه وهى
ماچیکى ئه وه دهسته بکات که درزى کانپولای تیدا چه قیبوو و
به تیو به گه وره که ی سه ره وه ته واو ده بوو، له ملاولای جیگه که ی وه
جووتیک گوره ویی خوری ناسکی قایشدارى بو دانا بوو. له
کاته دا له شه داپوشراوه که ی به پیزانییه وه چاوه کانی داخست، بهر
له وهى جاریکى تر پرپر بیانکاته وه و دهستی ئه وه که سه ی له
به رانه ریدا راوه ستاوه ماچ بکات و پاشان باوه شى پيدا بکات.

پازاندنه وهی که ی زیاد له پیوستى هه موو شته کان سیمای
شوینه که بوو، نه خوشخانه یه که ی زه به لاج، شیک، پاکو خاوین،
ریکوپیک.. بونیکى توند دههات، که گیراوه یه که بوو له نیتوان
پاکه ره وه به هیزه کان ومادده ی کحولی ئه سیلی بوو.

پیشه ی زپاوه که ی ئاسانکاری بو هه موو شتیک کردبوو،
ریگای بو خوش کردبوون زوپای کحولی به نه ژووره وه (ئه وه)
زوپایانه ی به غازى میسان ئیش دهکن هه م جوانه و هه م
که رمیش ده به خشن).

له پرتا و شنه بایه کی سارد هه لده کات، هه وایه کی خوښ وا ده کات
سه ری له یلا (که قه باره بچو و که که ی ناتوانیت هه مو و نه وانه ی
کاری پی ده کړیت له خو بگریټ) به رز بکاته وه، چاوه کانیشی به
ناراسته ی دهره وه ی په نجه ره که بجو و لیتیت.
وا هات.. هه سستی پی ده که م.

لیدانی دلی زیاد ده کات، پال به خوینیکي گهرمه وه دهنیت،
روومه تی ده گوریت و دهمو چاوی سوور هه لده گهریت، به لام
ده سته کانی وهک به فر ساردن.

له پرتا و راست ده بیته وه وهک نه وه ی گازی لی گیرایت،
به هیواشی راده کاته به رده م په نجه ره که، له دووره وه له شولاریک
ده بینیت له و ده چیت، زور لاواز بووه وهک له پیشوو، هه رگیز
له شیکي پر و به خو وه ی نه بووه، به لکوو له شولاریکی ریک و
گونجاوی هه بووه، به لام وا دهر ده که ویت نه و لاواز بوونه ی
قوزتری کړدیت.

له گه ل هه ره هه نگاوه له هاتنیکیدا، خو ره که ی نیوه رو به شیکي تری
ده مو چاوی روونا کتر ده کاته وه، تا به ته واوه تی دهمو چاوی به دیار
ده که ویت و له ژیر نه و په نجه ره یوه تیده په ریت، که سهیری ده کات.
هه سستی پی ده که م و ناسیمه وه سه ره پای نه وه ی هه موو شتیکی
گوړاوه، لاواز بوونه که ی په راسووه کانی ته واو دهر خستووه،
هه رووه ها رووکاری دهمو چاوی که چرچ و لوچ بووه، قژی سپی
بووه وهک نه وه ی به به فر دایو شراییت.

نه و به ته نیا به چاو نایینیت به لکوو له روچی دهر وایت، ته نانه ت
هه موو به شه کانی ده بینیت و پیش هه موو شتیک به روچی.

له یلا

نه خوشخانه - کانونی دووه می ۲۰۰۰

کاشییه کانی سهر زهویی نه خوشخانه که یاری شه تره نجم بیر دههینیتته وه، له کاشییه ئه و قیلایه دهچیت که ههر له دایکبوونمه وه تا ماوهیه که پیش ئیستا تیایدا نیشته جی بووم. بۆچی ورده کاریی شته کان به دوامه وهیه، بۆچی هه موو شته کان به دوامه وهن؟

ئایا ژیانمان له شه تره نج دهچیت؟ کاتیک باس له ههریه کیکمان دهکهین شیوازی کو به کاردههینم. راسته هه موومان یه کین.. که سمان ناتوانین ژیانمان له وی تر جیا بکهینه وه، ژیا نی ههریه کیک له ئیمه خوی له خویدا به شیکه، به لام رۆمانه که له هه موو به شه کان پیک دیت. به لئ ژیا نی ئیمه رۆمانیکی وروژینه ره.

ئایا لوسی بهم زووانه شکست دینیت دوا ی ئه وهی پیم گوت کش مه لیک؟!

به لام ئیمه یاری شه تره نج نه بووین، هه روه ها ئیمه یاری کورسی کورسی نه بووین، که سمان ئه وی تری لا نه دا بۆ ئه وهی بچیته جیگا که ی، یاخود که سمان چاوه پروانی چۆلبوونی جیگای که سمانی نه کرد تا دهستی به سه ردا بگرین، هه روه ها که سمان عه باکه ی دانه نا بۆ ئه وهی ئه وهی تر له به ری بکات. هه موو رۆله کان بۆ که سایه تییه کان دیاری کرابوو. بۆ ساتیکیش رقم لینی نه بووه، ته نانه ت ئه و رۆژه ی نه ته ی خوی به مالیک وت، ته نانه ت دوا ی ئه وهی بیروکه ی ئه و هم بۆهات داوا ی ئه وهی لی بکه م بروات، په نگه چه ند هه ستیکی جیاواز هه بوو بیت، له وانه توو په بوون، به زه یی، ئیره یی، به لام هه رگیز رق و قیزه ونکردن نه بووه. وا هه ست ده که م مردن له من نزیک ده بیتته وه نه ک له و. ته ماشای ئه و دهموچاوه فریشه تییه ی

بکه (که به نامۆبوونه وه) رهنگپه رینه که ی جوانی پی به خشیوه. وای ده بینم ئاماده بیت بۆ رۆشتن، به هیلایکی چاوه ریی ده کات. لاشه ماندوو ده که ی و رۆحه بارگرانه که ی به خه م و خه فته ئاماده ی ده که ن، خۆیان ده رازینه وه و به شیوه یه کی سه رسورهینه ر خۆیان جوان ده که ن. رهنگه ئه مه وا ده کات ده موچاوی رووناک بیته وه.

ئێستا سی مندا لم دیت به رچا، کوریک و دوو کچ، وهک ئه وه ی پیش هه ژده سال چۆن بووین.. یه کیک له که که کان ئاسایی مامه له ی له گه ل کورپه که دا ده کرد، که که ی تریش جاریک بانگی ده کرد و جاریکیش به روویدا ده وه ستایه وه. وا ده رده که ویت غه ریزه ی هونه ری جوولاندنی پیاوان له گه ل مینه دا له دایک ده بیت. هیچ رۆژیک وا نه بووم! هه رسیک له حاله تی تیگه یشتنی ته وا و دۆستایه تی ئاشکرادا بوون.

ده خوازم قه ده ر یاریی خۆی له گه لیاندا نه کات. زۆرجار له چاوی که که که مدا رۆده چم، ورد ده به مه وه له خودا ده پاریمه وه رۆژیک له رۆژان دلی نه سووتیت، وهک چۆن ئێستا روومه تم به سویری فرمیسکه کانم ده سووتیت، وهک چۆن رۆحیشم پیشتر سووتا. ئێستاش خۆمان به و دوو که که مندا له دیته پیش چا، وهک چۆن مالیکم یه که م جار بینی.. هه رزه کاریکی شه رمن که له چاوه کانییه وه زیره کییه کی زۆر هه لده قولیت.

ئیمه یاریی قه ده ر و میژوو بووین.

وا خه یالمان ده کرد له دایکبوون و مردن ته نیا شتیکی فه رزکارون به سه رماندا، ته واوی شته کانی تر مافی هه لبژاردنی خۆمانه و خۆمان خاوه نیانین، به لام زه مه ن گوزه ر ده کات، قژ سپی ده بیت، دل نه خۆش ده که ویت، پیست داده که ویت، مندا لدان لی ده چیته وه، سپیرمی پیاو که م ده کات، به سه ر هه قیقه تیکدا به خه به ر دین هه موو شتیک قه ده ر و چاره نووسه.

میژووی بنه ماله‌ی له یلا

بنه ماله‌که‌یان نه‌وه له‌دوای نه‌وه تایبه‌تمه‌ند بوون له زانسته ئاینیه‌کاندا، جیبالی باپیره‌گه‌وره‌یان (که ژماره‌هه‌شتا و هه‌وت بوو له زنجیره‌ی ناوی بنه‌ماله‌که‌یاندا) ر‌ی‌بازیکی س‌و‌فی‌گه‌ریی داهینابوو، له‌بنه‌په‌تدا پشتی به ر‌ی‌بازی شازلی به‌ستبوو وه‌ک ز‌و‌رینه‌ی ر‌ی‌بازه س‌و‌فی‌گه‌رییه‌کانی تر.

هه‌موو و‌ی‌رده‌کانی له‌مورید ب‌و‌ مورید له‌به‌ریان کردبوو. باپیری دایکیان باوه‌ری وا بوو گواسته‌وه‌ی شیخایه‌تی له‌باوکه‌وه ب‌و‌ کو‌ر میرات نییه‌ به‌خشریت،

به‌ل‌کو له‌بنه‌په‌تدا د‌ل‌س‌و‌زی موریده ب‌و‌ ر‌ی‌بازه‌که‌ی ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر له‌ده‌ره‌وه‌ی بنه‌ماله‌ش بیت، یه‌که‌م لادان له‌چوارچینه‌ی خ‌یزانیدا له‌گه‌ل یه‌کیک له‌موریده د‌ل‌س‌و‌زه‌کانی باپیری بوو، دواتر له‌گه‌ل پووره‌گه‌وره‌که‌یدا هاوسه‌گریری کرد، پاشان وه‌ک خ‌وشه‌ویستیه‌ک و گه‌راندنه‌وه‌ی که‌رامه‌تی ب‌و‌ شوینی گه‌وره‌بوونی راسته‌قینه‌ی خ‌وی، په‌چه‌له‌کی گه‌راندنه‌وه‌ ب‌و‌ جیبالی.

عه‌بدولله‌ت‌یف جیبالی باپیریان (که یه‌کیک بوو له‌شیخه‌ زاناکانی ئه‌زه‌ر) که‌راماتی ناوازه‌ی هه‌بوو، ژنانی بنه‌ماله‌ش به‌خه‌و‌نبینی راست و شه‌فافییه‌تی په‌ها و ز‌و‌رجاریش ترسناک به‌ناوبانگ بوون، ه‌یچ کاتیک ئه‌م به‌خشینه‌ ر‌و‌حیه‌یان ب‌و‌ پاره‌په‌یداکردن به‌کار نه‌ه‌یناوه‌، و‌ی‌رای ئه‌وه‌ی ده‌سته‌خوشکه‌کانیان و‌ دراوس‌یه‌کانیان ز‌و‌ریان لی ده‌کردن، خه‌وه‌کانیان ب‌و‌ شی بکه‌نه‌وه‌ یاخود پ‌یش‌بینی چاره‌نووسیان ب‌و‌ ته‌ماشای بکه‌ن، به‌لام ئه‌وان له‌دان‌یشته‌ت‌یکی داخراودا بریاریان دا به‌ه‌یچ ج‌و‌ریک ب‌و‌

له مه وودوا باس له كه رامات ناكهن، ته نانهت به كاريشي ناهينن، به تايبه تي دواي پرو دواي پووره بچو كه كه يان وهك بلئي قولتيكي گوج ببوو، ئه و كاته وتي ئه مه دهره نجامي قاوه گرته وهيهك بووه، سه ره راي ئه وهي ته نيا بو خوشكه كاني گرتبويه وه، ئه وانيش وهك ئه ويان ده كرد، لي كاتيک وازی له قاوه گرته وه هينا، قوله كه ي وهك خوي لي هاته وه و باش بو!

چيروكه سه يروسه مه ره كاني داپيره ي دايكي له ياده وه رييدا وهك نه خش چنرابوو، ده ولت خان (كه ناوي بهم شيويه له پيناسي باري كه سیتيدا تومار كرابوو). ئه و خانمهي ئاره زووي هه رشتيكي كرديت بوي بووه، پوژيک له ناوچه ي زه يتوون، كه يه كيكه له باره گاي پاشاكان و سه رداراني قه وم پياسهي ده كرد، له كاتي چيشته نگاودا بو شوينه كه بيدهنگ و پاكوخاوين بو، له هه موو لايه كه وه به دارو دره خت ده وه درابوو، له نيوان قيتلايهك بو قيتلايهكي تر ده بووايه بو ماويهك به پي پي بكهيت. دلي بهم جيگايه ده كرايه وه كاتيک بو يه كه م جار له ناوه راستي چله كان هات بو سه رداراني يه كيک له هاوړيه كاني، پاشان دواي بيست سالي تر پييدا تپه پرييه وه، له و كاته دا هيواي ده خواست خودا خانويه كي پي ببه خشيت ويړاي ئه وهي جيگاكه له چاو پيشووتر گورپانكاري زوري به سه ردا هاتووه، ئه و كاتانه ي پر بو له دوو شت: باخه كاني مزه مه ني و زه يتوون (كه ناوه كه شي ليړه وه هاتووه)، هه روه ها كوشك و قيتلا جوان و گه وره كان.

له دواي شوړشي ته مووزي ۱۹۵۲ و داناني ياساكاني چاكسازيي كشتوكالي، باخه كاني زه يتوون بوونيان نه ما، هه روه ها زوريك له خاوه ني قيتلاكان چوليان ده كرد و ده چوونه گه ره كه كاني ميسري نوئ و مه عادي، ئه وهي فيري ئارامي ببیت نايگوريته وه به هيچ.

ئیسٽا له گهل کۆتاییه کانی سالانی هه زاره ی دووهم، ده توانیت
 قیلا چۆلکراو و بینازه کان به په نجه ی دهست ئه ژمار بکهیت، له
 یه کیک له و قیلا یانه دا نیشته جینه.

ئه وه ی پرو ی دا بۆ داپیره یان هاته دی، له نا کاو میراتیک له
 ده رگای ئاسمانه وه، که تازه کرابوو وه به سه ر هاوسه ره کهیدا
 داباری، به خشینکی چاوه پروانه کراو له خزمیکی پله چواره وه
 بۆ هات. نه مندالی هه بوو نه خزم و کهس، بی له داپیره ی که
 پیاوه که ژی ی لی ده گرت و زۆری خو ش دهویست، پار که ی
 پی به خشی و دهیزانی ئاره زووی دهکات، بۆیه ده پروات له ناو
 زۆریکیان هه لیده بژیریت. له هه موویان جواتر و گه وره تر
 نه بوو، به لام گه رمو گو رتر بوو. کاتیک جیرانه کان لای خویان
 میواندارییان ده کرد و به خیره اتنی جیرانه تازه که یان ده کرد، چه ند
 ئافره تیک هاتنه ژووره وه، ههستی به هیچ یه کیکیان نه کرد، وهک
 ئه وه ههستی بۆ یه کهم جار چو وه قیلا که وه که خاوه نه که ی خۆی
 تیدا بوو، پاشایه کی پینشوو زۆریک له باخه کانی زهیتوونی ههیه،
 ته نانه ت به شیکی زۆری له گه ره کی مه ته رییه ی هاوشانی گه ره کی
 زهیتوونی ههیه. به لام هه موو شتیک له رابردو دا بوو، له پاشایه تی
 کهوت، به هه مان شیوه مولکیه تی زهوییه کشتوکالییه کانی
 دهستی به سه ردا گیرا، ته نیا قیلا یه ک و پارچه زهوییه کیان بۆ
 هیشه وه، که له ده فددان زیاتر نه بوو. هه ر بۆیه به باشی زانیی
 سه ری خۆی هه لبگری ت و یاده وه رییه کانی جی به یلی ت، هه ولی
 دا شته باشه کانی دیاری بکات و له گهل پیداو یستییه کانی بیخاته
 جانتایه که وه و بیبات.

قیلا که ده که ویته ئه وه شه قامه سه ره کییه ی که پیی ده لین ئیبن
 ئه لحه کهم. بانگه شه ی وه هابیته، که میسری گرت وه، هه ولی دا

ناوی ئەلحه کهم بگۆریت به بیانوی ئەوێ دادر ته نیا خودایه،
خوداش کورێ نییه، میژووش شین بۆ که سایه تی مهروانی
کورێ هه کهم، چواره خه لیه ی ئەمه ویه کان ناگیریت، به لام هه ق
سیه ری هه یه خه لک به ناوه سه ره کییه که ی خۆی ناوی ده هینن،
تا دووباره له گه ل نۆژ نه کردنه وێ گه ره که که و هیمای ریگا کان
خۆی سه پانده وه.

له هه فتا کانه، پرۆژێ میترو شه قامه که ی کرد به دوو به شه وه،
له گه ل هینه نه کایه ی ئەم هۆکاری گواسته وه یه، که هه رزان و
هیشاش پێ ده کات، به شیکێ تری دانیشتووانی گه ره که که هه لاتن
له ده ره نه جانی ژاوه ژاو و ئەو زه مینه له ره زیه ی، میترو که له کاتی
هاتو چۆدا بۆ بینا کانی دروست ده کات. ئیستا هه مووان باس له وه
ده کن، به م زوانه هه لده گیریت دوا ی ئەوێ هه ی هه ی به ره مه یکی
نه بوو، ئیشپیکردنه که شی ته نیا له دوو کاتدا بوو، به یانیان و دوا ی
نیوه روان که هه ردوو کاته که خویندکاران و فه رمانبه ران ده هاتن
و ده چوون بۆ ده وام، به ده ر له مانه میترو که به تاله و هه وای تیدایه،
ته نیا شو فیڕ و جابییه که ته نیایی ده لاویننه وه. قیلا که ده که ویته
ناوه راستی دوو شه قامی به ناوبانگه وه، تۆمان با ی و سه لیمی
یه که م. فه رمانبه ری گه ره ک، ئەوێ به رپرسه له دیاری کردنی
ناوی شه قامه کان، ناوی نه دۆزییه وه بێجگه له بکوژ و کوژراو،
بۆ ئەوێ هه ردووکیان له چوارگۆشه یه کی نیشته جیبووندا کو
بکاته وه، یه کیکیان به بالی راست و ئەوێ تریان بالی چه پ
پیک ده هیئت. سو لتان سه لیمی یه که می عوسمانی، که دواتر
بووه هه فتا و چواره مین خه لیه ی موسو لمانان، یه که م خه لیه ی
عوسمانییش بوو، ناز ناوی ئەمیر ئەلموئمین هه لبگریت. دوا ی
ئەوێ کوده تای به سه ر باوکیدا کرد، هه موو برا و برازا کانی

کوشت، بۆ ئه‌وه‌ی به‌ته‌واوه‌تی ده‌سه‌لات بگه‌ڕێته‌ ده‌ست، په‌لاماری میسری دا و دوا سولتانی مه‌مالیکی چه‌رکه‌سییه‌کانی له‌ میسر کوشت، تومان بای لای ده‌رگای زویله‌ له‌سینداره‌ درا، خه‌لک له‌ هه‌موو شوینیکه‌وه‌ بۆ دوا دیداری هاتبوون، داوای لیکردن سوره‌تی فاتحه‌ی بۆ بخوینن، دواتر زۆر ئازایانه‌ و بی هیچ چاوترووکاندنیک پووی کرده‌ ئه‌و په‌تی قه‌ناره‌یه‌ی، له‌ یه‌کیک له‌ گه‌وره‌ترین هه‌ڤه‌ ده‌رگاکی قاهره‌ شوپ بپووه‌وه‌. په‌نگه‌ فه‌رمانبه‌ری گه‌رکه‌که‌ وه‌ک هه‌ولیک هه‌لسابیت بۆ پیکه‌ینه‌وه‌یان، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر گریمانه‌یش بیت، یاخود هه‌ولی ئه‌وه‌ی ده‌دا بلیت به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانیان یه‌کتر به‌ر وه‌ک شه‌قامه‌ هاوته‌ریبه‌که‌یان، هه‌رگیز به‌ یه‌ک ناگه‌ن؟! په‌نگه‌ بابته‌که‌ نه‌ ئه‌م بیت نه‌ ئه‌و، به‌لکوو بیسه‌روبه‌ریی حوکی هه‌موو بژارده‌ و بریاره‌کان له‌ میسر ده‌دات.

قیلاکه‌ له‌ دوو نه‌ۆم و ژیرزه‌مینیک پیک دیت، هه‌رنه‌ۆمیک پینچ سه‌ده‌ مه‌تر چوارگۆشه‌یه‌، ژیرزه‌مینه‌که‌ بۆ میوان به‌کار دیت، داپیره‌ ناوی نابوو هۆده‌ی گه‌شتیاران واته‌ ژووری میوان، که‌ له‌ کوندا به‌ ژووری سالۆن ناو ده‌نرا. نه‌ۆمیک له‌ هۆلیکی چوارگۆشه‌ی فراوان پیک دیت، چوار ژوور له‌خۆ ده‌گریت، دووان لای راست و دووان لای چه‌پ، هه‌مام و موبه‌ق له‌ کۆتایی هۆله‌که‌دایه‌، رووبه‌ری هه‌ریه‌کیکیان هاوتای شوقه‌یه‌کی ئیستایه‌ چ له‌ پایته‌خت یان له‌ هه‌رمه‌کان. نه‌ۆمی دووهم هه‌مان نه‌خشه‌ی هه‌یه‌ به‌لام له‌ بری چوار ژوور شه‌ش ژووری هه‌یه‌، ئه‌مه‌ش رووبه‌ری هه‌مام و موبه‌قه‌که‌ی له‌ چاو نه‌ۆمی یه‌که‌م بچووکتر کردووه‌ته‌وه‌. ژیرزه‌مینه‌که‌ پیرۆزه‌ و ناهیلن منداڵه‌کان به‌کاری به‌ینن، ده‌رگاکی ته‌نیا بۆ میوان و ریتیاران به‌کار ده‌هینریت، پۆژیک له‌ پۆژان داپیره‌

پو وگرځ نه بووه، له و میوانانه ی هاوسه ره که ی میوانداری کردون، یاخود ئه وانه ی له شه قامه وه دهاتن. هاوسه ره که ی پیاوړکی هه لکه وتوو بوو، دوا ی ئه و سامانه ئه ژمارنه کړاوه شی به میرات بو ی به جی مابوو، پیاوه که زیاتر چاکه خواز و باوه پدار بوو بوو. ده لښ پاره و ده سه لالت دوو خراپه کارن و دوو تاقیکړدنه وه ی مه زنیشتن، له گه ل هه ریه کیکیاندا ناوه پو کی راسته قینه ی مروقه کان به دیار ده که ویت. باپیره جه وهه ریکی گرانبه ها بوو، سامانه که ی به ناوبانگی کردبوو، لی هه لو یسته جوان و چاکه کانی زور له وه گه وره تره باس بکریت یان ئه ژمار بکریت، به تاییه تی دوا ی ئه وه ی که سوکاره که ی له ملاولا، گو ییستی چیروکه کانی بوون، و پرای جیاوازی له گپړانه وه کان به لام هه موویان جه ختیان له یه کتری ده کرده وه. به میوانی به ره به یان ناوزه دیان کردبوو. هه موو روژانی یه کشه مه یه ک سهردانی مه زاری ئال به یتی هه ریه ک له خاتوو نه فیسه و خاتوو سه کینه و خاتوو عائیشه و خاتوو زهینه ب و ئیمام حوسینی ده کرد، خیر و سه ده ده قه ی ده به خشیه وه به سهر هه موو لیقه و ماو یکا، له گه ل هیچ که سیکا پره زیل نه بوو، دهستی به پووی که سه وه نه ده نا پیداویستییه که ی هه رچی بووا یه. کاتیک کوچی دوا یی کرد، حه شامهت هه لده قولا، ژنه که ی و مندا له کانی نه یان زانی ئه و خه لکه زوره چون کو بووه ته وه و چون به هه والکه یان زانیوه؟! ئه و پوژه مزگوتی خاتوو نه فیسه که سیکی تری نه ده گرت نو یژی مردوو بکات، پیښ ئه وهش له کاتی شوشتندا پیاوان کیپرکیان بوو له سهر ئه وه ی کی ئه و شه ره فه ی پی ده به خشریت.

له کاتی به پیکردن وهک با خیرابوو، له سهر شانی کهس نه بوو، پیاوه کان یه ک به دوا ی یه ک له خیرا پیکردنی ئه و ده که وتن، بو

دهتزانى له سه‌ر شانى كێيه؟! فریشته‌ى سپى له‌م رۆف بالابه‌رزتر..
 هه‌ریه‌كێك له‌ فریشته‌كان ته‌نیا دوو چاویان هه‌بوو، بى‌ هیچ شتى
 تر له‌ ده‌موچاوه‌.. دووچاوى گه‌وره‌ و پروون تیشكى لى‌ ده‌بووه‌وه.
 ئه‌مه‌ گێڕانه‌وه‌ى داپی‌ره‌ بوو بۆ له‌یلا، زیاتر باس ده‌كات و ده‌لێت،
 ئه‌وه‌ى ئه‌قل و می‌شكى به‌هێز بووايه‌ له‌ ژنان و پیاوان به‌ «الله
 اكبر» كرده‌وه‌ دواى ده‌كه‌وتن، توشى شووك بووبوون، ئه‌وانى
 تریش كه‌ زۆرى‌نه‌ بوون له‌هۆش خو‌ چووبوون، یاخود له‌ شوینی
 خو‌یان مابوونه‌وه‌، له‌به‌ر خو‌یانه‌وه‌ ده‌یان‌ب‌ز‌ركاند.

لوسی

نه خوشخانه - ته مووزی ۲۰۰۰

ئه مړو دیت بو بینیم.

جار جار ئاونگی به یانیان بونی ئوم بو دینیت. بون یاده وهری خوی ههیه، بونه جیاوازه کانی لهشی بلاو بوو ته وه و چه ندین ساله به ژیر پیستما بلاو بوو ته وه، له گوره کهش شی ده بمه وه ئه و بونه ههر دهمینته وه، پوحم وهک یادگارییهک له گهل خویدا هه لیده گریت، ئه گهر پوژیک به یهک گه یشتین بیرى ده هینمه وه له ناخدا هه لمگرتوه، «مه ولانا جه لاله ددین پومی» به مه ده لیت (له دهر وهی هه موو بیرو بو چوونه کان، هه موو چه مکه کانی باشه و خراپه، چاکه و گونا هه، میژگیکی فراوان و بیکوتا ههیه، له وی پیک ده گه یین).

گه ردنی مالیک بونه دلخوازه کهی خوی لی دیت (سکس ئیل)، هه روه ها ئه م بونه جیاوازه له بونی لهشی له سنگه وه بو ناوک، لی بو ئه وانه بونی (مسیو پوشا) ی به کار ده هینا، که ریکلامه کهی ده یگوت بو ئه و پیاوانه یه، که هاوسه رگرییان کردوه! له بونه که یه وه هه ستم پین ده کرد کاتیک ئاره زویه کی زوری ده بوو، ئه و ساتانه بونی (ماشو) ی به کار ده هینا، که شووشه کهی له سه ر شیوه ی چه کوچ بوو، بونی راسته قینه ی لهشی به بی هیچ بونیکی تر له دوو شوینی لهشی ده هات، له ژیر بالی و له چوویکی، بونیکی جیاواز و خو ش که به هیچ بونیک له و بونانه به راورد نا کریت که به کاری ده هینا، ته نانه ت بونی کارفوریش، که خوی پین ده شورى.

بۆنهکانی به هیژ و سیکی بوو، په لکیشی ده کردیت، زور
راشکاوانه که هیچ گومانیک هه لئاگریت، باسی له که سایه تییه کی
بویر و چاونه ترس ده کرد، هه رچه نده بو یه کهم جار بینیمان
مهنگ و پیاویکی جوامیر دیار بوو، ته نانه ت نه گهر نکولیشی لی
بکات، یاخود به منالی باش نه یناسیییت. هه موو ئه مانهم تیا دا به دی
کردوو. رهنگه زووتریش !

له گهل مالیک، بووبووم به جۆن پاتیست گرونوی پالاهوانی
رۆمانی (بۆن) ی پاتریک زوسکیند، ههستیکی ناوازه ی بۆنکردنم
هه بوو، هه رووها وهک ئه و خه لکه ی رۆمانه که به بۆنه که سه رسام
بووم و رۆ چوومه ئاههنگی سیکی به کومه له وه. بۆنه که ی هه موو
ئاره زوو هه سیکیه کان به تاییه تی ئایروو به رهکانی ده ته قاندمه وه،
بالاترین که تن له شی داده پۆشیم، نزیک بووم له وه ی وهک چۆن
خه لکی ناو رۆمانه که، له کوتاییدا چۆن شهیدای پالاهوانه که بوون
و چیا یان پی کرد. به ندهش وام لی هاتبوو برینداری بکه م و
خوینی بمژم.

له ناخماندا شه هوه تی مروقه سه ره تاییه کانمان هه لگرتبوو، که
بو یه کهم جار هه سه ته کانیا ن ده جوولیت و ده پارێته وه و گری
گرتوو. هه رووها وهک چۆن ئازهلێ نیر و می له ریگی بۆنه وه
یه کتر ده ناسن، لایهک بۆن ده ریژیت و لایه که ی تر وه ری ده گریت
و وه ری ده گریت، به م شیوه یه تیکهل ده بن و سوورپی ژیا ن
به رده وام ده بییت. ئه و نیری نه ی من بوو، به ندهش میینه ی ئه و بووم.
نیر و می و بۆن.

دوای ئه وه ی مالیک ده هات بو لای من و له یلا، هه سه ت به
بۆنی ده که م و ده ینا سه مه وه، زور به ئاشکرا ده زانم بۆنی ئه وه،

بی ئه وهی گوی به وجودی شهرمنانهی له یلا بدهم. هه رچه ند
 بونی ئه و بونه شه هوانییه به هیزهی بکه م، که زور به باشی جیام
 ده کرده وه و پیش خوی ئاشکرام ده کرد. ئه و بونه ده یورو و ژاندم،
 ئیستا ده زانم بوچی ئه و نه نییه م ئاشکرا کرد، چونکه ئه و عیشقی
 منه و ئیره یی لی ده که م، هه موو ئه وانه م له پشت ئه و پیکه نینه توند
 و توور په ده دا شار دبو وه وه، به شیوه یه ک باسم لیوه ده کرد وه ک
 ئه وهی جیگای بایه خ نه بیته، ته نیا مه به ستم بو کاتبه سه بر بردن
 و گالته پیکردن بیته، به لام رۆژیک سه ری له سه ر سکی پو وتم
 دانا بوو، منیش رازی دلی خۆم بو کرده وه، له و کاته دا سینگ و
 نیوان پانم گرییان گرتبوو، ئایا دلی ئه و رۆژه ی له یاده؟

نارشاچ مه نديکانيان

نيمپراتوريه تي عوسمانی - وان - ۱۸۴۳

ماوهی ههفتهیه که، به فرمانی سولتان عهبدولمهجیدی یه کهم کارکردن له چاپخانه کهی نارشاچ مندیکانیان بهرده وامه، بۆ چاپکردنی دههزار دانه له قورئانی پیرۆز، به مه بهستی دابهشکردنی له یادی له دایکبوونی پیغمبهیری شهرفدا.

ئه رکیکی قورسی سهرشانی خاوهن چاپخانه که بوو، که ئه جوره گه ورهیهی له داواکاری پووبه پوو نه بوو بووه وه. هه موو شتیک له ناکاو بوو، چ داواکارییه که و چ بۆ خاوهنکاره کهش. به لایه وه سهیر بوو، له ناکاو و به بی هیچ هۆکاریک له کۆشکه وه داوا کراوه.

نیردهیه که له کۆشکه وه هات و پیتی راگه یاند: سبهی کاتژمیر ۸ی بهیانی دوو سهرباز دین، له گه لیان وهره بۆ کۆشکی تۆپ قابی.

نارشاچ به ترس و له رزه وه وتی: هیچ بووه؟ دهسه لاتی ئه وه مان نییه هیچت پی بلێین، دوودل مه به، خیرا بزر بوون.

ویژای دلنه و ابوونی له گوزارشتی کوتاییدا به لام ئه و شه وه خهوی لی نه که وت. سهیری سیخناخ بوو به خهوی ناخۆش. له خه وه کانی وا خۆی ده بیینی له ژووریکی تاریکا له سیداره دراوه، یاخود له ژووریکی شیداردا داپۆشراوه و له سه رمادا هه لده لرزیت، یاخود له ناکاو سیسرک له و کونه بچو و که ی ژوورکه، هیرشیان بۆ هیناوه و له ژیر سیسرکدا بزر بووه و دیار نه ماوه، کۆتا خه ون

ماریکى قوچدار له بهردهمیدا قیت بوو تهوه و به خو هه لانیك پیوهی دا، بۆ یه کهم جار و دوا جار له شی له جووله کهوت.

به چاویکی ئاوساو و ماندوو که شین بوو بووهوه، پیلووییه که به ئه ستم بهرز ده بووهوه، دهستی بۆ پایپه کهی برد، یه کیک لهو شتانهی له باپی رییه وه و له ریگای یه کیک له گرووپه هه شیشه خوره کانی پیشوو، به دهستی هی نابوو بۆی به جی مابوو. به خیرایی کاتژمیری دیواره که لی دهدات، له کاتی دیاریکراو نزیک ده بیته وه، به جوانترین پۆشاک خوی ده پۆشیت. سولتان ده بینیت. ئه گهر یه کیک دوو رۆژ پیش ئه وه پیی بوتایه سولتان ده بینیت، گالتهی پیی ده کرد و به شیت ناوزه دی ده کرد.

ئارشاچ له خوی ده پرسیت، ئایا به تایبه تی چی له من ده ویت؟ وهک زۆرینهی ئه رمه نییه کان کریستیانیکی دلسۆز بوو، یه کهم پینچ شه ممه ی هه موو مانگیك ده چیت بۆ کلیسا بۆ پاکبونه وه له گونا هه کانی، یه ک شه ممان ده چیته کلیسا، له نویت و پۆژوو گرتن دانه براوه. مانگیك پیش ئیستا چه ندین ئینجلی له چاپ دا، به دیاری پیشکه شی کلیسای کرد بۆ به پیرو زکردن و نزیکبونه وه له هه زه ته ی عیسا.

له مندالییه وه هه لکه وتوو بوو له هه لکۆلینی نه خشه کان له سه ر زه نکوگراف، باوکی تورنه چیه کی به ناوبانگ بوو، ده ستره نگینی و وردبینی له کاره کهیدا به میرات له باوکییه وه بۆ جی مابوو.

کاتیک له ده رگا سه ره کییه کهی کۆشکی تۆپ قاپی چوه ژووره وه، هه سستی کرد له شی ده له رزیت، له هه ردوو لاه دوو سه رباز به رگی سه ربازی، که له کانزای مس دروست کرابوو پۆشیوو، هه ردووکیان کلاویان له هه مان کانزا له سه ردا بوو، له به تینی بلیسه کهیدا چاو ده سووتینیت کاتیک وره ده دهیته بهر

خۆت و ده ته ویت ته ماشایان بکهیت.

کۆشکه که له سه ر دیزاینی عوسمانی بارۆکی دروست کراوه، چه ن دین بینا، خانوو، مزگهوت، نه خۆشخانه و چیشتهخانه ی تیدایه،... و یرای ئه وه ی هه ل سوکه وته که سامناک بوو، چاوه کانی داخست و خه یالی کۆشکه که ی ده کرد، که دوو مانگ به ر له ئیستا فرمانی بینا کردنی راگه یاندبوو، وا ده ر ده که ویت له تۆپ قاپی دیرین، شوینی نیشته جیبوونی سولتانه کانی ده وله تی عوسمانی بو ماوه ی چوار سه ده، جار س بوو ویت. بۆیه بریاری دا دانه یه کی تر دروست بکات که بو خۆی بگه ریته وه، ناوی دۆلمه باخچه ی لی بنریت، پاشان هه سته به بزه یه کی سه ر لیوانی کرد، کاتیک بیر ی که وته وه یه کی که له باشت رین ئه نداز یاره ئه ر مه نییه کانی ته لارسازی، به ناوی سه رکیس بالیان کۆشکه نوئییه که دروست ده کات.

ئارشا ج له به ر خۆیه وه ده لیت وا دیاره ئیتر سه ر ده می ئیمه یه. تاک تاک سه ر باز ده کان له به رانبه ر بینا که دا راوه ستان، که رووکاری ده ره وه ی رازا وه و نه خشی تراو بوو، یه کی که له ناو بینا که وه هات و میوانه که ی له گه ل خۆیدا برد بو یه کی که له هۆله کانی بینا که، هۆلیکی فراوان و فه رشیک ی گرانبه ها را خرابوو، زه خره فه ی فه رشه که وینه ی سه روشتی تیدا چنرابوو، پهنگی قرمزی تیایدا زال بوو، له هه ردوو لا وه پێش هه یوانه شووشه ییه رهنگا ورهنگه کان به یه که وه ریز بوو بوون، پاشان پلیکانه یه کی ته خته که له چوار پلیکانه پیک هاتبوو، دوو پلیکانه یان پهنگی ساجیی تۆخ دووانه که ی تریان پهش بوون، ئه ملاولا تا کۆتایی پلیکانه که مو حاجه ره ی ته خته یه له پهنگی ساجی تۆخ. له کۆتایی هۆله که دا قه نه فه یه کی سوور، که ته خته که ی روو پۆشی ئالتوون بوو، قوما شه که شی به داوی زیر و زیو چنرابوو.

فهرمانی پئی دهکهن دابنیشیت، به بینینی پاسهوانه تاییه تهکان، که له چواردهوری شوینه که بلاو بوونه ته وه دهشله ژیت، به لام دووکهس له هاوشار و هاوپیشهکانی لهوئی دهبینیت، به وه زیاتر قورگی وشک بوو.

له بهر خویه وه دهلیت ئیستا دهتوانم چاک ببه وه من بوچی هاتم.

ههرسیکیان له ئیپمرا توریه تی عوسمانی، خاوهنی ئه و پیشه یه ن (چاپخانه) که تازه هاتوو ته ئاراه: چه ند رسته یه کی دله راوکی و خه ماوی له گه لدا گورینه وهی، دواتر بیدهنگی هه لبارد.

دوای دوو کاتژمیر چاوه پروانی، که به باشتین شیوه میواندارییان لی کرا، خزمه تکاره که دهلیت سولتان گه یشت، هه مووان به ترسوله رزیکی دیاره وه له شوینی خویان هه لدهستن. ئارشاج له ده رگا سه ره کییه که وه به یاوه ری هه ردو و سه ربازه که چۆن هات گه رایه وه، سه لامی لی کردن و سوپاسی کردن، راس ته وخو چوو بو لای فه رهاد مه ندیکانی، له ریگی گه راندنه وه یدا ته نیا بی ری لای ئه و بوو، له فه رهاد زیاتر ناتوانیت ئه و ئه رکه قورسه بخاته سه ر شانی هیچ که سیکی ترا!

فه رهاد هه رحه وت شیوازی خویندنه وهی قورئانی به ته جویده وه له بهر بوو، له کاتی کوچی دواپی یه کیندا ئه گه ر داوای لی بکه ن، له سه رقه بران و له مزگه وتیش به خو پایی قورئان ده خوینته وه. ویرای ئه وهی فه رهاد خو ی بو ئه وه ئاماده ده کرد، حو جریه ک دروست بکات بو ئه وهی مندالان فی ری خویندنه وه و ته جویدی قورئان بکات، به لام ئارشاج توانی رازی بکات به وهی کارکردن له چاپخانه که دا و به تاییه تی له پرۆسه ی سه ره پرشتی و چاودیری کردنی چاپکراوه کان، گه وهره ترین خزمه تکرده به ئیسلام

و موسولمانان، که نزای پیروژبوون و دلخووشی بو دهکن، ئه وهی بهم کاره هه لستاوه، پاشان ئه م کاره بو ماوهیه کی دیاریکراوه، پاشان ده توانیت بچیته وه سهر ئه و کاره ی خو ت ئاره زووی ده که یت.

فه رهاد نمونه ی یه کیک له گه وره شوپشگێره کانی کورد بوو، هه رچه ند موسولمانیکی سوننه مه زه هب بوو، به لام به شداری له شوپشی ئیزیدییه کان کردبوو، که ئه مسال هه لگیرسابوو، پیشتیش به شداری شوپشی گه وره ی شازاده محه مه د پاشای گه وره ی په واندوزی کردوو.

به نکولیکردنه وه ئارشاج ده لیت:

بوچی وا ده که یت زورت لی بکه م و ئاره قی گله ییه کانت به نیوچه واندا بیته خواره وه، له کاتیکدا تو برای منیت؟
فه رهاد قاقایه ک لی ده دات، ئارشاجیش به رده وام ده بیته له سهر قسه کردنه کانی:

برام بو پیده که نیت؟ ئه رمه ن و کورد یه ک په چه له کن، به لام به سهر چه ند عه شره ت و ئاینیکدا دابه ش بوون. ئه ی ئه و له یه کچوونه پروون و ئاشکرایه نابینیت، که له نیوان ناوی هه ردوو بنه ماله که ماندا هه یه؟ مندیکانلی و مندیکانیا ن؟!

باوکی فه رهاد باسی له پشتیوانی ئه رمه ن و کورد کردوو ، له ده ستپیکی جهنگی عوسمانی-پرووسی هه ر له سهره تاکانی سه ده ی شانزه یه مده تا ئیستاش، چون زورینه ی خه لک، له ترسی مالویرانی که ته پ و وشک پیکه وه ده سووتینیت، شاری سه رحه دیان به ره و وان جی هیشته وه، چون خودا ئه و ناوچه هیندو-ئه ورووپیه رووبه رفراوانه ی فه راموش کردوو، که هه ر له دیزه مانه وه به سهر کورد و ئه رمه ندا دابه ش بووه. ئه وه ی

کوردستان داگیر بکات، به زهروورته ئه رمینیاش داگیر دهکات، پیچه وانه کهشی راسته، چۆن به دریژایی میژوو له لایه ن ئاشووری و فارس و مهقدونی و رۆم و عه ره به کان و دوا جاریش له لایه ن تورکه کانه وه، پو و به پرووی په لاماردان و داگیرکردن بوونه ته وه. هه رچه ند ئاینی فه رمیی ئه رمه نییه کان کریستیانه ئه و کاته ی له ژێر دهستی رۆمه کاندایه بوون، زۆرینه ی کوردیش باوه ریان به ئیسلام هه یه. به لام له گه ل ئه وه شدا بران، له کاره سات و شوین و ته نانه ت ئاینی کونیا ن، که زه رده شتی بووه ها و به شن.

بیگومان ئیمه براین. بازرگانکی میسری له بنه ماله ی قللینی ده ناسم، بۆی گێڕامه وه کاتیک ئیسلام فه تحی میسری کردو وه، به شیک بوونه ئیسلام، به شه که ی تر به کریستیانی مانه وه، به رده وام له ناو یه ک په چه له کدا ها و به ش بوون و یرای جیا وازی هه ردوو ئاینه کانیا ن.

لی تو له گه ل منیت، له تو باشترم ده ست ناکه ویت.
به ندهش ناتوانم داواکارییه که ت په ت بکه مه وه.

نارام نارشاج مه نديکانيان

نهمه د - ۱۸۶۸

له ننيوان هه ردوو براكه مدا، بهنده له دواي برا گه وره كه مه وه
هاتووم، مريه مي دايكم له مندالبوون زور دواكه وت، تاكوو خودا
بابازياني برا گه وره كه ماني پي به خشين، كه به ناوي باپيرمانه وه
له باوكه وه ناو نراوه.

خه جه، كه دهسته خوشك و هاوړي دايكم بوو، له هه مان كاتدا
خيزاني هاوړي دلسوزي باوكم فهرهاد منديكانلي بوو، ئاموژگاري
كرد كه سهرداني چيائي نارارات بكات، به لكوو بهر كه تي به سهردا
برژيت، پي وت نه وه له مندالبوون دوا كه وتووه، سهرداني
چيائي ناراراتي كردووه، وهك بلي شنه يه كي بهر كه تي به سهردا
هه لكرديت و له چهند پوژيكي دواي زياره ته كه دووگيان ده بيت.
لي دايكم زانياري له سهر نه و وزه ناوازيه ي نه و چيا بلنده هه بوو،
رهنه نه وهش بو نه وه بگه ريته وهك ده ليت، كه شتي نوح
له سهر لووتكه ي نارارات جيگير بووه، ياخود گركانيكي خاموش
بيت و له هه رچوار لاه به ئاگره بهردينه ده وره دراوه، كه له ناخي
زه وييه وه به وزه يه كي ناوازه وه هه لتوقيوه. دايكم تازه قوناغي
هه رزه كاري تنيه پانديو، نه نكم بو زياره تكدن سهرداني نه و
ناوچه يه ي پي كردبوو، بو نه وه ي هاوسه ريكي باشي به قسمه ت
بيت، به راستيش دايكم پياويكي وهك نارشاجي باوكمي به قسمه ت
بوو، كه نمونه ي رهوشته رزي و ئيمانداري بوو.

سالي ۱۸۵۵ له دايك بووم، باوكم پي وتم ئاهه نكي له دايك بوونت
كه وره بوو، له قهره بالغی و گرنگييدان هيچ له وه ي برا گه وره كه م
كه متر نه بوو، وهك نه وه ي يه كه م جار بيت منداليان بيت! پووره

خه جهم که له دایک و نه نکیه وه رستن و چینی به میرات بو جی مابوو، فهرشیکی بچووی دهستی له کاتی دوو گیانبوون به کور هکه ی، که خوی چنیووی پیشکشی دایکم کرد، پوره خه جه پینچ مانگ دوی من کور هکه ی چاوی به دنیا هه لیتا، له براکانی خوم نزیکتر بوو بوم. نه ویش سالار فرهاد مندیکانیلی بوو.

ئیسنا ئیمه له دیار به کر له دوو خانودا دراوسی یه کین، باو کم و فرهاد هاوړی ته مه نی پیش له دایکبوونی من، به چند سالیکی کم، دوی گرژی و ئالوزیه گه وره که ی به دوی شکستی شوړشی به درخانییه کاند ا هات، راگو یز را بوون. زوړینه ی راو یژکاره کانی شوړشه که، ئه رمه نی و ئاشووری بوون، ئه مه ش دهره نجامی پیلانگیر پی دهوله ته گه وره کان، خرؤشاندنی ئاشوورییه کان و تورکه کان بوو به رانبر به کورد. باو کم پیش ئه وه ی بین بو ئیره چاپخانه که ی فروشت، هه رگیز حه زی نه ده کرد قسه و باسی له سه ر بکه ی ن.

له روژی له دایکبووندا، دوو سال به سه ر دهستی کردنی جهنگی قرم دهستی پی کردبوو، وا پی دهچوو رووسی، که بریاری دابوو واز له دهست به سه ر داگرتنی قرم و دهریای رهش و هه ردوو به ندهری بو سفور و دهره نیل نه هیئت، پیشکوتنیکی گه وره ی به دهست هیتابوو، به ردهوام به م شیوه یه بوو، هه ر له سالی ۱۵۶۸ تا ئیسنا حه وت جار به رانبر سی جار به سه ر عوسمانیه کاند ا سه ر که وتوون، ته نیا جاریکیش وهک یه ک بوون!

به هه مان شیوه دوو سال به سه ر شوړشی یه ز دانشیر خوشکه زای به درخان، له هه کاری تیپه ری، له م شوړشه دا باو کم و فرهادی مام به شدارییان تیدا کرد، که ئاشوورییه کان و کورده ئیزیدییه کان تیایدا به شدار بوون، ئینگلیزه کان له کوتاییدا دهخاله تیان کرد، سولحیان له نیوان کورد و تورکدا کرد.

سالار فههاد مه ندىكانىلى

١٨٦٩ - ئاھەد

من و ئارام جمكى يەك پوھىن، ئەم پەيوەندىيەش تەواو كەرى
دۆستايەتى و براىەتتى باوكم و مام ئارشاج مە، لەگەل خەجەى
دايكم و مريەمى ئاموژنمدا.

سالانە لە شەشى كانوونى دووھەمدا، پىكەوہ ئاھەنگى
لەدايكبوونمان دەگىرپىن، پاشان ھەموومان دەچىن بۆ نوێژكردن
لە كلێسای ئەرسەزۆكسى، دەگەرپىنەوہ مالەوہ بۆ ئاھەنگگىران و
خوانى رازاوہى گوشتى جوړاو جوړ، كە دايكم و ئاموژنم ئامادەيان
دەكرد، ھەروەھا دەچووینە جەژنى قىامت كە رېككەوتى يەكى
نيسانى ھەموو سالێك بوو، ئاموژنم بە يارمەتتى دايكم كىكى
ئامادە دەكرد، ھەروەھا جەژنى پاكيژە مەريەم لە ھەشتى ئابدا،
كە ئاموژنم وەك پىروژبوون و ئىماندارى بە ناوى ئەوہوہ ناو
نرابوو، دواتر جەژنى لەسىدارەدان لە نۆى ئەيلوولدا، ئارشاجى
مام شيرىنى جەلاتىنى پەنگاورەنگى بۆ دەھىناين.

ئىمە زۆر لەوہ بەھىزترىن كە ھىچ شتىك جىامان بكاتەوہ..
تەنانەت ئاينىش. تەنيا بابازيان لەو رېساي خۆشەويستىيەى
نۆوانمان لای داوہ، كە نازانم لەكوئوہ سەرچاوہى گرتووہ، چۆن
ئەو وزە نامۆيە دروست بووہ، خۆى لىمان بەدوور گرتووہ و
دەستبەردارمان بووہ، وپراى ئەوہى سەرەتاكان وەك كۆتايىيەكان
نەبووہ. نازانم ھۆكارەكە ھىقىنى خوشكم بوو، ياخود ھەلبژاردن
و خۆشەويستى و بەھىزى ئارام بوو بۆ من؟

سالار فههاد مه‌ندیکانیلی

ئامه‌د - ١٨٧٠

له‌سه‌ر چه‌ندین پێشنیار و هاندانی هه‌موومان، خه‌جه‌ی دایکم ده‌ستی کرد به‌ دروستکردنی پرۆژه‌یه‌کی بچوکی ده‌ستی رستن و چنن، کۆمه‌لیک که‌ کوردی هه‌ژاری دراوسی کۆ کرده‌وه، که‌ له‌ ماله‌وه له‌سه‌ر ئاستیکی بچووک خه‌ریکی کاره‌که‌ بوون بۆ خه‌زانه‌کانیان. ئامۆژنه‌ مه‌ریه‌م هه‌وسه‌ری ئارشاجی مام به‌ پاره‌ به‌شداریی ئه‌م پرۆژه‌یه‌ی کرد، دایکم بێ ماندووبوون هه‌ولی فێرکردنی ده‌دا، به‌لام که‌موکورتیی هه‌ر هه‌بوو، په‌نگه‌ ئه‌مه‌ش بۆ نه‌بوونی ئه‌و پۆحه‌ هه‌نهرییه‌ بگه‌رێته‌وه له‌ ئامۆژندا. ئامۆژنه‌ له‌ چوار فهرش زیاتری دروست نه‌کردبوو، په‌نگه‌کانی زۆر تاریک بوون، هه‌روه‌ها چه‌ند هه‌له‌یه‌ک له‌ گریی چینه‌کانیدا هه‌بوو، بۆیه زۆر ئازایانه به‌وپه‌ری وره‌به‌خۆبوونه‌وه وتی: ئه‌م کاره‌ له‌گه‌ڵ پۆحی مندا ناگونجیت.

کاتی که‌ لی‌ره‌ نیشه‌جی بووین، مام و باوکم به‌ چه‌ند کاریکه‌وه سه‌رقال بوون به‌لام سه‌قامگیر نه‌بوو، گرنگترینیان به‌شداریکردن بوو له‌ کاروباری کشتوکالی و به‌روبوومچینه‌وه لای دراوسی ئه‌رمه‌نییه‌که‌مان، که‌ کێلگه‌یه‌کی میوه‌هاتی هه‌بوو، له‌ خێر و خه‌راته‌که‌ی پێ ده‌به‌خشین (هه‌رچه‌ند ئیستا بیرى لى ده‌که‌مه‌وه، هه‌ست ده‌که‌م شیوازیکی جوان و مرو‌قاه‌یه‌تى بوو له‌ هاوکاریکردنماندا)، له‌ناکاو به‌ریار ده‌دات کێلگه‌که‌ی بفرو‌شیت وه‌ک ده‌ستپێکی بۆ جێهێشتنی ته‌واوه‌تیی ئیمپراتورییه‌تى عوسمانی. بۆ ئیمه‌ هه‌لیکی باش بوو که‌ پێشبینیمان نه‌ده‌کرد، مامه

ئارشاچم بە فرسەتییکی باشی دەزانی، بەتایبەتی دواى ئەوھى ھەردووکیان پاشخانیکى باشیان لە کاروبارى کشتوکالیدا پەیدا کردبوو، دراوسینیەکەمان زۆر ئارەزووی دەکرد ئیمە کرپار بىن، بۆیە نرخەکەى زۆر بۆ داشکاندین، ئیمەش پارەوپوولى خۆمان ئەژمار کرد، باوکم و مامم پارەیان لە ھەندیک لە خزمەکانمان قەرز کرد، برە پارە داواکراوەکەمان کۆ کردەوھ و کێلگەکەمان کرپى.

دووبارە دنیا بەپروماندا پیکەنى.

مامەلەى کرینوفروشتنەکەمان لە ۲۰ى ئازار کوتایى پى ھیتا، کە پۆژى دواتر جەژنى نەورۆز بوو، کە تیايدا کورد و فارس پیکەوھ ئاھەنگ دەگێرن. رەگورپشەى ئاھەنگگێران وەک باوکم دەلێت، بۆ زەردەشتییەکان دەگەرپیتەوھ، کە پۆژیک لەپۆژان ئاینی ئیمە و ئەرمەنییەکان بووھ. پىش ئەوھى ببینە موسولمان و کریستیان، ئەو پۆژە ئاھەنگەکە دوو ئاھەنگ بوو، باوکم جلی کوردی رانکوچۆغەى پۆشیبوو، دایکیشم جلی کوردی رەنگاورەنگى پۆشیبوو، کەوايەکی بەسەر کراسە کوردییەکەدا دابوو، کە لە ھەمان رەنگى کراسەکە بوو. ئامۆژنیشم وەک بەرگی دایکمی پۆشیبوو، بەلام رەنگەکەى داخراوتر بوو، قۆلەکانیشى تا مەچەک درێژ بوو، ئارشاچى مامیشم کراس و شەروالى لەبەر دابوو کە ھیلەکیکی قۆلکورتى بەسەردا لەبەر کردبوو. سەرەتای پۆژەکە بەوھ دەست پى دەکات، بەرەو لووتکەى چپاکە دەپۆن، باوکم بە بەشداریی کۆمەلێک لە پیاوان، ئاگر لە چەند پارچەيەک تەختەيەکی درێژ بەر دەدەن، کە بنکەکەى بە شێوھى ھەرەمى دانراوھ. بلیسەى ئاگرەکە ھىمايە بۆ ئاھەنگگێرانى يەکەمین پۆژى سالى نوێ. کاتیک تین و گری ئاگرەکە دەبینن، ھاوار

وهه‌له‌له‌ لێ ده‌ده‌ین. پاشان ده‌گه‌ڕێینه‌وه‌، قۆناغێکی تری هاتن و
چوون له‌ سروشتی جواندا ده‌ست پێ ده‌کەین، له‌گه‌ڵ هاوڕێ و
دراوسێیه‌کانماندا هه‌له‌په‌رکێی کوردی ده‌کەین، له‌پیش هه‌موویانه‌وه‌
له‌گه‌ڵ بانه‌ماله‌ی مامه‌ ئارشاجمدا. دواتر کنگر، یاپراخ به‌ گوشتی
کاوڕ ده‌خۆین، که‌ له‌ مه‌نجه‌لی مسی گه‌وره‌دا ئاماده‌ کراوه‌.

وێڕای گێڕانه‌وه‌ به‌رده‌وامه‌کانی باوکم که‌ سه‌روبه‌ریمان
له‌به‌ربوو، به‌لام تا ئێستاش به‌های خۆی له‌ده‌ست نه‌داوه‌ و
ئیمه‌ش به‌ جۆشوخروشه‌وه‌ گوێبیستی ده‌بین. باوکم شاره‌زا
و به‌هه‌رمه‌ند بوو له‌ گێڕانه‌وه‌دا، جووله‌کانی هه‌ردوو ده‌ست،
گوزارشته‌کانی ده‌موچاو، ده‌بووه‌ هۆی ئه‌وه‌ی وا هه‌ست بکه‌یت
گێڕانه‌وه‌که‌، له‌وه‌ی پێشوتر جیاوازتر بێت، یاخود لانی که‌م
شتیکی نوێی تێدايه‌.

پاشایه‌ک هه‌بوو به‌ ناوی زوحاک ماری به‌خێو ده‌کرد، هه‌موو
پوژیک منداڵیک ده‌بات بۆ خۆراکی ماره‌کانی، تا پوژیک سه‌ره‌ی
منداڵی کاوه‌ی ئاسنگه‌ر دیت، بۆیه‌ بێیار ده‌دات به‌وپه‌ری هێز
و توانایه‌وه‌، داکوکی له‌ منداڵه‌که‌ی بکات و راده‌ستی ئه‌و پاشا
زۆرداره‌ی نه‌کات. هه‌ر بۆیه‌ شمشیرێکی تیز دروست ده‌کات بۆ
کوشتنی ئه‌و زوحاکه‌، بۆیه‌ په‌لاماری ده‌دات و ده‌یکوژیت. هه‌موو
شاره‌که‌ له‌ چنگی ئه‌و زۆرداره‌ ئازاد ده‌کات، هه‌موو منداڵه‌کانی
له‌ مردنێکی راسته‌قینه‌ پزگار ده‌کات، ئه‌و شاره‌ش ده‌که‌وێته
نیوان کوردستانی ئێران و کوردستانی عێراق. له‌و پوژه‌وه‌ به‌
بۆنه‌ی هه‌له‌هاتنی پوژیکێ نوێ، کورده‌کان ئاهه‌نگ ده‌گێرن و
فارسه‌کانیشیان له‌گه‌ڵدايه‌. به‌بێ ئه‌وه‌ی ئه‌و تاغووته‌ له‌سه‌ر خاک
و زه‌وی بێت، بێ ئه‌وه‌ی هه‌واش هه‌لبمژیت.

سروشێ ئاگرکردنه‌وه‌، جلو به‌رگی ژنان و دابونه‌ریتی

پهنگاوړهنگ و دره وه شاوه، خواردنی به تام، گيړانه وه پر
جوشو خرۆشه چهند باره که، هه موو شتيک له سهر هه مان پيچکه
دووباره ده بووه وه، به لام به بايه خدان به و پيڅستنه دووباره يه ي
سالانه وهک خوی، به لام نه مجاره له پيکهاته که يدا شتيکی نو ي
هه لگرتبوو، وهک بليت موري سهر سوپرمانی بو زياد کرابيت،
نه مه جوانی نه و پروداوه ده به خشيت، که وا دهکات به ديار يکراوی
ورد و درشتيم له ياد بيت، ته نانه ت بچو وکترين ورده کارييش!
نه و پوژه له کيلگه که کاتيکی خوشمان به پيکه نين و سه ماکردن
و خواردن به سهر برد، تا شه ومان به سهر دا هات و تاريخ بوو،
نيتر پيويست بوو بروين.

سالار فههاد مه نديکانيلى

ئامەد - ١٨٧٠

له مندالييه کي زووه وه، من و ئارام زور به جو شوخرو شه وه
هاوکاري باوکمان ده کرد له ئيشوکاري کشتوکالي دا، دواتر
مانوشاک برا بچوکه که ئاراميش په يوه ندي پيوه کردین بۆ
ئيشوکار. سه يري سه وزايي ئه و ماتوړي ئاو ديرييه مان ده کرد، که
جوگه له ئاوي دروست ده کرد، ئاو که هه له ده قولاً بۆ ئاو ديري
زه وييه که، به و شيويه شينايي و درهخته بچوکه که مان بۆ ئاينده
ده بيته سه رچاوه ي ژيان.

تووشي سه رسورمان ده بووين کاتيک بنه تووه بچوکه که له
خوله که دا ده چينرا، خاکيش له هه ناوي خویدا له ئاميزي ده گرت،
بۆ ئه وه ي چه که ره بکات و به ره مه ي جوړاو جوړي ميوه هات
به ره مه به نييت. نه نييه ک له و پرۆسه سه رسورهيته ردا هه بوو،
وه ک ئه وه ي خودا به ده ستي خو ي ئه و بنه تووه به ره مه مدارانه
بچينيته نه ک ده ستي ئيمه.

هه رسيکمان گه وره بووين و له ئه لفه وه بۆ يا به رپرسيار
بووين، له هه موو ئه و شتانه ي په يوه ندي به کشتوکاله وه
هه يه: کريني تووه کان، ئيشوکاری کي لاندن، تووچاندن، ئاودان،
بژارکردن، له کو تاييشدا به روو بوو مچنينه وه، له گه ل تييه ر بووني
کاتدا هه ردو و باوک به شه رمه وه هاوکاريان ده کردین، به تاييه تي
دواي ئه وه ي دوو پياومان هينا بوو بۆ هاوکاريکردن. له گه ل
چنينه وه ي هه ربه روو بوو ميکدا، خو شه ويستي و په يوه نديمان به
خاکه وه زياتر ده بيته. ئاسمان رۆژگاري کي به خشنده يه له گه لماندا،

مژدهی حهسانه وه مان پښ دهبه خشیت، له بری پرۆسه ی ئاودان له لایه ن ئیمه وه، ئاسمان ئه و بارگرانییه ی خستووه ته ئه ستوی خوی، دایکم و ئاموژنه مریه م، له به رده م ده رگای هه ردو و مال وه ستاون، ده ستی نزا و سه له واتلیدان بۆ خودای گه وره به رز ده که نه وه، تاکوو ئاشتی نیوان عوسمانییه کان و ږووسه کان به رقه رار بیت. هه ر له جه نگی قرمه وه سالی ۱۸۵۶ له ئارامییه کی به ئاگا بووین. گویم بۆ دایکم شل کړدبوو، که به دلکی پره وه نزی ده کړد، کورد په رته وازه نه بن و لیک جیا نه بڼه وه، گوزارشتیکم بیر دیته وه له یه کیک له دیره کانی مه موزینی ئه حمه دی خانی، که ده لیت (ئه وان هه موویان په رته وازهن و هه میشه یاخی و له دوو به ره کیدان)، هه روه ها دیره که ی شه ره فخانی به دلیسی له شه ره فنا مه دا (کورد به گشتی کاتیک سه رداریک نه بیت گوږاپه لای بن، زورینه یان خوین ده ریژن، گالته به بڼه ماکانی ئاسایش و سیستم ده کن، به بچوو کترین هوکار تووړه ده بن).

کاتیک مندالکی بچووک بووم، باوکم وا پراहतبوو چهند دیریک له شانامه و شه ره فنا مه م بۆ بخوینیته وه، که به زمانی فارسی بوو. لی باوکم وه رگیږانی بۆ ده کړد، دوا ی ئه وه ی به مه به ست به زمانه ره سه نه که ی خو یان به شیوه یه کی راسته قینه، ددانی به پیته کاند ا دنا، لیره وه سه ره تای فی ربوونی زمانی فارسیم ده ستی پی کړد. له یادمه باوکم وته یه کی له شه ره فنا مه دا په ت ده کړده وه، که به به ردی بناغه ی قوتا بخانه ی نه ته وه یی کورد داده نرا، که ئه وه ش بۆ پیغه مبه ری خودا سلاواتی لی بیت، ده رباره ی کورد له چوارچیوه یه کی دیاریکراودا ده که پیریته وه، (خودا ئه م تایه فه یه له ته بایی و یه کگرتندا سه رکه وتوو نه کات، به پیچه وانه وه جیهان به ده ستیانه وه تووشی فه لاکه ت ده بیت).

له هه موو کۆبوونه وهکانیدا له گه‌ل کورانی نیشتماندا، که زۆرینه‌یان له دهره‌نجامی نه‌زانینه‌وه، باوه‌ریان به‌و قسه‌یه هه‌بوو، هۆکاری هه‌موو شکسته‌کانیان بۆ ئه‌و نزایه ده‌گه‌رانده‌وه، سه‌ره‌له‌به‌ری ئه‌و قسه‌یه‌ی ر‌ه‌ت ده‌کرده‌وه و به‌هه‌له‌سه‌تراوی ده‌زانی، جه‌ختی له‌وه ده‌کرده‌وه هه‌یچ په‌یوه‌ندی به‌ پی‌غه‌مبه‌ره‌وه نییه. کاتی‌ک ژیان به‌ ئاگری به‌رده‌وامی ر‌ۆژگار پی‌یگه‌یاندم، ئینجا قه‌باره‌ی ئه‌و گونا‌هانه‌م بۆ دهر ده‌که‌وت، که بۆ شکستی قسه‌و‌باسه‌کان هه‌لمانه‌به‌ست، یان تاوانی هه‌له‌به‌ستنی فیل و ته‌له‌که‌ی شه‌یتان، بۆ پی‌گه‌پێدان به‌ لاوازی و ئاره‌زووه‌کانمان، یان قیزه‌وه‌نیی گه‌واهیدان به‌ ئایاتی قورئان وه‌ک هه‌یمایه‌ک بۆ ئیشپیکردنی ئامیری کوشتن و وێرانکردن. هه‌روه‌ها چه‌ند به‌شیک له‌ شیعره‌کانی جزیری، چیرۆکه‌کانی فه‌قی ته‌یران و غه‌زه‌لیاتی عه‌لی حه‌ریری، شیعره‌کانی مه‌موزینی ئه‌حمه‌دی خانی بۆ ده‌خویندمه‌وه، که سه‌ره‌جه‌میان به‌ زمانی کوردی بوون. به‌وه وازی لێ نه‌ده‌هینام که له‌ حوجره‌ فی‌ری خویندنی قورئان و ته‌جوید ده‌بووم، سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی که ئه‌و خویندکاری زانستی شه‌رعی بوو (سه‌رباری ئه‌وه‌ی ده‌مخویند)، ژياننامه‌ی پی‌غه‌مبه‌ر، کتییی ئه‌ربه‌عینییه‌ی نه‌وه‌وی، عه‌قیده و سه‌رف و نه‌حو و مه‌نتیق و به‌لاغه و فیقه‌ی ده‌خویند. وای ده‌بینی هه‌موومان له‌ کۆتاییدا له‌ فه‌له‌کی ته‌نیا کتیی‌یکدا ده‌سوورپێنه‌وه، جا ئه‌و کتیه‌ هه‌رچه‌ند پایه‌ب‌ل‌ند و گرنگ بی‌ت و لقو‌پ‌په‌کانی زۆر و هه‌مه‌چه‌شن بن، بۆیه هه‌ولی دا به‌ شیوه‌یه‌کی ئه‌کادیمی، زمانی فارسی له‌ قوتابخانه‌یه‌ک فی‌ر ب‌یم، که بۆ ماوه‌یه‌ک ده‌وام تیا‌یدا کرد. به‌وه ر‌ازی نه‌بوو که دوو زمان ئه‌زانم، ئه‌وانیش عه‌ره‌بی که زمانی قورئان بوو، له‌ گه‌ل کوردی وه‌ک زمانی دایک، به‌ناچاری زمانی تورکیی وه‌ک زمانی

داگیرکه ر فیږ کردم، هه روه ها خۆیشی تورکی ده زانی، ئه مه ش له و پوانگه یه وه که زمانیکی داسه پینراوه له مامه له حوکمی و فهرمییه کاند، بۆ ئه وهی به هوئی نه زانیمنانه وه نه خه لئین.

باوکم له پووی ئه نگیزه و هه ست و سۆزه وه نه ته وه په رسته، له یاده وه ری خۆیدا هه لگری وینه ی میژوویه کی سه ره خۆیه، که هه وای ئازادی و په لکه زیرینه ی دلخۆشیی تاییدا به سه ر چووه. گوئییه کانی به چیرۆکی باو و باپیران سیخناخ بووه، که پشتاوپشت وهک هه رکوړدیک نه وه له دوا ی نه وه به میرات بۆی جی ماوه، تا وای لی هات قسه و باسه کانی خه م و سۆزی بۆ هه ری می کوردستان ده چری، که له که ناری که نداوی فارسییه وه ده ست پی ده کات، بۆ هه ردوو ویلایه تی مه لاتییه و مه رعرش، هه ردوو ویلایه تی فارسی و عیراقی عه جه می، ئازهریجان و ئه رمینیا ده که ونه باکوور، عیراقی عه ره بی و هه ردوو ویلایه تی موسل و دیاربه کریش ده که ونه باشوورده وه.

پوخسار و فۆلکووری میلی، پیکهاته یه کی بنه رته ی که سایه تی کوردیه، هه ر وهک چۆن به شیکی دانه بر او بووه له یاده وه ری به کۆمه ل، له سه ر سه رگوزشته ی جهنگ و کوشتار و مالویرانی گۆش بووه. ئه و کاولکاری و دابرانه له گه ل جهنگی نیوان ئیمپراتۆریه تی عوسمانی و ده ولته ی صه فه وی ده ستی پی کردوو، لی کوردستان گۆرپه پانی جهنگه کان و به رزه خی نیوانیان بوو، هه روه ها چۆن هه ردوو هیزه شه رکه ر و دژبه یه که که، جومگه ی په یوه ندیه کانی نیوان یه ک نیشتمانیان له یه ک دابری، ئیدی به م شیویه کورد بووه دوو گرووی دژ به یه ک، گرووپیک پشتیوانی عوسمانیه کان ده کات، گرووپه که ی تر له گه ل سه رکه وتنی صه فه وییه کاندایه، مشتومریکی خویناوی به جهنگی چالديران

له سالی ۱۵۱۴ دهستی پی کرد و سالی ۱۸۲۳ به جهنگی کی لیبراوانه کوتایی هات، که دهره نجامه کانی ئه وه بوو زۆرینه ی ئه و خاکه ی سهر به هه ژموونی صهفه و بیه کانی بوو، له لایه ن عوسمانیه کانه وه داگیر کرا، ئیتر لایه نگری و پاشکویه تیای بۆ ئال عوسمان بوو، ئه گه رچی راسته وخۆ له ژیر فه رمانه وایه تی سهرۆکی هۆزه که یاندا بوون.

ئهم مشتومره ماوه ی سی سه د سال به رده وام بوو، جاریک عوسمانیه کانی زال ده بوون، جاریک صهفه و بیه کانی، له نیوان ئهم دوو هیزه شدا لایه نگری کورد به رزی و نزمی ده کات، ئه مه ش به گویره ی لۆژیکی شکست و سهرکه وتن. به لام ئهم خه سه له ته ناچیه ته خانه ی هه لپه رستیه وه، ئه گه ر ئه وه له به رچاو بگرین، که بارودۆخیک سه پینراوه و دلرقانه میله تیک سهر ده بریت، ته نیا له به ر ئه وه ی له سه ر پیگای دوو هیزی مه زنی پوانخوازن. زۆر به داخه وه زۆرینه ی پرۆسه کانی کومه لکوژی کورد به دهستی کورد خۆی بووه، ئه مه ش کاتیک یه کیک له و دوو هیزه، میره کورده کانی لایه نگری خۆیان به کار ده بینن، بۆ ئه وه ی په لاماری ئه و ناوچانه بدن که له ژیر چنگی رکابه ره که یدايه.

پرسیاریک له خۆم ده که م، ئایا بارودۆخه میژوویه که، هۆکار بووه بۆ ئه وه ی له روه ی جوگرافیاوه په رته وازه بین؟ ئایا ئه مه وای کردووه زۆرینه مان قه ومیکی کوچه ری بین، به ئازده لارییه وه سه رقال بین، له شوینیکه وه بچین بۆ شوینیکی تر، که له وه رگا و ئارامی تییدا بیت؟ بنه ماله که مان له سه رحه ده وه هاتن بۆ وان، له و یوه بۆ دیاربه کر، ئه مه ویرای ره گوریشه ی دیرینمان که بۆ ئه و ناوچه پانوبه رینه ده گه رپه ته وه، له ئه فغانسته نه وه بۆ ئیران ده بیت.

سالار فههاد مندیکانیلی

ئامههه - ۱۸۷۰

بابازیان برا گه وره که ی ئارام، بۆ زیندو و پراگرتنی ریگا کۆنه که ی باوکی گرت، لای ئه رمه نییه کی خاوه ن چاپخانه کاری ده کرد، زۆر ئاره زووی ئه و پیشه یه ی ده کرد، که مریه می دایکی زۆریک جار بۆی باس کردووه، لی ده سته به داربوونی باوکی له و پیشه یه ی که ئالو ده ی بووبوو، سه رکه وتنی گه وره ی تیا دا به ده ست هینابوو، پالنه ریکی سه ره کی و شارراوه بوو، بۆ ئه وه ی له سه ر ئه و ریگایه بروات، وه ک ئه وه ی پیمان بلیت: (پۆژیک له رۆژان لیی ده کرمه وه و باوکم ده گه ریته وه سه ر پیشه که ی خوی).

به نده و ئارام چه ندین سال، هه موو پۆژیک نانی به یانی و نیوه رۆمان پیکه وه ده خوارد، له پانتایی کیلگه که مان که به ترئ و هه نجیر و سیو چیترا بوو. برا بچو و که که ی وای به چاک ده زانی کاتی ناخواردن بچیته وه بۆ ماله وه، زۆر به که می له گه ل ئیمه دا نانی ده خوارد، ته نیا ئه و کاتانه نه بیته که پیویستی ده کرد چه ند کاتژمیتریکی دوورودریژ بمینیته وه، وه ک ئاودانی زه وی یاخود به ره مه چینه وه. عاشقی کشتوکال بووبووین، هه موو دنیا له به رچاومان سه وز ده چووه وه، خه ومان به به ره هم و چینه وه ی به رووبووم و ده سته یانی پاره وه ده بیینی، له خه ودا قازانجی پاره که مان ئه ژمار ده کرد وه ک ئه وه ی له راستیدا ئه ژمارمان ده کرد، دوا ی هه موو پرۆسه یه کی فرۆشتن له دلّه وه قاقا پیده که نین و ده م و زارمان ده کرده وه.

هیقینی خوشکم له گرووی چینی دایکدا بوو، به لام پابه ند

بوو به وەدی له کاتی ئیشکردنماندا خواردنمان بۆ ئاماده بکات، هه‌میشه‌ش گله‌یی له‌گێچه‌لییه‌کانی سه‌رپێگای بابازیان ده‌کرد، کاتیک خواردنی بۆ ئیمه‌ ده‌هینا‌یان بۆ شوینیک ده‌چوو. هه‌موومان ده‌زانین خۆشی ده‌ویست، به‌لام خۆشه‌ویستییه‌کی توندوتیژ، بابازیان ده‌یزانی به‌ هۆی جیاوازی نیوان ئاینه‌کانیان بۆی نابیت، بۆیه‌ هیمنی و دلنه‌وایی مندالی گۆررابوو بۆ دلره‌قی و توندوتیژی و گێچه‌لپیکردن، کاتیک گه‌وره‌ بووبوو.

گوینییستی گفتوگۆیه‌کی نیوان دایکم و باوکم بووم، کاتیک له‌ ژووره‌که‌ی خۆیان بوون. مه‌به‌ستم گوینگرتن نه‌بوو، ئه‌مه‌ سروشتی به‌نده‌ نییه‌، به‌لام شتیک هه‌له‌سته‌ی پێ کردم، سووسه‌کردنیک بوو به‌ گرنگی بابه‌ته‌که‌ ئه‌ویش په‌یوه‌ندی نیوان خوشکه‌که‌م و بابازیان بوو، سووسه‌کردنیشم له‌ جیگای خۆیدا بوو.

«- بر‌وا بکه‌ خانم، له‌ قورئاندا به‌راشکاوانه‌ هیچ ئایه‌تیک نییه‌ هاوسه‌رگیری نیوان ئافره‌تیک موسولمان له‌گه‌ل پیاویکی ناموسولمان ره‌ت بکاته‌وه‌، به‌لام له‌ رووی کۆمه‌لایه‌تییه‌وه‌ واته‌وه‌، یاخود راستتر بلین ریک که‌وتووین هه‌رامی بکه‌ین، بۆ ئه‌وه‌ی ره‌چه‌له‌کی مندا‌له‌که‌ بۆ ئاینی باوک نه‌گه‌رێته‌وه‌».

«- تکایه‌ فه‌ره‌اد رۆژیک له‌رۆژان هه‌له‌ نه‌که‌یت ئه‌وه‌ی ئیستا به‌ منت وت، له‌ناو کۆمه‌لێکدا باسی بکه‌یت، تووشی ده‌رده‌سه‌ری ده‌بین، من پێشتر گویم له‌مه‌ نه‌بووه‌!»

«- گوینییستی نابت، چونکه‌ که‌س ناویریت باسی بکات. تووشی سه‌رسوڤمان بووم، ئه‌ی کریستیان خاوه‌نی کتییی ئاسمانی نین؟! ئایا پیاوی موسولمان هاوسه‌رگیری له‌گه‌ل کریستیاندا ناکات؟ ئایا سۆز و ره‌حمه‌تی خودا له‌ به‌رانبه‌ر وشه‌ دیاریکراوه‌که‌یدا (اهل الکتاب) پاتناگریت؟!»

- «له پرووی کومه لایه تییه وه ئه م بابه ته کوتایی پی هاتوه، له ترسی ئه وهی ده لیت په چه له کی منداله کان بو ئاینی باوک نه گه ریته وه».

- «باشه ئه گهر دایکه کریستیانه که مکړې بوو له سهر ئه وهی منداله کانی بڼه کریستیان له هاوسه ره موسولمانه که ی؟».

په شیمان بووه وه له قسه که ی و به خه جه ی وت:

- «به هرحال، ئه وان ئازادن له هه لېږاردنی ئاینه که یان (ئوهی ئاره زوو ده کات با باوه پ بهینیت ئه وهی ئاره زووش ده کات با کافر بیت) بڼه مایه کی خودایی پروون و ئاشرایه». هه ناسیه ک هه لده مژیت ئینجا دلنه وایی ده داته وه:

«نیمه ش وهک خو مان خو شه ویستیان بو ئیسلام فیږ ده که یان و باوه پریان پی ده هین».

- «ئهی ئه گهر ئیسلام بوونیان رت کرده وه و ئاینی باوکیان هه لېږارد؟»

- «ئوه د هه لېږاردی خو یانه».

دایکم زهره ه لگه را، چاوه کانی به ئاراسته ی باوکم دهر په ریوو، لیوه کانی دهر زین وهک ئه وهی شتیک بلیت، به لام نایه ته دهر وه، بویه به خیرایی پی ده لیت:

- «خانم دهر انم بیر له چی ده که یته وه، به لام ئاین پیوه ری چوونه به هشت نییه. باسی ئه وه م بو مه که ئه گهر موسولمان بکوژیت و بدزیت، له کوتاییدا هر ده چیت به هشته وه، ئه وهی موسولمانیش نییه، هر له بهر ئه وهی ئیسلام نییه، ئه گهر سه رپاست و به زانسته که ی و چاکه کانی خیر به خه لک بگه یه نیت، ده چیته دوزه خ. ئه مه ش له گه ل دادپه روهری و هه قدا ناگونجیت که له ناوه کانی خودان. خودا له هه موو شتیک گوره تره، به لام

هەمیشە ویناکردنی ئێمە بۆ خودا کورتبینە، دەستەووەستانین لە بەرانبەر مەزنیی خودادا».

دایکم دواى ئەوەى سەرلەبەرى بابەتەكەى ڕەت كردهوه، كۆتایی به گفتوگۆكه هینا، ئاگاداریشی كردهوه خۆشه‌ویستی زۆرى بۆ ئارشاج وای كردهوه، له بیروبۆچونه‌كانى لا بدات، له میلله‌تى ئیسلامیش دوور بكه‌ویته‌وه، بۆیه‌ مه‌رج ده‌كات ئەگەر خودى بابازیان ئاینه‌كەى بگۆڕیت بۆ ئەوەى هاوسه‌رگیریی له‌گه‌ڵدا بكات. یاخود دایک و باوكی به‌و كاره‌ ڕازی بكات !

نارام نارشاج مه‌ندیکانیان

نهمه‌د - ۱۸۷۶

به هوی په‌روه‌ده‌ی توندی ئاینی هه‌ردوو‌کمان، تا ته‌مه‌نمان بوو به بیست سال ده‌ستمان به‌ر ئافره‌تیک نه‌که‌وتبوو، ته‌نیا به‌ده‌ست خۆمان ته‌واو ده‌کرد، که ئه‌ویش چی تر چیژمان لی نه‌ده‌بینی، ته‌نانه‌ت هه‌ندیک جار دوا‌ی ته‌واو‌بوون تووشی جو‌ریک دلته‌نگی ده‌بووم. کاتیک باسی حالته‌ی خۆم بو سالار کرد، که له‌م دوا‌ییانه‌دا هه‌ستم پی ده‌کرد، سالاریش به‌هه‌مان شیوه‌ نه‌ینی ئه‌و حالته‌ی بو باس کردم، که هه‌ستی پی ده‌کات، له‌و ساته‌وه‌خته‌دا درکم به‌وه‌ کرد جه‌سته‌ی گرگرتوو و ئاره‌قاویم پیوستی به‌ ئه‌زمونیکه‌، ئاگری نه‌رمونیان و نازکردنی شو‌خیک له‌ژیر جه‌سته‌ی ئوقره‌نه‌گرتوومدا بمسووتینیت.

له‌و کاته‌دا گه‌یشتیته‌ ئه‌وه‌ی دوو شتی گرنگ ئه‌نجام ده‌ین: به‌ شیوه‌یه‌کی کاتی په‌یوه‌ندییه‌کانمان له‌گه‌ل ئاسمان دا‌بیرین، پاشان به‌دوا‌ی بابازیاندا بگه‌ڕین.

ئه‌و پۆژه، به‌نده‌ و سالار هه‌موو شو‌ینیکمان ته‌ی کرد به‌دوا‌ی برا‌گه‌وره‌که‌مدا تا دۆزیمانه‌وه‌ وه‌ک شیت به‌دوا‌ی ئه‌و شه‌یتانه‌ ئه‌زمونی‌کرده‌یه‌دا ده‌گه‌ڕاین، که به‌رده‌وام به‌ قسه‌وباسه‌کانی کنه‌ی ده‌کرد، باسی جو‌ره‌کانی وروژاندنی بو ده‌کردین، ته‌نانه‌ت قیزه‌وه‌نه‌کانیش، ته‌نیا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی پۆژیک هاو‌پێیه‌تی بکه‌ین بو جنده‌خانه‌، که هه‌میشه‌ ها‌تو‌چۆی بو ده‌کرد.

به‌ پیکه‌نینیکی گالته‌جا‌رییانه‌ و ده‌نگیک، که سووکایه‌تی پیوه‌ دیار بوو، بابازیان به‌سه‌رماندا هاواری کرد:

له‌کو‌تاییدا بریارتاندا ببه‌ پیاو؟

پیا‌یدا هه‌شاخام:

- «ئیمه هر که له دایک بووین پیاو بووین».

به لām وهک ئه وهی گوئی له هیچ نه بووین، له سهر هه مان پیتمی سووکایه تیپیکردن بهردهوام بوو، پرسپاری لئ کردین:
- «ئهی خودا؟».

سالار بهر هقی قسه ی پئ بری:

- «ته نیا به وشه یهک وه لām به ده ره وه، هاوړییه تیت بکهین یاخود نا؟».

لوو تبه رزانه به ئه رینی وه لāmی دایه وه، هه رچه نده له وئ کاریکی قورس چاوه پوانیم دهکات. قسه که ی کرد و به چاوی راستی تیله یه کی بیئه ده بانه ی نواند، پاشان به چیژ ه وه لیوی گه ست، له دوا پیدا به شیوه یه کی پر ژاوه ژاو له پرمه ی پیکه نینی دا، پر ژه کانی به دهمو چاوماندا بلاو بووه وه.
له کو تاید ا چووینه کوو خه که.

پوشنام خوش دهو یست، ناوی خوی به خویه وه بوو، واته پرووناکیی خور، وهک چۆن پرووناکیی به روخسارم به خشیبوو، به هه مان شیوه پرووناکیی به ناخیشم به خشیبوو، ئیتر به خودی خۆم ئاشنا بووم، که پیشتر نه مده زانی.

کوو خه که ده که ویده لاپالی گوندیکی ته نیشتمان، به سهر پارچه یه ک زه ویی شیوه چوارگوشه دا ده پوانیت، که به سه وزه واتی وهک مه عده نووس و کاهوو چی تراوه، وا دیاره بۆ به کاره ی تانی ناو مال، سی کیژی جوان تیدا نیشته جین، سفلتانا و ئانوش، دوو خوشکی ئه رمه نی، دهسته خوشکی کی کوردیش به ناوی پوشناوه. بابازیان به خیرایی یه ک به دوا ی یه ک له ده رگا که ی دها، دهنگیکی خوش له ژووره وه هات، دهنگیک وهک ئامیری (میوزیکی) قیساره ی ئاسمانی پرسپار دهکات کتیه، تووشی هه ژانی کردین،

ئیتیر بهنده و سالار به جۆشوخروښ و دوودلییه وه چاوه پروان بووین، تا گهیشینه ترۆپکی ورووژاندن، کاتیک بابازیان ناوی خوی هینا، خیرا دەرگا که کرایه وه، به ئاماده بوونی خاوهنی ئه وه دهنگی ئیمه ی هه ژاند، پۆشنا هات، به خیرهاتنی ئیمه ی کرد و فهرمووی چوونه ژووره وه ی لی کردین. تۆزیک خۆمان چه مانده وه بۆ ئه وه ی له دەرگا نزمه که گۆزهر بکهین، بچینه ژووره وه بۆ شوینیک که ئاماژه یه بۆ هه ژارییه کی بیئه ندازه و پاکوخاوینییه کی که موینه. شوینه که له دوو ژوور پیک دیت، که ههریه کیکیان له کونه مشکیک زیاتر نین، دوو پارچه فهرشی کونه ی دهستی له سه ر زه وییه قورینه که راخراوه، که به چه رچه فیکی پاکوخاوین و دوو پشتی له سه ر دانراوه. هه مامه که ته شتیکی بچوکی پر له ئاوی تیدایه، له گه ل جامیکی سووری ته نکه، به ته نیشیتیدا چالیکی قوولی تیدایه وه ک سه رئاو.

ئاستی جوانیان لیک نزیک بوو، شیوه و پوخسارییان له خه م و ماندووبووندا زۆریک جیاوازه بوو، هه ژاری له هه موو لایه که وه په ی پی بردبوون، ئیتیر له جوانی چووبوونه وه. له گه ل ئه وه شدا چاوانتوانیت ته ماشای جوانیان نه کات، ته نیا ناوه کانیان ناسنامه ی دیاریکردنی ره چه لکیان بوو، که به هیچ شیوه یه که بۆ ئیمه گریگ نه بووه و بایه خمان پی نه داوه. ئه وه ی جیگای سه رسوپمان بوو بۆ ئیمه، ته نیا ئه وه کووخ و ئه وه بارودوخ و ئه وه زمه وونه بوو، که یه که م جار بوو پیتیدا گۆزهر بکهین.

ئانوش زه رده خه نه یه کی بۆکردم، پاشان به نه رم و نیانی ئاماژه یه کی کرد بۆ ژووره که ی تر، خیرا هه نگاوم نا چومه ژووره وه، گروتینیک دایگرتووم که خه وتوو به خه به ر ده هینیت، له جیگا که دا پال که وتم. شه رمم له خۆم ده کرد و سوپاسی

خودام کرد بو ئه و پووناکییه کزه، دواى چهند خوله کیک له
 چوونه ژووره و هم که نازانم چهند بوو، بهس بوو بو ئه وهى
 هه موو گیانم بیته ئاره ق. پيش هاتنى پووشنا پووناکییه کهى خوى
 کرد به ژووره که دا، پووناکییه ک چاو بهرگه ی ناگریت، هه موو
 تاریکی چواره وری خوى پووناک کرده وه، ته ماشایه کی کردم
 و دهستی کرد به لابر دنی جله کانی، له ناکاو داوام کرد ئه و کاره
 نه کات، که فوکوله یه ک به دواى یه که کانی جه سته م ئاگرى کلپه ی
 شه هوه تى دامرکانده وه و گوپرا بو ترسوله رزیک، ئه م جاره
 له چاو جاره کهى پيشوو شهرم له خوم ده کرد، کاتیک شهیتان
 له ناخدا جیگیر بوو. بهرز و پیروژ بیت شهیتان، بویه که م جار
 هه ست به وه ده که م ریژی بو بگيرمه وه، چون شه هوه ت به بی
 شهیتانی جه سته به رده وام ده بیت؟! لیم نزیک بووه وه و که وته
 سه ر ئه ژنوکانی، پاشان به له پی دهستی ئازادانه به سه ر و شان و
 قول و سنگ و پشتما دهینا، گه یشته نیوه ی خواره و هم، ریگام
 نه دا بیت و بجیت. هه رچهند به ره و ناو کم دیت په نه که کانی دینیته وه
 سه ره وه، به م شیویه ده جوولا و بیزار نه ده بوو په له شی نه ده کرد.
 سه رله نوی ئاگرى جه سته م تیا داگیر سایه وه، ئاگریک ناکوژیته وه،
 ئه گه رچی خاموش ببیت به لام پشکوی ده مینیته وه، بلیسه که ی له
 ناخدا هه لگرتووه. له ناکاو هیواخواز بووم دهستی هه لخلیسکا
 بو خواره وه، شه روا له که می لا ببردایه، بینیم دیرپه کانی چاوم
 ده خوینیته وه، بزه یه کی کرد، له جیگا که ی خوى هه لستا به هیواشی
 جله کانی له بهر خوى لا برد، دلم له شوینی خوى هه لکه نرا، له
 بهر پیی بووه گوشتیکی پارچه پارچه ی زیندوو، کرپنوشی بو
 خودای جوانی ده برد.

دواى پوژیک له به هه شتی پووشنا، به سه رسوپرمانه وه پرسیار

لهو هیزه ناوازهیهی ئهو ئافره تانه دهکهم، که وا دهکات دووره پهریز
بن، پوخساری جوانی به جیهادی په پگری بگورنه وه، لیژدها
وتهیه کی فهرهادی مامم وه بیر هاته وه، که جیهادی راسته قینه
جیهادی ناخه، به لام ئهو مروقه کتیه دهگاته ئامانجی خوی به بی
ئوهی هه له یه ک بکات؟!!

هه له کردن چاکه یه کی مرویه نهک گونا هیک بیت، پیکهاته یه کی
سه ره کی ئه زمونی مرو قایه تی بیت، ئه زمونیش بریتیه له ژیان.
له گهل ئه وه شدا وتهیه کی ترم بیر که وته وه، له مندالیدا گوئیستی
بووم و تیی نهگه یستم، ته نیا ئهو کاته نه بیت که له گهل رو شنادا
بووم، ئه ویش به بوونی خوی ئهو وتهیه ی وهر گیرا، که له کاتی
خویدا توانسته کانم درکی پی نه کرد بوو، که وا که سانیک هه ن
سیکس دهکن بی ئوهی جله کانیان لا بهرن، که سانیکیش هیه
له ژیان دان و زاوژی دهکن و دهرن بی ئوهی بگه نه ترو پکی
چیژ وهر گرتن، به بی ئوهی ویل بین له جوگرافیای بهرانه ردا،
بی ئوهی شهیدای ئهو ناوچه سه ره تای و نادیارانه ی بن، که
سیخناخن به نه نییه کانی سیکسی مرو قایه تی هه ر له سه رده می
ئاده مه وه، بی ئوهی مانای ده ستپکردنی ژیان و فه نابوون و
سه رله نوی ژیان وه تا قی بکه نه وه، بی ئوهی ته نیا گازیک له
به روو بوومه هه رامکرا وه که ی بدات، بی ئوهی گهر دیک بیت له و
ته قینه وه گه وره یه ی مرو قایه تی، دوور ده که ویتته وه و پارچه پارچه
ده بیت، پاشان ورده ورده له هاوشیوه کانی نزیک ده بیتته وه، بو
ئوهی یه ک بگرن و نه شکین.

ئوهی ئیمه ی پیکه وه گری دابوو، ته نیا سیکسکردن نه بوو،
چه ندین کاتژمیر له سه ر ئهو چه رچه فه پاکو خاوینه به چه ندین
شیواز له ئامیزی یه کتردا بووین، به لام هه موو کات پیکه وه

نووسا بووین، عاشقی هه موو رهفتاره کانی بووم، چ ئه وهی له پشته وه له ئامیزی دهگرم یاخود له پیشه وه وهک شیوهی مندال له سکی دایکیدا له باوه شمدا بوو، سنگی داگیر کردووم و قوله کانمان لیک ئالاون، یاخود سهرم له نیو رانی گوشتن یاخود ههردوو مهکی نه رمونیانیدا بوو، چه ندین کاترمیز وهک با تیده په ری، زور قسه مان دهکرد به بی هیچ پیتیک. له سروشی پیکه وه بوونماندا که فیتری دهکردم، سهرتا ته نانهت بنه ماکانیشم نه ده زانی، له یهک کاتدا پیده که نی و دهگرا، باسی له وه دهکرد ههستیکی جیاوازم تیدا به دی دهکات، جیاواز له هه موو ئه وانهی جهسته یان بینوه، باسی له وه دهکرد، که سۆزی دایکی ده هیتمه وه یاد، که به نه خووشی مردبوو سالیکیش پیش ئه وه باوکی به نه خووشی مردبوو. هیواخواز بوو هه موو ئه وانهی مامه له یان له گه ل دهکرد، وهک به نده مامه له ی له گه لدا بکه ن، له چاویاندا پوانینی سۆز و خوشه ویستی به دی بکات، وهک چون له چاوه کانی به نده دا ههستی پی دهکات، کاتیک پیم وت به خه ویش ئه وه نابینیت، چونکه ته نیا به نده به راستگویی خوشم دهویت، ئیتر سهیری نه کردم، کاتیک لیی پارامه وه سهیریکی کردم و وتی به یانی وهره وه، به یانی له کاتی دیاریکراودا هاتم، به لام له وئ نه بوو، پوشتبوو.

سفلتانا و ئانوش لیبورده نه بوون به رانه ر پهفتاره که م. به کول بو خوشکی سییه میان دهگریان، سفلتانا وتی چیرۆکیک له ناخی رۆشنادا وروژاند، وا مه زنده م کرد له گه ل رۆژگاردا کوتایی هاتوه وهک چون زۆریک له گه ل خویدا ده بات. ئانوش وتی رۆشنا پیشتر، که وتوه ته داوی خوشه ویستی کورپکی کورده وه، ههردووکیان شهیدای یهک بوون، کورپکه به لینی هاوسه رگیری پی دابوو، وپرای ئه وهی پیشه ی رۆشنای ده زانی. زور راستگویانه کورپکه ی

خۆش دهووست، هیچ بایه‌خی به گومانه‌کانی ئیمه نه‌ده‌دا، که ناتوانیت پووبه‌رووی جیهان بوه‌ستیت. له‌ناکاو کورپه‌که دیار نه‌ما، دوا‌ی چه‌ند پوژیک زانیمان له‌گه‌ل کچه مامه‌که‌یدا هاوسه‌رگیری کردوو! له‌و پوژده‌ئا گه‌ر ئاماده‌یی ئیمه نه‌بو‌ایه که له‌کاتی خۆیدا چاره‌سه‌ری خیرامان بو کرد، پوشنا ویستی خوی بکوژیت. هه‌نووک‌ه‌ش تو هه‌مان تراژیدیا دووباره ده‌که‌یت‌وه، ته‌نانه‌ت خودی تو تراژیدیایه، ئه‌گه‌ر تو هینده‌ بویر و پیاو بیت، بو ئه‌وه‌ی هاوسه‌رگیری له‌گه‌ل‌دا بکه‌یت، وه‌ک هاوسه‌ریک به‌سه‌ر خانه‌واده و کومه‌لگه‌که‌دا بیسه‌پینیت، ئه‌ی چون پیش ئه‌وه به‌ربه‌ستی ئاین تیده‌په‌رینیت؟

ئایا بانگه‌شه‌ی ئیسلامبوونی ده‌کرد؟! ئانوشه دوا گوزارشتی به‌گالته‌پیکردنه‌وه ده‌ر بری، له‌ ترسا بیده‌نگ بو.

دوا‌یی ئه‌وه‌ی هه‌ردوو خوشک وه‌ک سزادانیک، رازی نه‌بوون چی ترمیوانداری به‌نده و بابازیان بکه‌ن، بویه بابازیانی‌ش به‌ئاشکرا و به‌نه‌ینی نه‌فره‌تی لی ده‌کردم.

– «هه‌رسیکتان برۆن له‌ شوینی تر بگه‌رین، تو له‌پیش ئه‌وانی

تره‌وه، چونکه بوو‌یه‌ مایه‌ی ناخۆشی بو ئیمه‌».

دووباره پو‌شنا‌م نه‌بینییه‌وه.

سالار فه رهاد مه نديکانيلى

نامه د - ۱۸۸۰

له دواى پرو دواى هه لهاتنى رۆشنا، دهستبه ردارى كړينى
جهسته بووم.

له ترسى سزادانكيى خودايى كه تووشم بيټ، به هوى ئه وهى
په يوه نديم له گه ل ئاسماندا برى، چه ندين هه ستى جياواز ناخى
داگير كردم. پشتيوانييه كى ته واو له گه ل ئارام زياتر و زياتر ليك
نزيك ده بووينه وه، توو په بوونكيى گه ورهم به رانبهر بابازيان
هه بوو، كاتيك پيك ده گه يشتين به سووكايه تيبه وه ده يوت له
ريگاي راست لات داوه، دلم به و بيئابرووييه هه لده هينجرا، رقم
ليى ده بووه وه، كه پيشترو وا نه بووم، ئه گه ر خوشگوزهرانيى به نده
له په تكدنه وهيدا بيټ وهك مي رديك بو خوشكه كه م، بيگومان
ره تى ده كه مه وه له بهر هيچ نا ته نيا له بهر ئه وهى كه سايه تيبه كى
بيزراو و ئالوزه.

بريارم دا هاتوچوى مزگه وت بكه مه وه، ئه مه ش دواى ئه وهى
خوم دوور په ريز گرتبوو له و رۆژهى، بو كووخه كه ده چووم.
چاو پو شيني باوكم جيگاي سه رسوپمان بوو، هه رچه ند ده يزاني
له نويز كردن و چوونه مزگه وت دوور كه وتوومه ته وه، به لام
سه ركونه ي نه ده كردم، به تيله ي هه ردوو چاو سه ير م ده كرد كه
مه به ستم بوو په راويزى بخه م، به بيده نكي و بى هيچ قسه يه كه
سه يري ده كردم، چاوه كانيشى به هه موو زمانه كانى جيهان
قسه يان ده كرد!

گه رامه وه سه ر بارى خوم، به لام شتيك گوپرابوو. سه ره تا
شه ر مكر دن بوو، پاشان مه زنتر بوو، نازانم ئايا هه لهاتن بوو له
شيوه ي ئه وانه ي نويزيان ده كرد، پوو كار بيان گرژ و مون و

ریشیان دریژ بوو بووه وه؟! یاخود له زمانی گوتاری پیښنوږه که؟! یاخود بهنده و که سایه تیی بهنده بوو له دواي ئه وهی گه یشتبوومه قوناغی گه یشتن؟!

«ئیسټا کاتی هاوسه رگرییه».

ئهم قسه یه بهرده وام له سهر زاری خانه واده ی بهنده و ئارام بوو، به تاییه تی دواي ئه وهی چوینه ته مهنی بیست و پینج سالییه وه. هیڅینی خوشکم پینج سال پینش ئیسټا هاوسه رگریی کرد، به تاییه تی دواي ئه و گفتوگو یه ی نیوان دایک و باوکم، که به پیکه وت گوییستی بووم. دایکم به خیراییه ک که جیگای گومان بوو، هه ولئ دده له گهل خزمیکماندا هاوسه رگریی بکات، چاوه کانی باوکم خه مباریی پیوه دیار بوو. برا بچو که که ی ئارام، که هیشتا ته مهنی شانزه سالی ته و او نه کرد بوو، هاوسه رگریی کرد. ئه مهش دواي چیروکیکی گهرموگوری خوشه ویستی، هه ره شه کردن به وهی کوتایی به ژیانی خوی ده هینیت، ئه گهر داواکارییه که ی بو نه هیننه دی، هه مووان ملکه چی ئه و عیشقه گرگرتووه ی دلئ نه بن، بو ئه و کچه ته مهن چوارده ساله. بی له ئیمه که سی تر نه مابوو، وه لامه که شمان ئه وه بوو ئه م په یوهندییه نه مره مان دوا خستووه، تا ئه و کاته ی ئه وهی ئاره زووی ده که یین و له سهر شانمانه به جئ ده گه یه نین.

بهنده و ئارام خه ونی دهسته به رکردنی چاپخانه که مان بو مامه ئارام وهی هیئا. نه ک بابازیان که چووه ئیسټه نبول بو کاری رۆژنامه وانی، پاشان له گه شتیکی خیرا و نادیاردا چووه ئینگلاند، هه موو ئه مانه مان به پیکه وت زانی، کاتیک سه ردانیکی کتوپری کردین له زمانی ده چوو، پاشان دووباره گه رایه وه له ئیسټه نبول نیشته جئ بوو، بهنده و باوکم له ریگای ناسیاویکی

خۆمانهوه، زانيمان شهوانه له ژيانىكى بيسه روبه رى و په فتارى
ناشيريندايه، هاوړپي چهند كه سيكه كه گومانى خراپيان لى
دهكړيت، كه زورينه يان دوژمنى ئيمپراتوريه تى عوسمانى و
سولتان عه بدولحه مېدى دووه من.

باوكم بريارى دا دايك و باوكى بهمه نه زانيت، به نهينى
له نيوان خومان بمينيته وه، به لام دواتر زانيم ئارام به شيويهك
له شيوهكان، زانيارى له سهر دوځى براكه ي هه يه، ئه ويش بريارى
دابوو هه مان شت بكات، كه ئيمه بريارمان لى داوه.

سالار فه ره هاد مه نډیکانیلی

نومه د-۱۸۸۵

پوژۍ هه ینییه، دواۍ ئه وهی نویژم کرد خوم بو گوینگرتن له
گوتاری هه ینی نومه کرد، پیشنوژده که گهرده ملی هه لئاوسابوو،
چاوی سوور بوو بووه وه، وا به خه یالما هات ئیستا ئاگر له ده می
دیته دهره وه:

پیغه مبه ری خودا «په زای خودای له سهر بیت» ده لیت» به
شمشیر نیراوم»، «پزقیشم له ژیر سینبه ری په که مدایه». ئه ی
ئوممه تی ئیسلام جیهادکردن فرمانیکی خوداییه، ئه رکه به رانه بر
ئه وانه ی دژایه تی خودا و پیغه مبه ر ده که ن، خراپه کاری به زه ویدا
بلاو ده که نه وه، سزای ئه وانه کوشتن و له سیداره دان و ده ست و
قاچپه راندنه، یاخود نه فیکردنیانه له سهر زه وی، ئه مه ش باشترین
سزای سهر زه وییانه، له پوژۍ قیامه تیشدا سزای مه زن و گه وره یان
هه یه. پیلانگیزییه کان به رده وامه له دژۍ سولتانی موسولمانان و
ئیمه ی کورد، ئه رمه نه کان ده یانه ویت به زور خاکه که مان زه وت
بکه ن، لیره دا ئایه تیک ده هینیته وه خاچپه رسته کان (يُرِيدُونَ لِيُظْفَرُوا
نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ)

له گه ل پروسه کافره کان ده ست تیکه ل ده که ن له دژۍ ئوممه تی
مه مه د، پیغه مبه ر ده لیت (فرمانم پی کراوه له دژۍ خه لک بجه نگم
تا شه هاده تی لاله الا الله وان محمد رسول الله به ینن، ئه گه ر
شه هاده تیان هینا خوین و سامانیان له من پاریزراو ده بیت).

هه ستم به وه کرد وتاره که ته واو ناکه م. تا بلیت وتاریکی
پقاوی بوو مالی خوشه ویستی.. مالی خودا ده له رزینیت !
ئه وه دوا پوژم بوو له مزگه وت.

ئارام ئارشاچ مهنديكانيان

ئامەد - ۱۸۸۶

له ساته وهختی مندالیم دا، زور جار وا ههستم دهکرد نزیك بوونمان له بنه ماله‌ی مامه فهرهادم بوو ته هۆی ئه وه‌ی ببینه یه‌ك بنه ماله، به جوریک زیاتر بووینه کورد و پرای ئه وه‌ی ئه‌رمه‌نین. وه‌ك ئه‌وان چوون و هاتنمان بۆ ئامەد، ئه‌و گۆرانکارییه‌ی به‌سه‌ر پیشه‌ی باوکمدا هات، له چاپخانه، بۆ کاری رستن و چنن، له کۆتاییشدا بۆ کشتوکالکردن.. وا هه‌ست ده‌كەم کاتی رۆشتنمان خه‌ریکه ده‌ست پێ ده‌کات. مامه فهرهاد له‌گه‌ل باوکم به‌شداریی شۆرشی ئه‌رمه‌نیان کردووه سالی ۱۸۶۲، باوکیشم له‌گه‌ل مامه فهرهادم به‌شداریی شۆرشی کوردیان کردووه، له ده‌رسیم، هه‌روه‌ها له شۆرشی کورد له سالانی ۱۸۷۷-۱۸۷۸ داوای پشتیوانییان کردووه، به‌لام له شۆرشی دووه‌می ئه‌رمه‌نییه‌کان سالی ۱۸۸۴ له‌سه‌ر جیگا بوو، کاتیک شۆرشی سییه‌می ئه‌رمه‌ن له‌م سالدا هه‌لگیرسا کۆچی دوا‌ی کردبوو، به‌نده دُنیا بووم ئه‌گه‌ر له‌تواناییدا بووایه، له‌گه‌ل باوکم به‌شداریی هه‌ردوو شۆرپه‌که‌ی ده‌کرد، به‌لام جاریک نه‌خۆشی و جاریک تریش مردن بێ‌به‌شی کرد. هه‌میشه پیکه‌وه به‌شدار بوون له‌ خه‌باتکردن له‌ دژی تورکه عوسمانیه‌یه‌کان، تا‌که دوژمنی ئاشکرامان. به‌لام له ئیستادا کێ وه‌ك مامه فهرهاد، یاخود وه‌ك ئارشاچی باوکمه؟ کێ له‌ کورد ئاماده‌یه قوربانی بدات تا‌کوو ئه‌رمه‌نییه‌کان مافه‌کانی خویان ده‌سته‌به‌ر بکه‌ن و به‌پێچه‌وانه‌شه‌وه؟ کێ پشتیوانمانه له‌ دواکردنی چاکسازی؟ زۆرینه گۆپراون، له‌ تێروانین و مامه‌له‌ی رۆژانه‌یاندا هه‌ستی پێ ده‌کەم، هه‌ر له‌ کارمه‌ندانی که‌رته‌کانی حکومه‌ت تا ده‌گات به‌ خودی جیرانه‌کانمان.

به لاین دواى به لاین له لایه ن عوسمانییه کانه وه دهدرا، هیچ جییه جی نه ده بوو، ته نانه ت ولاتانی ئه ورووپی، رووسه کانیش که دهم ده که نه وه وهک کریستیانه کان پاریزگاریمان لی ده که ن، به تنیا جیمان ده هیلن بۆ هیرش و په لاماری عه بدولحه میدی دووهم و سیخوړ و چه ته کانی، که پیکه وه له بزووتنه وه پرزگاریخوازه کانی ئه رمه ن و کوردیان ددها !

له کونگره ی بهرلین سالی ۱۸۷۸ دا ئه ورووپییه کان داویان له تورکیا کرد، که پاریزگاری له ئه رمه نییه کان بکه ن له سته می شه رکه س و کورده کان، چاوپویشیان له ناوهیتانی عوسمانییه کان کرد، لی مادده ی ۶۱ بۆ پاریزگاریکردن نه بوو له ئیمه، ته تنیا ئه ستوپاکی به عوسمانییه کان به خشی. ئه مه ش بووه هوی ئه وه ی بابازیانی براگه ورهم که چه ندین ساله نیشته جیی ئه سته نبوله، له م دواپیاندا له یه کیک له کۆمپانیاکانی گواستنه وه ی ئه ورووپی کاری ده کرد، په یوه ندی به پارتی هه شناقی مارکسی شوپشگیره وه بکات، زور هه ولی دا په یوه ندیان پیوه بکه م، جه ختی ده کرده وه ژماره یان له زیادبووندایه، هه ر به راستی ژماره یان گه یشتبووه حه وت سه د ئه ندان، ئه م پارتیه ش له لایه ن رووسیاه پشستگیری لی ده کریت و ده بیته که ره سته ی فشار به سه ر عوسمانییه کانه وه، به م نزیکانه ش مافه کانمان ده سته به ر ده که یه ن. « زووتر له وه ی چاوه پروانی ده که یه ت » ئه م قسانه ی ده کرد وره له چاوه کانی ده بریسکایه وه، تا ئه و راده ده یی چواره دوری رووناک بکاته وه.

له یه کیک له سه ردانه کتوپره کانی بابازیانی برام، وا ده ر ده که وت بۆ شتیک ئاماده م ده کات، ئه وه ی به بیر ده هیتامه وه عوسمانییه کان به گویره ی ده ستووری ۱۸۶۳ وهک تایه فیه کی یه هود و یونانییه کان سه یرمان ده که ن، باسکردن هه ر له یه کگرتن

و توانه وه له ناو ئیمپراتورییه تدا ته نیا خه یال و ساویلکه ییه، ته نیا ئوممه ی ئهرمه نی نیشتیمانمانه، ته نیا سهر به ئهرمینای گه وره یه. بابازیان وتی کاتی شۆرشه رپا کردنه، کورده کان له سهر رچکه ی خویان ههنگاو ده نین بۆ به دیهینانی خه ونه گه وره که یان کوردستان، یۆنانیه کانیش شانازی به بالابوونی شارستانییه تی خویانه وه ده که نه، له هه موو بۆنه کانیشدا خویان به توخمی سهرکه وتوو ده زانن، له خاکی باوباپیرانن، رق و کینه بولگارییه کانیش ئاشکرا دهر ده که ویت، له ریگای هه ولدانی چه ندین جار بۆ سووتاندنی ئیسته نبول، ته نانه ت سهر کرده شۆرشگی ره که یان لیوبین کارافیلوف وتی «تورک وه ک خوی ده مینیتته وه، خودا و شه ی تانیش ناتوان بیگورن بۆ به نی ئاده م».

باسی له وه ده کرد ئیمپراتورییه تی عوسمانی بووه ته پیاویکی نه خۆش، سولتانیش باش ده زانیت به رده وامبوونی ده سه لاته کانی به سهر گه لانی ئه ورووپادا بۆ هه لپه رستنی ولاته گه وره کان ده که ریتته وه، ئه گه رنا بۆچی په یماننامه ی سان ستیفانو که پاریزگاری لی ده کردین هه لوه شایه وه؟! پێش ئه وه ی بروات قسه کانی به وه کوتایی پێ هینا «رپه رین به رپا ده که یه و تۆله ده که یه وه له کوتاییشدا سهر ده که یه وین.. له و پێناوه شدا هه موو باجیک ده ده یه ن».

ئه مه ته نیا کاتی شۆرش نه بوو، به لکوو سهر ده تای ده ستپیکردنی سهر ده می بوغز و کینه و په رته وازه یی بوو، گومانم له نیه تی هه موو ئه وانه بوو به روومدا زهر ده خه نه له سهر لیوه کانیان بوو، له راستیدا په یوه ندیه کانی ئیمه و کورد وه ک پێشوو نه مابوو، باسکردن له گه رانه وه بۆ یه ک ره چه له ک سوودی نه بوو، بنه ماله ی باگرانلی خویان له ره چه له کی بنه ماله ی باگرانونیان ده زییه وه که

په یوه نډی خیزانی پیکیه وه گری ددان، وپرای نه وهی له پیشوودا
دهمیان دهکرده وه باسیان له وه دهکرد گری دراوی یهک خاکن،
وپرای ناشکراکردنی نه ناوهی که باس له و په یوه نډیه دهکات
پوژیک له پوژان په گیک بووه بووه ته دوو لق.

وا دیاره سهردهمی پیکه وه ژیان به سهر چوو، وپرای نه وهی
زوریکنکولیان له وه دهکرد، له پیش هه موویانه وه باوک و دایکم،
که تا نیستاش له گهل ناموژنه خه جهم، پیکه وه نامیری فهرشچینه
دهستیه که یان به ریوه ده بن، نه مهش دواي نه وهی دایکم زوریکی
لیوه فیر بوو، لی دهیگوت هه روه ها نه رهنیه کانیش وهک کورد
نیستا تیایدا پیشه گهرن، به لام به نده وپرای جه ختکردنه وهی
ته واوه تی، له دهر برینی پیتی قسه کانیدا، نه دنگه ی پر بوو له
وتاری خو شه ویستی و برایه تی، به لام له ناکاو هه ستم کرد، شتیک
له دلیدا ده لرزیت، له چاوه کانیشیدا یه کیک فرمیسک دهریژیت.

MAM HUMANITARIAN
FOUNDATION

ئارام ئارشاچ مەندیکانیان

ئامەد - ۱۸۸۹

ویلايەتی ئامەد چی تر شوینیکی ئارام نە مابوو، دواي ئەو هی سی سال پیش ئیستا ئاگاهی کی کورد له چیاي عابدین په لاماری گوندیکی سریانی دا (سریانی و کلدانی و ئاشووری کۆمهلیکی ئیتنین، باوەریان به ئاینی مەسیحی ههیه، به سەر سووریا و تورکیا و عێراق دابهش بوون، پوژئاواییهکان به سریانی، پوژههلاتییهکانیش به ئاشووری و کلدانی ناویان دههینن)، ۱۸ کهسی له دانیشتوانه کهی کوشت، هەر دواي سالیک لهو رووداوه، په لاماری چهند گوندیکی تری سریانییهکانی دا، چل گوندنشینیی لی کوشتن، هه موو ئەم رووداوانه رووی دا و کۆشکی سولتان (باب ئەلعالی) بێدهنگی ههلبژارد له بهرانبهر ئەگناتیۆس بوترسی په تریاکی سریانی، که داواي لی کۆلینه وهی دهکرد لهو رووداوه. ئایا راسته گوئیستی چهند قسه و باسیک دهبین، که به نهینی لی رهوله وئ باس دهکریت، گوايه کاتی ئەوهیه کوتایی به کریستیانهکان بهیتریت؟ ئەگەر ئەمه خواستی عوسمانییهکان بیت، هیچ گومانی تیدا نییه نۆرهی ئیمه و یۆنانییهکان و تهواوی گهلانی تری کریستیانهکان بیت.

هه موو پیدراوهکان پیشبینی ئەوه دهکهن ئەوهی وا دیت مه ترسیداره. کاتیک پارتی تاشناق پشتیوانی رووسیای له دهست دا، وهک په رچه کرداریک ژمارهی ئەندامه شوپشگیرهکانی ئەرمه نییهکان زیادی کرد، له گهل ئەوهشدا زیاتر مکور بوون

له سهر خه باتکردن له دږی عوسمانییه کان، بویه ئه م پارتیه و پارتی هه نفاق، دهستیان کرد به هه لمه تی کوشتنی چه ند که سایه تییه کی ئه رمه نی، که له کوشکی عوسمانی نزیک بوون. ئه مپووش شوږشگیره ئه رمه نییه کان له ئه سته نبول، کاتدرائییه ی ئه رمه نیان داگیر کرد، پاتریاکیان ده سته سه ر کرد، که وایان ده بینی به ته واو ده تی ملکه چی سولتانی عوسمانی بووه، بویه چه ندین به یان نامه یان خوینده وه تیایدا هیږشیان ده کرده سه رعه بدولحه میدی دووهم، ئیدی پیکدادان دروست بوو، تیایدا بیست ئه رمه نی کوژران.

ئایا دیوه زمه که له زیندان هاتووه ته دهره وه؟

ئارام ئارشاخ مه‌نديكانيان

ئامه‌د - ١٨٩٤

هه‌موو شتێك به‌خێزایی پوووه‌و کاره‌سات ده‌چیت، به‌پێچه‌وانه‌ی تارمایی برسیتی، به‌شه‌وق و ئاره‌زوویی سێکسییه‌وه به‌دیهاته‌کاندا ده‌گه‌را، که‌به‌هۆی دزی و تالانی یه‌که‌کانی هه‌میدییه‌وه وێران کرابوون، هه‌میدییه‌ چوار سال پێش ئێستا پێک هێنرابوون، زۆرینه‌یان کورد بوون. په‌نگه‌ کاتی ئه‌وه هاتبیت باجی سه‌رجه‌م ده‌ستکه‌وته مه‌زنه‌کان بده‌ین، که‌ بۆ ئیمپراتۆرییه‌تی عوسمانی و خودی خۆمان به‌ده‌ستمان هێناوه‌.

دوای ئه‌وه‌ی ئیمه‌یان به‌ «سه‌رکرده‌ی گه‌ل» و «شازاده‌ دره‌وشاوه‌کان» و «شازاده‌کانی شه‌ره‌ف به‌رزی» ناوزه‌ ده‌کرد، دوای ئه‌وه‌ی ئامانجیکی داواکراو بووین بۆ بیناکردن و سه‌قامگیرکردنی ئیمپراتۆریه‌ت، دوای ئه‌وه‌ی عوسمانییه‌کان دانایی ناوازه‌ی ئیمه‌یان، له‌ وردترین پێشه‌دا وه‌ک زه‌رپه‌نگه‌ری و پستن و چنێن و بیناکردن و چالاکیی بازرگانی، بۆ خۆیان قۆسته‌وه‌، دوای ئه‌وه‌ی به‌ته‌واوه‌تی ئه‌رکه‌کانی سه‌رشانمان به‌جی گه‌یاند، ئێستا کاتی به‌رووبوومچینه‌وه‌یه، ئه‌رکی سه‌رشانی ولاته‌ گه‌وره‌کان ئه‌وه‌ بوو، له‌ پڕووی ئایینی و سیاسیییه‌وه ده‌لاقه‌مان تێبکه‌ن، یه‌که‌مین هه‌ول‌دانیش له‌ سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی هه‌ژده‌دا بوو، کاتێک کلێسای کاسۆلیکی پۆژئاوا، باوه‌شیان بۆ هه‌ندیک له‌ قه‌شه‌ ئه‌رمه‌نییه‌کان کرده‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی بینه‌ کاسۆلیکی، بۆ یه‌که‌م جاریش کلێسای ئه‌رمه‌نی کاسۆلیکای سه‌ری هه‌ل‌دا، هه‌موو ئه‌وانه‌ له‌ ژێر چه‌تری ئه‌و کلێسیه‌دا کۆ بوونه‌وه‌، که‌ وا هه‌ستیان ده‌کرد له‌ ژێر پارێزگاری فه‌ره‌نسییه‌کاندا.

ده‌نگه‌کانی بزووتنه‌وه‌ی توپانی له‌ به‌رزبوونه‌وه‌دا بوو، به‌مه‌ش

درزی نیوان ئیمه‌ی که مایه‌تییه‌کان و نیوان تورکه‌کان، که هاوولاتییه
 په‌سه‌ن و خاوه‌ن خاک بوون، قوولتر ده‌کرده‌وه. ئیدی بۆگروپه
 ئیتینییه جیاوازه‌کان، ئه‌وانه‌ی له بۆته‌ی عوسمانیییه‌کاندا نه‌توابوونه‌وه،
 بوون بووه‌وه تا چه‌ند تۆرانییه‌کان ږق و کینه‌یان له‌دلدايه. بۆچی
 وا هه‌ست ده‌که‌م ئه‌وه‌ی ئاگری ئه‌م ململانییه‌ خوش ده‌کات، که
 په‌نگه‌ قوناغی پشکوی ژیر زه‌وی تییه‌پرانديت، یه‌هوودییه‌کانن
 که ئیمه‌ی ئه‌رمه‌نییه‌کان وه‌ک یاریده‌ده‌ر و ږاوێژکارانی پێشوو،
 به‌په‌که‌مان له‌ژیر پنیان ده‌ر هیتاوه، دوا‌ی ئه‌وه‌ی چوارده‌وری
 سولتان و وه‌زیری مه‌زنیان گرتبوو، به‌کۆشکدا بلاو بووبوونه‌وه،
 ئه‌مه‌شم چۆن له‌ لا‌گه‌لاله‌ بوو، کاتیک زانیم دامه‌زریته‌ری ئه‌و
 بزوتنه‌وه‌ شه‌یتانییه‌ موئه‌یز کوهینه، که به‌ پیلانی ولاته‌ زله‌یزه‌کان
 ده‌جوولایه‌وه. پیلانه ئاگرینه‌که‌یان به‌م شیوه‌یه‌ دیته‌ به‌رچاوم: له‌
 لایه‌ک، به‌ هو‌ی گوتاری ږقئامیز و به‌کاره‌ینانی چه‌مکی ئه‌وان که
 خوی له‌ توندپه‌ویی ئیتنی بۆ په‌گه‌زی تورک ده‌بینیته‌وه، په‌گ و
 ریشه‌ی بۆ بزوتنه‌وه‌ی تۆرانییه‌ت ده‌گه‌ږینیته‌وه، هه‌موو میله‌تیکیش
 هه‌ست به‌ بالابوونی سه‌ربه‌خوی نه‌ته‌وه‌که‌ی ده‌کات. له‌ لایه‌کی
 تره‌وه، هه‌موو ده‌وله‌ته‌ زله‌یزه‌کان (که هه‌ریه‌کیکیان ترسی له‌وه‌ی
 تر هه‌بوو ده‌ست به‌سه‌ر سامانه‌کانی ده‌وله‌تی عوسمانیدا بگریت)
 پشتیوانیی ئه‌و گه‌لانه‌ ده‌که‌ن بۆ ئه‌وه‌ی له‌ چنگی عوسمانیییه‌کان
 ئازاد بن، له‌و لاوه‌ ولاتیکی تر پشتی عوسمانیییه‌کان ده‌گریت، ئه‌و
 گه‌لانه‌ پاشه‌کشه‌ پێ ده‌کات، بۆ ئه‌وه‌ی بگه‌ریته‌ خانه‌که‌ی خوی،
 به‌م شیوه‌یه‌ خول ده‌خوات، تا ئیمپراتۆرییه‌تی عوسمانی به‌ هو‌ی
 ږاپه‌رین و شو‌ږشه‌کان، لیکه‌وته‌کانی سه‌رکو‌تکردن ماندوو ده‌بیت،
 ئیدی گرنگ نییه‌ کێ له‌و گه‌لانه‌ باجه‌که‌ی ده‌دات، که بیجگه‌ له‌ ږوح
 و خوینی کورده‌کانیان هیچی تریان نییه‌.

بیر له هه موو ئەمانه ده که مه وه زۆر پرسیار ده که م: ئایا ئەو پۆله پیکه وته که ئەرمه نییه کانی تاراوگه دنی ئەنگیزه ی نه ته وه په رستی ئیمه ی ئەرمه نییه عوسمانیه کان ددا؟ که بووه هوی ئەوه ی هه ست به مه زنی خومان بکهین، پاشانیش ئاگری دوو به ره کی نیوان ئیمه و عوسمانیه کانی خوش کرد. ئایا هه به راستی خه و نیان به دامه زرانندی ئەرمینیای گه وره وه ده بیی که لی هه له اتبوون، هیچیان به دهسته وه نه بوو، ته نیا هوتافکیشان و وتاره تونده کانیان نه بیته، که گری له ههستی هه زاران بهر ددا، بیر و هوش و جهستی بۆ قوربانیدان ده جوولاندن، یاخود له غهفلتا بوون، بوو بوونه که رهسته ی دهستی ئەو دهوله تانه ی که له ئامیزی گرتبوون؟!

له دووهم پۆزی دوا سەردانی بابازیانی برام، به هه والی په لاماردانی یه که کانی حه میدیه بۆ سه ر گوندی سه لوان به خه بهر هاتین، لی پۆژیکی خه مناک بوو، خه لکه که هه والی تیکه لویکه لی ئەو هه لچوونه خۆناوییه ی ویلایه تی به دلیسییان، له نیوان خۆیاند باس ده کرد. له هه مان پۆژدا، هه موومان له مالی مامه فه رهاد کۆ بوو بووینه وه، له ناکاو سالار خوی کرد به ژووردا، دوا ی ئەوه ی بوو بووه ئەندامی یه که کانی حه میدیه!

بۆیه په یوه ندیم به یه که کانه وه کردووه، بۆ ئەوه ی چاوی پاریزگاریکردن بم له هه مووتان.

به شله ژاوییه وه قسه ی بۆ ئیمه ده کرد، کاتیکیش چاوم به چاوی ده که وت نیوچاوانی سوور هه لده گه را.

بارودوخه که بۆ هه موو لایه ک کاره ساتباره، به رادده یه ک هیچ که سیک به خه یالیدا نایه ت. عوسمانیه کان بریاریان داوه ته واوی ئیتنییه کان له سه ر نه خشه ی عوسمانی بسرنه وه، ته نیا ئیتنی تۆرانییه کان

وهك كورپی شه‌ری و ته‌نیای سه‌له‌ته‌هه‌ به‌مینیته‌وه‌. ئه‌م‌رۆ نۆ‌ره‌ی
سریان و ئه‌رمه‌ن و یۆنانیه‌كانه‌، به‌یانی نۆ‌ره‌ی كورد دیت.

پووداو‌ه‌كه‌ بۆ هه‌مووان شو‌كه‌ینه‌ره‌ و به‌ هه‌یچ قورساییه‌ك
و بێ هیوا‌بوونیک به‌راورد نا‌کریت باوه‌رمان نه‌ده‌کرد، گو‌مانمان
نه‌ك له‌ قسه‌كانی به‌لكوو له‌ هه‌موو پیته‌كانیشی ده‌کرد، وێ‌رای
ئ‌وه‌ی له‌ بیلبله‌ی چاوه‌كانیدا فۆبیا‌مان ده‌بینی سه‌ما ده‌كات.

پیش پووداو‌ه‌كه‌ به‌ چه‌ند پۆژیک، هه‌والی په‌یوه‌ندیکردنی سالار
به‌ته‌واوی ئیراده‌ و ئه‌قلی خۆیه‌وه‌ بیستبوو، له‌و پۆژ‌ه‌دا دایکی
مرد، له‌و پۆژ‌ه‌شه‌وه‌ باوکی قسه‌ی له‌گه‌ڵ دا‌بری، هه‌رچی به‌نده‌ و
به‌ماله‌كه‌مانه‌ توانای قسه‌کردن و بیرکردنه‌وه‌مان نه‌ما‌بوو، به‌لام
چاوه‌كانمان له‌ فرمیس‌کرشتن نه‌وه‌ستان، بۆ كوچی ئامۆژنه‌ خه‌جه‌،
بۆ ئ‌ه‌و بارو‌دۆخه‌ نا‌هه‌مواره‌ی تیا‌یدا ده‌ژین، بۆ نا‌پاکیی سالاریش.
سه‌ره‌تا قسه‌كانیم به‌ راست وهر نه‌گرتبوو، وێ‌رای ئ‌وه‌ی تووشی
چه‌وساندنه‌وه‌ ها‌تبووین، وه‌ك ئ‌ه‌رمه‌نییه‌كانیش پووبه‌رووی مردن
ده‌بووینه‌وه‌، كه‌ له‌ناو باوه‌شی ئیمپراتۆرییه‌تیکی وه‌حشیه‌ت‌گه‌راییدا
گه‌ل و میله‌تی خۆی له‌ناو ده‌بات !

ئ‌ه‌و وێ‌نایه‌ی له‌ زه‌نییه‌تی ئیمه‌دا بوو، مه‌حال بوو له‌ پۆ‌حمان
جیا ببیته‌وه‌، ده‌رباره‌ی یه‌كه‌كانی هه‌میدییه‌ بوو، كه‌ زۆ‌رینه‌یان
له‌ كورد پێك ها‌تبوون، هه‌یچ خولایه‌کیان نه‌بوو ته‌نیا كوشتنی
ئ‌ه‌رمه‌نییه‌كان نه‌بیته‌، ئ‌ه‌مه‌ وای لی‌ کردین ر‌قمان له‌ سالار بیته‌ و
ر‌قمان له‌ هه‌موو قسه‌كانی ببیته‌وه‌. به‌لام ئ‌ه‌و فۆبیا‌یه‌ی له‌ چاوه‌كانی
ده‌باری بووبوو، تۆفانیك هه‌موومانی را‌ده‌مالی و ده‌یکردینه‌ دوو
به‌شه‌وه‌، ئ‌ه‌مه‌ وێ‌رای له‌رزینی لی‌وه‌كانی. هه‌ر له‌ ده‌مه‌له‌هێنا‌یدا
كه‌ ئاگری ده‌كرده‌وه‌ و ده‌كولا، هه‌موو شتیك له‌ سنوور ده‌ر
چوو و سه‌هرپێژی كردوو، تا را‌ده‌ی ئ‌وه‌ی به‌مانخ‌کینیت،

لیږه وه درکمان به گه وره یی کاره ساته که ی دهو ربه رمان کرد، که ده بیت بوی و تیایدا بتویننه وه، بو ئه وه ی له هه موو لایه که وه ببینه توپه لیک به سته له کی گه وره و زل، چیروکه کان بو نه وه کانی ناینده بگړپته وه.

سالار وتی: ئه مړو یه که کانی هه میدیه له سه لوان په لاماری گونده ئه رمه نییه کانیان داوه، وهک سزایه ک که ملکه چی عوسمانیه کان نه بوون، هه موویان سووتانندن، ئه وه ی تیایدا بوو له ژن و مندا ل و پیر کوشتیان، ده ستیان له که س نه پاراست، چی ژیان له کوشتنه کانیان ده بینی وهک چون چی ژیان له خواردنکی سهر زمان ده بینی. سبه ی لیږه له ئامه د فرمان دهر ده چیت ئه وه دوو باره بکه نه وه، بویه کات به فیرو مه دهن و برؤن، هه موو شتی که جی بهیلن ته نیا پاره و توژی که جل و پو شاک له گه ل خوتان ببه ن، هه موو شتی که ئاماده کردووه ده چنه مار دین، خوتان له ناو موسولمانه کانداه شار دده ن و له نیواندا بزر دهن، که س ناتانناسیته وه، له قسه ی کوتاییدا سهیری ئیمه ی کرد. ئیوه ی ئه رمه ن.. کریستیانه کان.

به چاوه کانم گوئیستی بووم، یاده وهریم خیرا و توند هه موو ئه و وینانه ی ده هینایه وه پینش چاوم، خوشیه کانی مندالیمان، خاک کیلان، کرینی چاپخانه، سه رکیشیه سیکسیه کانی سه ره تای لاویتی مان، وینه کان به گه وره یی دینه بهرچاوم پاشان ده که ویته سه ر زه وی، دهنگی که گه وره ی لی دیت ته نیا خوم ده بیستم، گوئییه کانم که ر ده کات تا ئه و راده یه ی هیچ نابیستم، پاشان ته پوتوزی هه ره سهینان بهرز ده بیته وه، چاوه کانم کویر ده بیت و ته نانه ت سالاری برا و هاوړی ته مه نم، کورده موسولمانه که نابینم.

نارام نارشاج مه ندىكانيان

ماردين — ١٨٩٤

سالار له هه موو شته كاندا له سهر هه ق بوو، ديسان كاتيك
په يوه ندى به يه كه كانى حه ميدييه وه كرد هه رله سهر هه ق بوو،
هه مديسان له سهر هه ق بوو كاتيك به ئاگاي هينايينه وه له وهى ديتته
پيشه وه.

دايكى به حه سرهت و خه فه تيكى زوره وه مرد، وا خه يالى
ده كرده وه كور كهى ناپاك دهر چووه له به رانه ر دوست و
هاوه له كانيدا، ئه و رينو نيينايهى خوى و ميژده كهى له سهرى
په روه ردهى كرد بوون، واى ليك دابووه وه نكولى له خاك و ميژوو
و خه باتى هاوبهش و يهك ره گو ريشه كردووه، به لام نه يزاني له
هه موومان به سوودتر بوو و سووديشى پى گه ياندين، ته نانهت
له هه موومان زياتر گيانبازى و قوربانى به خويدا، دنيا بوو
له وهى رهنگه له يه كيك له په لاماره كانى ئه و يه كه به ربه ريانه دا
پووبه پرووى مردن ببितته وه.

به سيفه تى ناديار باس له حه ميدييه كان دهكات، وهك ئه وهى
سهر به وان نه بيت و له وان نه بيت! كاتيك ديتته سهر باسى ئه وان
بروكانى جووت دهن و دهموچاوى گرژ و مون ده بيت. پرسىار
له خوم دهكهم چون له ناو ئه مانه دا ژيانى به سهر بردووه؟!

ئايا هيچ قسه وباسيكي له گه لدا ده كردن و تيكه لاوييان ده بوو
تا گومانى لى نه كه ن؟ ئايا له دواى هه موو قه سابخانه يه كى دژ
به ئه رمه ن و سريانويه كان، ئاههنگى له گه لدا ده گيژان؟ هه ستي
چون بوو له به رانه ريان، ئه وانتيك باوه ريكي قوليان به وه هه بوو

ئەو هی دهیکهن، نزیکبوونهوه له خودا و جیبه جیکردنی شه ریعه ته؟
 ئیدی منیش وای لئ هات پرسیار بکه م.. بوونی خودایه کی ریک
 و راست چۆن له گهڵ ئەم دنیا که موکورتهدا ویک دیته وه، ئەهی
 چۆن گهواهیدهریک له پشتی بیدهنگی خوی هه شار ده دا؟!
 تا ئیستاش له سه ر بیروباوه ری باوبا پیرانمم، باوه رم به تاکه
 سروشتی پیروزی مرو قایه تی مه سیح هه یه، به لام تاکه ی ده توانم
 باوه رت پی بکه م ئەهی باوک؟
 ریکات به خۆت دا په نا بۆ باوکت ببهیت له کاتی کدا له سه ر
 خاچه وه په لبه ست کراویت، به هانامه وه نایهیت بۆ ده ربازبوون و
 هاوار ده که م و لیت ده پاریمه وه:
 «خودایه.. خودایه.. بۆ جیت هی شتم؟»

ئارام ئارشاچ مهنديكانيان

ماردين - ١٨٦٩

سالار له مردنيكي راسته قينه رزگاري كردين.

دواي چهند پوژيک له گواستنه وه مان بو ماردین کوشتوبړی
ئهرمه نيه کان له ئامهد دهستی پي کرد، هينيني خوشکی سالار دواي
ئهو دى هاوسه رگيري کرد، له ماردین نيشته جي بوو بوون.

له دواي کوشتن و برينه کهى به دليس و دهره نجامی فشاری ولاته
زلهيزه کان له سهر سولتانی عوسمانی، واليه کهيان له کاره کهى دوور
خسته وه، هه نديک له عه شايه ره کورده کان ناره زايه تيبان به رانه بر
ئهم کاره دهر بړی، به شيوه کهى گهرموگوپ خه لکه کهيان له دژى
کريستيانه کان هان دهدا.

توپه له ئاگره که ديت و ده چيت، بهر هه رجیگایه ک بکه ويت ده يکاته
خه لووز. کاتيک ئاگره که ده گاته ويلايه تى ئامهد، موسولمانه کان
به پيلانی سولتان و ده ستوپيه نده کهى په لاماری دوکانه کانى
کريستيانه کان دهدن، تومه تى به کومل بو ئهرمه نيه کان ده هونه وه،
به م شيوه کهى خوشکی سولتان ئهرمه نه کانى ئامهد له ناو ده بات، وهک
چون پيشتر ئهرمه نه کانى به دليسيان له ناو برد.

سولتان پاداشتی والى به دليس کرد، دواي مانگيک له
دوور خسته وه دى کرديه ده سه لاتداری ئامهد. واليش ئهرکی
سه رشانی به باشترین کوشتن راپه پاند، ئهو دى له به دليس ئه نجامی
دا له ئامه ديش دوو باره دى کرده وه.

ماردين تاکه شوين بوو پووبه پرووى هيچ کوشتن و برين و
مالویرانيه که نه بوو بووه وه، ئهمه ش به هوى تيکه لاو بوونی مال
کريستيان و موسولمانه کان وه بوو، هه ره يرشیکى چاوه پروانکراوى
يه که حه ميديه کان به مانای کوشتن و برینی هه ردوو لا ديت، کورده
موسولمانه کان.. ئهرمه نه کريستيانه کان.

ئارام ئارشاچ مەندیکانیان

ماردین - ۱۸۹۶

ئەمەرق ئاسمان ھەور ھەلابوو. لەو پارەویدا دەوہستم کە دەچیتە سەر خانووەکە، راست و چەپی بە دارەکانی ھەنار و ھەنجیر و سیو و لیمو چینراو، قەلەرەشیکی لەسەر داریسیویک نیشتەوہ دەستی بە قەقەغ کرد، ھەورەکانیش خۆیان چر کردووەتوہ بەلام ئەوہی زەوی چاوہروانی دەکرد رووی نەدا. سێبەرێکم بینی دەرگاکی کردوہ، بەلنایہوہ ھەنگاو دەنیت، سێبەرەکە ھێواش ھێواش گەورە دەیت، کە مروڤیکی زل و ئیسکفۆرس پیک دەھینیت و دەر دەکەویت، سلاوی کرد و خوی پێ ناساند، یەکێک بوو لە ھاوڕینیەکانی بابازیان لە پارتی تاشناق، جلوہرگی پۆشیبوو بو ئەوہی نەناسریتەوہ. بەپەلە بوو بۆیە میوانداری و چاخواردنەوہی رەت کردوہ پێی گوتم:

بیگومان چەند رۆژیک پیش ئیستا ھەولێ تیرۆرکردنی عەبدولحەمیدی دووہم بیستوہ، ئایا بچووکتەری زانیاریت ھەیە کێ پیلانەکە ی داپشتوہ؟! بە تیروانینیکی خەماوی و بە پرسیاروہ سەیرم کرد، لە قسەکانی بەردەوام بوو، براکەت پیشتر پیلانەکە ی وەک تۆلەکردنەوہیەک بۆ کوشتن و برینەکانمان لە بەدلیس ئامادە کردبوو. سالیکی پیش ئەو بەروارەش، کاتیک سالیکی بەسەر سەکردنی یاسای نیشتمانیی ئەرمەنیدا تیپەری، پەترياکیش مەر ئاسا بئەدەنگی ئابرووبەرانی ھەلزارد لە بەرانبەر عەبدولحەمیدی دووہم، ئیدی ھێچ رینگاچارەیک لە بەردەم براکەتدا نەمابوو، تەنیا ئەوہ نەبیت پیلانیک دابنیت بۆ لەناوبردنی پەترياک لە بەرانبەر

ئەو ملکه چوونە ئابروو بەرانبەرا.

بەلام لە بەدبەختی ئیمەدا پەترياک نەپتکرا و بەسووکی
بريندار بوو، دواي ئەو بابازيان گەرايەو و لە بەردەم کوشکی
سولتاندا، پيشرەویی خۆپيشاندانی ئەرمەنەکانی دەکرد، هاواری
دەکرد مردن يان ئازادی، سروودی نەتەوايەتپيشی دەگوتەو.

براكەت تەنيا لاويکی ئەرمەنی نيبە کە پراوپر بێت لە ورەبەرزى،
بەلگوو پالەوانیکی نەتەوەيبە، بەم نزیکانەش دواي ئەو دای ئەرمینیا
لەژیر چنگی عوسمانییهکان دەر دینین، دەبیتە جیگای شانازی
هەموو ئەرمەنییهک. پاشان وتی زۆریک پرسیار مەکە چی
واي کردوو بەم بۆ لات، بابازيان بانگهێشت دەکات، بۆ ئەو دای
پەيوەندیمان پێوە بکەیت، ببیتە هاوڕێی رێبازی شۆرش و ئازادی.
وا باسی دەکرد ئەگەر پەيوەندییان پێوە بکەم، کارە باشەکانیان
سەرکەوتوو دەبیت. دواي ئەو دای چاوەکانم دەر پەڕین و بێدەنگیم
هەلبژارد، شیوازی قسەکردنەکەى بەتەواوەتى گۆڕا، بە دوو
چاوی کراوە کە ئاگری لى دەباری سەیری کردم، قسەکانی بە
ئاگادارکردنەوهم کوتایی پى هینا، «ئەگەر هەرکەسێک قسەیهک
لەم قسانە بزانیته کەباسم کردوو، دەزانين تۆ سەرچاوەکەى،
دەگەينه لات وەک چۆن ئیستا هاتووینه لات».

زۆرم لە خۆم کرد و هەولم دا خۆم بگرم، کوتایی بابازيانم
بەچاوی خۆم بینی، دلنیا بووم کە بەم زوانە و بە شیوەیهکی
تراژیدیانه ئەو دەبینم.

ماردین - ۱۸۹۷

له تهمه نی چل و دوو سالیډا خودا پیتجه مین مندالی به سالار به خشی و ناوی نا کاروان، ئهمه ش له سهردانیکي کتوپری شهوانه یدا - وهک سهردانه به رده وامه کانی- بوو بۆ لای هاوسهره که ی. سالار چوار کوری هه بوو، دابه ش بوو بوون به سهر سهر په رشتیکردنی پارچه زهویییه کی بچووک، که هه ندیک کشتوکالیان تیدا کردبوو، له گه ل شوانکاره یدا، دوا ی ئه و منداله زۆری له هاوسهره که ی ئارام ده کرد ئه وانیش مندالیکیان ببیت، پیتی ده گوت: «کچیکی جوانت ده بیت ده یخوازم بۆ کاروانی کورم، هه میشه پیکه وه ده بین وهک چۆن له رابردووشدا پیکه وه بووین، سهره رای ئه وه ی رپوی داوه و ئه وه ی رپو ددهات هیه شتیک ناگوریت، باقه دهرمان به مانه ئاشت بکه ینه وه و سهرله نوئ به مان دهست پین بکه ینه وه».

خودا دوو کور و کچیکی به ئارام به خشی، گهره که یان له هه موو شتیکدا له بابازیان ده چوو، هه موو خه سه له ته کانی به تاییه تی خراپه کانی له وه رگرتبوو، ته نانه ت مامی له پرۆسه ی سه فه رکردنی بۆ ئه ستانه - ئه سه ته نبول- زۆر فشاری لی نه کرد، سه فه ری کرد و بنه ماله که ی جی هیشت، کورپه بچووکه که شی له گه ل کورپه کانی سالار به کشتوکالکردنه وه سهرقال بوو، تا له ناکاو تووشی تابه رزبوونه وه یه ک بوو، که هیه چی له گه لدا نه کرا و هۆکاره که یان نه زانی، به جوانه مه رگی کۆچی دوا یی کرد، که چه که شیان هاوسه رگیری کرد وله گه ل هاوسه ره که ی له فه رنه سا نیشته جی بوون، به م دوا ییانه ش مندالیکیان خسته وه.

«بارودۆخه که لیژه ئارامی تیدا نه ماوه». له کاتیکدا ئه م قسه یه ی به دایک و باوکی گوت، که بریاری رۆیشتنی پین

ږاگه یاندن، له بهرانبهر ئه و راسستییه دا بیډهنگ و ئه بله ق بوون.
 بیروکه ی منډالڅستنه وه له و کاته پر کیشمه یه دا، له ناوچه رگه ی
 بونی مردن و گورانی دل و دهر وونه کاند ا که و ا دهر ده که ویت
 نامو بیت، ئیدی چون ژن و پیاویک منډالیک دروست بکه ن، که
 باش ده زانن هه موویان پیکه وه ده مرن؟! چون بریار له وه بدن
 له ئیش و نازاردا و رقادا بژی، چون له بری ژیان کوتایی پی
 ببه خشن؟! هه زاره ها چونی تریش.

به لام بیروکه ی قهره بوو کړدنه وه ی ئه و منډالانه ی له ناو چوون،
 ویرای قسه ی ژنه که ی سالار، دیاره کاری خوی له ژنه که ی نارام
 کړدوه، به تایبه تی دوا ی ئه وه ی ژنه که ی نارام له گهل نارامی
 هاوسه ریدا، شه وانی ترسیان به سیکس کړدنی پر له ژاوه ژاو
 کوشت، دله راوکی و توقینیان ره واندوه و کوتاییان پی هیئا،
 دوا ی هه موو شه ویکي گه رموگوږ هه ستیان به وه کړد بو هه موو
 شته کان بو ره سه نایه تی ده گه رینه وه، درکیان به وه کړد هه موو
 شه ویکي پر عیشق و سوزداری، سه رله نوی له دایکبونه وه یه کی
 نویه به بی هیچ یاده وه ریبه کی نازاربه خش، بی په شیمان بونه وه،
 بی هیچ هه ستیکی نه ریئی.

ئه و کات و ساته وه خته تایبه ت و هه زار په نگه ی، له لایه ن
 شیتی رق و توندو تیژییه وه دزرا بوو، خوی له خویدا سووته مه نیی
 ژیان بوو. قسه ی ژنه که ی سالار له و پوژدها، وای لی کړد بیر
 له کورپه له یه کی تازه بکاته وه، که له عیشقیکی راسته قینه وه بیته
 ناراو، که ئه ویش رووبه روو بونه وه ی مردنه، ئه مه گه وره ترین
 ناروه زوویه که بو ده سترگتن به ژیا نه وه.

له و پوژده ی بریاریان دا منډال بڅه نه وه، نارام هیواخواز بوو
 کچیکی ببیت، له بری کچه که ی که دووری ماوه کان بو خوی

بردووه، ئه وهی جیڳای سه رسورمانه، له یه کهم رۆژی شه وه
 تایبه ته کانه وه، دهموچاوی رۆشنا نابینیت له سهر دهموچاوی
 ژنه کهی خوی بنوینیت، ئه و ماسکهی هه میشه له ژیر سه رینه کهیدا
 بوو، به تامه زرویییه وه چاوه پروانی ئه و ساتانه بوو، وهک پلینگ
 هه لمهت ده بات و دهموچاوی داگیر دهکات، به ئارامی راده کشیت
 و دهموچاوی ژنه کهی دهگوریت بۆ رۆشنا، له پشت ئه و ماسکه
 ساخته یه دا، نهک ته نیا پرووکاری ژنه کهی به لکوو رۆحیشی
 ئاو یزان ده بیت، له ناکاو و به شله ژاوییه وه خوشه ویسته کۆنه کهی
 دهر ده که ویت. له و ساتانه دا که ئه و داگیر که ره په یوه ندیی له گه ل
 ژنه کهی دهچرینیت، خودی ئه وه تاکه هوکاره بۆ ئه وهی له
 مندا لاندیدا توی مندا له کانی بلاو بکاته وه !

به لام کاتی که دهیویست ئه و په رده یه لا بدات، له و یاده وه رییه
 دهر باز بیت، ئه و جادووه هه لبو ده شینیته وه، ته ماشای کرد
 رۆحی له گه لیدا ئاو یزان بووه، له ناکاو جهسته ی ژنه کهی بینی
 خوی پی ده ناسینیته وه، دانی به خویدا گرت وا دهر کهوت، که
 خوشه ویستی دهکات، وهک ئه وهی پرۆسه ی جووتیوونه که یه کهم
 جار بیت پروو بدات.. بۆ یه کهم جاریش خوی به قهرزاری هه موو
 چاکه یه داده نیت که پرووی داوه.

ژنه کهی ئارام چیژیکی په نگاو په نگی پرله عیشقی چهشت،
 که پیشه اتنی بۆ ماردین پرووی نه دا بوو، وهک ئه وهی کاری
 خوشه ویستی له کاته کانی ته نگه ژه، ئیش و ئازار، جهنگه کاند،
 چیژیکی جیاوازی هه یه و به هیه شتی که به راورد ناکریت !

ماردین - ۱۹۰۰

کاروان سالار فه رهاد مۆمی سی سالهی ته مه نی کوژانده وه،
قیژهی پیروژ ئارام ئارشاج مه ندیکانیان، که تازه له مندالانی
تاریک و ته سکی دایکیدا هاته نیو پووناکیی جیهانی پان و به رین،
ئو ناوه پر دهکات.

ژنه که ی سالار له سهر داوی ژنه که ی ئارام پۆلی مامانی بینی.
ئوه ی یه که م نه ی توانی داوی ئوه ی دووهم رت بکاته وه که
زۆری لی ده کرد، ئه مه ویرای نامۆبوونی بیروکه، به لام له م ئیشه
رانه چله کی، راهاتبوو ههر خوی به ئسانی مامانی بو هاورپی
ته مه نی خوی بکات، وهک ئاو مندالی ده خسته وه، چ به پیوه بیت،
یاخود له ده ستشور بیت، بی هیچ ئازاریک منال ده خاته وه!

به لام ئه م مندالبوونه یان چه قی به ستبوو وهک ئه وانه ی پیشوو
نه بوو، ژنه که ی سالار زور هه ولی دا دۆخه که دهرباز بکات، کاتیک
هه ستی به دۆخی چه قبه ستوویی کۆریه که ی کرد، به خیرایی هه ولی
دا مامانی گونده که ئاماده بیت، کاتیک مامانه که گه یشت، مردن دوا
هه ناسه کانی ژیا نی له ناخی دایکه که دا دهر ده کیشا.

ئارام و سالار به په شوکاوییه وه هاته نه ژووره وه، له نزیک
ژنه که ی که وته سهر هه ردوو ئه ژنۆ و فرمی سک به چاوه کانیدا
هاته خواره وه، به نائارامییه وه ده له رزیت، خه مباری پارچه پارچه
به سهر جهسته ی پر له ناسۆریدا داده باریت، ئیدی به کۆل ده گری.
مامانه که به توندوتیژی به سهر هه موواندا هوار دهکات،
فه رمانیان پی دهکات بچنه دهره وه.

«موسیبه ته که مان زیاتر مه کهن، واز بهینن با زیندووه که له
مردووه که ده رباز بکه م، هه مووتان بچنه ده ره وه، نه یه نه ژووره وه
تا فه رمانتان پێ نه که م».

هه مووان گوێپایه ل بوون، جه سته ی هه لله رزیویان به دوا ی
خۆیاندا کیش ده که ن، له گریان و فرمی سکی چاویاندا نوقم
بوو بوون، هه موویان به و ناله ناله ی له ناخی ئارامه وه هه لده ستیت
ده سووتین، بکه گوچانه که ی ده ستی موسای گوپییه وه ته وه له
بری ده ریا، ئاسمان دووله ت ده کات.

ماردین - ۲۱ ی ته مووزی ۱۹۰۵

له مزگه وتی یه لږ به دهنگی خوش بانگی نوژی ههینی بهرز دهبیته وه، دهنگی پاراو کاریگری له سهر ئه قل و دل هیه، وهک ئه وهی له بههشته وه هاتییت. دواى ئه وهی له بانگان دهبیته وه، له سهر مینه ره که دیته خواره وه، رووهو سولتان دهروات که به ریك و پهوان ئاماده باشی له ناو راستی پیزی یه که مدا پاوه ستاوه، وپرای فراوانی مزگه وته گهره که، نزیکه ی سهدان نوژکه ره له دواوهی پاوه ستابوون کړنوش دهبات و دهستی ماچ دهکات، سولتانیش وهک پیزانینیک سهری بو له قاند، پاشان دهستی به هیواشی دهکشینیته وه، به رهو پیشه وه ری دهکات، پیشنوژی بو نوژکه ره کان دهکات، ئه وانه ی عهباى نوییان پویشیه، که به دهزوی ئالتوونی چنراوه، به ریکی پاوه ستاون و ته ماشای قاچیان دهکن.

نوژکه خیرا ته واد دهبیته، سولتان به راست و چهپ سهلام ده داته وه، پاشان هه لدهستیته و هه ر که ئاو ده داته وه، نوژکه ره کان له دهوری کو دهنه وه، هه لمه تی دهستماچکردنیکی گهرموگور دهست پی دهکات، دواى ئه وهی له دهستماچکردن دهنه وه، سهره تا سولتان دهچته دهره وه، دواتر پیگا به نوژکه ره ان ده دهن برپونه دهره وه، دواى چه ند چرکه یه ک له جووله ی کاروانه که ی عه بدولحه میدی دووه م، دواى ئه وهی نوژکه ره کان هاتنه دهره وه، ئوتومبیلیکی بومبرپژکراو ده ته قیته وه، هه شتا پیوا له نیوان کوژراو و برینداردا دهنه قوربانى.

کاروان سالار فهرهاد مه ندیکانیلی

ماردین - ۱۹۱۳

دهگوتریت له ته مه نی به راییدا که میک یادهوهری له یادگه دا ده مینیتته وه، ته نیا زور له که م که متر نه بیت، به لام سویند دهخوم بهرواری یه که م پوژی یادهوهری بهنده، ئه و پوژه بوو مردن ئاموژنه که مانی له ئیمه سهند، مکور بوو له سهر ئه وهی سییه ریکی که میش بیت له یادهوهریماندا جی بهیلت.

دایکم بینی بهوریاییه کی زوره وه له کاتی سهرپاکیشاندا یارمه تی مامانه که ی دها، پهنگه که ی له نیوان شین و مورا بوو، که له ناوچه ی ناوه راست له نیوان دهره وه و ناوه دها، له نیوان گهرمای جهسته ی ساردنه بووه، سهرمای هه وای ژووره که دا گیری خواردبوو، زور به ئهسته م هاته دهره وه وهک ئه وهی دهسته بهرداری شوینه که ی خوی نه بیت، سهریک پیشتر قیزه ونی دنیا ده زانیت، نایه ویت بیت به شیک له و قیزه ونیه، بویه له جهسته ی دایک جیا نابیتته وه که بو هه میشه نابینیت، دایک مردن هه لیده گریت و ژیان به منداله که ی ده به خشیت.

دایکم جهسته ی پروت و لاوازی منداله که ی، که خوینی ویلاش و سهراودانی پیوه بوو، داپوشی. به گریانیک به کول و لیوله رزینیکه وه هه له له یه ک ده چریت، دهنگیک نیوان شین و خوشیی لی دهر ده چیت، «خوشه ویسته که م به شه هیدی کوچی دواپی کرد، بهندهش کچیکم خسته وه». پاشان هه موومانی بانگهیشتی ژووره وه کرد، منیش له گه لیاندا چوومه ژووره وه، ههسته کانمان جیاواز و دهنگه کانیش غه لبه غه لب بوو، هه ستمان به هیچ نه ده کرد و نه مانده زانی چی پرو دها؟! دواتر به جوړیک لی پوانیم که له بیرم ناچیتته وه، پاشان له خویی و له و پارچه

گوښته ی نیوان دهستی نزیك كرده وه و گوتی: «ئهم كچه جوانه دهبیته هاوسه ری تۆ».

مامه ئارام به خیرایی ته ماشای كچه كه ی كرد، پاشان پوووه مه ریهمی هاوسه ری ههنگاوی خیرای نا، لینی نزیك بوویه وه هه موو به شه كانی جهسته ی ماچ كرد، دواي ئه وه ی باوكم زۆری لی كرد، فرمیسك له چاوه كانی دهباری، دهموچاوی به و پارچه قوماشه داپۆشیبوو كه مامانه كه پینی دا، تهرمه كه ی جی هیشت وهك شیت له ژووره كه چوو دهروه، دهزوویه کی دریزی چلم له لووتیه وه دهچۆرایه وه، شه شه مانگ دواي ئه و پروداوه مامه ئارام كۆچی دوايی كرد !.

دایكم شیري بزنی ده دایه، دواي ئه وه ی بوویه دوو مانگ خواردنی هاڤراوی دهخسته ده می كه هیشتا ددانی نه هاتبوو. ئه و دیمه نه ی كه به هیواشی وهك پیره ژنه كان خواردنه كه ی داده كروژی مایه ی دلتهنگی بوو، پۆژ له دواي پۆژ له بهرچاوم گه وه ده بوو، یه كه م پۆژم دیته وه یاد له سه ر زه وی گاكۆل كه ی ده كرد، یه كه م هه ولدانی بۆ ئه وه ی له سه ر پییه كانی بوه ستیت، پۆژ له دواي پۆژ له بهرچاوم دروست ده بیته و پیرای ئه وه ی جیاوازی نیوان ته مه نمان زۆر كه مه. به لام وا هه ست ده كه م چه ند سالیکی زۆر له و گه وهرترم، له به رانه ریدا هه ستم له هه سته ی باوكایه تی ده چوو، دایكم زۆریك له و كاروبارانه ی په یوه ندیی به وه وه هه بوو بۆ بهنده ی جی هیشتبوو، وهك ئه وه ی خو شه ویستی ئه و له ناخدا بچینیته.

هه موو شتیك له باره ی پیروژه وه ده زانم، جهسته ی كه پیش ته مه نی كه وتوو، هه موو ورده کارییه كانی تری، جا ئه گه ر بیته به دزییه وه ته ماشای بکه م یاخود ئه وه ی كه خو م وا نیشان

بدهم. ئه ویش ئه وه ده زانیته به بی ئه وه ی پی بیزار بیت یان لی
 بسله میته وه، مه گهر ته نیا هه ندیک جار شه رمیکی دروستکراو
 بنوینیت. نازانم ئایا نزیکیی زورمان له یه کتری هوکاری سه ره کیی
 تیگه یشتن و ناسینی ته واو و پاشان قه بوولکردنی ئه ویش بیت
 بو ئه و ناسینه؟ یاخود ئاشکراکردنی په یوه ندیی هاوسه رگیری، که
 هه ر له له دایکبوونه وه خو ی به سه ر خه یالماندا کیشابوو، هوکار
 بوو بو ئه وه وای لی کردبووین که له راستیدا وهک دوو هاوسه ر
 بین، به بی ئه وه ی که به کردار ئه و هاوسه رگیرییه بجیته بواری
 جیته جیکردنه وه!

من گه وه ده ب، ئه ویش گه وه ده بیت، هه ست و سۆزیشم
 گه وه ده بیت که له رۆح و ژیر پیستما چینه راوه، له گه ل ئه وه شدا
 رق و کینه ی عوسمانیه کان و لایه نگرانیان له کورده کان به رانه ر
 ئه رمه نییه کان کلپه ده سینیت.

ویژای ئه و هه موو هه ستی رق و کینه یه ی، له نیوان کورد
 و ئه رمه ن له لایه ک، له لایه کی تریش له نیوان عوسمانیه کان
 و ئه رمه نییه کانه، که بینومه گه شه ده کات و گه وه ده بیت،
 به لام له م سالدا دوا ی کوده تاکردن به سه ر کو شکی سولتان و
 دوورخسته وه ی کامیل پاشای وه زیری مه زن (الصدر الاعظم)،
 دواتریش به پیه وهردنی ولات له لایه ن سی پاشاکه: ته لعه ت پاشا
 وه زیری ناوخو، ئه نوهر پاشا وه زیری جه نگ، جه مال پاشا وه زیری
 ده ریایی، که ئه ندای پی شووتری پارتی فه تات بوون، پی شووتریش
 له کومه له ی ئیتیحادوته رقه ی بوون، که یه که م که سانیک بوون
 ئه نگیزه ی تورانییه ت و تونده ویی ره گه زییان دنه دده، هه ستم
 کرد کو ستیکی گه وه له مندالدانی قه ده ردا دروست ده بیت.

مار دین - ۱۹۱۴

سالار به بې هیچ چاوه پوانییه ک پړ دهکات، باوه پ به وه ناکات که پووی داوه، ناتوانیت خه یالی ئه وه بکات کورده کان بوونه ته قه ساب و قه سابخانه ی ئه رمه نه کان، چ به دهست و مه چه کیان یاخود به فه توای شیخه کانیان.

نه زانین نه خویشی خه لکه، ئه مهش له لایه ن عوسمانییه کانه وه کوردیان بۆ مه رami خو یان به کار هیناوه، به شیکی زوریان گوپیوه بۆ چه ند ئامیتریکی بی ئه قل، ئاماژه کردن بۆ ئه وه ی پاریزگاری له ئاین بکه ن دژى ئه وانه ی ده یانه ویت په لاماری ئاین بدن، بهس بوو بۆ ئه وه ی ئاگریکی نه کوژاوه له جهسته و ناخ بهر بدن.

باوه پړی نه کرد به هوکاري ئه وه ی بنه ماله که ی له مه ترسییه کی نزیک رزگار دهکات، بوویه یه کیک له جه لاده کان، ملکه چی فه رمانه کانی کوشتن و برین و تالانییه. له سه ره تادا به درو خو ی نیشان ددها، که ئه و کارانه دهکات، هه ولی دا رۆ نه چیته ئه و جهنگه نابره ایه ره که گرنگ نییه، به لام له لایه ن یه کیکه وه زمانى لى درا، به لام پیش ئه وه ی دادگایی سه ربازی بکریت، ئه فسه ریکی گه وره ی کورد، که په یوه ندییه کی کونی هاوپییه تی له گه ل باوکیدا هه یه، له به رژه وه ندیى ئه و ده خاله ت دهکات.

به ناوی ئاینه وه بیانوو بۆ کرده وه تايه فغه گه راییه کان ده هینریته وه، گو تاره کان سیخناخ ده بن به رده گه زپه رستی، به فه رمانى خودایى زمانه کان لال ده بن، موړکی پیرو زگه رایى له و کاره ئا بر ووبه رانه دهریت که کو تایی نایه ت، زوړترین لایه نگر له ده وری خو ی کو دهکاته وه که ئاماده ییان تیدایه خو یان له پیناوی خودا و سه رکه و تنی هه ق ببه خشن! هه موو پوژیک جه ژنى قوربانه و تیایدا مروؤف له

بری مه پرمالات له قه ساخانه ی رق و کینه سهر ده بردریت. عه بدو پرهمان به درخان به پړیوه به یری نووسینی پوژنامه ی کوردستان، له یه کیک له سهر وتاری ژماره کاند دهنووسیت: ده زانم هه ندیک له کورد به شدارییان له کوشتنی ئه رمه نه کاند کردووه، خوداش به مه رازی نییه. هه ندیک له کورد دهره نجامی نه زانین به شداریی ئه م گونا هه گه وره یه یان کردووه. ئه وان نه یانده زانی کوشتنی ئه رمه نه کان وهک کوشتنی موسولمانان وایه. به شیک له م گونا هه گه وره یه ده که ویتته ئه ستوی زانا ئاینیه کانی کورد. که پیو یست بوو کورده نه زانه کان په روهرده بکه ن، بو ئه وه ی خوینی ئه رمه نه سقیله کان به فیرو نه پوژیت.

له دواژماره شدا دهنووسیت: عه بدولحه مید ده لیت ئه رمه نییه کان دوژمنی ئیوه ن، به مه ش چه واشه تان ده کات. دوژمنه کانتان ئه و خوینرپوژ و تاریکه پرستانه ن که ولاته که ی ئیوه یان له دهره نجامی ململانی له گه ل پروسیادا ویران کرد.

هه روه ها له پاریزگای وان، له کاتی به پړیوه چوونی کو بوونه وه یه کدا که به فرمانی پاشا والی ناوچه که به پړیوه چوو، بو ئه وه ی بریاریک له سهر ئه رمه نییه کان بدن، شیخ عوبیده لای نه هری رازی نه بوو به شداری له کوشتنی ئه رمه نه کان بکات، وتی ئه مه پیچه وانه ی شهرعی خودایه و په تی کرده وه به شداریی فته وایه ک بکات پړگا به کوشتنیان بدات.

نه زانین هیزیکی مه ترسیداری ئاماده باشه، به پیوانه یه ک وشه کانی شیخ عوبیده لای نه هری و عه بدو پرهمان به درخان ده لاقه یه کیان نه دوژییه وه بگه نه ئه قله کان، ئه گه ر هه شیبیت! قسه کانی ئه وان و هه موو ئه وانی تریش په ت کراونه ته وه، که خاوه ن ویژدانی زیندوون له کورده کاند و کوشتنی ئه رمه نه کان په ت ده که نه وه،

به لام ټامیري کوشتن چهندين شیخ و سیاسي کوپیکراوی هیه، وهک هسه ن فیهمی که وتی: «پشتیوان به خدا به گویره ی ریسی فیهی بۆتان باس دهکم» هه موو کاریکی زیانبه خش دهکوژریت، له بهر ئه وهی بی له زیان هیچمان له ئهرمه نه کان نه بینوه، له سهر ئه مهش بهرده وامن، له ژیر دهسه لاتي ئیتیحادوته ره قی پیروژیش چوونه ته دهره وه، ده بیټ بی جیاوازی هه موویان بکوژرین. کورده کان بایه خیان به قسه کانی دکتور نازم نه دا، که یه کیک بوو له سه رکرده کانی کومه له ی ئیتیحادوته ره قی، کاتیک وتی: «دهمه ویټ ته نیا تورک له سهر ئه م خاکه بژی، هه مووان بمرن ته نیا ئیمه نه بیټ، لای بهنده ئاین هیچ گرنگیه کی نییه، ئاینی بهنده ته نیا تۆرانییه ته! گوئییه کان که پ بوون و چاوه کانش کویر بوون، بۆ کورد پروون نه بوویه وه ئه وانیش به شیکن له وانه ی که ده بیټ له ناو ببریت!

زۆریک له شیخه کانی عوسمانیه کان و کورده کان په زامه ندیان له سهر فه توای خوینپرشتن دا.

دهوله ت بهرگیکی ئاینی پویشی، که له هه موو کاتیک زیاتر پیویستی بوو.

لیشاوی فه تواکانی ئه مدواییه و زمانی ئه و گوتاره سیاسیه خویناوییه، که له هه ردوولایاندا به پروونی دهرده کهوت به دنه وته گیری ته وای دهوله تی عوسمانی بووه، هه موو ئه م شتانه وای له سالار کرد دلنایبته وه که هه رچی پروویداوه به قیزه وه دنیه کانییه وه، ده ستنوسیکی ئاماده کراوه بۆ دیمه نیکی کوتابی، په نگه ئه قل و ویزدان به لایدا نه چیت، ئیدی وهک شیت هه لچوو و پرسیری ده کرد: ئایا چۆن و له کوئی دهنگی به ره و خوین بهرز ده بیټه وه، دهنگی دهه وللیدانی جهنگ لی دهریت، ئایا که ی خاکی عوسمانیه کان به خوین ئاو دهریت؟ که ی قایل ده بن؟

دهوله تی عوسمانی - ۱۹۱۴

له ۲۸ ی ته مووز جهنگی یه که می جیهان هه لگیرسا، هاوکات کاره ساتی که مینه مه سیحیه کانی دهوله تی عوسمانیش له ئاشووری و یونانی و ئهرمه نه کان دهستی پی کرد. وهک په رچه کرداریکی سروشتی به رانبهر هه وله به رده وام و تونده کانی به تورکاندن، بۆ ئه وهی له بۆته ی عوسمانییدا بتوینه وه، ئه و که مه نه ته وانه له به رانبهر دهستگرتن به شوناسی خویانه وه باجیکی گرانیان دا. ئه م جهنگه ی به رپا بوو، بوویه بیانوو یه ک و په رده پۆشکردنیک، بۆ ئه وهی له م گرنیه دهر باز بن که سه رده مانیکی زۆره له جهسته ی پیاوه نه خوشه که دایه و کۆتا ململانی خوی دهکات، له پۆشیرینییه کی ناوازه دا دهست به دنیاوه دهگریت، ته نانه ت ئه گهر له سه ر ئه ژماری ملیونه ها کهس بیته.

ئه و کوشتن و برینه ی له ئامه د و به دلیس و زۆرشوینی تر پرووی دا، دهستپیکی چه ند شالاویکی به رنامه پیژکرای قهرکردن و له ناو بردن بوو، به بیانووی دهستتیکه لکردن له گه ل پووسیادا، خامۆشکردنه وهی شوهره کان و خۆنیشاندا نه کان، که داوای جیا بوونه وه و سه ربه خویان له ئیمپراتورییه تی عوسمانی دهکرد ، ئه مه ش خوی له خۆیدا هۆکاری راسته قینه ی ئه و کوشتن و برینه بوو. ئه م بانگه شه بۆکردنا نه که چه ندین جیا کردنه وهی یه ک به داوای یه کدا هیتا، پیاوه به هیزه که ی نه خوش خست، داوای ئه وهی چه ندین به شی فراوانی له ئیمپراتورییه ته پانو پۆره که ی له دهست دا، ئه ویش به سه ربه خویی ولاتانی به لقان وهک ئه لبانیا و بۆسنه وهه رسک و سربیا و مۆنتنیگرو و یونان و کۆسوفو و مه قدونیا، وهیچ ئاماده یی تیدا نه بوو، چی دی له هه ژموون و بالادهستی و توندوتیژی خوی له دهست بدات.

سالار فه ره‌اد مه‌ندی‌کانی‌لی

ده‌وله‌تی عوسمانی - ۱۹۱۵

پووسه‌کان وه‌ک به‌لینیان دابوو، پالپشتی ئاشوورییه‌کانیان نه‌کرد. هه‌میشه که‌مه نه‌ته‌وه‌کان خۆراکی ده‌وله‌ته زله‌یزه‌کانن. ده‌ستبه‌رداریان بوون به‌م هۆیه‌وه له‌نیوان به‌فری چیا‌ی هه‌کاری و راوه‌دوونانیا‌ن له لایه‌ن عوسمانییه‌کانه‌وه، ئابلقه‌درا‌بون، به هه‌زارانیا‌ن له برسی‌تی و له سه‌رمادا له‌ناو چوون. ئه‌وه‌ی توانی قوتار بیت و له چیا بیته‌ خواره‌وه، له زۆریک له شاره‌کاندا جیگیر بوون، به‌لام عوسمانییه‌کان به‌فه‌رمانی حلمی پاشا فه‌رمانه‌وا‌ی ناوچه‌ی سرت به‌دوا‌یانه‌وه بوون. هه‌موو پیاوه‌کانیا‌ن ده‌ستگیر کرد جلوه‌برگه‌کانیا‌ن له به‌ردا نه‌ه‌یشتن و به‌شمشیر له‌ناویان بردن و خانوه‌کانیا‌ن تالان کردن، دوا‌ی چهند پوژیک فه‌رمان ده‌ر چوو، به‌را‌گواستی پاشماوه‌ی ژن و مندا‌له‌کان بو‌ ماردین، له لایه‌ن ئه‌سپسواره کورده‌کانی یه‌که‌ی حه‌میدییه سه‌ره‌پرشتی هه‌له‌مه‌تی را‌گواستیان ده‌کریت.

کاتیک ناوی ماردین که‌وته به‌ر گویم، خوین له‌ جه‌سته‌م که‌فوکولی ده‌کرد، ترسم هه‌بوو له‌وه‌ی نه‌هینییه‌که‌م بزانریت، بۆیه ددانم به‌ خۆمدا گرت، په‌نگه‌ ماردین ئه‌و قه‌لغانه‌ کونکریتییه نه‌بیت، که‌ یازده‌ سال پیش ئیستا ئیمه‌ی له‌خۆ گرت، دوا‌ی ئه‌وه زانیم له‌به‌ر بوونی موسولمانه‌کان والییه‌که‌ ئه‌وه‌ی په‌ت کردووه‌ته‌وه تیکه‌لاو ببین، به‌لام هه‌ره‌شه‌ی کوشتیان لی کرد و ملکه‌چی فرمانه‌ که‌بوو.

دلنیا بووم که‌ پۆلی ئیمه‌ش گه‌یشتووه، به‌نده و زۆریکی وه‌ک

بهنده ته نیا که ره ستهن بۆ جیبه جیکردنی ئه وهی ئه وان ناتوانن
ئه نجامی بدن، به هه موو ئه و کارانه هه لده ستم و هاوپییه تی
توند په وترین پیاوانی کورد و خوینرێژترین پیاوانی هه میدیه
ده که م، ئه مه ش بۆ رۆژگارێک که خه ریکه زۆر نیزی که ده بیته وه،
ره نگه ئه مپۆ بیت یان لانی که م سبه ی بیت.. ریککه وتنم کرد،
گرنگ نییه دوا ی ئه وه چیم به سه ردا دیت.

له جه نگدا ده کوژیت یان ده کوژریت، یان قوتار ده بیت یان
پارچه پارچه ده بیت و ناوسکت به ده ستی ئه وانه ده که ویته سه ر
زه وی، که دوژمنیان به سه ردا سه پاندوویت. گرنگ نییه له مهیدانی
جه نگ هاوپی دوتنی له ریزی سوپای به رانه ردایه. ئه گه ر بۆ
چرکه یه کیش ئه قل رابگری و بیر له خراپییه کانی ژیان بکه یته وه،
دلنیا به که ده مریت.

سه ره رشتی کاروانی راگواسته وه که مان ده کرد، ئیمه به
سه رپشتی ئه سه په کان، ئه وانیش به و توانایانه ی تیاندا مابوو
خویان کیش ده کرد، له و بیابانه پان و فراوانه دا مندا له کان
ده مردن، به قامچی له پستی دایکه کان ده در، بۆ ئه وه ی به رده وام
بن له ریکردن، ئاو په نه نه وه له مندا له کانیان که بوونه قوربانیه
تاوانیکی له راده به ده ر قیزه وهن، ئه وانه ی تینووی خوینرشتن و
شیتی کۆنترۆلکردن.

له کۆتا چاره کی ریکه گه دا، فه رمانمان له فه رمان په وای سرت بۆ
هات، هه موو راگو یز راوه کان له ژن و مندا له بکوژین. له و جاره دا
هه لچوونه کانی جه سته م وه حشیگه ران په لاماری دام، کاتیک
فرمیسک چاوه کانی پر کردبووم، هیه هیزم تیدا نه بوو، ته نیا ئه وه
نه بیت به توندی قه تیسیان بکه م، ئیتر رۆ چووه وه وه که ئه وه ی
ئاوی ئاگر ناخم بسووتینیت.

شیتبوون بۆ تۆله‌کردنه‌وه و بۆنی خوین بوویه هه‌ویانی
پێکه‌وه‌ی عوسمانی و کورده‌کان.

عوسمانیه‌کان جارێک ئاره‌زوومه‌ندانه، چه‌ندین جاریش به
تۆقاندن سه‌رکه‌وتوو بوون له‌وه‌ی کورده‌کان بۆ مه‌رامی خۆیان
به‌کار به‌یتن.

سه‌روکی ئه‌سپسواره‌کان هه‌م‌ای کرد بۆ ئه‌وه‌ی تاوانه‌که له
دۆلی واوه‌یلا ئه‌نجام به‌دین، له‌ناکاوه له‌هه‌موو لایه‌که‌وه پیاوان و
ژنانی کورد په‌یدا بوون، شمشیر و چه‌قۆ و به‌ردیان به‌ ده‌سته‌وه
بوو، به‌شداریی ئه‌سپسواره‌کانیان کرد له‌ هه‌لمه‌تی کوشتن و
برینه‌که دا! هه‌موو شتێک به‌وردی پیلانی بۆ داڕێژرابوو.

له‌دووره‌وه به‌خێرای ده‌نگی نووکی سمی ئه‌سپ دیت،
نامه‌یه‌کی زاره‌کی له‌گه‌ڵ خۆی ده‌هه‌یت: «هه‌یه‌کانی جه‌واد پاشا و
خه‌لیل پاشا به‌ره‌و گونده‌کانی ده‌وروبه‌ری سرت ڕۆشتن، هه‌موو
دانیشتووانه‌کانیان له‌ کریستیانه‌کان قه‌ر کرد و له‌ناویان بردن.

دواتر یه‌ک به‌دوای یه‌ک هه‌واڵ ده‌هات، به‌ فرمانی والی
ئامه‌د محه‌مه‌د ڕه‌شید پاش، داموده‌زگاکی ئامه‌د هه‌لساون به
ده‌ستگیرکردن و له‌سێداره‌دانی هه‌زاره‌ها که‌س له‌ که‌سه‌یه‌تی و
پیاوماقوولانی ئه‌رمه‌ن و سریانه‌کان.

ته‌نیا چه‌ند کیلومه‌ترێک یان چه‌ند ساته‌وه‌ختێک له‌ مردنه‌وه
دوورم، یه‌کێک له‌ هاوبه‌شه‌کانی خوین هات و پیتی ڕاگه‌یاند،
هه‌رشکرده‌ سه‌ر ماردین و یه‌ستگه‌ی داها‌توو ده‌ییت، خۆی و
پیاوه‌کانی له‌ئاماده‌باشیدان وه‌ک چۆن ڕێک که‌وتووین، پاره‌ی زۆرم
پێ به‌خشی، پێم ڕاگه‌یاند پاشماوه‌ی پاره‌که‌ دوا‌ی دانیابوونه‌وه‌م
ده‌ییت له‌وه‌ی هه‌موویان ڕزگاریان بووه، هاوبه‌شه‌که‌م خۆی و
شه‌ش که‌س بوون و پێشتر ڕێگر بوون، په‌یوه‌ندیان به‌ یه‌که‌کانی

حه میدییه وه کردووه، ئه رکه که یه که، له گه ل جیاوازی ئه وهی ئیستا بهرگیتی سیاسی پۆشیوه ودهولت پشتیوانی دهکات، زۆرتین غه نیمه و که مترین زیان.

پیشتر به دوورودریژی ناونیشانه کهم پیدابوو، له سه ر پارچه کاغه زیك شوینی مه به ستم بۆدیاری کردبوو، سویندم پێخوارد له کاتی که ئه گه ر مردم ریکه وتنه که جیه جی بکات، دوا ئه وهی به لێنم دایه زیری بنه ماله که ی پی به خشم، ئه وه م بین چۆن لیک له ده می دیته خواره وه.

ویرای ئه وهی فه رمانه کان ته نیا بۆ کوشتنی کریستیانه کان بوو له ئه رمه ن و سریانه کان، دوا ئه وهی کورده موسولمانه کان له هه لمه تی ئه ژمارکردنه که ده بوونه وه، له گه ل ئه وه شدا مه ترسیی ئه وه م هه بوو هه لیه ک روو بدات، ببیته هۆی ئه وهی خۆم و هاوسه ره که م و هه رپینچ مندا له که م له ناو بچن، بیگومان ده سته ردار ی پرۆژ نه ده بووم.

سه رکیشیه که م به ئه ندازه ی گه ردوون بوو. ئه وهی به نده به م کاره هه لده ستیت ده ره نجامه که ی ژیا ن یا ن مرده، چ ئه وهی هه موو شتیک وه ک ئه وه ده بیت که ده خوازم، خۆم و ئه وانیش ده رباز ده که م، یاخود ئاشکرا ده بم، به نده و ئه وانیش له گه لدا ده کوژرین.

سالار فه رهاد مه نديکانيلى

ماردين — ۱۰۱ حوزهيران ۱۹۱۵

له پيشه وهى ريزه كان راوه ستاوم، له كيپر كتيه كى توند دام،
به نده و دهسته كه م له پيش هه موو ئه سپسواره كان غار دده ين،
ئه وهى سه یرم دهكات بو ساتي كيش گوماني له وه نيه به نده
گه وره ترين خوینريژي ميژووه. هه نكاوه كانم پيش ره شه با
كه وتووه، گه رموگورپي و سه رسامبوون و تامه زرویی بو په نگی
سوور واته بو خوین، له سينگيه وه په خش دهكات.

وهك سيمرخ له ئاسمان له شهقه ی بال دده م، بو ئه وهى
دهسته به رپي ئه وه بکه م، يه که م که س و پيش هه موو لايه ک بگه مه
خانوه که، بو ئه وهى له هه موو گومانیک به دور بم، هه موو
گومانیکيش بره وه ینمه وه، که ببته هو ی ئه وهى هه موو ئه وه پلانم
بو داناوه هه لېوه شيته وه، چونکه خانوه که به هه موو شتيکه وه
ده به خشرایه ئه وهى يه که م که س بيگاتی.

سرپنه وهى هه موو شوينه واره كانی ژيان فه رمانی گه وره كان
بوو که ده بووايه جيبه جی بکرايه، فه رمانه كان له ته لعه ت پاشا و
ئه نوهر پاشاوه در ده چوو، بو والی شاره كان، ئه وانیش له لايه ن
خويانه وه جيبه جتيان ده کرد، مردن بو ئه وانه بوو که سه رپنچيان
ده کرد.

بينيم ئه ندامانی خيزانه که له يه کتيک له سووچی خانوه که دا
باوه شيان به يه کدا کردووه و به کول ده گرین، چاوه کانيان پر
بوون له ترس و توقين، له جهسته ی خويان دينه دهره وه، خه ريکه
گويبیستی ئه وه ده بم دهنگی ليدانی دليان، له سه روو دهنگی
کوشتن و برينه کانه وه ده بيت که هه موو شوینيکی گرتووه ته وه،
له سه روو دهنگی پيکدادانی شمشيره کانه وه ده بيت، له سه روو

نالە و هاواری ژنان و مندالان و پیریژنه کانه وهییه، له سهروو
 قرچوهوپی ئاگرهوه دیت که خانوو و جهستهکان دهخوات.
 کاتیک دهموچاوییان ناسیمهوه، به ترسیکی گهروهه تهماشیان
 دهکردم، هاواریان کرد، ئازارم چهشت. به سهریاندا هاوارم کرد،
 کاتی هیچ نییه ئیستا: تووشی هیچ ئازاریک نابن، ئیستا له گهلم
 وهرنه دهرهوه، ئیمه کوردین هیچمان لی ناکهن، پیروژ توش وهک
 مردوو له سهر زهوی پاکشی! ههموویان ملکهچی فهرمانه که بوون.
 له و کاتانهدا که ئهقل له بیرکردنهوه دهوهستیت، مرؤف دهبیته
 ئامیریکی، ههمو شتیک ریک دهوهستیت! دواي ئهوه ههرچی
 پرووی دا چهند چرکه ساتیکی خایاند. سالار خوینی هینا، له
 دهموچاو و جهستهی پیروژیدا، ئهوانیش به ترس و توقینهوه
 تهماشا دهکهن و فرمیسهکانیش به چاویاندا دیته خوارهوه.
 پیی وتن له گهلم ئهودا له خانووهکه دینه دهرهوه، پیروژ لیڤه
 به مردوویی دهمینتهوه. چونکه ئهگهر له هاتنه دهرهوه خویشی
 نه ناس بکات، مهترسیی زمانلیدان ههیه، ئه و کاته خوینی ههمووان
 به غه در ده رژیته، جیگایهکی له سهر یه کیک له و کهشتیانه بو
 دابین کراوه، که به رهو یه کیک له بهنده رهکانی میسر دهچیت.
 ئه مهش دواي رویشتنی بو حهلهب و بو عیراق دوور خستهوه،
 له ترسی ئهوهی عوسمانیهکان به دوا داچوون بو ئهرمه نییهکان
 نهکهن و له و خاکانهش له ناویان نه بهن.
 به ههله چونیکه وه کاروان دهنگی بهرز کردهوه: دوا قسهیه و
 گه رانه وهی تیدا نییه، له گه لیدا دهمینمه وه. ههمووتان بچنه دهرهوه
 کات به فیرو مه دن، چرکه یهک له ئیستادا ژیان و مه رگی پیوه
 بهنده.

چرکه ساتهکان له بهریهک ههله وهشین، مهترسییه که گه ورهتر

دهبیت، باوکه که زور بیر ناکاته وه، له ده سزدانی کوریک باشته
له وهی ژنیک و چوار کور له ده ست بدهیت. کاروان له تهنیشت
پیروژه وه راده کشیت، باوکی خویناوی دهکات، پاشان له گهل
ئهوانی ترده دیته دهره وه، دایک ده لاونیتته وه، راسته وخو دوو
کهس له وانه ی له دهره وهن دهچنه ژووره وه، ههر دوو تهرمه که
هه لده گرن له سووچیکی باره لگره که دا دایانده نین، که خوی بو
ته رمی تر ئاماده کردوه! یه کی که له وانه له تهنیشت گالیسکه که
دهوستیت، به تیله چاویک ئاماژه یان بو دهکات وهک ئه وهی
دلنه واییان پی ببه خشیت که ئاگاداریانه!

له و پروژده کاروان یاخود پیروز، نه یانده توانی ئه و ژماره یه
ئه ژمار بکه، که تیایدا کوژراون. له گهل ههر تهرمیکی سکهلدر او دا
یاخود سه ره پیرنراودا یاخود ده ست و قاچه پیرنراودا مردنیکیان
بو دهات، له گهل لاشه ی ههر دایکیکی تهاوه ی وهک مؤم، که
به سووتاوی مردوه، منداله شیره خوره که ی له ئامیز گرتوه و
بوونه ته یهک تویه لی جیانه بووه وه، له گهل ههر خانویه کدا که
ئهوانی تییدا نیشته جین و دهسووتینریت، ئاگری شهیتان له گهل
بونکروزی گوشتی سووتاو و خوینی پژاو و ئه و کومه له لاشه
بی سه ردها، به ره وه هورهکانی ئاسمان بهرز ده بیتته وه و هاوار بو
خوا دهکات: تو له کویت؟

لاشهکان به تهنیشت یه که وه ریز ده کرین و کیوکی بهرز پیک
دههیتیت. کاروان به ترسوله رزیکه وه له سه ره لشی پیروز لایان
دهات، له کاتیکدا دهستی خستوه ته سه ره ده می و خهریکه
هاواریکی سه رلیشیواو له نیو ژاوه ژاوی مهرگدا کپ دهکات. دوو
شت به به ردهوامی دهنگی ده دایه وه، مهرگ و دهنگی ته کبیرکردن.
له نا کاو پیروز دهنگی نامینیت له خاموشیه کی قوولدا

نوقم ده بټټ. کاروان هاواره که ی خوی ده خواته وه، کاتیکیش که ده ست له سنگی ددهات و دهرانیټ که هیشتا لی ددهات، زور سوپاسی خدا دهکات که که که له هوش خوی چووه، نه و دیمه نه ترسناکه ی نه م دهیانینیت نه و نایینیت.

هینده له باره لگره که دا مانه وه به جوړیک بوونه دوو که سی تر، ته واو دامالراو، باوه پریان به هیچ نه مابوو نه فره تیان له هه موو شتیک ده کرد. له و کاتانه ی زهوی و هه موو گیانله به رهکانی سهر زهوی ده هه ژین، باوه پی تاکه کانیش به رادده یه که ده هه ژینیت دل و پوځیان له رهگ و پیشه وه به توندی دهر ده کیشیت. هاوکات له گه ل هه لمه تی پاکتاو کردن و سووتاندا، به رده وام کار بو ناماده کردنی خاچی دارینه ی گوره ده کرا، بی نه وه ی هیچی لی تیښکات به لام هه ته ماشای ده کرد. دوا ی نه وه ی له پاکتاو کردنی هه موو نیرینه کان بوونه وه، ئافره ته کانیاں پروت کرده وه و به به رچاوی مندا له کانیاں ده سترژینیاں کرده سهریان، دواتر بو لای خاچه کان راپیچ کران و به ده ستوقاچه سترای به خاچه دارینه که وه هه لواسران.

به و شیوه یه زهوی له ناخی خویدا هزاره سیحی دیکه ی له خاچدراو ده خاته وه.

هاواریکی پر له توځین به رز ده بیته وه، کاروانیش به هه ردوو ده ستی گورچ کپی ده کاته وه. کاروان سهرسام بوو له بیده نگیی نه و ئافره تانه، تو بللی هه به راست مردبن؟ ناخر نه وه ی پیش له خاچدان به رانبه ریان کرا به س بوو بو نه وه ی هه به زیندوویی سهریان له لاشه یان جیا بیته وه.

دهنگیکی بلند و زولال دهرنگایه وه: نه ی خاچه کان سارد و

سه لامهت بن له گه لیان !

مه سیح وهک تارماییه کی بزړکاو و هه لواسراو به خاچه که وه، به تاجه دړکاوییه که ی سهر سه رییه وه و به دهست و قاچی کونکراو به چواربزماری گه وره، له پینش چاوی کاروان ئاماده دهیټ. خوین له ناوچاو و هه موو گیانی که بابای جه لاد سانتیمه تریک چیه به بی ئه شکه نجه و جه لده لیان جیی نه هیشتبوو، ده چوړا، له شیکی هه لاساو و پرله برینی قول بوو. هر وهک زوړیک له وینه و ئایکونییه کانیش که له کلنیکاندا یان به به روکی خوشه ویسته که یه وه بینیبوونی، مه سیح سهری بو لای قاچی شوړ کردبو وه. له ناکاو مه سیح سهری به رز دهکاته وه و سهیری کاروان دهکات، به جوړیک که نیگا که ی له نیگای ئه شکه نجه دراویک ده چوو، که له تاو ئازاری برینه کانی له گیانه لادا بیټ، به لام نیگا که ورده ورده ده گوړیټ بو زهرده خه نه یهک، دواى ئه وه مه سیح بی ئه وه ی هه ست به هیچ ئازاریک، دهست دهکات به هه لکه ندن و دهرهینانی بزماره کانی نیو له شی و له گه لیشیدا برینه کانی له شی یهک له دواى یهک ده سرینه وه و نامین، خوین به ربوونه که شی ده وه ستیټ و به ره به ره له شی ده بیټه وه به له شیکی ساغ و ته ندروست. ئینجا قاچه کانی ده خاته سهر زهوی و پوهو وه ئم دیت و خرمانه یهک به سه رییه وه یه تی و تیندا نووسراوه (خودا خوشه ویستییه). ئه و دیمه نه کاروان دهرسینیت به جوړیک له شی وهک شهق شهقه هه لده لرزیت، ئا له و ساته وه خته دا مه سیح شانه کانی به سوژه وه له ئامیز دهرگرت و پیی ده لیټ: منم من، خودایهک که شیفات ددات و هر خویشی سهره خوشیتان لی دهکات..من که هه تا پوژى جاویدانی زیندووم.

چون دهر که وت هر ئاوا له چاوان ون بوو! ئاسمان دهرگرمینیت

و باران به‌لێز مه ده‌بارێت هه‌موو لایه‌ک ڕه‌نگ‌ڕێژه. پاشان هه‌ور نامینیت و که‌شوه‌وا ئاسایی ده‌بیته‌وه، کاروان له‌ عه‌ده‌میکی قوولدا ڕۆ چوو، تا ئه‌و ساته‌ی ده‌نگیکی فریشه‌یی لێ به‌رز ده‌بیته‌وه و ئه‌م دێره‌ له‌به‌ر خۆیه‌وه ده‌لێته‌وه: أما رحمة الرب فألی الدهر والأبد علی خائفیه. چاوه‌کانی ده‌کاته‌وه به‌لام هه‌چ نابینیت، به‌لام هه‌ست به‌ ده‌سته‌کانی پیروژ ده‌کات، که له‌ گه‌ردنی ئالاون و له‌شیشی له‌ له‌شی ئه‌مدا نوقم بووه. ده‌ست له‌ سنگی ده‌دات و ده‌بینیت، که هه‌شتا دلی لێ ده‌دات، به‌لام هه‌شتا به‌خه‌به‌ر نه‌هاتوه. کاتیک به‌ئاگا هاته‌وه هه‌ستی بینین و بیستی له‌ده‌ست دابوو، به‌ جوړیک که نه‌ هه‌چی ده‌بیست نه‌ هه‌چی ده‌بینی.

به‌لام هه‌ستی کرد هه‌ستی بو‌نکردنی تا ئه‌وپه‌ری به‌هیزی ماوه‌ته‌وه، وه‌ک بلی هیزی ئه‌م هه‌سته‌یان قه‌ره‌بووی هه‌سته له‌ده‌ستدراوه‌کانی تری بیت، یان بو‌ ئه‌وه بیت، که به‌به‌رده‌وامی بو‌نی گوشتی برژاوی مرو‌ف و سووتانی داروپه‌ردووی ماله سووتاوه‌کان بیت به‌ لووتیدا! بو‌چی هه‌میشه به‌زه‌یی به‌ته‌واونه‌کراوه‌یی بیت؟

قوولایی دەریا - ۱۲ حوزەیرانی ۱۹۱۵

هه‌موو شتێک ده‌له‌رزیت.. که‌شتیه‌که، ئە‌قله‌کان، ده‌له‌کان، باوه‌پ، ته‌نیا شتێک به‌به‌هیزی و چه‌سپاوی ده‌مینێته‌وه، خۆشه‌ویستی کاروان بۆ پیرۆزه.

گه‌رده‌لولی ده‌ریا به‌ هه‌موو توندوتیژییه‌که‌وه به‌دوایانه‌وه‌یه، ئاره‌زوو بۆ هه‌للووشین شیتانه‌ کراوه‌ته‌وه و تیر نه‌بووه، وه‌ک ئە‌وه‌ی به‌سه‌ریاندا هاتوو به‌س نه‌بیت بۆ چلێسی قه‌ده‌ر.

ماندوبوونیکێ زۆر، هه‌ستی ده‌کرد به‌به‌رده‌وامی ده‌لی هه‌له‌هینجریت، تا ئە‌و ساته‌ی ده‌رشیته‌وه و ناوسکی به‌تال ده‌بیت و ته‌نیا زه‌رداوی گه‌ده‌ی تیدا ده‌مینێته‌وه. ناهاوسه‌نگی ژیان له‌ سته‌م و چه‌وسانه‌وه، ده‌له‌له‌هینجان له‌ وه‌حشیه‌تگه‌رای و خوین و وینه‌کانی مردن، پشانه‌وه له‌ ناخۆشییه‌کان و شیتبوونی قه‌ده‌ر.

کاروان خواردن ده‌خوات بۆ ئە‌وه‌ی بێته‌وه سه‌ر خۆی، وێرای هه‌وله‌ لیبراوه‌کانی خۆشه‌ویسته‌که‌ی بۆ ئە‌وه‌ی له‌ که‌م که‌متری ش ب‌خوات، به‌لام پیرۆز خواردن ناخوات، له‌ غه‌دری ژیان ترسابوو، کاروان لێی ده‌پاریته‌وه لاشه‌ی خۆشه‌ویسته‌که‌ی جێ نه‌هیلێت، پیرۆزی به‌ئاگا هینایه‌وه له‌وه‌ی سه‌رکه‌وتنیکێ نوێی بێماندوووبونی پێشکه‌ش ده‌کات، وتی من هه‌موو شتێکم له‌ پیناوی تۆدا کردووه، زۆری تریش ده‌توانم بکه‌م، وتی من ته‌نیا بۆ تۆ ژیاوم، هه‌موو شتیکێ له‌دوای خۆی جێ هیشته‌وه، که‌سوکاری خۆی له‌ پیناوی ئە‌ودا فروشتوو. وتی رێگا نادات پیرۆز هه‌موو شتیک له‌ده‌ست بدات، ته‌نانه‌ت ئە‌گه‌ر مردن هه‌له‌بژیریت وه‌ک دوا بژارده، ئە‌ویش مه‌رگی خۆی هه‌له‌به‌ژیریت.

میسر - ۲۵ حوزہ پیرانی ۱۹۱۵

کے شتیہ کہ له که ناری پورسہ عید له نگہری گرت، خویان له گهل کومه لیک له ئرمه نه کاندایینیه وه ئه وانیه دهربازیان بوو، خویان له سه ر ئه واپوړ و به له مانه دیته وه، که بۆ دهربازیونیان له و خاکی دۆزه خه هاتبوون. دهسه لاتدارانی میسری ئاگاداری هاتنی ئه و کومه له پهرته وازه یه له مردووه زیندووه کان بوون، به چاوی به زه ییه وه لینیان دهروانین، ئه گهر واریک که وتبایه له دانیشتونانی ژیر دهسه لاتیه عوسمانین، یاخود به لووتبه رزییه وه لینیان دهروانی ئه گهر له ره چه له کی عوسمانی بن!

تا پوژی سه ر ژمی پکردن و کوکردنه وه ی زانیاری بۆ هاوکاری کردنیان و پاشان دهرکردنی پیناسه ی که سیتی بویان. به لام چ ناسنامه یه که؟ ناسنامه ی دهوله تی ئهرمه نی که ههرگیز تییدا نه ژیاون، سنوره که ی له کانیاوه بلند هکانی رپووباری فوراته وه دهست پی دهکات بۆ دهریای قه زوین و ئیران؟ یاخود ناسنامه ی دهوله تی عوسمانی که دانیشتونانی ژیر ئه و دهسه لاتیه بوون، نه که به دهستدریژی پکردن به لکوو به پاکتاوکردنی گه وره و بچووک دهستی نه پاراست؟ یاخود ناسنامه ی میسری دهوله ته خانه خوییه که، چه ندیک ئامیزی کراوه و گهرم بیت له گهلایندا، به راورد ناکریت به ئامیزی دایک؟

بیژه حمه ت ناوت چییه؟

جوړجی بۆگوس مه ندیکانیان، ئه وهش ده زگیرانه که مه و کچی مامیشمه به ناوی پیروژ ئارام مه ندیکانیان.

پیروژ به واقورمان و ده میکی کراوه وه ته ماشایی دهکات، به

تيله يه کی چاو پیتی ده لیت به سه.

ته نیا چه ند پوژیک له پورسه عید مانه وه، پاشان چوونه قاهره.
پیرۆز له پولواوز و دوشداماوه، به دموچاو و پوچیکی پرتس
و دوشداماوه وه ته ماشای کاروان دهکات، ئه ویش دهستی گرتوه
و چوونه کلّیسی هه لواسراو له قاهره، کاروان داوی له قهشه که
کرد بچیته ناو ئاینی مه سیحیه وه، پاشان هاوسه رگیری بکه ن.
پیرۆز هیچ نه جوولا، نه ئاسوده بوو نه خه مبار بوو، ئه و هینده ی
خه فته هه بوو هیچ شتیک نه مابویه وه.

هه موو ئه وه ی کاروان بیرى لی ده کرده وه ئه وه بوو، ئه مه
که مترین داوی لیبوردنیکه پیشکeshی پیرۆز و پوچی پیرۆزی
بکات.

قهشه که ئاو دهکات به له شی کارواندا.

کاروان له گه ل هه ردلۆپیک ئاودا وا هه ست دهکات ورده ورده
له گونا هه کانی مرؤف پاک ده بیته وه، له نه زانین له دلره شی له
قورخکردنی هه قیقه ت و بوگه نبوونی پوچ له په گه زپه رستی له
چلیسی و چاوچنۆکی له هه ز و ئاره زوو بو پاره و ده سه لات.
به ته واوی ئازاره کانیه وه له ژیانى رابردوو داده مالریت، پوچی له
ژیانیکی نویی نه مرده ده ره وشیته وه.

هه ر له و پوژیه ی ئاوی مه عمودیه ی پیا دا کرا، تا دوا پوژی
ته مه نی بنه ماکانی ده ستنویژه لگرتنی قبول نه بوو، نه بووه
مه سیحیه کی دلسوژی مه رئاسا، له پیا ده کردنی سروه شه
ئاینیه کانیدا راستگو نه بوو، به لام هه رگیز ده ستبه رداری مرؤقایه تی
نه بوو، تا کو تاییش پاریزگاری لی ده کرد، گومانى نه بوو ئاین
ته نیا ره وشته و هیچی تر، ویرای شیوه و شیوازی خوداپه رستن،

باوه ږی به جوړیک ږه خسابوو، هر بنه ما و په روه رده کړد نیک
ببیته هو ی توندوتیژی و کوشتار و جیاکاری نیوان مروغه کان،
نوه هه رگیز ناین نییه و له خوداشه وه نییه.

کاروان له سهر ناینی خوشه ویستی، کوچی دوا یی کرد.

دوا یی نوه ی سالار له بنه مالکه ی دلنیا بوویه وه، به وه ی
گواستنیه وه بو سنووری دهره وه ی نیمپراتوریه تی عوسمانی، بو
دووه م ږوژ به کوژراوی دوزیبوویانه وه خه نجه ریک به قوولی ږو
چووبووه سهر سنگی و دلی له تله ت کړد بوو، پارچه کاغه زیک
له تهنیشتی فری درابوو له سهری نووسرابوو» بویه خوم
کوشت چونکه ناتوانم خوم بناسمه وه، خوم کوشت وهک چون
خه لکی بیتاوانم کوشتبوو، خه لکانیک ته نیا تاوانیان نوه بوو له
نیمپراتوریه تیکدا ده ژیان ناره زوی خوینی ده کرد».

MAM HUMANITARIAN
FOUNDATION

له یلا

نه خوشخانه - ته موزی ۲۰۰۰

دواى ئه وهى بۆ كۆتا جار رۆشت، خه میكى قورس بالی به سهر
رۆح و له شمدا كیشا، سه راپا دایگرتم به جورىك كه تا راددهى
تیکشكان تیكى شكاندم، ئاخو ده بیته دواى جار سبوونى رۆح چى
بمینیته وه؟

مالیک ئاره زووی ده کرد رۆحم ببات و له جی رۆحم و
نه بوونی خویدا خه یالی خۆیم پی به خشیته، كه هه رگیز جیم
ناهیلته. كى ده لیت جیا بوونه وه به مانای عه ده م دیت؟ له قوولایی
عه ده مدا ژيانیک هه یه و له دلی جیا بوونه وه شدا بوون هه یه. مالیک
لیم جیا نه ده بوویه وه به لام دلم ئه وهى ده کرد، بۆیه په نام ده برده
لاى خودا.

دلیم هه بوو، كه پیی ده ژيام

له خورپه كانیدا لیم بزر بوو

خودایه تو بۆم بگیره وه

ئاخر سینگم له تاو ئیشتیا قدا وا تهنگ بووه

من كه هه ناسه یه كم تیا دا ماوه، په نا ده گرم

ئهی په نای په ناگران * به شیکه له به یته شیعرییه کانی شاعیری

سۆفیگه ر سه منوون ئه لمو ح

له چاره نووسم نوو سراوه له م هاتن و چوونه دا گیان بسپیترم.

یه کهم دابران پیش ۱۲ سال بوو كه ۴ سال و نیوی خایاند، وا

ئیتاش سالیکی ته واو به سهر دووهم دابرانییدا تیده په ریت. ئه و

شیتی قوولبونه وه یه له هه موو شته کاند، من تا ئیتا که سم

نه بینیه، هینده ی ئه و ئاره زووی رۆچوون بۆ هه رشتیك و بۆ

هه موو شتیك بكات. ده لاین گوايه هوگر بوون به زانین هوگر بوونه به ژیان، پهنگه جیاوازی نیوانمان ئه مه بوو بیت، لی بهنده هوگری ژیانیک نیم که ئه و گرنگترین پیکهینه ری نه بیت، ئه ی چی ئه گهر پیت بلیم که وا ئه و ته نیا خو ی واتای ژیا نه. ئه مپو گه پرایه وه.. به لام کی ده زانیت له تابلوی قه ده ریدا هیشتا چه ندین پوشتنی دی نوو سرا بیت.

مالیک گه پیده یه کی سه رکیشه، به لام نه ک وه ک ئه میری گو فیسبوو چی دوز ره وه ی کیشوهری ئه میریکای لاتین، وه ک کیشوهریکی سه ره خو نه ک در یژکراوه ی کیشوهری ئاسیا، وه ک ئه وه ی له رابردوودا لای ده روانرا، هه روه ها نه ک وه ک کریستوف کو لومبوس، که وا که لکه له ی ده وله مه ندبوون و رزامه ندی پاشاکان، بیردووزی ناوه ندیتی زهوی که له و وه خته دا بیردووزیک بوو گومانی هه لده گرت، پالنه ری که شته که و دوزینه وه که ی بوو. مالیک رو ده چیه قوولای پوچه وه، قیله نما که ی روو له راستی ده کات، له رابردو هه لدیت نه ک بو ئه وه ی که بو ئاینده بگه ریت، به لکو هه لوهدای ئیستایه ئیستایه ک، که بیگومان داهاتوو ده هیئته بوون، ساتیکی پر له پاک ی و ئازادی پوچی که وای لی بکات زیاتر له خو ی و پاشان له ژیان تیبگات. هه موو ئه مانه له کاتیکیه که ژیا نی ئه و به موری خولانه وه یه ک له گه شتیکی، که وا نه سه ره تا که ی به بیر دیته وه و نه ده یه ویت بگاته کوتاییه که شی. دانی پیدا ده نیم که ئه وه بهنده بوو کوتا جار هانی روشتنم دا، به لام ته واو له وه دلنایم، که ئاماده یی تیدایه ته مه نی خو ی له پیناوی دوزینه وه گه لیکی ناکوتادا ببه خشیته، دوزینه وه گه لیکی گه وره ترن له دوزینه وه ی روو به ریکی وشکانی، که تا ئیستا له سه ر نه خشه تو مار نه کراوه، قوولتریش له بیرو که ی گه یشتن به زهوییه کی

نوی و پاراو بۆ بونیادنانی ژیانیکی نوی و به خوینی نویوه. ئەو دۆزهرهوهی خوشیهتی، ئەم جۆره له گهشت کۆتایی نایهت، ههر وهک چۆن ئەم جۆره له گهڕیدهیه ئارامگرتن نازانن، گهڕانیکی ئەزهلی و نه‌براهه و بیوچان، له ژێر جهبری سزای ژیانیک که ئەو عاشقی ناجیگیریه‌که‌ی بووه، په‌نگه ئەوه قه‌ده‌ری عاشقیک بیت، که دلداره‌که‌ی ئاسان قایل به خۆبه‌ده‌سته‌وه‌دان نابیت، ئەگه‌ر هات هه‌موو به‌لگه و په‌یمانیکیش له‌سه‌ر سه‌ره‌پاستیی پیشکesh بکات، بگره ده‌کریت که ئەم هه‌رچه‌ند قوربانیی هۆگره‌بون به‌خشیته‌، هینده زیاتر و بیه‌زه‌ییانه‌تر خواوه‌نده‌کان به نه‌فره‌تی بکه‌ن. زۆرینه گرنگی به‌و به‌دواداچوونه نادات، هه‌ندی‌کیش له پانتایی قوول و فراوانیی خودی خۆیدا، تا دواه‌ناسه و بی پشودان و بی ئەوه‌ی له‌نگه‌ر بگرن رۆ ده‌چن. که‌مینه‌یه‌کیش هه‌ن ئەوانه‌ی گوئ به‌ سیبه‌ری وشکانیی ده‌ده‌ن و به‌دوایدا ده‌چن، ته‌نانه‌ت ئەگه‌ر چه‌ندین میل لێیان دوور بیت، چه‌ندیش سه‌ره‌تایی بن له قوول‌رۆچووندا، ئەوانه ئەگه‌ر زۆر که‌میش بیت به‌لام شتیکیان وه‌ده‌ستیان هیناوه، بی‌گومان له کۆتاییدا گرۆیه‌کی بچووک ده‌گه‌نه که‌ناره‌که، به‌لام کاتی‌ک ده‌گه‌ن بی‌گومان به هه‌موو بوونیانه‌وه ناگه‌نه ئەوئ، ئەوانه‌ن که پێیان ده‌وتریت دانا و ژیره‌کان.

ده‌زانم که ئەم تامه‌زرۆیییه‌ی ئەو ناکۆتایه، به‌لام هیواخوازم که ئەم جاره له ته‌نیشتمدا بمینیت‌ه‌وه و دووباره جیم نه‌هینیت‌ه‌وه، ئاخر ته‌مه‌ن هینده‌ی به‌به‌ره‌وه نه‌ماوه، زۆر به‌پاشکاوانه ئەوه‌ی پی ده‌لیم، داوای لێ ده‌که‌م که بمینیت‌ه‌وه، ئاخر ئیمه هه‌موو پێویستمان به ئەوه.. به‌نده و که‌چه‌که‌مان و لووسی -یش.

لوسی

نه خوشخانه - ته مووی ۲۰۰۰

وا دەر دهکه ویت کوتایی نزیك بووبیته وه، به سهردانه
 بهرده وامه کانی دایکم ههست به وه دهکه م. هیچ کهس ههول نه دات
 باوه ریم پی بهینیت ئه مه ههلبزپکاندنی مردنه. ئه وه راستیه که
 به ته واده تی تیایدا ده ژیم، نهک کاریگه ریی دهرمانه کان بیت و
 ببیته هوی ئه وهی قسه ههلبزپکینم. سیکوچکه ی خوشه ویستی
 له ژیانمدا که دایکم لایه کی پیک دینیت، ههروه ها له یلا و مالیک
 - یش لایه کانی تری پیک دهینن. ئه وه میرایه، ئافره تیکی جوان
 و ههستناسک، قه د و روخساریکی ریکی ههیه. خوشه ویستی
 خه لکم به میرات له دایکم بو جیماوه، له مامه له کانیدا ئه وه م به دی
 ده کرد چون دلی به رانه ره که ی دهرزیت و وه دهستی دهینیت،
 بی ئه وهی ههست به خوشی بکات، به بزیه ک و سۆزیک دهست
 به سه ره هه موو گریوگول و ترسی به رانه ره که یدا ده گریت، ئه گهر
 هه رکه سیک بیت، نزیک بوونه وه له خه لک به هره ییه هونه ر و
 دلرفینییه، دزینی دلکه بو دلکی تر، دزینیکی ریگاپیدراوه، ته نانه ت
 گه وره ترین هه لکوتانه سه ری ریگاپیدراوه، چونکه به په زامه ندیی
 هه ردوو لایه نه: دزه که و ئه وهی دزییشی لئ کراوه.

میرا له بنه چه ی په سه نی ئه رمه نی و کورده، که پیکه وه
 به جوانی روخساری ئورؤئاسیاویدا دهناسرینه وه یان ئه وهی پی
 ده لین هیندؤئه ورووی.

باش ده زانم بیگه ردی په گه ز خه رافیا ته، وهک چون نه خشه ی
 بو ماوه یی له نه وهیه که وه بو نه وهیه کی تر، ته نانه ت له یه ک بنه چه شدا،
 به هوی هاوسه رگیری له گه ل خوینی نویدا گورپانکاری به سه ردا
 دیت. بویه بیرکردنه وهی مروقه کانیش به شتیه یه کی بهرده وام

و به دريڙايي ڙيان، به هوی ئه زموونی ڙيان و خویندنه وه و بینینه کان دهگورپیت و ئالوگورپی به سهردا دیت. هه مه چه شنبوون، ره سه نایه تیی شته کان و حیکمه تی گهر دوونه. به لام به نده ویرای وابهسته بوون به رهگورپیشه ی خومه وه، و به دوا د اچوونم بۆ سروشتی په یوه نندیه کان و چیروکه کانی نیوان کورد و ئهرمه ن به دريڙايي میڙو، به دیاریکراویش کوشتن و برینی ئهرمه نه کان له لایه ن تورکه عوسمانیه کانه وه، به لام له میسریه کان زیاتر هه ست به میسریبوونی خومه وه ده کم. کاتیک ته نگه نه فەس ده بم ته نیا له پانتایی میڙووی میسر دا ده توانم نه فەس هه لیکیشم، به هه موو جیاوازی و رهنگه کانییه وه. به نده هیچ جیاوازی ناکات له نیوان کومه لگه ی ئاینه کان، مزگه وتی رفاهی و سولتان حه سه ن، سه ماع خان، گورپی حه سه ن سه ده قه، شه قامی موعیز به هه موو شوینه واره کانی فاطمی و مه ملوکی، به لام ئه وه ی هه یه ئه وه لچوون و پالنه ره راسته قینه یه بۆ میڙووی دیرینی میسر.

کی ده لیت به رده کان گیانه به ریکی لال؟! ئه وان له گه ل مندا گفتوگو ده کن، باش له زمانه که یان تینده گه م، ئه و کاتانه فیری ئه لفوویی زمانه که یان بووم، ئه و رۆژه ی په نجه کانم هونه ری هه سته پیکردنیان فیر بوون، ده ستم بهر خالی جی سپۆتی که وت، هه موو شتیکی بۆ درکاندم. مه زنده ده کم شوینه وارناس و ئه وانه ی شهیدای میڙوون، ته نیا ئه وان له و زمانه تینده گه ن. هه ست ده کم ئه وه ی له گه ل مالیک به سه رمدا ده هات، هه مان شتیک به سه ر به رده کاندای ده هات کاتیک دنه ی هه سته کانیم ده دا، له ساته گه رموگورپه کاندای هه ردوو ده سته مالیک کاریگه ر ده بوو به هه ردوو ده ستم.

هه ندیک له مرقه کان وهک پیغه مبه ره کان و په یامبه ره کان

موعجیزه یان هه یه، هه ر وهک چۆن پیغه مبه ر سلیمان گفتوگۆی له گه ل بالنده کان و ئاژه له کان و میرووه کاند ده کرد، به هه مان شیوه که سانیک هه ن شاره زای ئه و زمانه ن، ئه وانه ی که مۆری بیدهنگی قورسیان لی دراوه و له بنه رته دا بیدهنگی نییه! له م ساته سیراوی و په رجوو ئامیز و دانسقه یه دا، کاتیک که گفتوگۆیه کی تامه زرویان ه له گه ل به ردی په رستگا کان و سه نگر و ژیرزه مین و ئه ستیل و قه لا کاند ده ست پی ده کم، وا هه ست ده کم که من په یامبه ری کم و خودا به دیارییه ک تاییه تمه ندی کردووم.

له راستیدا میسر یبووم درکه په تکی به نده یه.. هه ر به م بۆنه یه وه، ماوه یه ک پیش ئیستا له بلاو کراوه یه کی ئه مریکی دا ئه وه م خوینده وه، ره گی خانه کان که له م درکه په تکه سیریه یه وه وه ر گیراوه، ده بیته هۆی چاکبوونه وه ی هه موو نه خو شیه کان، ده خوازم له سه ر به نده ش تا قبی بکه نه وه، ئاماده م بیمه مشکی ئه زموونی، نامه ویت ئیستا بمرم، ئاره زوویه کی زۆرم بۆ چاکبوونه وه هه یه، وا هه ست ده کم وزه گه لیکی په نهانی زۆرم هه یه، هه ست ده کم شتگه لیکی زۆر شاراوه له ناخدا هه لده گرم.

بۆیه مالیکم خو ش ده ویت، چونکه وهک من خو شه ویستی بۆ ژیان هه یه؟ هه می ش پیکه وه رۆحمان به ئاراسته ی لیدانه کانی ده که یه وه؟

خالی جیا که ره وه ی نیوانمان که به تی په ربوونی کات ئالوگۆری به سه ردا هات، شیوازی هه ل سوکه و تکر دمان بوو له گه ل خه لکید، کاتیک به نده له گه ل خه لکدا کراوه و به خشنده بووم و بیسنوور خو شم ده ویستن، وهک زۆرینه ش باوه رم به و بنه مایه نه بوو، که ده لیت هه موو که سیک خراپه تا پیچه وانه که ی ده سه لمی نیت، هیچ

که سیکیشم نه ده خسته ژیر تاقیکردنه وه و چاودیري، تا له دواييدا بهر مه بنای نه نجامی تاقیکردنه وه که هه لسوکه وتی له گه ل بکه م، ته نانه ت پاش نه وه ی له پشته وه به خه نجر لی درام، هه رگیز رقم هه لنه ده گرت. له و ساتانه دا مالیک شهرمن بوو، سللی له خه لکی ده کړده وه، نه که له بهر نه وه ی به سروشتی خوی که سیکي گومان بهر بوو بیت، ږهنگه په یوه نډی به هوکار گه لی په روه رده بوونی خوی وه هه بیت (دواتر باسی لیوه ده که م، یاخود که نوره ی هات خوی باسی لیوه ده کات). بو ماو هیه کی زور نه و مروقه بوو، که زوریک که س له دوری نه بوون، به تایبه تی نه و که سانه ی ده ستپیشخه ری نزیک بوونه و هیان ده کړد و به شیوازی به سهر دادان و به جوریک له بویری، که خوشی لیان تینه ده گه یشته ده هاتنه ژيانیه وه. به لام دواتر که سانیک سهرنجی نه میان راده کیشا و ده رگای دل و ږو حیان بو ده کړده وه، ته نیا له و کاتانه دا به جوریک ده ستپیشخه ری بو چوونه پیشه وه ده کړد، وهک بلتیت که سیک به هه له داوان دوا ی ئامانچ و نیچیره که ی که وتبیت، به دیاریک راویش نه مه ږووی دا کاتیک سواری نه سپی شه هوت بوو، بو نه وه ی دزه بکاته نیو ژیرزه مینه کانی ناخیه وه. ده توانم له و گورانکاریه بکه م، که وا به سهریدا هاتوون.. نه وه عه شقه.

نیمه که عاشق ده بین ئیدی خو مان نابین، ئاخر به نده چ وهک دلدار چ وهک نه وینداریش ژیاوم بویه ده زانم عه شق چیه. له راستییدا کاتیک عاشق ده بین، ده گه ږیننه وه سهر خو مان و خو مان ده دوزینه وه، ته نانه ت له و کاته شدا که ده ستمان به و به شه ی ناخمان ده گات، که تیکه ل و سیخناخه به حز و خولیا ی سهره تایي و ته نانه ت وه حشیا نه ش، هیشتا هه ر ده توانین، که به و پاکیتییه ی که عه شق پیمان ده به خشیت پاکی بکهینه وه. له

مالیکه وه فیڙی چیژبینینی ساته وه خته کان بووم، هیواشم زۆره به پوژگاریک، که رهنگه خودا بیانخاته سهر ژماره ی ساله کانی ته مه نم، له خودا ده پاپیمه وه و پارانه وهش قورسایی به لا له سهر شان سووک دهکات، ههر وهک چۆن ئافره ته خزمه تکار و پاککه ره وه کانیش، که به دوا ی یه کدا بوونه هاوړیم دوعام بو دهکن. ئه و ئافره تانه ی که به بیانوی کاری پاککرده وه دهاته ژووره که م، به لام له راستییدا یان بو درده دل و باسی کیشه کانیان دهاتن، یاخود داوا ی ئاموژگارییان دهکرد، ئاخر بهنده بووم به هاوړییه کی ههره دلسوز بو یان. نزا.. ئای ئیستا چهند پیو یستم پییه تی، بگره هه موو مروژه کان پیو یستییا ن پییه تی، بو مه گهر هه موو نه خو ش نین؟ هه موو بیده رته تان نین؟

له یلا

نه خوشخانه - ته مووژی ۲۰۰۰

به خیرایی پرووه دەرگای دهره وهی بیناکه راده کهم، هه موو
ئو به ربه سته گوشتنه مرییانه تیده په پیم که چوارده وریان
گرتووم.

کاتیک هاتینه نه خوشخانه، ئو ژماره زورهی له خه لک لی
نه بوو! ئایا ده بیت چی پرووی دابیت ئو ژماره زوره له خه لک کو
بوونه ته وه؟

پاله به خومه وه نا به رهو مالیک، له ئامیزی خۆیم ده گریت،
باوه شم بو ده کاته وه و دهمخاته ژیر بالی خویه وه، له ناکاو خۆم
ده بینمه وه، له هه موو شتیک له خۆم و ته نانه ت له ویش جیا
بوومه ته وه، یاده وهریم به رهو ئو گه نجه قۆزه ده گه ریته وه، که
قه در له گه ل خۆیدا هینای، وه ک باران بی هیچ ئاگادار کره وه یه ک
باری، بارانیک که ئواتی زه ویه کی تینوو بوو، ئواتیکی گهرم بو
ئه وانه ی تووه کانیا ن له هه ناوی خاکیکدا چاندوو، له چاوه پروانیی
بارانیکی به خوردان.

ئایا هه ست به چیژی ئو ساته وه ختانه ده که ن چیژی هه موو
هه ستیکی جیا کردنه وه و بیستن، ته نانه ت هه سترکردن به هه موو
شتیک بی له پۆچی خۆت و پۆچی ئه وه ی خۆشت ده ویت له ده ست
ده ده یت؟ سه رقالی ئو که سانه نه بووم، که هه موو شتیکیان بو جی
هیشتووم، بو ئه وه ی ببین چی پروو ده دات، یاخود دیمه نه که یان
به لاوه گرنگ نه بووه، ده ستیان به کاره کانی خۆیان کردوو ته وه،
ئه گه ر له بنه رته دا ده سته به رداریشی بووبن.

ته نیا به خۆم و به دووانه یی پۆچی خۆم و ئه وانه ی له

دهوری منن قایل بووم، بهنده و دووانه ی رۆحم جیهان پیک دههینن، جیهانیکی قیزهوه نه بویه پهراویزم خست و بهنه فره تم کرد. به دریزایی ته مهنی رابردووم سه رنجه کانی خۆم خاموش کردبووه وه، رقم له تیروانینه کانی خه لک و بیروبوچونه کانیان ههیه، ئه وه خه لکانه ی ههچ شتیک نازانن بی له سووکایه تی و گالته پیکردن نه بیته، ته نانه ته گهر مه حالیش بکهیت بو ئه وه ی رازی ببن، هه ر رازی نابن.

به لام ههچ شتیک له دوا نییه، قسه یه که هه ریه ک له مالیک ولوسی باوه رییان پی ههیه. به لی ته نانه ته گهر ئیستاش دهست پی بکه م، چ زیانیکی ههیه؟ زور باشتریکه له وانه ی هه رگیز دهست پی ناکهن.

ماچباران کرام، ده موچاوم، روومه تم، نیوان چاوه کانم، لووتم لیوم گوئییه کانم، پاشان سه رکولم پاشان ئه ملاولام، به گهرمی و شیتانه ماچ ده کریم، دهسته کان پیکه وه به گهرمی دین و ده رۆن و ده له رزن، به شیوه یه کی به رده وام و گهرموگوپ پال به خوینی له شمه وه ده نیت بو هه موو لاشه ی ئالۆشی تینوو، برسی و رۆحی شوکهنه رم.

لوسی

ته نیا یه ک جار ئه رمه نیبوونه که م به سهر میسریبوونه که مدا
زال بوو، ئیدی ئه وه ههسته گه شهی سهند و گه وره بوو، به
جۆریک هیچی تر نه بینم! هه رگیز میسریبوونی خۆم له یاد
نه بردبوویه وه، به لکوو ره گه زه کوردییه به راییه که مم سهره رای
هه موو قوربانیه کانی باپیره کاروان - م له بیر خۆم بردبوویه وه.
له و کاتانه دا خۆم نه بووم، هیزیکی له بننه هاتوو دهیجولاندم،
ویستم تۆله ی ئه و ئیسکه ئه رمه نییانه بکه مه وه، که وا هه موو
سانتیمه تریکی ئه و بۆشاییه فراوانه یان پر کردبووه وه، دوا ی ئه وه ی
که خاوه نه کانیان له کاروانه کانی راگواستندا گیانیان سپاردبوو.
کاروانگه لیک له ئه زمیره وه بۆ ئۆشاک له ویوه بۆ ئه فیوون و
ئه کشه هر و قۆنیا و کرینار و ئه دهنه و له ویشه وه بۆ به هچیی و
عه نتاب و حه له ب و دواتر بۆموش و دیاربه کر و ماردین و موسل و
که رکوک و له که رکوک وه بۆ بۆلمۆر و بۆ ئه رزینکان و که مشه هنیی
و ترابزۆن و له ویوه بۆ ده ریای ره ش، یاخود به ره و مۆلگه کانی
پاکتاو کردندا، که له سه ری کانی و ره ققه و دیره زووردا بوون، دریژ
بوونه وه. ده مویست هه مووان له ئافره ت و زارۆک و پیره میترد و
پیاوان دلنیا بکه مه وه، که وا خوینیان که تا راده ی مه ستبوون له
لایه ن عوسمانیه کانه وه چۆر کران به فیرو ناچیت، خوینخۆره کانیان
بیگومان له گۆره کانیاندا هه لیدی ننه وه، نه وه کانیشیان له هه موو
کونیه کانی پیستییان پیکی شه رم و سه رشوپی ده نۆشن. باوه رم
وا بوو ئه وه ی ده یکه م ئه رکیکی نه ته وه یی و مرویی بالا بوو، یه که م
وه ک ئه رمه نییه ک و دووه م وه ک مروفتیک له ئه ستوی ده گرم.
به لام له قوولایی هه موو ئه وه دا به ده ستی خۆم خۆم

دهكوشته، ئه وه كاتيک بوو كه وا برياري پوشتنم دا، كاتيک سيکوچکي سينهم هر به له دهستانى سينهم کوچي و به مردنى دايک نه وهستا، به لکوو به يهک جار له پهراسووم دوور کهوته وه. ساتيکي پر ههراوزه نايه، باشم له بيره، ساتيک بوو هم موو دهنگه کان به هيڙى بيدهنگيه کي زور قوول پيچرانه وه، ته نيا يهک دهنگ دهبيسترا که دهنگيکي بلند و پر جو شوخروش بوو، دهنگيک به هه ناسه شورشگيرانه داگيرسابوو، دهنگيک بوو پر له که سوکار و نزیکان سهر دهخست، دهنگيک بوو بو هه مووان بهر له وهى که بو تاک بيت و ئه ويني نيشتيماني به سهر ئه ويني مروڤدا سهر دهخست. کاتيک ميسرم جي هيشت، باوه ريکي ته واوم هه بوو ئه وهى به رانه بهر مالیک هه مه ئه و عيشقه جاويدانيه يه که نامريت، به دهر له وه هه موو شتيک خاموش دهبيت و به فيرو دهر وات، به س کاتي ماوه. يه که ميان نيشته جي ئه و روچه يه که له پاش بيمار بووني له ش ماوه ته وه، ئه وى ديه نيشته جي دليکه که ههر دهبيت روژيک نه خوشي زه فهرى پي ببات و تريه کاني تا راده وى وهستان ماندوو و خا بکاته وه. به لام له راستيدا، که سه فهرم کرد ئه وه من بووم که وا تريه کانم وهستاند و جاري قه بوولنه کردنى مانه وهى ميان، وه کوو کائينيکي زيندوو به گوڤي هه موواندا دا. به جوړيک که ته نانهت روحيش هاته گو و ياخي بوني خوى له راهاتن له گه ل کومه لگه يهک، که به ته واويي لاي نامو بوو راگه ياند. به و جوړه من و له شم و روحيشم له سهر سهر زه مينتيکي سارد بووين، که نه مانتواني بو روژيکيش چيه له گه لي هه لکه ين. ئه و کات من ئافره تيکي راپه رينه بهر بووم، به جوړيک که ته واوي بهر پرسياريتيم له سهرشان دهگرت، ئه وهى ويژدانم بوى ديارى کردبام به بي گويدانه ويستی دل ههر ئه وهم دهکرد.

مالیک

وهك كچه كاسو ليكيه كي باوه ردار، كچه موسولمان يكي راستگو، كچه جوله كه يه كي ناپا به ندو كچه باوه ردار يكي ته واو به ئايني زانست، لوسيم ناسيوه. ملوانكه يه كي زيوني جوانه خشينراو له گهر دني بهرز و سپي ئالابوو، هيماكاني خاچ و مانگ و ئه ستيړه ي شه شپالوو له گهل هيماي ئه توم و گهر ديله كاني پيوه بوو. ملوانكه كه گوزارشت له ناسنامه كه ي دهكات، ويرا ي ئه وه ي بارستايي كي شي تا رادده يه ك كه مه و هه لگري باريكي قورسه له دل و ئه قلدا، به لام هه لگرتني ئه و ملوانكه يه هيمايه بو فراواني هزر و بيري. له خان خه ليلي پي كه وه بووين كاتي ك برياري دا له يه كي ك له وهر شه كاني كار كردن، له زيودا دروستيان بكات. ويرا ي ئه وه ي چهند نمونه يه كي ئاماده كراي مانگ و خاچ و ئه ستيړه ي شه شپالوو هه بوو، كه خواستي گه شتياره كاني له هه موو ميلله تي ك ده سته بهر ده كرد، به لام مكوړ بوو له سه ر ئه وه ي هه ريه كي ك له وانه به گو يره ي ئه و وينا نه بنه خشينريت، كه روژي ك پيشتر نه خشه ي بو كي شابوو، هه رنه خشه يه ك له په ريه كي جياواز كي شرا بوو، كه موري تاي به تي به هره مه ندي خوي پيوه بوو. ئه و خاچه م له هيچ شوينيكي تر له چوار چيوه ي ئه و شيوانه ي، كه به دي ده كريت نه بينيوه، نه له كتي به پيروزه كان و نه له ئايكوني كليسا و په رستگا كانيشدا. خاچيكي گه و ره بوو، كو تاي هه رچوار لايه كه ي به شيوه يه كي ستووني و به پارچه يه كي بچوك برابوو، كو تا شيوه ي وهك چوار خاچ دهر ده كه وت، دووانيان ئاسويي و دووانه كه ي تر جيگير بوون و هه موويان له خاليكدا پي ك

دەگەشتن، ھۆکاری ئەوەی بۆچی شیوە باوەکەى ھەلنەبژاردبوو، دەگەرپیتەو ھەو ئەو لۆژیکەى کەوا لەسەر ئاشتەواىى نیوان فۆرمە جیاوازەکانى سروشتى مەسیح وەستاو، کە باوەرى مۆنوفیز و دوفیزی مەسیحیت لە مۆییبوون و لاھووتیبوون ناکوکیان ھەبە. ھەرودھا بۆ ئاشتەواىى لەگەڵ ھەموو مەزھەبەکان و ئینجیلە جۆراوجۆرەکان دەگەرپیتەو، کە ئیمپراتۆر قوستەنتین خۆى بە خاوەنیان دەزانی، باوەرى بە ھەموو ئەوانەى پیش خۆى ھەبوو، ھەموو گروپ و دەستە جیاوازەکانى ڕەت دەکردەو. تەنیا ئەوەى بەلاوہ گریگ بوو پارێزگارى لە ھەقیقەتى مەسیح و لەخاچدانەکەى بکات، بۆ ئەوەى بەجیگیرى لە ھەرچوار پارچەکەى جیھاندا وەک خۆى بمینیتەو، وەک ئەوەى خاچ ناوازەکەى ئاماژەى بۆ دەکات، ئەمەش بەرجەستەى بیروکەى قوربانیدان و ئازادبوونە. شیوەى مانگەکە لەناوہو و شک ھەلاتوو، بەلام ڕووکارى دەرەوہى نەرمتەر، چونکە تێڕوانینی وا بوو شرۆڤە و شیکردنەو ھەلەکانى ئایەتەکانى قورئان وەک نووکى چەقوتیز، لە بەرانبەریشدا شرۆڤە و شیکردنەو ڕاستەکان دەبیتە ڕەحمەت و لیبۆردەبى، لەم ژيانە و لە ڕۆژى کۆتاییش مۆڤەکان بەر ئەم نىعمەتە دەکەون، لووسى شیوەى مانگەکەى وا دیارى کرد، کە لایەنە گەورەکەى نەرمتربیت ئەمەش وەک ھىمايەک بۆ نىعمەتەى خودایى. بەلام ئەستێرە شەشپالووەکە خاچیکى خواروخىچى لەناو دانا، کاتیک مانای ئەوہم لى پرسى، لە وەلامدا گووتى: ئەمە سىمبولیکە لە مانا کۆنەکەیدا پیش ئەوەى ببیتە دروشمى نازیبەکان، لە یەکیک لە ماناکانیدا بە مانای خۆشەختى دیت، بەلام لە ھەلگەرانەوہى ھەرچوار لایەکەیدا، بە مانای چاوچنۆکى دیت، بۆ ئەوەى ھەژمونى خۆى بەسەر جیھاندا بسەپینیت، ئەمەش ئەو

هیمایه که یه هوودییه کان ئاره زووی ده کهن و هه ولی بۆ ده ده ن، هه رچه نده زۆر پشت به بهخت نابه ستیت، به لام وای ده بینیت که له هه موو پیلانه کانایندا بهختیان هه یه، نهک له بهر ئه وهی ئه وان جیاوازن به لکوو نه نگیه که له ئیمه دایه !

به کورتی ملوانکه که گوزارشت له شیواز و جووری بیرکردنه وهی دهکات، هیچ شتیکیش له م دهوله ته هه ژارانه ی ئیمه دا دیاریکراو نییه، په تای ئیمه ئه وهیه توانستی دیاریکردنی شته کان و بریاردانمان نییه، توانستی گوزارشت و هه ست و سوژ و بینینه کانمان نییه، ئه مه ش رهنگه بۆ ئه وه بیت توانستی زۆریک شتمان نییه، له سه روو هه موویانه وه توانستی ژیانمان نییه. ته نیا کاریک ئیمه به سه رکه ووتوبی جیه جیه ده کهین مردنه، له م جیهانه ی ئیمه دا هه موو شتیک بی سه روبه ره و بی بهرنامه یه، هه ندیک جار پشت به نزای دایکان و باوکان ده به ستین، هیچ گرنگ نییه بۆ جیه جیه کردنی کاریک پلانی پیشوه خته مان هه بیت، بریاره کان پیش جیه جیه کردن ده که ویت، یاساکانی ده ستوور پیش ئه وهی له لایه ن ئه نجوومه نی نوینه رانه وه په سه ند بکریت جیه جیه ده کریت، پیاوی رۆژه لاتیش له و نیوه نده دایه، ئاخر جیاوازی له نیوان هاو پێیه تیه کی بی مه به ست له گه ل ئافره تیک، یاخود ئاره زووی خه وتن له گه ل ئافره ته که دا ناکات. لیڤه هیچ شتیک پوون و راشکاو نییه، ته نانه ت که سایه تی و مامه له کردنی شمان. به لام نامه که ی لووسی بۆ چاوی هه موو بینه ریک بی هیچ گومانیک پوون و ئاشکرا بوو.

هیچ گوئی به خزم و ناسیاوه کریستیانه کان نه دا ئه وانه ی له سه ر شیوه ی مانگه که گله یی و گازنده یان لی کرد، یاخود به موسولمانیان له قه له م دا و به چاوی قیزه وه ته ماشایان ده کرد، که وا خاچی له ملدایه، هیواخواز بوو بریاری هه لگه رانه وهی به سه ردا

جیٽیه جی بکریٽ. رهنگه هاوړییه کانمان له یه هووده میسرییه به ته مه نه کان، ئه وانه ی له گه ره کی میسری نوی و ناوه پاستی قاهره نیشته جی بوون و له په نجه کانی دهست زیاتر نه بوون، به چاوک ته ماشایان ده کرد که تیکه له یه ک بوو له نیه تخرابی و سه رسامبوون. به لام ئایکونی ئه تومه که جیگای باسو خواسی کهس نه بوو، چونکه ته نیا توژی رۆشنییران و بیانییه کان له ناوړه که هی تیده گه یشتن.

لوسی ته ماشای جیهانی نه ده کرد وهک ئه وهی هیه، به لکوو وهک ئه وهی ده بیټ بیټ، بو ئه مهش دهیگوت پیو یستمان به که میک ئازایه تی و باوهړ و هیز هیه، هیوایه کی زور هیه!

نه‌خۆشخانه - ته‌موزی ۲۰۰۰

دوای ماوه‌یه‌کی دوورودریژ، که کهس نازانیت چهند بوو لیک جیا ده‌بنه‌وه. ئه‌وه‌ی ده‌زانریت ئه‌وه‌یه ئه‌و ماوه‌یه‌ی پیکه‌وه بوون وه‌ک یه‌ک لاشه‌ بوون. به‌لام دوای ئه‌وه‌ی هه‌ردوو جه‌سته جیا بوونه‌وه، وه‌ک ئه‌وه وایه له‌یه‌ک بیه‌ش بوون. چهند چار لیک جیا بوونه‌وه و پاشان پیک گه‌یشته‌وه، کهم بوون پاشان یه‌کتريان ته‌واو کرد، چهند جار په‌رش و بلاو بوون و پاشان خۆیان ریک خسته‌وه، پاشه‌کشه‌یان کرد و پاشان به‌ره‌و پیشه‌وه چوون! سه‌یری ئه‌و دوو هیله‌ی ده‌موچاوی کرد که گۆشه‌ی ده‌می پیک ده‌هینن، هیلیکی تریش که له‌نیوان هه‌ردوو برۆیدا به‌رز بووه‌ته‌وه. زه‌مه‌ن به‌سه‌ر جه‌سته‌کانمان تیده‌په‌ریت، په‌نجه‌مۆری خۆی لی‌ره‌وله‌وی چۆن ریک که‌ویت جی ده‌هیلت، هه‌ر له ئامرازه‌کانی ناساندنی تایبه‌ت به‌ خۆی بۆ هۆکاره‌کانی دلته‌نگی تایبه‌ت به‌ خۆمان. هه‌موو هیله‌ کیشراوه‌کان ناسک بوون، به‌س بوون بۆ ئه‌وه‌ی زۆریک شت باس بکات.. لانیکه‌م باس له ته‌مه‌نی ئه‌و ئازاره بکات، که له‌سه‌ر ته‌مه‌نی راسته‌قینه‌که‌له‌که بووه.

فرمیسکه‌کان به‌سه‌ر چاوه‌کانیدا دینه‌ خواره‌وه، به‌سه‌ر هه‌ردوو پوومه‌تیدا تا ده‌گاته ده‌می، وا هه‌ست ده‌کات وه‌ک ئه‌وه‌ی دوو رپه‌ه‌وی دوور له‌یه‌ک به‌ هۆی گریان‌ه‌وه دروست بوویت، نه‌ک به‌ هۆی زه‌مه‌نه‌وه! لی‌رده‌ا ده‌ست به‌ پرسیار ده‌کات ئایا به‌ درێژایی ئه‌و ماوه‌یه‌ی که دیار نه‌بووه به‌رده‌وام ده‌گریا؟ باش ده‌زانیت چی ده‌گه‌یه‌نیت بۆ ئه‌و، به‌لام گومانی هه‌بوو ئه‌ی ئه‌م چی ده‌گه‌یه‌نیت

بۆ ئەو! بە تاییبەتی دواى ئەوێ دواى لى کرد جیى بهیلت، ئیستا
له سەر پرووکاری دهموچاویدا ئەو باجه دهبینیت لهو پیناوه دا
دراوه!

پرسیار دهکات ئەگەر ئەمە دۆخی لهیلا بیت، ئەى دهییت
لووسی چۆن بیت، که هیچ کهسێک هیندەى گەردێک گومان له
خۆشهویستی و عیشقی شیتانەى نەبووه، که بۆ ئەم هەلیگرتووه.
لووسی ئاوینهیه که هەرچی له ناخیدا به له سەر پرووی دەر
دهکەویت، بیگوناھیه کهى و خۆرسکبوونی ئاکاری منالانەى و
هەله شهیهیه کهى. له سهروو ئەو شهوه سهردانه کهى مه غریبی
بیر ناچیته وه. ئینجا تامه زرویهیه کهى و شۆرشى جهستهى، که
دانامرکیته وه پاشان زۆربلییه کهى له کاتی ژاوه ژاو و بیدهنگیشدا.
ئینجا ناوازه بوون و جیاوازییه کهى و ژیریخستنی هه موو
نهریتیکی چه سپاو، له پیناوی خۆشهویستیدا. لووسی دهریت و
لهیلا به پروویدا هاوار دهکات و دهست به گریان دهکات.

له یلا

ئه لزهیتون - ۱۹۷۹

له به رانبهر ئه و بینایه ی تایبه ته به نیشته جیبون له گراوندیک پیک هاتوو و بۆ چوار پروبه ی جیاواز دابهش کراوه، وا دهر دهکهویت که دهبیته فرۆشگای بازرگانی، له سهروو ئه ویشه وه دوو قاتی تر ههیه، یه که میان بووته دوو شوقه، قاتی دووهم - یش بووته پیتتهاوسیک به لام به قهباره ی هه موو قاته که نییه، به لکوو به قهباره ی یه کیک له شوقه کانی خواره ویه، ئه و پروبه رهشی که ماوه ته وه پانتاییه کی فراوانه و رازینراوته وه به سه وزایی و گهرماویکی بچووی مه له وانی. ئۆتومبیلیکی جۆری فیات ۱۳۱ پاره وستا و دوو گالیسکه ی تایبه ت به گواستنه وه ی که له پهلای ناومال به دوایه وه بوو. دوو سندوقی گه وری داخراو له پشتی شۆفیره که وه دهست پی دهکات، به دوو سورگی ده رگا که له ناوه وه داده خریت وه ک چۆن له ده ره وه به پارچه یه ک ئاسنی درێژ داده خریت، له کاتی کردنه وه و داخستنیشدا جیره ی لیوه دیت. ماوه یه کی که مه کارکردن له و بینایه دا ته واو بووه، به لام ئه وه ی جینگای سه رسامی هه موو لایه ک بوو، ئه وه بوو خاوه نه که ی که ئاماده یی ده کرد بۆ ئه وه ی تیتیدا بژی، پۆژانه خۆی سه ره پرشتی کارکردن و کریکاره کانی ده کرد، له ناکاو دیار نه ما. وا باس ده کرا خاوه نی بینا که بازرگانیکی گه وری ئالوگۆرکردنی پاره بیت له بازاری رهش، به لام ئه و به جۆریک خۆی پیشان دده ت خاوه نی کۆمپانیای هه نارده و هاورده کردنه، هه میشه باسی له و کالا خوراکییانه ده کرد که له ده ره وه ی ولات هاورده ی ده کرد، وه ک

مریشکی بەستوو، گوشتی گا، ئەو خواردنەوێ گازیانە ی بە تامی میوەهاتەکان و خێرا هەڵدەچن، هەروەها خواردنەوێ نەسکافی، کە دواى پینچ سال لە سەرھەڵدانى شۆرشى گەورەى لە جیھانى قاوەدا دروست کرد. بەلام باسى ئەو ناکات کە هەناردەى دەکات وەک ئەوێ بلی نەینى یاخود درۆ دەکات. هەموو شتەکانى باس لە دەولەمەندییەکی گومانای دەکات، ئەمەش بەئاشکرا لەو خۆنمایشکردنەدا دەر دەکەوێت، کە لە بۆنە و بۆنەشدا دەر دەکەوێت، زنجیریکی ئالتوونی پانی لەملایە، ئۆتۆمبیلیکی بیجۆی جۆری ٥٠٤ هەیه، کە لەو کاتەدا لەبەر بەهیزی گێر و مەکیه و توانستی لیخوڕیندا بە نێرینه باسیان لێو دەکرد، هەروەها شیوازی پۆشینی جلۆبەرگی پالەوان ئاساکان و ورگە گەرەکەى وەک ئەو بێت درەنگ نانی خواردبێت. هەردوو ئۆتۆمبیلەکە راوەستان، هەردوو شۆفێرەکە و چەند کەسیکی تر دواى کردنەوێ هەردوو سندوقەکە خویان فری دا و هاتنە خوارەو، چوونە لای ئۆتۆمبیلی ١٣١، لە جامی ئۆتۆمبیلەکیاندا، شۆفیری ئۆتۆمبیلەکەش بەهێواشی جامەکەى کردووە و جگەرەیهکی بەدەستووە بوو زۆر بەچێژووە و لەسەر خۆ دەیکێشا. بەخیرایی چەند قەسەیهکیان کرد، پاشان گەرەوێ شۆتەکانی خویان، پیاوێکانیش دەستیان دایە ئەو کەلوپەلەى لە هەردوو سندوقەکەدا پۆست کرابوو. دواتر خاوەنەکەى لە ئۆتۆمبیلەکەى دابەزى پێش ئەوان چووێ نێو بیناکەوێ و دەرگای دەرەوێ بۆ کردنەوێ و چووێ ژوورەوێ، پیاوێکانی تریش یەک بەدواى یەک کەلوپەلەکانیان دەگواستەوێ بۆ دەروازەى بیناکە، وەک دەسپێکیک بۆ ئەوێ لە ژوورەوێ جیگیرى بکەن. پاشان پیاوێ جگەرەکە بەرەو ئۆتۆمبیلەکە گەرەوێ خۆى دا بەسەر ئۆتۆمبیلەکەیدا،

بهوردی و له ژیر چاویلکه ره شه که ی ته ماشای شه قام و بیناکان و خه لکه که ی ده کرد، به جوړیک چاودیریکردنی گواستنه وهی که لویه له کانی له بیر کرد. له و ساتانه دا میترووی مه ترییه رڼی کرد و زهوی و ئه وهی له سهر زهوی بوو له راندییه وه. ئیمه بهم جوړه له رینه وهیه راهاتبووین، که له کاتی تیپه ربوونی میترودا دروستی ده کرد، به تایبه تی دوا ی ئه وهی ئه م هیله حهوت سال بوو دروست کرابوو، ئه م هیله نویترین و کوټا هیلی سهر زهوی بوو، له دوا ی هیله کانی نه زهه، که سالی ۱۹۵۲ دروست کرابوو، پاشان هیلی عه بدولعه زیز فه می له سالی ۱۹۶۱ دا دروست کرابوو، دواترینیان هیلی مه دینه ت نه سر له سالی ۱۹۶۲ دروست کرابوو. باو کم که ئه ندازیار و به لینه دریکی گه وره بوو، له یه کیک له جاره کاند ا به و جوړه باسی میژووی میترووی بو کردم. له سالی ۱۹۷۲ وه له و بینایه نیشته جین، ئه مه ش به رگریه کی ته و او ی له به رانه بر له رینه وه و جار سپووندا پی به خشیوین، که به هو ی دهن گه دهن گه کانه زاییه کانه وه له کاتی ریکردنی میترو به سهر هیله ئاسنینه که دا دروست ده بیت. هه روه ها پاریز به ندی له به رانه بر ئه و نارپکیه پی به خشیوین، که دهره نجامی ئه و بلنسانیه، که به هو ی تیپه ربوونی کات و پووتبوونی وایه ره کاره باییه کانه وه، که به سهر میترو که وهیه وزه ی لی وهر ده گریت، دروست ده بیت.

ئه و به رگریه مه ترسی زه مینله رزه که ی سالی ۱۹۹۲ په واند ه وه کاتیک میسر ییه کان خانو وه کانیا ن چول کرد و چوونه سهر شه قامه کان. به لام ئیمه له سهر تادا و ا مه زنده مان کرد دهن گ جیره جیر و له رینه وه کانی میترو که یه، به لام هه ندیک هه ستیان به جیاوازی دهن گ و له رینه وه که کرد و چوونه سهر شه قام، له و کاتانه دا درکی به تو و په یی و هه لچوونی زهوی کرد، به لام دواتر

و دواى چه ندين زهمينه رزهى تر، هيچ كه سم به دى نه كړد بچي ته
سهر شه قام.. رهنګه ئه مهش بو ئه وه بګه پټه وه كه له سهر ئه و
جوړه له رينه وانه راهاتېن، ياخود گومانيان له رهمه تي خودا
نه بو ويته كه له به لا دهيانپاريزي ته.

كاتيك ميتروكه تپه پرى ماليك له دواوه دانېشتبوو، دهرګاګه ي
كرده وه و دابه زى، له هه مان ساته وه ختدا دايكيشى بريارى دا
دابه زى ته، وهك ئه وهى رېككه و تنيان كړد بى ته. به پوانين له و ماره ي
كه به نه رمى و له سهر خو يى دهخشا و خه لكانيك ئامبازى بوون،
كه وا دهر دهكه و تن هيچ په له يه كيان نه بى ته، ئا له و كاته دا به
پوانينيكى تيكه ل به چيژ و بيژارى و سهر سورمان ههر دووك
لييان دهرپوانى. ئه مهش له ئاماژه و كاردانه وهى برو گرژه كان
و چاوه زه قېبو وه كان و واقه و پماوه كاندا دهر دهكه و ته. به لام
باوكه كه به راوه ستاوى ههر وهك سهره تا مايه وه، به هيمنى و
چيژيكي هه ستيپكراوى سهره وه مژى له جګه ره كه دها، به بى
ئو وهى هيچ ئاماژه يه ك له سهر پوخسارى دهر بكه وي ته.

خوم بينيه وه له برى ئه وهى دانېشتم و ته ماشاى ئه و دهمو چاوه
نوينا نه بكه م، كه له شوي نه كه ورد دهبه وه، وا دهر دهكه وي ته
دانېشتووانى نوئ بن، دهبينم له جيكاګه ي خوم هه لده ستم و كيك
ئاماده دهكه م.

ئايا خوم ددزييه وه له وهى له يه كه م بينيه وه نه كه ومه داوى؟!
رهنگه شتيكي ناديار له مروقه كاندا هه بى ته.. شتيك له ستيه ردايه..
له قوولا يى پړوحدايه، درك به وه دهكات كه پړو دها ته.. هه ول
دهدا ته به ئاګمان به يني ته وه، باش دهراني ته دسه لاتمان به سهر ئه و
قه دهره دا نيه.

ئوسى

كاتىك بۆيەكەم جار چاوم بە چاوى كەوت، لە مالى لەيلا بووم. پىكەو لە بالكونەى ژوورەكەدا بووين، كاتىك ئۆتۆمبىلەكەيان لە بەرانبەر ئىمەدا راگرت، بەدوايدا دوو ئۆتۆمبىلى تر كەلوپەلى ناومالى ھەلگرتىبوو رايانگرت. بەلام كاتىك ئەو دابەزى، لەيلا چووە ژوورەو بۆ ئەو پارچە كىكىك، بەيىت كە دايكى ئامادەيى كىردى، دادە مونا ھەك دايكى من وا بوو، مىراي دايكىشم بە ھەمان شىو بوو بۆ لەيلا. باوكى لەيلا ئەو ئەندازىارە گەورەيە، كە كۆمپانىيەكى زەبەلاحى ھەبوو، نەك بەتەنيا لە مامەلە كىردن لەگەل ھەمانبەرەكانىدا توند بوو، بەلكو بە ھەمان شىو لە مالاھەش توند بوو، بە پىچەوانەو دايكى مەوئىكى ھىمەن و بەسۆز بوو. راستە زۆر بەكەمى دەھات و دادەنىشت، بەلام كاتىك دەھات ھەموو شتىك دەوستان، ھاتوچۆكان دەوستان، ئامادەكلادنى كىك نەدەبوو، ھەواھەلمزىن دەوستان، ژيان دەوستان و ھەموو رەوکارەكانىشى دەمەردن، ئەمە دەبوو ھۆى ئەو كاتىك باوكى لەمالەو بىت، بوئىرى ئەو دەمە بىت، كە سەردان بەكەم، ھەروەھا دايكىشم لەو كاتانەدا بە ھىچ شىو ھەك سەردانى ئەو مالاھە ناكات. ژيان زۆردارە، تاكە دادپەرەيەكەى خۆشەويستىيە، بەلى رۆحى من و لەيلا مالىك لە ژەنىنى پارچە ميوزىكىكى ناوازەدا پىك گەيشتن، پاشان جەستەم بوو تەواوكەرى خۆشەويستىيە مالىك.

تىناگەم ئەوان چۆن پۆلىنى خۆشەويستى بۆ رۆح و جەستەى من دەكەن؟ بە پەرژىنىكى ئەستور لە يەكتى دادەبىر، ھەك چۆن سەلاھەدىن شىعە نىر و مەيەكانى لە يەكتى دابىرى، بۆ ئەو ھەي وەچەيان دوابىر بەكات.

ئاخر ئهوان نازانن بۆ ئهوهی ئهوین بگاته قوولایی رۆح و لهگهڵیدا ئاويزان ببيت، دهبيت سهره تا جهسته بگريته خو و لهومانی تيبگات. ئاخر ئهوان زمانه زمانیکی جيهانی زیندوو و نوئیوووهیه، زمانیک بی بنچینهگهلیک که خوی بهسهردا دهسهپینیت یاخود سنورداری بکات، زمانیک بی واژهگهلی دیاریکراو بهلام کارا له ریکخستن و ئالوگوردا، زمانیکی ئافرینه نهک ئافرینراو، داهینه نهک داهینراو.

کاتیک ئوتۆمبيله کهی جی هیشت به جوریک وهک ئهوهی بلیت چزوویهک له لهشمهوه ههستابیت ئاوا بووم. ملم بهرز کردوه و سییهکی لهشم بهسهر بهلکونه کهدا نووشتاندهوه، ئهوه بوو توانیم کهوا سهرنجی بۆ لای بههره لهبننه هاتووهدانی خۆم رابکیشم.

مالیک جوانیهک له ناخیدا یه زۆر زیاتره له جوانیه کهی رۆخساری، من ههر له یه کهم بینینه وه بهر ئهوانیه کهی ناخی کهوتم، ئهوان پنیستی به توزیک کات ههبوو تا بویری ئهوه بکات چاو ببریته من، پاش ئهوهی هه ندیک نیگای سارد و توندی لهگهڵ گۆریمه وه، ئهوان نیگایانه به هه موو له شمدا گه ران و دهستیان کرد به شویندۆزی. پاشان به نیگایه کی پیاوانه و بویر، که هه لهی نه ده کرد ته ماشای کردم، پیش ئهوهی بزهی که به رهو پوو بکات، بزهی که له توانیدا بوو سه هۆلبه ندانی هه ردوو جه مسهره که بتوینیته وه. له ناکاو له یلا له پشتمه وه پهیدا بوو و پالکی پیوه نام بۆ ژووره وه. لهو کاته دا باوکی پهیدا بوو، دهستیکی له شانی دا و له باوهشی گرت، لهو ساتانه دا به نیگایه که وه ته ماشای کردم، که ناسنامه ی خوی نشان دام!

کچی شیته.. خه ریک بوو بکه ویت.

به لای له راستیدا شیت بووم، ئهوان جوانیه ته بینیی که من

بینیم؟ ئه ها ئه و کوره ده لیم که له ئۆتۆمبیله که دابه زی.
له یلا به پر و ابوونیکه ته و او ده و ته و تی:
تو راست ده که یت.. ئه و به راستی قوزه.
به هه لچوونیکه وه ها و ارم کرد: هه ر به ته نیا قوز؟ ئه وه پیغه مبه ر
یوسفه.

ئێجگار به و رادده یه نا !

بگره له وهش زیاتر.

له یلاش هه ر وه ک من له یه که م نیگا وه که وته داوی
خۆشه و یستی ئه وه وه! ئاخه ر من زۆر باش ده یناسم، چونکه ئه و
سه ره پای جیا وازییه ئاشکرا کانمان، به لام هه ر دوانه ی رۆحی منه.
ئه و سارد و خۆپاریزه و من سه ره رۆ، ئه و ژیر و من شیتۆکه،
چۆن ئاوا پیکه وه گونجاوین؟ چۆن بوو هینده شه یدا ی یه کتر
بووین؟ چۆن بوو که ئاوا ئاگا داریمان کرد و دلسۆز بووین بۆی؟
وا دیاره ئیمه ته نیا هه ر بۆ هاوشیوه کانمان ناگه پرین، به لکو و
به وردی بۆ ئه وانه ش ده گه پرین که ته و او پیچه وانه ی ئیمه ن.. له
که سانی تر دا بۆ شتگه لیک ده گه پرین، که که موکورتی خۆمانی
پێ پر بکه ینه وه. ئه وه ئه و شتانه ن تامه زرۆیانین به لام خاوه نی
نین، یاخود له بنه رته دا شتگه لیکن له خۆماندا بوونیان هه یه، به لام
ناتوانین ئاشکرایان بکه ین.

مالیک

هۆکاری کاردانه وهی له ناکاوی باو کم ئه وه بوو، که به چاوی
خۆی به شیک له وهی بینی که پرووی دا، ته ماشایه کی کردم پاشان
به جوړیک دایه قاقای پیکه نین، که مردوو زیندوو ده کاته وه، له
ئامیزی گرم و گووتی:

کیژیکی جوانه. ئافهرین. به راستی کوپی من ئاوا ده بیت، پاشان
به شیوهیه که نیگایه کی بو کرد هه رگیز له بیرى ناکه م، په نکه وا
به خه یالیدا هات بیت، که هه ستم پی نه کرد بیت. لووسی له سهروه ختی
سه رقالبوونم به چاره سه ره رۆحیه کانیه وه کردنیه وه، که ماوهیه که
به ره له سه فهری دووهم پیوهی سه رقال بووم، باسی ئه وه نیگایه ی
بو کردم، که من خۆم دلنیا بووم و به چاوه کانی خۆم بینیم. ئاخر
کاتیک تو خۆت ئاگاداری له رووداو یک جیاوازه له وهی که سیتی
تر بو ت باس بکات، له و کاتانه دا تووشی هه ژانیکى قوول ده بیت
وه که بللی رووبه پرووی راستیه که بوو یته ته وه، که لی بی ئاگا
بیت، ئیستا به باسکردنی لی دلنیا ده بیت ته وه و به وهش سه ره پای
هه ولی په تکرده وهی، زیاتر له دهروونتدا پیشه داده کویت.

باو کم هه زی لی کرد وه که چون پیش ئه و و دواى ئه ویش
هه زی له چه ندین ئافره تی تر کرد !

لوسی

ویږای تپه‌رېوونی زه‌من به‌لام دایکم هیشتا کیژیکي بچوکه،
عاشقی گه‌نمه‌شامییه و ئاره‌زووی دیلانی ده‌کات !
ئایا ده‌زانن ئه‌گه‌ر ئافره‌تیک له‌ رووی ئه‌قل و ته‌مه‌نه‌وه‌ بالق
بیټ و له‌ ناخیشیدا منداڵ بیټ، مانای چیه‌؟

ئایا نه‌ینی ئه‌وه‌ چیه‌ پوچی به‌ته‌رېوېری بمینیته‌وه‌؟ ده‌بوایه
ئافره‌تیکي پیر و که‌وتوو بوایه، نه‌ک ته‌نیا له‌ ته‌مه‌ندا، به‌لکو له
هه‌ست و سوژدا، له‌ ته‌رککردنی هه‌موو شته‌کانی نیو ژیان، له
پوخسار و له‌ شیوازی قسه‌ و بیرکردنه‌وه‌شدا.
به‌لام دایکم به‌و شیوه‌یه‌ نه‌بوو !

په‌نگه‌ په‌یوه‌ندی به‌ ئیراده‌ی مرؤفایه‌تی، یاخود په‌یوه‌ندی به
بۆماوه‌یه‌وه‌ هه‌بیټ، که‌ له‌ باو‌پایرانیه‌وه‌ به‌میرات بۆی جی ماوه،
بۆ ئه‌وه‌ی زۆر به‌گه‌رموگویی مکوڤ بیټ له‌سه‌ر به‌رده‌وامی
ژیان و پووبه‌رووی قه‌ده‌ر بیته‌وه‌، یاخود زۆر به‌ساده‌یی له
دایک بوونیه‌وه‌ په‌یوه‌ندی به‌ سروشتی خۆیه‌وه‌ هه‌بیټ.

هه‌موومان به‌ سروشتی خۆمان له‌دایک ده‌بین، ئه‌م خه‌سله‌تانه
ب‌پیار ده‌دات پو بچیته‌ گوشت و خوینمانه‌وه‌ کاتیک هیشتا ئیمه
له‌مندا‌لدانین، به‌بی ئه‌وه‌ی پرسمان پی بکه‌ن و به‌زۆر خوی
ده‌سه‌پینیت، تا مردن داگیرمان ده‌کات.

میرا به‌ته‌نیا دایکم نه‌بوو، به‌لکو ئازیزترین هاوږی و
خۆشه‌ویست و خوشک و کچم بوو، هه‌موو شتیکی له‌ باره‌ی
منه‌وه‌ ده‌زانی.. نا هه‌موو شتیکی نا. منیش به‌ هه‌مان شیوه‌ هه‌موو
شتیکم له‌ باره‌یه‌وه‌ ده‌زانی.. نا ناتوانم وا بلیم.. په‌نگه‌ هه‌موو
شتیک نا، ئایا هیچ که‌س له‌ باره‌ی ئه‌وی تره‌وه‌ هیچ ده‌زانیت،

ته نانه ت چه ندیک په یوه ندییه که یان به هیږ و پته و بیت؟ به دلنیا ییه وه
شتیک هه یه له دواډیره کانی خه مبارییدا، له قوولاییه کانی پوځدا،
له نرمترین ئاسته کانی ئه قلی نادیاردا، نه نییه که که ناتوانیت
بیدرکینیت، پووداویکه که ناتوانیت باسی لئوه بکات، پرسیکه که
به نهیته ماو ته وه و باس ناکریت.

هه رییه کی که له ئیمه سی ژیا نی هه یه، ژیا نیکی تاییه تی، ژیا نیکی
گشتی، ژیا نیکی نهیته، هه رسیک هاو ته رین بی ئه وه ی به یه ک
بگهن، هیچ کامیان ئه وه ی تر ږه ت ناکاته وه، ته نانه ت ئه گهر به
شیره یه که له شیره کان کاریگه ریشیان هه بیت.

له یلا

لوسی له یه کیک له شوقه کانی ئه و بیا پینج قاته دا نیشته جی بوو، که به ته نیشته قیلاکه مانه و دهیه. ئیمه هه میسه پیکه وه بووین، ته نانه ته و پوژانه ی که باو کم له ماله وه ده بوو، به لام ئه و نه ده هات، یا خود به هه ره و کاریک بوو بیت من سه ردانیم نه کرد بیت، بالکونه بچو که که یان به سه ر بالکونی سه ره کی قیلاکه ی ئیمه دا ده پر وانی. ئیتر له و یوه دهمه ته قبی سه ر بالکونه کان کو تایان نه ده هات، بیجگه له وهش له ریگای ئه و ته له فونه سه ره تاییه یی دامانه ینابوو، ئه ویش به کونکردنی دوو قوتوی ته نه که بوو، پاشان پیکه وه به سستیان به په تیکه وه، به رده و امیمان به په یوه ندی و گفتوگو کانمان ددها. له راستییدا ئه و خاوه نی بیرۆکه ی ئه و داهینه بوو، گوایه جاریک له فیلمیکی کوندا به رچاوی که وتوو. ئه مه ی ده یگیرمه وه بیگومان ده گه ریته وه بۆ سه رده می مندالیمان. کاتیک گه وره بووین جار جار هه ری که سه ریکی په ته که مان ده گرت به ده سته وه، که شی بوو بوو یه وه، تاقیمان ده کرده وه و قاقا پیده که نین.

من له قوتابخانه ی ئاموونی سه ره تایه ی بووم زور دور نه بوو له ماله که مان، تا کوو پۆلی دوو پوژانه دایکم من و برا که می پیکه وه ده برد بۆ قوتابخانه، دواتر باو کم ئه و ئه رکه ی به برا که م سپارد، چونکه سوور بوو له سه ر ئه وه ی، که پیاوه تی کورده کی سه لمینیت و وای لئ بکات که هه سستی پی بکات.

عه لی ته نیا دوو سال له من گه وره تر بوو، ئه وه بوو عه لی له و تاقیکردنه وه ی پیاوه تییه ش سه رکه وتوو بوو، وه ک چۆن هه میسه و هه موو جار له زنجیره ی تاقیکردنه وه ناکوتا کانی باو کم، که له پیتاو سه لماندنی پیاوه تی برا که مده ده یخسته به رده می ئه و

سه ركه وتوو بوو. ئەو تاقىكردنه وانهى هه موو جار وهكو درك
وبه ردی سهر پىگا پوحيان بريندار ده كرد، تاگه يشته ئەوهى
كو تاييه كهى زور به ئازار بوو بو هه موومان، به تاييه تى بو باوكم.
هه رچى لووسى بوو خویندكار بوو له قوتابخانهى ئهرمه نى
كاسولىكى له گه رهكى مىسرى نوى. له قوتابخانه و زماندا
ليك جياواز بووین، كاتىك بهنده زمانى ئىنگليزىم وهكو زمانى
سه رهكى ده خویند، ئەو خه ريكى خویندنى زمانى فه ره نسى بوو
وهك زمانى يه كه م، به لام له هه مان كاتدا ئيمه له سالى خویندن
و ته مه ن و ته نانه ت خه م و خو شه ويستى به كانى ژيان، هاو به شى
يهك بووین.

لووسى وهك بنيا ده ميكي جياواز له هه موومان هه لسو كه وت
دهكات، پيم وايه بو ئەو كه سايه تى بهى خوى ده گه ريته وه، كه له گه ليدا
له دايك بوو، دواتریش به كاريگه رى دايكى و ئەو قوتابخانه يه يى
كه هه موو راهى به كانى ئهرمه نى بوون، بوى دروست بوو بوو.
ئيمه كاتىك باسى كه سيك ده كه ين و مه به ستمانه به ده ستيك و
سه رپاست و راستگو ناوزه ندی بكه ين، وا هه ست ده كه ين له ئيمه دا
نامويه. ليزه دا راسته وخو ئيمه ددان به نامويى ئەو خه سله تانه دا
ده نين له نيو ئيمه دا، وهكو بلى بومان ئاشكرايه كه كه سانى
خاوه ن ئەو خه سله ته به رزانه له ئيمه دا نين. ته واو وهكو ئەوهى
كه له ناخماندا رازى بوو بين، به وهى ئيمه و ئەو جو ره مرو قانه
هيچ شتيك نيه پي كه وه مان به ستيته وه. پي كه اتهى ئەخلاقي ئيمه به
ده ست ئەو شير و فرينى به وه ده نالينيت كه به كو مه لگا كه ماندا بلاو
بوو ته وه، بوو ته پي كه اته يه كى به تال. كو مه لگا يه ك كه هه مووان
تييدا نويژ ده كن و به روژوو ده بن و قورئان ده خوینن، كه چى له

په نایدا به رتیلیش وهر ده گرن و دروش ده کهن و ددزن و ده ست
 بو نامووسی په کتریش ده بن. له کومه لگایه کدا که پیاوه کانی
 دواى ههر په یوه نډییه کی سیکسی کراوه، هیچ هه ست به شهرم
 ناکهن و له ئافره تانی خو یانی قه دهغه ده کهن، کومه لگایه ک
 پیاوه کانی ئالووده ی ته ماشا کړدی گرتنه و فیلیمه وروژینه ره کان
 بن، ههر ئه وانیش له که سانی تری قه دهغه ده کهن. ئه وه ی ده ست
 له نوژ کړدن هه لېگریټ تاوانباری ده کهن به لام دروژنیان به لاه
 تاوانبار نییه. به ژور خه لکی ناچار به پوژوو گرتن و خو گرتنه وه
 له خواردن و خواردنه وه ده کهن، به لام دم له سووکایه تیکردن و
 قسه وتن به خه لک نا پاریزن. کومه لگایه ک که خاوه ن دوکانه کان
 شه و و پوژ قورئان لی ددریټ و ناکوژیتنه وه، له هه مان کاتدا دزی
 له کاره بادا ده کهن و به زوره ملی شوینی گشتی و پړگابانه کان
 بو خو یان داگیر ده کهن. کومه لگایه ک له بنه رتدا پیاوانی ئاین
 ئه رکیان بلاو کړنه وه ی لیبورده یی و به خشنده یی، به لام هه میسه
 خه ریکی چاندنی تووی رق و هاندانن بو سرپینه وه ی هه رکه سیک،
 که جیاواز له وان بیر بکاته وه. سهیر له وه دایه ئیمه له گه ل هه موو
 ئه مانه دا راستگو یانه ژیانمان برده سهر و به رده وام ئه م دوخه مان
 رت کردو وه ته وه. جاریک له شوینیک خویندو ومه ته وه که وا ئه و
 کومه لگه دواکه و تووانه ی هه ست ده کهن له دهره وه ی میژوودان، ئا
 له و ساته دا ئیدی ده ست به خو خواردن ده کهن. ئاشکرا و پوونه
 که وا ئیمه ئیستا له قوناغی پووخاندنیکى خودی ته واودا ده ژین.

له یلا

کاتیک بۆ یه کهم جار مالیک دهرکهوت، خۆر له ئاسمانی بهنده و لووسیدا دهر کهوت. دهتوانم بلیم مالیک خالی جیاکه رهوهی ژيانی ههردوو کمان بوو، قوناغیک ههیه له ژيانماندا، قوناغی پیش ئهوه، قوناغیکیش دواى دهرکهوتنى ئهوه.

پیش ئهوه پیم وا نهبوو که پانتاییهک بۆ خوشهویستی ههبیّت و جیگای کهسیکی دی بیجگه له خودا و خیزانی تیدا ببیتهوه، ئهوه بوو ئهوم بینى و ژيانم ئاوهژوو بوویهوه.

ئیمه بهردهوام وهک چۆن زهوى به دهورى خۆردا و پهروانه به دهورى شه‌مدا، ئیمه‌ش به‌و شیویه به دهوریدا ده‌سوورایینه‌وه. به‌لام ویرای هه‌موو ئه‌وانه نه‌سووتاین، به‌لکو له سه‌رچاوه‌ی ئه‌و وزه‌یه‌مان خوارده‌وه که ناخ و پرووی ئیمه‌ی گه‌ش کرده‌وه. به‌لام زولم ده‌که‌ین ئه‌و وزه دره‌وشاوه و سه‌رسوڕه‌ینه‌ره به شتیکی نه‌ڕینی وه‌سف بکه‌ین، چ مالیک له‌وى بیّت یاخود نا!

جاریکیان به مالیکم وت هه‌ر له یه‌که‌م رۆژ و یه‌که‌م بینیدا، دره‌وشانه‌وه‌ی نووریکم له پروخساریدا بینیه، ئه‌ویش له وه‌لامدا وتی: ئه‌وه وزه‌یه و هه‌ر خۆی هه‌موو شتیکی له‌م گه‌ردوونه‌دا وزه و نووریکی نه‌بینراو ده‌داته‌وه. ئیتر زۆرم لى کرد شرۆقه‌ی زانستیی بۆ ئه‌م دیاردیه نه‌کات، به‌بزه‌یه‌کی سه‌یر وه‌لامی دایه‌وه و ده‌ستیکی به قژمدا هینا و گو‌تی: باشه شرۆقه‌یه‌کی تر هه‌یه، ئه‌ویش ئه‌وه‌یه خوشه‌ویستی کویره .

به‌بێ هیچ بوغرابوون و لووتبه‌رزیه‌که‌وه وشه‌کان له لیویه‌وه ده‌هاتنه دره‌وه، ئه‌مه ئه‌و راستیه بوو که هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه ده‌یزانی! کاتیک - یش سیمای شه‌رمکردن له‌سه‌ر ده‌موچاوم

لا دا و له بری ئه وهی به نکولیکردنه وه سه یرم کرد، خیرا وتی:
 ببوره پهنده کهم به هه له هینایه وه، مه به ستم بوو بلیم مه یموون
 له چاوی دایکیدا ئاسکه، ئیدی زه رده خه نه مان گوړییه وه و له
 دلې خوځدا وتم: ئاه ئه گهر ده زانیت، تو یوسفی راستگویت، من و
 لووسی له کاتی دهرکه وتنی تودا هه ردووکمان دهستی خوځمان
 بری، ئه میستاش ئاره زوو ده کهین که به بی هیچ ئاه و هاواریک به
 گریی دلمانه وه گریت بدهین.

دواى دوو-سى جار دهسته نینان به قژمدا، به گهرمى له ئامیزی
 گرتم، هه رچه نده بو جاریکش بیت چیه هه ستم به هیچ ویست
 وئالوشیکى سیکی نه کردووه له و رهفتاریدا، چونکه دهمزانی
 هه رچی دهکات و هه رچی ده لیت به پاکى و به بی مه به سته، به لام
 هه موو جار له و کاته دا دهموچاوم سوور هه لده گه را و خوځم
 لیی قوتار ده کرد. ئه و قورسترین و پرئازارترین راستییه کانی
 به ساده یی و نه رمییه که ده گیرایه وه، که له ساده یی سه رگوزشته ی
 مندا لان ده چوو.

کاتیک ئه وهی بینیم و ئه وهی هه ستی پی ده کهم بو لووسی
 - م باس کرد، ئه و ده یگوت ئه وه به هو ی ئه و تیروانینه
 سو فیگه رییه نه وه ییه که هه مه، وام لی دهکات که بچه قوولایی
 بابه ته کان و شتگه لیک هه ست پی بکه م و بینم، که وا له دل و
 چاوی که سانی دیکه وه نابینرین و هه ستیان پی ناکریت. به لام
 ئه ویش نکولی له وه نه کرد که وا شتیکی ناروون و قوول له ودا
 هه یه، که وا دهکات گه ردوون بو لای کیش بییت، هه رچه ند
 له راستیدا ئه وه ئه و مالیک بوو، که وا ته واو ئاویتیه عه شقی
 گه ردوون بوو بوو!

له بیده نگیه کیی پر هاواردا خوځم ویست، له کاتیکدا که وا

سینگم پر بووبوو له چه ند دپړه شیعریکي سؤفیانه ی (سه منوون
 موحیب) که ئه و دپړانه تا رادده ی تانه لیدان چوونه ته قوولایی
 عه شقه وه. ئیزنی خواستنی هه ندیک له و وشانه ی که بؤ وه سفی
 ئافرینه ری مه زن به کار هینراون بؤ به کاربردن له وه سفکردنی
 یه کیک له ئافرینه راوه کانیدا لی وهر گرت، ئه ویش له و کاته دا وتی:
 بؤ مه گهر بنیاده میش بؤ خو ی خودایه کی بچووک نییه، که توانای
 ئافرانندی هه یه، ههر وهک توانای ئافره ت له کاتی ژاندا؟

وهک سؤفییه ک پیشبینی ئه و وشانه و ئه و وه لامه م لی ده کرد،
 چونکه ده زانم هاوشیوه ی گه وره سؤفییه کانی وهک حه لاج و ئیین
 عه ره بی و به ستمی و ئیین فارز باوه پریان به ریگاچاره و یه کگرتن
 هه یه. شه و و رۆژ هه موو بوونم ئه م وشه گرسه ندووانه ی
 سه منوونی ده و ته وه که ده لیت

به فیدات بم جا بلای چلۆن

ئه گهر که نه فتیک به فیدات بیت

بؤ مه گهر ملکه چیی بؤ ئازیز نه نگیه؟

تامه زرؤییه ک تامه زرؤی دیدارتم

هینده به سه نگه گهر تاشه به رد

له کۆلی بکات دووله ت ده بیت و

وهکو کوانووی ئاگر داده گیرسیت

خۆشه ویستی تۆ وه ها خزاوته

گیانمه وه هه روهک خزانی ووشه کانم

له ناخمه وه بؤ سه ر زمانم

هه رگیز هیچ هه ناسه یه کم بی تۆ نه بووه

به لکو تۆ هه میشه له نیو ههر ئه ندامیک وگشت پنتیکی

ده روونمدایت.

عاشقی مالیک بووم و بیرم له ناکامی ئه و عیشقه نه ده کرده وه..
 به ئاگره که ی سووتام و گویم به وه نه دده که ده شیت پوژیک بیت
 ئه و ئاگره سهرتاپام بگریته وه.. له سه فهره دوورودیژده که یدا بو
 ساتیکیش لیم دوور نه بووه.. و بیهیوا نه بووم.. هه میشه له که لدا
 بووه و پوچی له که ل به ش ده کردم، منیش له سهر ئه و دوخه
 ته و او خومم راهینابوو.. به جوړیک که ته نانه ت له و کاتانه شدا
 له که ل لوسی ده مبین و خهریک بوو پوچ و له شیان له یه کدیدا
 بتویننه وه، هیشتا دهستم له خوشه ویستی ئه و هه لنه گرت. ده زانم
 وینه یه کتان له زیهنیه تی خوتاندا دروست کردوه، که و تووشی
 نه خوشی سادی بووم.. به لام گوناهیکی گه وره یه پیشوخته
 بریار له سهر خه لک و کارو کرده وه کانیا بدهن. هیچ کهس له
 کهس ناچیت، هیچ نه زمونیکیش له نه زمونیکی تر ناچیت. به
 نه زمونیکی تاییه تی ژیاندا تیپه ریم، جهخت ده که مه وه نه زمونی
 مروقه کان وهک په نجه کانی دهست وایه، هیچ په نجه یه ک ته نانه ت
 په نجه ی دووانه ش له یه کتری ناچن، ته نانه ت نه گهر پوخساری
 دهره و هیان لیک بچن به لام ناخ و ناوړوک هه میشه موړکی داهینان
 و جیاوازییه کانی خودی کهسه که ی پیوه ده بیت.

له یلا

نه خوشخانه - ته مووزی ۲۰۰۰

دهستی مالیکم گرت و به رهو ژووره که ی لووسی به دواى
خۆمدا په لکیشم کرد، له ناکاو چهند ههنگاو یک بهر له گه‌یشتن
به ده‌رگای ژووره که راوه‌ستام و به‌د‌ل‌ن‌ی‌ای‌یه که وه چاوم برییه
چاوی و گوتم: ده‌مه‌وه‌یت ئه وه باش بزانیته که‌وا من گوئ به
هیچ شتیک ناده‌م و ئیره‌یی وای لئ کردم، ئه‌گینا ئه‌و داوایه‌ی
که بۆ پ‌و‌ش‌تن له تو‌م کرد، ده‌ره‌ن‌جامی ساتیک شتی‌یی بوو، که
هه‌موو چرکه‌یه‌ک دواى ئه‌و ساته من لی‌ی په‌شیمانم بووم. که‌س
لۆمه‌ی ئه‌وی تر ناکات، تو‌منت خو‌ش ده‌و‌یت ئه‌و‌یش تو‌ی خو‌ش
ده‌و‌یت و منیش ئه‌وم خو‌ش ده‌و‌یت، هه‌ر وه‌ک چۆن ئه‌و‌یش منی
خو‌ش ده‌و‌یت و منیش هه‌ردووکتانم خو‌ش ده‌و‌یت و ئه‌و‌یش
هه‌ردووکتانم خو‌ش ده‌و‌یت. هه‌موو له‌م گرینه تیگه‌یشتووین
و ئه‌وه‌تا پیکه‌وه‌ین و هیچ که‌س و هیچ شتیکیش ناتوانیت و
نه‌یتوانیوه له‌یه‌کمان بکات.

مالیک وه‌کوو هه‌موو جاریک به‌هیم‌نییه‌که‌وه، وه‌ک بل‌ی‌یت
قسه‌ ده‌رباره‌ی باب‌ه‌تیک ده‌کات، که په‌یوه‌ندی به‌که‌سانی
تره‌وه‌هه‌بیته، وتی: زۆر به‌ساده‌یی من عاشقی دوو کچی جوانم
ئه‌وانیش عاشقی من، ئا له‌و ساته‌دا د‌ل‌و‌پ‌یک فرم‌یس‌ک له‌چاوی
که‌وته‌خواره‌وه و تیزرایه‌ گل‌ینه‌کانی منه‌وه.

هه‌ر وه‌ک له‌سینینه‌که‌ی خه‌یری شه‌له‌بیدا، یه‌که‌ممان کور‌یک
و دووهم ئه‌لکومی، سینیه‌میان گه‌لا. له‌سینینه‌که‌ی ئیمه‌دا

کورپه که مان مالیک سهره تا و کوتایی، خوشه ویستی دووهمان
خوشه ویستییه کی پاک بوو، که همیشه وه کوو ئه لکومی سهر
ده که وت و هه موو گه لاکانی ده چینیه وه، سییه ممان په ره کانی
قه دهر بوو، په ره گه لیک که وا هه موو خوشه ویستییه که ی
تیدا گنپرا بوو یه وه، له ژیر ناوونیشانیکی گهره که ئاماژه ی
ئاگادار کردنه وه ی تیدا بوو:

هیچ ریگا چاره یه ک بو دهر باز بوون نییه!
جا ئیتر به ئاگایی له گه ل قه دهر دا چی پی ده کریت؟
ئیتر ئاوا چووینه وه ئامیزی سیانه که مان.

ئووسی

نه خوشخانه - ته مووزی ۲۰۰۰

کاتیک مالیک به هیواشی هاته وه ژووره وه، بۆ یه کهم جار ئه و
 پروناکییه م بینى که له دهموچاوییه وه دهره وشاییه وه، وهک چۆن
 له یلا بۆی باس کردبووم، چۆن له پیشتردا نه مبینیه؟ ئه ی بۆچی
 ئیستا زۆر به ئاشکرا دهیبینم؟ ئه ی ئایا ئیستا له یلا دهیبینیت؟
 دهلێن ئه وه ی له لیواری مه رگ نزیك ببیته وه، شتگه لیکی
 نه بینراو دهیبینیت، که ئه وانى تر نایبین. ئایا دهیبیت ئیتر من له
 مردن نزیك بووبیتمه وه؟ ئایا له یلا ئیستا و له پیشووتریش به
 درێژایی ئه و ماوه یه مردبیت، به مانای ئه وه ی بۆ ماوه یه کی
 دوورودرێژ خه و ببینم؟ یاخود بوومه ته قوربانى زاناکان و تاقیگه
 جیهانییه کان، که یاری به ئه قلم دهکات و وام لى دهکات ههست
 بکه م له ناو چیرۆکیکی نامۆ بژیم و له برى ئه وه چیرۆکی ژیانم
 بیت!

کاتیک بۆ یه کهم جار چاوم پێی کهوت له ته مه نی دوانزه سالیدا
 و تا ئیستاش، که ته مه نم سى و سى ساله، ئه قلم توانستى ئه وه ی
 نییه به شیوه یه کی ته واو وه رى بگریت، وزه که ی ئه و زۆریک
 له و وزه یه ی زیهنیه ت و میشک و ته ندروستى من گه وره تره،
 به جۆریک بووه ته بارگرانی به سه رمه وه به رده وام خه ریکه
 ده مکوژیت، به شیوه یه کی کۆتابى من ده نه خشینیت که له ژووریکى
 نه خوشخانه دا له سه رمه رگدا بم. ئه وه ی به سه رمدا هات له گه ل
 ده رکه وتنى مالیکدا نه بوو.. به لکوو له گه ل کۆتابیه کانى سه ده ی
 نۆزده یه مدا بوو، که باریکى گران بوو به سه ر شانمه وه، ره نگه
 ئیستا کاتى هاتبیت بارى شانم سووک بکه م، وهک بالنده یه کی

بریقهدار له ئاسمان له شهقهی بالهکانم بدهم، و بریار بدات له ههرشوینیک ئارهزووی کرد هیلانه بکات. ههموو شتیکنم بهسهردا دهمهپینیت، ههر له خوځزاندنه ژیانمانهوه تا ئهو کاتهی به مردن کو تاییمان پی دههینیت، لهو نیوهشدا زنجیرهیهکی دوورودریژ ههیه و خووی بهسهر باوک و دایک و ئاین و ناو و قوتابخانه و ریککهوته مینرژژکراوهکانی ژیاندا دهمهپینیت. باس له ئازادیی ههلبژاردن دهکریت، چوون و کام ههلبژاردنه؟ ئهوهی بهبیدهنگی و له ژیرهوهی ئهو زنجیره دوورودریژی نیو ژیانماندایه. ئازادیی لهکوینییه؟ له زیدانی ئهو جیهانهدایه، که تاییدا ههموو شتیک بو ئیمه ههراوه، گرنترین و مهترسیدارترین شتیک ئهوهیه، له باوانهوه هیله بو ماوهیهیهکانی که سایه تیمان له باوانمانهوه بو جی بمینیت، که هه لگری پهنگی پیست و مۆرکی خوین و لاوازیی ئیسکیانه، نهخوشیه جوړاوجۆرهکانیان که له حهوت یاخود ده پشتیانهوه ماوهتهوه، بریار له ژیانی تو بدات، تا ئهو کاتانهی دیت و تهنگی پی ههلههچنیت و لهناوی دهبات. دواي مردن باوهرم بهوه نییه ژیانیکی تر هه بیت، باوهری تهواوم بهوه ههیه ئیمه ته نیا بو یهک جار دهژین. کاتیک بهتهواوهتی پیگهیشتم، وپرای ههموو مهینهتییهکانم، بهلام که بیرم له چاره نووسی خوم دهکردوه بهوهی مردن گه ورهترین و تاکه ههقیقهته، ئارهزوویهکی زۆرم بو گریان دهبوو. باوهرم به سوڤیگههیری لهیلا نهبوو، کاتیک باسی سوڤیهیهکانی بو دهکردم بهوهی ئاههنگیان بو مردن دهگپرا وهک ئهوهی زهماوهندی بوو کواستنهوه بیت، لهکو تاییدا خودا دهبینن و هاوپتییهتی دهکن، ههروهها باوهرم به خویندنهوه ناوخوییهکانی مالیک نهبوو بو بوزیهته، که باوهری به ژیانیکی تر نهبوو، بهلام باوهردارهکانیان زور به هیمنی و ئارامی باوهریان

به‌و راسستییه ده‌هینا، وای لی ده‌کردن ژیان نه‌که‌ن، به‌لکوو زۆر به‌هیزه‌وه ئه‌زموونی ژیانیان ده‌کرد و پووبه‌پووی ده‌بنه‌وه و گه‌شبین و بیبه‌رانبه‌ریش به‌خشندن، وه‌ک ئه‌وه‌ی نه‌مر بن. به‌لام هه‌میشه در‌دۆنگی بوونم چرکه‌ساته‌ خۆشه‌کانیان لی تیک داوم. ئه‌و پۆژه‌م بیر دیته‌وه، دوا‌ی ئه‌وه‌ی جه‌سته‌مان له‌ یه‌کتری جیا بوویه‌وه، به‌لام به‌پووتی له‌سه‌ر جیگا‌که‌ لی‌ک ئالابووین، به‌توندی له‌ئامیزم گرت وه‌ک ئه‌وه‌ی بووبینه‌ دووانه‌یه‌کی جیانه‌کراوه و ده‌زووله‌یه‌ک به‌نیوانماندا تیناپه‌ریت، زۆر به‌کۆل گریام تا سینگى به‌ته‌واوه‌تی پڕ بوو، ئه‌و پۆژه‌ پیم گوت: به‌ هه‌موو مانایه‌که‌وه له‌ پووچکه‌راییدا ده‌ژین، چۆن ده‌بیت خودا ژیانى به‌نده‌کانى خۆی کۆتایی پى به‌یتیت؟ هه‌ر له‌ بنه‌رته‌دا بۆ دروستى کردوون؟ ئیتر چۆن هیزمان تیدابیت له‌ ژياندا کارى پۆژانه‌ی خۆمان بکه‌ین، که‌ باش ده‌زانین ده‌مرین؟ ئیتر چۆن ژیر بین و داهینان بکه‌ین و بنووسین و خۆشه‌ویستی بکه‌ین، له‌ چرکه‌ساتیکیشدا هیچ بوونیکمان نامیتیت؟ له‌ وه‌لامدا وتی: خه‌یالی ئه‌وه‌ بکه‌ بى‌ کۆتاییه‌اتن شیوه‌ی ژیان چۆن ده‌بوو! ژماره‌مان چه‌ند ده‌بوو! یه‌کتریمان ده‌خوارد، ئه‌ی چۆن که‌سیک پیر نابیت به‌ شیوه‌یه‌کی هه‌میشه‌یی ده‌ژی؟ ئایا جار‌س نابیت و هه‌زار جار ئاواته‌خو‌ازی مردن نابیت، دوا‌ی ئه‌وه‌ی هه‌موو شتیکی ئه‌زموون کردووه و هیچی نو‌ی نییه‌ بیکات؟ مردن ترۆپکی په‌حمه‌تی خودایه‌ بۆ به‌نده‌کانى خۆی، پاشان تۆ که‌ به‌و جو‌ره‌ بیر ده‌که‌يته‌وه، باوه‌ریشته‌ به‌وه‌یه‌ ژیانیکى تر بوونی نییه، ئیتر ئه‌وه‌ی له‌ به‌رده‌سته‌ له‌ده‌ستت ده‌چیت، بۆیه‌ تا ده‌توانیت چیت و خۆشى له‌ ژیان ببینه.

بۆیه‌ باوه‌ری به‌قه‌سه‌کانى کرد و بۆ جارى دووهم و سێیه‌م بانگه‌یشتی کرد.

مالیک

نه خوشخانه - ته مووی ۲۰۰۰

کاتیک ویستم بچمه ژووره وه ده رگا که توژیکی کرابوویه وه. له نا کاو راوه ستام و له دزری ده رگا که وه به ههردووچاوم ته ماشای لووسی - م ده کرد، که زوری که هه و لم دا فرمیسه که کانی بسرمه وه، بۆ ئه وهی ئه و وینه یه م بینه وه یاد، که بۆ یه که م جار له سالی ۱۹۷۹ بینیم.

دوای ئه وهی میتروکه به سهر ئیمه و هیله ئاسنینه که ی خویدا تیپه ری، ئه وه م به دیی کرد راشکاوانه و بویرانه ته ماشام ده کات، سهرم شوپ کرده وه بۆ سهر زه وی، به دوای توژیک بویریدا ده گه رام، کاتیکیش خۆم کو کرده وه و سهرم به رز کرده وه، به تیه چاویک سهیری ئه و کچه شوخه م کرد، که نیرینه بوونم و تا راده یه که نزیک شویته که م وای کرد، درزی کراوه ی سینگ ی بینم، که دوو مه کی تازه پیگه یشتوو وه دیار که وتبوو. کراسه که ی ته نیا درزی سینگ ی وه دیار نه خست، به لکوو گوشتنبوونی قاچه کانی به شیوه یه کی ورووژینه ر وه دیار بوو، له و شوورایه وه دیار بوو، که شیشه ئاسنینه کانی کراوه بوو، نهیده توانی بیشاریته وه. له نیوان شهرم و سهر داخستن و ئالوشبوون و سهر به رزکرنه وه دا، ئیتر به و حاله مامه وه.

ئیتتر خۆم دیته وه چاو برکیی له گه لدا ده که م، زهرده خه نه یه کی بۆ کردم و دهستی چه پی خسته ژیرچه ناگه یه وه، دوای ئه وهی خوی به سهر شووراکه دا شوپ کرده وه، که میک خوی به لای چه پدا چه مانده وه، پاشان به چاوداخسته وه هه ناسه یه کی هه لمژی

و هه ناسه که ی دایه وه، به دهسته که ی تریشی به هیواشی دهستیکی
 سلاوکردنی بۆ هه لبریم، منیش زهرده خه نه یه کم بۆ کرد و به
 باشتترین شیوه وه لایمی سلاوکردنه که یم دایه وه. نازانم منیک که
 له ته مه نی پانزه سالی دا بینیم، سهرم لئ شیوا و ته نانه ت ته مه نیشم
 لئ تیک چوو، چۆن شهرم له ناخی خۆمدا هه لته کاند و به و
 شیوه یه له گه لیدا به رده وام بووم؟ به لام رهنگه شتیک له ودا وای
 لئ کردبیتیم ره هه ندیکی نه ناسراو له خۆمدا بدۆزمه وه، ئه ویش
 ئه وه بوو، که من شهرمن نیم وه که ئه وه ی وام ده زانی !

به لام له گه ل ته وژمی به هیزی ئه و دیمه نه نوییه ی به سه رمدا
 هات، هیچ گونا هیکم به رانه ر کچه که ی تر نه کرد، که چاوه کانیم
 به جی هیشت تا به ته وا وه تی چاودیری دیمه نه که بکات، که وا دهر
 ده که وت کاتیک لای بالکونه که راوه ستام و به دیی کردم، بریارم دا
 ئیتر هه نگا و نه نیم بۆ ئه و کچه ی بی هیچ شهرم و سه له مینه وه یه ک
 ته ماشای ده کردم.

کاتیک هینده بویر بووم و له سیوه که نزیک ببه مه وه، به لام
 هاوارکردنی باو کم به وه ی بیه خواره وه بۆ خانوه نوییه که، له
 باخچه ی هه ردو و سیوه که ده ری کردم ده ره وه.

میوه قه دهغه کراوه کان تامیکی جیاوازیان هه یه، که له و چیژه
 گه رموگوپه ی گونا هه که دا خۆی بینیته وه. جوانترین ماچیک
 ئه وه یه که دزراو بیت، خوشترین سیکسیک ئه وه یه شارراوه بیت،
 بالاترین کاریک مه رجه که ی ئه وه یه بکه ره که ئازاد بیت، به لام
 کاتیک پابه ندبوون ده سه پیتریت، ئازادییه کان ره ت ده کریته وه و
 به مه ش جوانترین شتیک له ده ست ده دات، ئه ویش خۆر سکوونی
 کار و کرده وه کانه.

له یلا

دوای کوټاییهاتنی دیمه نه که به پوښتنی مالیک به پرتاو به رهو
لووسی رام کرد، مه به ستم نه بوو له وهی دهیکات خه به ری بکه مه وه،
به لام نه وهی وای کرد به خیرایی وهک شیت به رهو لای نه وهنگاو
بنیم، نه وه بوو له شی به رهو دهر وه خوار کرد بوویه وه، به جوړیک
خه ریک بوو هاوسه نگی تیګ بچیت، دوای نه وهی ددانپیدانیکی
منی وهرگرت به وهی مالیک کوړیکی قوزه، به دوو رو دریزی هه موو
نه وهی بو باس کردم، که رووی داوه، تهنانهت نه جووله یه ی
نه نجام داوه که له گرتیه کی فلمیکدا بینویه تی و تیایدا کچه که
به شهیدابوونه وه، کوړه که ی خوش دهویست. نه مویت باسی
نه وهی بو بکه م، که من به سهیر کردن به شداری کاره که یانم
کردووه، به لام نه گهر له دوخی ئاسایی خویدا بووایه له به هیزی
سه رنجان و ته رکیز کردن، نه وهی به دی ده کرد هه ردوو ده ستم
به تاله، چونکه من نه چووم کیګ ئاماده بکه م، نه وهی من کردم
نه وه بوو چند ههنگاو یک گه رامه وه ژووره وه، بو نه وهی خو م
ئاماده بکه م به لام تووشی شله ژان هاتم و هه له اتم.

ته مه نی هه ردو وکمان دوانزه سالان بوو، کاتیک مالیک له
ژیانماندا وه دیار که وت، کاتیکش لووسی وتی نه بو منه، هیچ
مشتومرم له گه لدا نه کرد، وتم چون ده بیت با بیت.

له و ته مه نه بچو وکه دا له چیر وکه کان و گورانییه کانی
خوشه ویستی تی نه ده گه یستم، ویرای نه وهی به کوټاییه کانی
ساته وهختی رومانسیه تی عه بدولحه لیم و گه وره یی عیشقی ئوم

که له سووم و زوړیکي تر، له وانه ی گورانییه کانیان له راډیو و ته له فزیون تووشی سهرئیشیه یان ده کردین، پی راگه شتم. ویرای هه موو نه و فیلیمه پرومانسیانه ی پیکه وه له گه ل لووسی له سینه ما ته ماشامان ده کرد، نه و ساتانه ی باوکم به هو ی ئیشوکاره کانییه وه نه ده هاته وه، به ئاگاداری دایکم و براکه م، که زوړیکمان ده کرد دایکم ئاماده بیټ، به لام هه موو کاتیک به سهربادانیک به نه خیر وه لامی ده دینه وه، نه گهر زهوی و ئاسمان له یهک بدن ئیتر ناتوانم جاریکی تر هه ولی له گه ل بده مه وه.

باوکه ئایا خودا لیت خو ش ده بیټ؟

ئاماده نه بوونی باوکم له ماله وه به مانای بریاری ئازاد کردنی هه موو زیندان و به ندکراوه کانی ماله وه دیت، هیمایه که بۆ ئازادی پیاده کردنی هه موو قه ده غه کراوه کان، ئیتر به هاوریه تی دایکم ده چین له لای میرا، یاخود هه رچوارمان پیکه وه بۆ بازار کردن و کاتبه سهر بردن ده چینه ماریلاند، یاخود بۆ لابس و شانتی یان گروپی، بیجگه له و چوار جیگایه که ده که ویته گه ره کی میسری نوئ و شوینیکي خو ش و پیکوپیکه، بوو ته مه نزلگه ی دانیش تووانی زه یتوون. به لام مالی میرا شوینه دلگیره که ی دایکم بوو، کاتیک له وئ ده بووین میرا دوو شوشه بیریه ی ساردی ستیلا ی له فریزه ره که ئاماده ده کرد، دواتریش یاری کاغه زیان ده کرد و به دهم یاری کردنیش ه وه لابه لا قسه یان ده کرد، له بهر نه وه ی به هیواشی قسه یان ده کرد گوئیستی قسه کانیان نه ده بووم.. نه مه نه و نه نینیانه ی ئیمه بوو، که به جو شو خر و شه وه کوی کرد بووینه وه دوور له باوکم و هه لسوکه وته تونده کانی.

من و لوسی له دهره وه و له ماله وهش هاورپییه تیمان ده کردن،
تا پیش هاتنی مالیک و پیش ئه وهی به شه رمیکه وه دهست بکهین
به سهیرانه که مان.

میرا بزهی سه رلیوی دایکم بوو وهک چۆن لووسی بزهی سه ر
پوخساری من بوو، باوکیشم مایه ی ئازاردانی عه لی بوو، تا ئه و
پوژهی عه لی برام بووه خه م و په ژاره ی هه موو ماله که.

له گه ل قه ده غه کراوه کانی باوکدا توانیمان ژیان بکهین، ئه گه رچی
ده مانزانی ئه شکه نجه یه کی کاتییه، هه ر به دوورکه و تنه وهی له
ماله وه ئیتر هه موو شتییک به ئاره زووی خو مان ده بوو، به لام
تا که برا که م که ورده ورده پوچی بهرز بوویه وه و له ته مه نیکی
زووشدا، ئازاریکی گه وره بوو.

ئایا ئه وه جیاوازی نیوان ئافرهت و پیاوه؟ ئایا ئافرهت ناچار
به ئارامگرتن و ددان به خۆداگرتن کراوه؟ ئایا هینده ژیره بو
ئه وهی له گه ل هه موو بارودوخ و راستییانه دا هه لبات، له پیش
هه موویانه وه رازیکردنی بوغرابوون و شیتبوونی پیاوه، به
جوړیک وای لی بکات که ته نیا ئه و ده په رستیت، له کاتیکدا کفری
پی ده کات؟

عه لی برام هه ر خو ی ده خواره وه، له خه لک دوور په ریژ
بوو، هیه کاتیک به مندالی نه مبینوه، ده ستوپه نجه ی له گه ل
هه رسی و ته که ی باوکدا نه رم کردووه: تو پیاویت، تو پیاو به،
پیاو ناگری! بینیم چووبووه تونیلیکی تاریکه وه، له یاریکردن
و پیکه نین دوور که و تبوویه وه، له قوتا بخانه ش هه لسوکه وتی
توندوتیژ بوو، کاتیکیش هه لسوکه وتیکی نه شیاوی ده نواند وهک

ئەوێ له هاو پۆلێکی دەدا، یاخود له پۆلدا وهلامی مامۆستای
 نه‌ده‌دایه‌وه، یاخود بیر و هۆشی ده‌پۆشت بێ ئەوێ به‌ئاگا
 بێت، له‌هیچ پیتێکی ئەوێ له‌قوتابخانه‌ ده‌خوینیت، باوكم
 هه‌لیده‌سه‌نگاند، چه‌ندین كه‌ره‌سته‌ی په‌روه‌رده‌کردنی هه‌بوو،
 جارێك به‌ كورسییه‌وه ده‌یبه‌سته‌وه و جار هه‌بووه، به‌ قایش لێی
 دەدا یاخود سه‌ره‌وخوار به‌ بنمیچه‌وه هه‌لیده‌واسی!

ئەوێ ڕووی دەدا دوور نه‌بوو له‌ ئێمه، له‌ ژووری براكه‌م
 بوو، وێرای هاوار هاوار و پارانه‌وه‌ی به‌رده‌وامی دایكم، به‌لام دلی
 باوكم وه‌ك به‌رد په‌ق بوو، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر په‌روه‌رده‌کردنی
 تا ببێته‌ پیاو. ڕقم له‌ وشه‌یه‌ ده‌بوویه‌وه، به‌و هۆیه‌شه‌وه ڕقم له‌
 پیاو و پیاوه‌تی ده‌بوویه‌وه، ته‌نیا مالیك له‌گه‌ل ئەو دوو وشه‌یه‌ و
 له‌گه‌ل خۆشما ناستی كردمه‌وه.

MAM HUMANITARIAN
 FOUNDATION

لوسی

له پەروره دهکردندا میرا هه موو ئه و شیوازانه ی پهره و دهکرد، که له سه ر پهروره دهکردنی مندا ل خویندبوویه وه، به فله سه فه ی پهروره ده یی مۆتیسوړی زوړ سه رسام بوو، زوړیشی له سه ر خویندبوویه وه ته نانه ت پیش له دایکبوونیشم، له دایه نگاکه یدا ئه و میتوده زانسته ی به کار دهیئا، که گرنگی به هونه ر و توانستی مندا له کان ده دات و گه شه ی پی ده دات، به بی ئه وه ی هیچ که سیك ده خاله ت بکات و له قالبی بدات، به بی ئه وه ی ته لقین بدرین و پنیان بو تریته وه، به لام هه سته وهره کانیا ن بالا ده کردن وه ک ریگایه ک بو مه عریفه، دایکم پیشه نگ بوو له به کاره ییانی ئه و میتودانه دا.

به بیرمدا نایه ت رۆژیک له پرسیاره کانم ئه گه رچی بیزارکه ریش بووبیت خۆی بواردبیت، له به دوا داچوونه کانمدا توړه نه بووه و له وه لامدانه وهش جارپس نه ده بوو، هه موو کاتیک وه لامی پی بوو، ته نانه ت ئه گه ر وه لامه که راسته وخو بووبیت یاخود ناراسته وخو بووبیت، به لام لانی که م وه لامه کانی که لیئیکی له توړی مه عریفی مندا پر ده کرده وه.

به بیرم دیت ته مه نم پینچ سالان بوو، رۆژیک چوومه ژووره وه بو لای، بینیم له سه ر ئامیزی قیدیویه که ته ماشای فلیمیکی بیانی ده کات، له و کاته دا گرته ی ئافره تیکی پروت بوو له سه ر سک ده خشا و هه موو جه سته ی سووتا بوو، به ترسیکه وه پرسیارم لی کرد، ئه وه چییه؟ زوړ به سانایی وه لامی دامه وه وه ک ئه وه ی له گه ل که سینیکی گه ورده دا قسه ده کات: هاوسه ره که ی ویستی له ناوی ببات دوا ی ئه وه ی بوی دهر که وت دلخوازی هه یه.

دلخواز؟

ئەم وشەییە کۆتاییم بە شیوازی پرسیار کرد، کە پیویستی بە وەلامدانەوه هەیه، بەبەزەیه‌کەوه وەلامی دایەوه: پیایوکی تری خوش دەوێت بێجگە لە هاوسەرەکە. بە پاکیی منداڵیمەوه گۆتم: ئینجا چییە؟ شانەکانی و برۆییەکانی بەرز کردەوه و پیش ئەوهی وەلام بداتەوه لیۆه‌کانی گەست و وتی: پرسیار لە دەرھێنەرەکە بکە! پاشان بە دەنگی بەرز دایە پرمە پیکەنین، و لەئامیزی گرتم و تێر ماچی کردم.

بێجگە لە دایکم لەیلاش هاوڕینیەکی ترم بوو کە هیچم لێ نەدەشاردەوه. لە تەمەنی منداڵیماندا بە پوچپاکیی خۆمان کە هیشتا لە درۆ و خەم و فرتوفیلەوه نەگلابوو، قسەمان دەکرد، بەلام کە گەورە بووین و بۆ ئەوهی خەمەکان لەسەر شانمان گران نەبیت و پشتمان نەشکینیت، قسەمان دەکرد بۆ ئەوهی ئەو قەبارەییە لە خەم دابەش بکەین، نەهیلین ئەوهی لە پوچماندا ماوه ئەگەر تیاشیدا مابیت وێران بکات.

لەیلا ئەو بیرە قوولەیه کە دەچمە لای هەموو ئەو شتانە ی پاکیی پوچم تێک دەدات، بۆی باس دەکەم و لە قوولایی خۆیدا هەڵیدەگریت، ئەو ئاوه سازگاریه کە بەردەوام نوێ دەبیتەوه و هەركاتیك تێك بچم دەمشواتەوه، وەك ئەوهی سەرلەنوێ لەدایک بووبمەوه. دەبوت: گرنگ نییە بزانی کە قسە دەکەین، بەلام دەبیت ئەوه باش بزانی کە بێدەنگ دەبین. چاوه‌کانی زۆرترین قسە دەکات، قسەکانی کورت و پوخت و مانادارن، هەر بۆیە کاتیك برپاری دەدا قسە بکات، گوێیەکانم تەواو بۆ شل دەکرد. لەیلا هیچ شتیکی شارراوهی من نییە نەزانیت، بێ ئەوهی قسە بکەم هەموو شتیكم دەزانیت، بەدڵتەنگی و بەخۆشی و بەپووتیش منی بینیوه.

لەبلا

بەئاشکرا وەک تیشکی خۆر، میرا بە دل و بەگیان گەنجیکی
موسولمانی خوش دەویست، بەلام نکۆلی لئ دەکرد وەک چۆن
پێغەمبەر موسا نکۆلی لە گۆلک دەکرد.

میرا هەموو شتێکی لە بارە ی ئەو خۆشەویستییه وە بۆ لووسی
باس کردبوو، باسی ئەو ی کردبوو، تا چەند پە یو هەندییەکانی لە گەل
خانە وادە کەیدا پە یو هەندییەکی نموونە یی بوو، بئ هیچ هۆکاریک
سەردانی کردوون و دیاریی پێشکەشی دایک و دوو خوشکە کە ی
کردوو، یاخود پە یو هەندییە تە لە فۆنییە دوورودرێژەکانیان و
چارە سەرکردنی دایکی کاتیک نەخۆش دەکەوت، بەلام کاتیک
ویستیان خۆشەویستییه کە یان بە هاوسەرگیری کۆتایی پێ بهینن،
ئێتر جەنگ راگە یەنرا !

میرا سەرسام بوو لەو هەلۆیستە ی دایکی کۆرە کە، کە کچی
خوشکە کە ی هەلبژاردوو ه بۆ کۆرە کە ی و شەرمی نە کرد کاتیک
راشکاوانە لە بەرانبەر میرادا باسی کرد، لەبەر خۆیە وە پرسایاری
دەکرد.. ئایا هیچ شتێکی بە دی نە کرد لە پە یو هەندی نیوان من
و کۆرە کە ی. ئە ی ئەو هەلۆسوکە و تە ی چی بوو لە بەخێر هاتن و
بانگهێشتکردن، یان ئەو پۆلی دایکایە تییه ی کە دەییینی؟ لە ژێر
ئەم هەلۆیستە شۆکە ی نە رەدا بوو، کاتیک پوو بە پرووی هەلۆیستی
نە رینی ماله باوانی بوویە وە، بۆ یە بریاری دا سەر هەلبگریت
بەرەو شوینیک تیایدا ریز لە ئازادی مروڤه کان بگریت. کاتیک
ئەمە ی بۆ باس کرد کە تەواو دلیا بوویە وە لە خۆشەویستییه کە ی،
دوای ئەو ی هەولێکی زۆری دا لە گەل دایک و خانە وادە کە ی،
لە کۆتاییدا دوای ئەو ی بە یە کجاری دلیا بوویە وە هیچ دەر فە تیک

نییه بۆ رازیبونی که سوکاره که ی و شیوازی بیرکرده وه
(سه عیدییه که یان). بریاریان دا په یوه ندیییه که یان به نه یینی
بمینیته وه، به شیوه یکه هه لسوکه وتیان ده کرد که جینگای گومان
نه بیت، به نه یینی له شوقه ی هاوریه کی هه ردووکیان یه کتریان
ده بیینی، هه موو شتیکیان به نه یینی ریک خستبوو، گرنگیان به
هه موو ورده کارییه که ددها، دوو بلیتی سه فه رکردنیاں بریبوو به بی
که رانه وه، به لام قه ده ر جیاواز بوو. له پوژی سه فه رکردندا مرد.
لاشه که یان له ژیر داروپه ردووی بینایه کدا دوزیه وه، که تازه
دروست ده کرا.

دۆسیه که به خو کوشتن داخرا، هه رچه نده که واهیده ریک هه بوو،
ئه ویش وه ستای که چکاربوو که له شوقه یه کی نویدا کاری ده کرد،
بلندی شوینی کاره که ی، بووه هو ی ئه وه ی ئه و دیمه نه بینیت
به لام ورده کارییه که ی نه ده زانی، وتی گوئیستی ده مه قالی نیوان
دوو کهس بووم، به لام نه روخساریانم بینی نه زانیم باسی چی
ده کن، ته نیا ئه وه ی بینبوو که سکی زل پال به که سکی تره وه
ده نیت و له نهومی پینجه وه ده یخاته خواره وه.

دایکی تووشی ئیفلجی بوون هات و توانای ئه وه ی نه بوو له سه ر
پیه کانی رابوه ستیت، ئیتر دوا ی ماوه یه که مرد! به لام میرا بۆ
ماوه ی دوو هه فته قسه ی پی نه ده کرا، به لام وهک چۆن خیرا
نه خو ش کهوت هه ر زوو و خیراش چاک بوویه وه. لووسی
ده سه وه ستان بوو تی نه ده که یشت دایکی چۆن به و خیراییه
هاوسه رگیری له گه ل باوکی ئه نجام داوه، له کاتی کدا خه مبار
بوو به کوشتنی خو شه ویسته که ی! به لام خو ی وا راهینابوو،
که پوژگار ئه و تاکه پزیشکه ژیره یه ده توانیت برینه کان ساپیژ
بکات و ئازاره کانی دل هتور بکاته وه، ئه وه ی یارمه تیده ریش بوو

گه شېبنی و زهرده خه نهی هه میشه یی میرا بوو.

ئهو تاکه جاره ی که تیایدا لووسی به سه رسامیه وه پرسیاری له دایکی کرد، سه رچاوه ی ئهو هیزه چیه، که به رده وامه له سه ر ژیان و یرای هه موو ئهو ناخوشیه ی پیایدا تیه پری، وه لامی دایه وه: بو ساتیکیش له بیرم نه کردوه، محهمد له خوینم دایه، هه لم گرتوه هیچ کهس دهستی پی راناگات.. ئهو له دلمدایه و له ناخمد هه لمگرتوه تا ئهو ساته ی ژیان جی دهیلیم، ئیتر ئهو کاتانه رۆحمان زور دوور دهفریت و دهچینه ئهو شوینه ی رۆژگاریک ئاره زوومان دهکرد. شینه ئه وه ی روه به روه ی ژیان ده وه ستیه وه، چونکه ژیان وهک جوگه له یهک وایه ئاوی له بهر دهروات و ناگه ریه وه وهک ده ستار وایه، له فه له کی نه خشینراودا به بی وه ستان خول ده خوات، ئه گه ر روه به روه ی بوه ستمه وه کوتاییم دیت، بویه باشتربوو له گه لیدا خول بخوم تا کوو نه مهاریت. میرا هه موو شتیکی به هاوسه ره که ی به خشی.. بیجگه له دلی! چون بتوانیت شتیکی پیشکهش بکات که خاوه نی هیه! به لام کات و پاره ی پی به خشی، هه ولی دا جهسته شی پی بیه خشیت، به لام زوریک جار په تی ده کرده وه و نهیده توانی هیچ له گه لیدا بکات.

ئهو ئازاره ی سه ر روه خساری لووسیم به مندالی بیر نه ده چوو یه وه، کاتیک باسی ئه وه ی بو ده کردم میرا له ژووری نوسته که ی به گریان و به پیی په تی و به قژیکی ئالوزکا وه وه و به بیجامه یه کی کورته وه ده هاته ده ره وه، به راکردنه وه به ره و حه مامه که ده رۆشت، میرده که شی له سه ر جیگا که جی ده هیشت و به نه فره تی ده کرد و تیر قسه ی پی ده وت، که له زورینه ی تی نه ده گه یشت، پاشان جله کانی له بهر ده کرده وه و به خیرایی ماله وه ی جی ده هیشت، تا درهنگ نه ده گه رایه وه، میرا هیلنج ده دات

و دەرښتتهوه، پاشان خوی دہشوات، لووسی ئارام نہدہبوویہوہ تا دایکی له حہمام دہہاتہ دەرہوہ، وەک ئہوہی ہیچ نہبووبیت! له ترسیکی بہرہوامدا بوو، تا ئہو ساتانہی باوکی بہسہرخوشی دہگہرایہوہ. کاتیک گہورہتر بووین، بہ ہوی ہہردوو گوڤاری (پزیشکی تایبہت و پلائی بۆی) کہ نہمدہزانی لووسی لہکوئیوہ بہدہستی دہہیت، شارہزاییمان پەیدا کرد، ئیتر خہیالی ئہوہمان دہکرد له ژووری نوستنہکە چی ږوو دہدات، پښش ئہوہی بیتہ دەرہوہ، ہہروہا لووسی سروسشتی ئہو نہشتہرگہریبہی وینا دہکرد، کہ دایکی ئہنجامی داوہ کاتیک باوکی له دەرہوہی میسر بووہ، ئہو کاتہ دایکی وتی نہشتہرگہریی ږیخولہکویرہی کردوہ، ئہمہش راستہوخو دواي ئہوہی جوړجی برای ہاتہ دنیاوہ: من دلنایام دایکم مندالانی خوی بہستوہ، چونکہ چی تر ئہو حہبہ بچووکانہی ږوژانہی بہکار نہدہیتا.

ویږای ئہوہی بہدوورودریژی زوړیکمان لہسہر ئہو نہشتہرگہریبہ خویندبوویہوہ، له قوتابخانہش له چوارچیوہی وانہی زانستدا، ہہردوو ئہندامی زاوژیی ژن و پیامان خویندبوو، و گہیشتبووینہ قوناغی سووړی مانگانہ، بہلام تہواو لہوہ تینہدہگہیشتین کہ له گوڤارہکەدا ہاتوہ:

گریدانی جوگہی فالوب یاخود ږینی بہشیکی جوگہکە بہ مہبہستی داخستن، ږیگا بہ سپیږم و ہیلکە نادات پیک بگن، بہمہش ږیگا لہ ہیلکەکە دہگریت بگاتہ مندالان، بہمہش سکږ نابیت!

لوسی

به دریژایی ژیانم و به زوړیښ له ته مه نیکي زووه وه شتگه لیکم
 بۆ پوون بوو بویه وه، جاریک به هوی دایکم و جاریکی تریښ به
 هوی مه زنده کړدن و نه و بیرۆکانه ی بهرده وام به نه قلمدا دهات
 و هیور نه ده بویه وه.

وا باوه ږم هینابوو شتیک له ژیانی دایکم غافلگیر نه بووم چ
 نه و پوژانه ی پیکه وه بووین، یاخود پیښ نه وه ی بیمه ژیان وه. تا
 نه و پوژه ی پیښ واده ی دیاریکراوی خوم گه پامه وه. له بهرده م
 دهرگا که دا گویم له دهنکه دهنکیان بوو، ناسایی بوو به لاهمه وه
 گوئی بیستی دهنکی باوکم بېم، نه وه ی نامۆ بوو گوئی بیستی دهنکی
 دایکم بووم، گه پامه وه بو شتیک له بیرم چووبوو، بویه به کلیله که ی
 خوم دهرگا که م کرده وه و له سهر نووکی پییه کانم ږیم کرد تا
 که س هه ستم پی نه کات، به لام به هیچ شیوه یه که قهدهرم له
 خه یالدا نه بوو، که ئیراده ی خوی ده سه پینیت و پلانه که می گوری،
 هر بویه به زوړ گوئی بیستی نه وه بووم که له خه یالمد نه بوو،
 ویرای خه یالفرانیم، گوئی بیستی نه وه بووم که به س بوو بۆ له
 ناوبردنې به هیژترین میښک، به هیژترین دل، درنده ترین ږوچه کان.
 چوومه ژووره وه له پشت ئاوینه ی ژووری دانیشتنه که وه
 سیبه ری گه وره ی باوکم له بهرانه ر دایکدا بیني.

تو به مه به سستی کوشتن پالت پیوه ناوه.

چه ندین جار وتم مه به ستم کوشتن نه بووه، هاوسه نگی تیک
 چو و که و ته خواره وه، نه مه قهدهری بوو، دوا ی نه وه تو له و
 دوو گیان بوویت، من پاریزگاریم له تو کرد و له ئابروو چوون توم
 پاراست، نه وه ش پادا شته که مه!

خوژگه ئابرووم چووبایه، نه وه باشترب وو وه که له وه ی

ژیان له گهل تودا به سهر بیه، باستر بوو له ناپاکیم له محهمه د
وهک نه وهی بکوژه کهی داپوشم، نه وهی جیگای بایه خی منه
به رژه وهندیی لووسییه که ژیانیکی سروشتی بژی.
سوزانی !

باوکم به له پیی دهستی که زبر و گه وره بوو کیشای به
پوخساری دایکمد و هاواری لی هه ستاند.. منیش له و کاته دا
به ره و دهرگای پرووه شه قامه که به هه له داوان رامکرد، ئیدی به
جوړیک بووم که نه مده توانی هه ناسه وهر بگرم و بیده مه وه،
به سه رلیشتیواییه که وه ده هاتم و ده چووم ته نانه ت نیگا کانیشم
ویل بوو بوون و به جاریک کومه لیک دیمه له می شکمدا کو
بوو بوونه ته وه، تا نه و رادده یی خه ریک بوو می شکم بیژیت، بو
چهند پارچه یی کی بچووک و سووک. ساتیک که چی دی هه ستم
به له شم نه ده کرد و ئاسان وهک با وه کوو پووش به دهم خو یه وه
ده یه نا و ده یبرد. له ساتیکشدا و له نا کاو هه ستم کرد که من
نه یزه کیکی چهند ته نیام و به خیراییه کی شیتانه پرووه زه وی
هاتووم و خوم پیدا کیشاوه.

هه رگیز هیچ پوژیک هه ستم به وه نه کردووه، که باوکم نه بووه،
سویند ده خوم هه ستیکی وام نه بووه، نه وه م به دلدا نه هاتووه،
خوشه ویستییه کهی نواندن نه بوو، ئاخر بو هه می شه ناتوانیت
نواندن بکه یت و پیچه وانه که شی راست بیته، چونکه هه لو یستیک
یان دوخیک دروست ده بیته بی نه وهی مه به ست و ئاره زووی تو
بیته نه و راستییانه ئاشکرا ده بیته.

به راستی خو شی ده ویستم و هه ست و سوزی هیچ
درؤوده له سه نه بوو. چونکه راست و درؤ له یه کتری جیا
ده که مه وه، دوو پرووییه ک و رق و بوغزم له نیگا کانیدا یاخود له

زمانی جهستهیدا بهدی نه دهکرد. به هوی دایکمه وه منی خوش دهویست، ته نانهت ئه و ساتانهشی که نیوانیان ته واه نه بوو، ئیتر چۆن خوشم ناویت؟

ئه م پیاوه هیچ گومانیک هه لئاگریت ته نیا ئه وه نه بیت دلی یه کلایه نه بو خوشه ویستی لی ددها، بهردهوام خواخوای خوشه ویستی به رانه ر بوو، له هیوایه کی درودا ده ژیا بو خوشیه که که رۆژیک له رۆژان دیت.

عاشقی دایکم، به لام له باو کم تیده گهم، له پیاویکی بریندار تیده گهم، که جهسته ی له لایه ن مینه که یه وه رهت ده کریته وه، نه یه ده توانی په راویزی بخت، وه که که سیک مامه له ی له گه لدا ده کرد که قه در سه پاندوویه تی له ژیر سه قفیکدا پیکه وه بژین، هه موو ئه رکیکی مرویی و ئه خلاق ده که ویته سه ر شان، به لام هیچ کاتیک به میردی خوی دانه ناوه که هیچ مافیکی هه بیت، ئه گه رچی راسته وخو ره تی نه کردو وه ته وه، به لام جهسته ی ئه وه ی ده کرد.

زۆرینه ی ئاگر له بلێسه یه کی بچو که وه دروست ده بیت، تاوانه قیزه وه نه کان له مشتومر و هه لچوونیکی ئاساییه وه دروست ده بیت. هه موو شتیک به خیرایی وه که برووسکه گه شه ده سینیت و به مالویرانی کوتایی دیت. خه یالی ئه وه ده که م ده مه قالی نیوان دوو پیاو له سه ر ئافره تیک، کاتیک ئه قل و جهسته ی پیاوه که ئالوش ده بیت ئیتر ده بیته تو په لیک له ئاگر و هه موو شتیک ده سووتینیت، باوه ر به وه ده که م به شیوه یه کی ئاسایی پالیکی پیوه ناوه، وه که هه ر ئه وه ی له هه ر ده مه قالییه که دروست ده بیت، به لام به ده نگه وه هانتی ده ست بو ئاره زو وه که ی ئه قلی نادیار بی ئه وه ی بزانیته ده بیته هوی له ناو بردنی خاوه نه که ی، نه که ئه وه ی یارمه تی بدات.

مالیک

له یلا سویند دهخوات بازنه یه کی نادیار له ژيانی لووسیدا هه یه. پیتی وتم نهینیه که هه یه نهیدرکاندوو، ئه میس له بهرانبه ریدا ئه وه ههسته ی نیشان نه داوه، ههروه ها چاوه پروانی ئه وه نه بووه، که بیدرکینیت! باوه ری وا بوو ئه گهر به راستی مه بهستی بووایه باسی لیوه ده کرد، به لام نایه ویت، به لام دلنایه که نهینیه کی قورسه، ویرای ئه وه ریگا نادات کهس به شداریی ئه وه خه مه ی بکات.

ئه وه کاتانه نه مه ده توانی په ی به هه چ شتیک بیه، ئه مه ش په نگه له بهر ئه وه ی ئه وه بازنه نادیاره پینش که متر له سی سال له جیگیربوونمان له زهیتوون یاخود به مانایه کی راستتر ئاشنابوونم له گه لیاندا پرووی داوه. نکۆلی له وه ناکه م گۆرانیکی که مم تیا دا به دی ده کرد، دیاره هوکاره که شیم بو سروشتی که سایه تی خۆی ده گه رانده وه که بویر بوو. له یلا هه چ کاتیک گله یی له هه لسوکه وته کانی لووسی نه بووه، به ئه قل و دلکی گه وره وه لی تیگه یشتوو، ده یوت هه لسوکه وته کانی لووسی له دوا ی ئه و پروودا وه نه زانرا وه وه، هینده ی گه رانی به رده وام بووه به دوا ی سۆزه وه هینده سه رکیشیکردن نه بووه، به لام خیرا درکی به وه ده کرد و ده یوت: چ سۆزیک له سایه ی بوونی دایک و باوکید!

لوسی زۆر هوگری باوکی بوو، هه ر بۆیه کاتیک له سالی ۱۹۸۲ کۆچی دوا یی کرد، پاش ماوه یه ک مانه وه له ماله وه و پۆشینی جلوه رگی په ش، تاقه تی قسه کردنیشی نه بوو، ئه مه زانستی دهرووناسیدا پیتی ده لین نکۆلیکردن، ئه مه ش فیلیکی

به رگریکارانه ی هه رکه سیکه بۆ به درۆخستنه وه ی ئه و مالویرانییه
 گه وره ییه ی پرووی داوه و ئه قل قبوولی ناکات، چونکه ئه گهر به
 خه یالیدا بیت که روو دهدات، بیگومان کوتایی پی دیت.
 هه روه ها میراش خه میکی گه وره ی هه بوو، هه رچه نده
 هه موومان ده مانزانی که پیگه وه ساز و گونجاو نه بوون، دوو
 کهس بوون پۆح و جهسته یان لیک جیا بوو.

چه ند پۆژیک له دوای مردنه که، به یاوه ری له یلا هاتوچۆی
 لوسیم ده کرد، میرا به بزه یه که وه پیشوازی لی ده کردین، دوای
 ئه وه ی له ده رگا که ی دهدا، بۆ ئه وه ی لوسی به ئاگا به یئیته وه
 ده چووینه ژووره که ی. به لی له خه میکی گه وره دا بوو، ئه و لوسییه
 نه بوو که ئاشنای بووم، زۆر لاواز ببوو، هینده فرمیسی لی
 هاتبوویه خواره وه چاوه کانی دۆش دامابوو، پیم وت:
 خدا ره حمی پی کرد. له پیناویدا ده بیت دلخۆش بیت. به خیرایی
 وه ره وه سه رخۆت و رادهستی خه م مه به.
 شتیک هه یه ناتوانم وه سفی بکه م به ره و خواره وه کیشم ده کات،
 توانای ئه وه م نییه خۆم به پیوه رابگرم.

جگه ری مامه عیزهت به هۆی زۆرخواردنه وه ی کحوول
 رزیبوو.

له م سالانه ی دوااییدا، به گوێره ی قسه کانی لووسی بیت،
 هه موو جوړه کحوولیکی وه ک ئاو ده خواره وه. کاتیک گوئیستی
 ئه و قسه یه بووم، زانیم ئه و پیاوه چیژ له خواردنه وه ی کحوول
 نابینیت هینده ی ئه وه ی ئازاره کانی پی سر ده کات، هه ستم به وه
 کرد کحوولخواردنه وه له پیکهاته ی کار و کرده وه گشتیه کانییدا
 نه بووه، به لکوو شتیک داتاشراوه.

بۆ ماوهیهک ته نیا عاشقی شه رابی سوک و خواردنه وهی ID
 بووم و شیتانه دهمخواردوه، پاشان دهستبهرداری بووم ته نیا
 له بهر ئه وهی بۆ خۆمی بسهلمینم، که ته نیا ئه قلم دهسهلاتی به سه ر
 جهسته مه وه هه یه، نه ک ه یچ شتیکی تر. له راستییدا سه رکه وتوو
 بووم له وهی دهستبهرداری بېم، چونکه زۆریک نزیک بووم
 له وهی خواردنه وهی کحوول به سه رمدا زال بیت، ته نیا شتیکی
 سه رکه وتوو نه بووم تیایدا، خۆشه ویستی بوو بۆ له یلا و لووسی،
 که زال بوو به سه رمدا.

لوسی

به مردنی باوکم دایکم زور خهفته بار بوو. بو ماوهی سی
مانگی ته او پشه پوښ بوو، منیش له دوی چله وه جلوه رگه
په شه کانم گوړی.

ئو نه نینیه نازانم بوچی له باوکم جیا نه بوویه وه؟ ئایا
ئوه بوو چه ندین سال پیکه وه بوون و راهات بوون، یا خود بو
پاریزگار یکردن بوو له تهنروستی من و تهنروستی دهر و نوبی
براکم، یا خود هوکاره دهر و نییه تیکچر ژاو و نه نینیه کانی خودی
خوی بوو؟

له بهر ئوه دی دایکم و باوکیشم هه ردووک ئه رمه نیی کاسو لیکي
بوون، بویه بژارده دی ته لاق له پیشیان بژارده یه کی ئاسان بوو.
ئاخر هه ردووک ریشا کانی شه ریعه تی مه سیحیان به سه ردا
جینه جی ده کرا، که ریشا گه لیک بوون پابه ندی ئایه تی (هه رکه س
خیزانه که ی له بهر هه رکه شه یه ک بیجگه له کیشه ی زینا ته لاق
بدات، ئه و ریگی زینا کردنی بو خوش کردووه و هه رکه س
هاوسه رگیری له گه ل ئافره تی کی ته لاق دراو بکات زینای کردووه)
نه بوون. ئه و ئایه ته دواتر کلشای ئه رسه دوکی میسری و پاپا
شنوده ی سیته م، که سالی ۱۹۷۱ ئه و پوسته ی وهر گرت، له
چوارچینه ی بنه مایه کدا و به بی گویدانه عیله تی به دبه ختی ئاوا
چه سپاندیان (ته لاق نییه مه گه ر به هوکاری زینا نه بیت).

تا ئیستاش یاده وهریم ناتوانیت سه رگوزشته ی ریزقه ئه و کچه
کارگوزاره سه عیدیه له بیر بکات، که به ئاماده بوونی من زور
راشکاوانه و بویرانه که جیگای ئیره یی بردن بوو به دایکمی وت،
به هو ی خونی سووری مانگانه ی خویه وه له میرده که ی پژگاری

بووه که بۆ چه‌ند مانگیک که له خواردن و چادا بۆ هاوسه‌ره‌که‌ی به‌کاری هی‌ناوه تا کوشتوویه‌تی !

خوینی سووری مانگانه ژه‌هریکه و به‌هیناوشی له‌ناوت ده‌بات. هاوسه‌ره‌که‌م له پیاوه‌تی که‌وتبوو وه‌ک مردوو و بوو، هینده‌شی لی ده‌دام تا ئه‌و راده‌یه‌ی خه‌ریک بوو کو‌یر ده‌بووم و هه‌موو له‌شم شین ده‌بوویه‌وه و ده‌ئاوسا، واییری ده‌کرده‌وه ئه‌و نه‌هینییه‌ی هه‌لام‌م و باسی بکه‌م، به‌لام منیک به‌قیسمه‌ت و نسیبی خۆم رازی بووم و هه‌موو شتی‌کم له‌سینه‌ی خۆمدا هه‌لگرتبوو و بیده‌نگ بووم و پارێزگاریم له‌و چه‌ند ساله‌ ده‌کرد، که پیکه‌وه بووین، به‌لام ئه‌و ئه‌قلی له‌ده‌ست دابوو و ده‌یوت د‌لم خه‌به‌ری داوه کاری به‌دره‌وشتی ده‌که‌یت، بۆیه ده‌مکوژیت. ئیتر نه‌مده‌زانی چی بکه‌م؟ له‌ د‌لی خۆمدا وتم پی‌ویست ناکات ده‌بی‌ت فیلێک بکه‌م نه‌ک خۆی باپیری‌شی په‌یی پی نه‌به‌ن، سو‌یند به‌ عیسا خه‌و نه‌ده‌چوو ده‌چاوه‌کانم، وه‌کوو گورگ چاوی‌کم کراوه و یه‌کی‌کیان داخراو بوو له‌ ترسی ئه‌وه‌ی شتی‌کم لی بکات.

رێزقه پیلووی چاوه‌کانی نه‌ده‌تروکاند کاتی‌ک باسی له‌ چیرۆکی کوشتنی به‌خشنده‌ی هاوسه‌ره‌که‌ی ده‌کرد، چونکه د‌ل‌یا بوو له‌وه‌ی ئاسمان به‌و بیرۆکه‌یه‌ ه‌زری ر‌وشن کردووه‌ته‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی ببی‌ته پسووله‌ی ده‌ربازبوون له‌و حوکه‌می که له‌ لایه‌ن هاوسه‌ره‌که‌یه‌وه بریاری لی درابوو، تا ببی‌ته قوربانیی تاوانی شه‌ره‌ف که ئه‌نجامی نه‌دابیت. هه‌روه‌ها د‌ل‌یا بوو له‌ ره‌حه‌متی یه‌سوع» یسوع هه‌موو گونا‌هه‌کانی خه‌ل‌کی هه‌لگرتبوو، خ‌وشی کرده قوربانیی هه‌مووان». ئینجا پرسیری له‌ دایکم ده‌کرد: خاتوو میرا سو‌یندت ئه‌ده‌م ئیستا کی تاوانباره‌؟ من یان ئه‌و؟ ئه‌و ده‌ستی پی کرد و باجه‌که‌ی دا. د‌وای ئه‌و ر‌ووداوه‌ شووی نه‌کرده‌وه هه‌رچه‌نده بوویه بی‌وه‌ژن

و مافی ئه وهی هه بوو شوو بکاته وه، به لام رقی له شوو کردن بوو بوویه وه، وهک خوی دهیوت ته لاق لای ئیمه بوونی نییه، چ جای ئه وهی گرهنتیی ئه وه بکه م پیاویکی باش بدۆزمه وه، بریاری دا خوی خوش بویت، سویندی به مه سیحی زیندوو خوارد تا هاوسه ره که ی نه مرد له گه ل دنیا ئاشت نه بوویه وه، خه نده نه گه رایه وه سه ر لیوه کانی، به مروییوون و خودییتی خوی ئاشنا نه بوویه وه، له دوای ئه و بوویه بالندهیه کی ئازاد که ریچکه و ئامانجی خوی دیاری ده کرد.

به دریژیای ته مه نم گوئیستی زور چیرۆکی ئازار به خشی ناسیاو و دراوسینه کان بووم، که چاوه پروانی بریاری دادگابوون تا هه رچی له مروف بوونیاندا ماوه ئازاد بکریت.

پیته کان له نه ئینییه قورسه کانی خویدا له خشته مان ده بات، هه ر بویه له خوی و رینماییه ئیلاهییه کان و ناوه رۆکی راسته قینه شدا بزر ده بین. ئیتر ئه م هه موو مشتومر و ئازار چه شته چییه، له کاتیکدا خودا بریاری لی داوه: پیته کان بکوژن، به لام رۆحه کان زیندووت ده که نه وه! ئیتر بۆچی پیته کان ده قاوده ق وهک خوی جییه جی ده که ی؟ ئایا به مه رۆحی ماناکان ناکیشین بۆ ئه وهی رۆحی ئیمه بکیشریت؟

خۆزگه میرا لی جیا بووایه ته وه، بۆ ئه وهی له و چاره نووسه به ئازاره بیبه خشیبایه.

له دوای مردنی باوکی لووسی، یه که م به رکه وته ی راسته قینه له نیوان باوکم و میرادا پرووی دا. ئیتر ئه و هه له ی بۆ ریک که وت که له ساته وه ختی نیشه جیوونمانه وه چاوه پروانی ده کرد، هه ست ده که م له یه که م رۆژی هاتنمان بۆ زه یتوون هانی ده دام په یوه ندیییه کانم له گه ل لووسی به هیز بکه م بۆ ئه وهی له کوتاییدا بگات

به دایکی، ئەگەرچی له پېشوویدا به هۆی بوونی هاوسەرەکه یه وه ئەو دەر فەته نه بووبیت، به لām له دواى مردنه کهى، ئیتر ئیستا ئەو هەلەى بۆ رێک کهوت که چاوه‌روانى ده‌کرد. ئەگەر من دانیایا نه‌بوومایه ئەوهی ئالوودهی خوار دهنه‌وه‌یه، ئەوه کۆتاییه‌که‌ی ده‌بیت، ئەوا گومانم ده‌کرد که ئەو به‌و کاره هه‌لستاوه! من کوربه تاقانه و نازداره‌که‌ی باوک و دایکم. باوکم ئەفسه‌ری هه‌والگریی جه‌نگ بوو، دایکیشم ئامۆزای خۆیه‌تی، خاتوونیکى ئه‌رستوکراتی زۆر زیره‌کی نیو کۆمه‌ل بوو، هه‌یچ رۆژیک نه‌مبینیوه هه‌لبجیت و ئیره‌ی به‌ باوکم ببات، ده‌بیت ئافره‌تیک نه‌بیت ئیره‌ی نه‌کات! ده‌لێن ئەوه‌ی خۆشه‌ویستی نه‌کات ئیره‌ی نازانیت چیه. دایکم نارازی بوو له زه‌یتوون نیشه‌جی ببین، چونکه ده‌یزانی خه‌لکه ر‌ه‌سه‌زاده‌که ئەویان جی هه‌شتووه، ئیستا بووه‌ته شوینی خه‌لکی مامناوه‌ند، وه‌ک هه‌ردوو ناوچه‌ی حلمیه و عه‌باسیه، که له پېشوویدا ناوونیشانی توێژه ر‌ه‌سه‌زاده‌کان بوو، به‌لām له ئیستادا بوونه‌ته دوو ناوچه‌ی میالی.

له‌گه‌ل ئەوه‌شدا دایکم هه‌یچ نار‌ه‌زایه‌تی و گله‌یه‌کی نه‌کرد. دایکم زۆر سه‌یره! ئەو سه‌ر به‌ فۆرمیکه له ژیان که ده‌ستی به‌داخوران کردووه، چ جایی ئەگەر دانه‌خورابیت.

رۆژیک میرا پێی وتم: خودا ئافره‌تیک سزا نادات پیاوه‌که‌ی له به‌رچاو که‌وتبیت، چونکه ئەو پېشتر سزای خۆی وه‌ر گرتووه. ئەوه‌م ده‌زانی که باس له خۆی ده‌کات، به‌لām هه‌یچ کات هه‌ستم به‌وه نه‌کردووه دایکیشم ئەو ئافره‌ته‌یه که باسی لیوه ده‌کات.

ئەوه‌ی په‌یوه‌ندی به‌ باوکمه‌وه هه‌بوو، دایکم چاودێریی هه‌موو شتیکی ده‌کرد و هه‌موو شتیکی ده‌زانی، هه‌موو شتیکی وه‌لا ده‌نا. جیهانی دایکم به‌ شیوه‌یه‌کی سه‌ره‌کی بۆ من ته‌رخان

کردبوو، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا وهرزشی ده‌کرد، تابلوکانی کاناڤایی ده‌کیشا، هاو‌پێه‌تی له‌گه‌ل ئافره‌تانی یانه‌ی ه‌لیو‌پۆلیس ده‌کرد، به‌لام ه‌هرگیز ده‌رگیریی نه‌خۆشیی ه‌زری پو‌وچ و خۆپه‌رستی و به‌په‌لایی تو‌یژه‌که‌ی خۆی نه‌بووه.

به‌م دوا‌ییانه دایکم شتیکی پێی وتم، وه‌ک ئه‌وه‌ی ب‌ریاری در‌ک‌اندن بو‌وبێت، هه‌له‌یه‌ک بو‌و له‌ ساته‌وه‌ختی لا‌وازی‌دا پ‌رووی داوه، چون‌که پ‌یشت‌ر و دوات‌ریش ه‌یچی له‌و شی‌وه‌یه پ‌رووی نه‌داوه: «له‌ پ‌وژێ ئاهه‌نگ‌گیرانماندا، باوک له‌سه‌ر پارچه‌یه‌ک هه‌ویری هه‌لاتوو، که دوات‌ر له‌ فرندا ب‌رژان‌دبووی شی‌وه‌ی منی دروست کردبوو، پاشان کولێره‌ب‌رژاوه‌که‌ی پێی دام بو‌و ئه‌وه‌ی بیخۆم، تام و بۆنیکی زۆر خۆشی هه‌بوو، به‌ران‌به‌ر باوک‌ت و کولێره‌که خۆم پێ رانه‌گیرا». له‌به‌ر خۆیه‌وه شه‌رم‌نامه پ‌ی‌ده‌که‌نی‌ت، که‌م‌یک چاوه‌کانی داده‌مخات وه‌ک ئه‌وه‌ی ئه‌و دیمه‌نه به‌ته‌واوه‌تی به‌ی‌نیته‌وه یاد: ده‌زانم نینا خاوه‌نی بی‌رۆکه‌که بو‌و هه‌ر ئه‌و‌یش هه‌ویره‌که‌ی شین‌لابوو. دایکه‌ تورکه‌کان وه‌ک دایکه‌ سه‌عیدی و لادییه‌کان بالاده‌ستن به‌سه‌ر من‌داله‌کانیان. زۆر به‌که‌فوکۆله‌وه کولێره‌که‌م خوارد و له‌ مه‌به‌سته‌که‌ش ت‌ینده‌گه‌یشتم، به‌لام ک‌ورم من عاشق بووم عاشقی‌ش شیته. له‌وه ده‌چوو نینا شتیکی ک‌ردبێته هه‌ویره‌که‌وه، بو‌و ئه‌وه‌ی له‌ ه‌یچ شتی‌ک تو‌وره نه‌بم ئه‌گه‌ر هه‌رچییه‌ک بیت، به‌هه‌رحال رازی‌بوون و قه‌ناعه‌ت تو‌رۆکی خۆش به‌ختییه، سته‌م ده‌که‌م ئه‌گه‌ر ب‌لێم به‌دبه‌خت بووم».

ئایا دوا‌ی‌ری کۆتایی تو‌به‌کردن بو‌و له‌وه‌ی باسی له‌و نه‌ی‌نییه کردووه؟ هه‌ول‌دان‌یک بو‌و بو‌و داپۆشینی ئه‌و تا‌وانه‌ی که باسی کردووه؟ باوه‌رم وایه وه‌لامه‌که: به‌لێیه! دایکه: باوه‌رم وایه سته‌میکی گه‌وره‌ت کردووه، به‌وه‌ی سته‌مت له‌ خۆت کردووه.

له یلا

هه رچه ند باوكم له گه ل عه لى برام توند ببووايه بۆ ئه وهى پياوانه
دهر بچيت، هيندهى ئه وه براكم به شىك له پوحي و مرويبوونى
له دهست دهدا، وى پراى ئه وهى هه زى به ژيانكردن نه ماوه.

يه كه م كه س بووم هه ستم پى كرد بير و هوشى لای خوى
نه ماوه، من و عه لى په يوه ندى به كى تاييه ت و توند وتولمان پيكه وه
هه بوو. ئيمه وهك دووانه يهك وا بووين هه ستمان به يه كترى
دهكرد وهك ئه وهى يهك پوچ و جهسته بين. به لام ئه وه پووى دا
بووينه دوو به شه وه. هه ر به راستى پياوى من بوو، كه س هيندهى
ئو به ته نگمه وه نه بوو له باوكيشم زياتر چاوى له سه رم بوو، له
سوژ و خوشه ويستيشدا كى پركى له گه ل داىكم دهكرد. كاتيكيش
مندا ل بووين له خه رجى پوژانهى خوى پاشه كه وت دهكرد، بۆ
ئو وهى سه يرانىك بكه ين ياخود ديارى به كم بۆ به نيت، كاتيكيش
خواردن كى مان دهكردى بۆ ئه وهى پيكه وه نان بخوين، ئه گه ر هاتبايه
پيش ئو خواردنه كهى خوم ته واو كردبايه، ئو كاته به شه كهى
خوى دهكرد دهو كه رته وه بۆ هه ردووكممان.

كاتيكيش گوڤانكارى به سه ردا هات و گوشه گير بوو، داىكم
له ناخه وه دهسووتا، بۆيه زور هه ولى دا له ئاميزى بگريه و
قه ره بووى بكاته وه، له ئه قلىه تى باوكمى نزىك بكاته وه به هيمنى
ئو وهى بۆ باس دهكرد له باوكم تىبگات و له به رانبه ريدا لى بورده
بيت، چونكه له كو تايدا ته نيا به رژه وه ندى ئه وى ده وىته، ئه و يش
به ديدىكى زور توو په وه گله يى لى دهكات. براكم ته نيا له گه ل مندا
قه سهى دهكرد، له وه نى گه ران بوو كه داىكمان بى ده سه لاته، ده لى ته
ئه گه ر بى ده سه لاتى داىكم نه بووايه هه رگىز باوكم به و شى وه يه
به سه رماندا زال نه ده بوو.

عەلیی برام ئەو دەزوووی گری دا، که منی به سوڤیگه رییوه به سستبووه وه، ئەو فەلسەفەیی به مندالی پښی سه رسام بووم و چیرۆکه کانی دایکیشم له باره ی دایک و باوکی عەبدولله تیف جبال و ده ولت خانم، ئەوه ی تیدا په ره پتدام، پاشان له کتیبخانه که ی باپیرم که ده وله مه ند بوو به کتیبی پښه ننگه کانی سوڤیگه ری، خویندنه وهم ده رباره ی ژیان و هه لسوکه وته کانی شیخه گه وره کانیان و شاعیره کانیان، به دیاریکراویش دیرینه کانیان ئەوانه ی سه ده ی سییه م تا سه ده ی نویه م. تیادا روخساریکی روون و پاک و رووخوشی ئیسلامم به دی کرد، که خوین و دهنگی به رزی رت ده کرده وه، له کاتی که دهنگی به رز بووه ته ئامراز و که ره نا کانی په رگیری ئاینی.

کاتی که باوکم به هو ی کاروباره کانییه وه له ئیمه دوور بوو، پیکه وه له گه ل عەلی برام ده چووین بۆ ئەو مه ولودانه ی له لایه ن ئال بیت ریک ده خرا، ئیتر دایکمان ئاگادار ده کرده وه ئەویش چه ند هه ولکی بی ئەنجامی ده دا، که نه رۆین و پرای ئەوه ی جه ختی ده کرده وه، که دوا ی چه ند هه فته یه ک و یاخود چه ند مانگی کیش ناگه رپته وه، به لام هه ندیک جار ده هات و هه ندیک جاریش له ترسی سزای باوکم نه ده هات. باوکم ترسی ئەوه ی هه بوو له و قه ره بالغیه دا بزر ببین، یاخود پاره کانمان له لایه ن ده سته ربه کانی ئەو شوینه وه بدزریت، یاخود گپچه لمان پی بکه ن.

به لام بیئاگا بوو له وه ی خودی ژیان خو ی گه وره ترین سه رلشیواندنه، هه ر خویشی ژیان له چاوی براکه م ده دزیت، ئەم دزینه ش گه وره ترین گپچه لکردن بوو به ئاشتی نیو ناخم.

باش به بیرم دیت یه که م جار براکه م ده سستی گرتم و بردمی بۆ مزگه وتی سه یده زینه ب، بۆ ماوه ی چوار رۆژ به ته نیا و به رده وام

هاتوچووی ئه و مزگه و تهی ده کرد، به لام پینجه م پوژ، که زورم لی کرد دهستی گرتم بو ژیر ره شمایلکی گه و ره، که چه ندین ده موچاو و زمان و ته مه نی جیاوازی له خو گرتبوو، بینیم خزمه تی گه شتیارانی مه ولووده که ی ده کرد و جیگای مانه وه و خواردنی ژمه کانی بو ئاماده ده کردن.

خاوه نی ره شماله که پیاویکی پیگه یشتوو و به توانا بوو، بو ماوه ی سی سال له ساته وه ختی ئه و مه ولوودانه دا هه موو سالیکی کار و به رژه وه ندیه کانی خو ی وه لا دهنه، بو ئه وه ی له خزمه تی ئه و خه لکه بیت که له وی کۆ ده بوونه وه، ئه مه ش بو ئه وه ی له و مزگه و ته خیریان پی بگات، مانگیک پیش ئه وه ئاماده کاری بو خواردن و چا و شوینی مانه وه ده کات، راخه ر و پیخه ف و کوتالی ره شماله که، که بو ماوه ی هه فته یه ک ئاماده ده کریت لای خو ی هه لیده کریت، دوا ی کۆتاییه اتنی مه ولووده که، هه موو ئه و شتانه له گه نجینه هه لده کریت، دوا ی تیپه ربوونی سالیکی له گه نجینه ده ری ده هیئت وه ک سالان ئاماده کاریی بو ده کاته وه.

دوا ی ئه وه ی بینیم چووه ناو ره شماله که و کووینک چای داوا کرد، که به چیژیکه وه هه لیقوراند، کاتیک ته واو بوو، هه لستا و پارچه یه کی دراوی کاغه زی له گیرفانی ده ر هینا و به ره و پووی خاوه نی شوینه که چوو، که به توندی ره تی کرده وه و وتی: ئه و خیره مان له ده ست مه ده، ئه مه بو خدا و سه یده زینه ب و خه لکی ره شوپروته، که بو مه ولووده که هاتوون، پیاوه که له وه لامدا وتی: به لام من کریستیانم، قسه که ی پی بری، ئینجا چی تیداییه ئیمه برای یه کین و خودامان یه که، کریستیانه که سه ر و دهستی بو ئاسمان به رز کرده وه و که و ته نزا کردن.

له پوژی مه ولووده که، له به ر پاریزگاری کردن له خو م براکه م

تکای ئه وهی لی کردم له ماله وه بمینمه وه، به لام مکور بووم له سهر ئه وهی ههر بچم، سهره نجام برا خو شه ویسته کهم، که هیچ داواکارییه کی رته نه ده کردم وه ملی دا بو ئه وهی منیش بچم، له ریگادا دشداشه یهک و کلاویکی ته نکى بو کریم، منیش بهو شیوه یه ی ریک که وتین و ههر دو وکیانم پۆشی.

زور به زحمهت گه یشتینه ناو گۆره پانی مزگه وته که، هیندهی خه لک لی بوو شه پۆلی ده دایه وه، عه لی منی خستبوویه به رده می خو یی و له پشته وه باوه شی پندا کردبووم، له بهر قه ره بالغی مزگه وته که له بهرچاوم بزر بووبوو، ته نیا گومه زه به رزه کهم ده بینى، که به رهنکی سهوز پووناک بووبوو ییه وه، یاری دیلانی و نیشانه شکاندن له هه موو لایه که وه دانرابوو، ئه مه بیجگه له فروشتنی چایی و سمیت و نوک و پاقله.

کومه لیکی زور له به رده می پیاویکدا کو بووونه وه، که نیشانه کانی ده وله مهن دیی پیوه دیار بوو، دشداشه و کلاویکی سپی پۆشیبوو ته سبیحیکی کریستالی پوونی به دهسته وه بوو، دوو که سی له گه لدا بوو، که گوشت و برنجیان دابهش ده کرد. له لایه کی تریشه وه ئافره تی که ته مهنی په نجا سالیدا که جلوه رگیکی ره شی پۆشیبوو، جوړیک له پاقله مهنی به سهر کومه لیکی تر دا دابهش ده کرد، که ژماره یان له کومه له که ی تر که متر بوو.

پیم وت: ئه لئی چی ئه گهر ئه مپرومان به نوێژکردن له ناو مزگه وته که ده ست پی بکه یین؟

ئه و پالپالینه نابینیت؟ پاشان من له خزمه تکردنی میوانانی ژیر ره شماله که دوا که وتووم.

به دهنگیکی به سۆز، که نیوهی چاوه کانم داخست و دوو هیلی درێژی هاوته ریب له نیوچاوانم دروست بوو، ههر دوو ده ستیشم

خسته سهر سینگم و وتم:

برام تکات لی دهکم.

وهک ئه وهی شتیک له دهستی بکهویت، بزهیه کی کهم کهوته
سهر لیوهکانی و گه زهیه کی لی گرت:
به دلی تو.

چۆن به قورسی گه یشتینه گۆره پانی مزگه وته که، ئه مجاره
زۆر به قورستر چووینه ژووره وه، برا کهم سووچیکی دۆزییه وه،
که خاوه نه کی له نوێژکردن بووبوویه وه، ئیمهش لهو سووچه دا
دهستمان به نوێژ کرد.

لهو ساته وهخته ی دهستم به نوێژکرد و نه تم هینا، ئیتر دهنگی
گریان له رۆحمدا یه و دهنگ ده داته وه و خه یالم په رتوبلاو دهکات،
خودای ترس که زۆرینه ی خه لک لی تو قیون ئه م نوێژم بۆ هه ژمار
ناکات، به لام خودای خوشه ویستی، که باوه رم پیی هیه له پاداشته که ی
بینه شم ناکات، گو بیستی هه ناسه هه لکیشانی ئافره تیک بووم، نزای بۆ
گه رانه وه هاوسه ره که ی ده کرد، پیاو یکیش ده پارایه وه باری دارایی
بۆ سووک بکات، ئه گه رنا روه به روه ی مه ترسی ده بیته وه، کچیکی
روخسار فریشه ئاساش زۆر به کول ده پارایه وه، بۆ ئه وه ی تۆ به که ی
قبوول بکریت، ده بیته تۆ به له چ هه له و گونا هیک بی؟

خودایه ئیمه زۆر بیده ره تانین.. بۆ خاتری پیغه مبه ر لای خودا
شه فاعه تمان بۆ بکه.

ئیمه زۆر لاواز و که مده سه لاتین، له نه خوشیدا له گه ل
میروویه کدا زۆر جیاواز نین، لهو ساته وه ختانه شدا روه ده که یه
تو و ده پار پییه وه! کاتیکیش روه له تو نین و زۆریک پشتمان به
خومان به ستووه، له گورگ ده چین، دل په شین، تووشی نه خوشیی
بیرچوونه وه و له خۆبایی بوون بووین و ئالۆشی خوشییه کانی

ژيان ده بين! له نيوان هم و نه ودا خودايه تو چهند به خشندهيت له گهل ئيمه دا!

گورانېكي گوره له قولايي ژياني براكه مدا پروي داوه، نه مده بيني پيښكه نيت و ئاره زووي بو ژيان هه بيت، ته نيا نه و پوژانه نه بيت، كه له خزمه تي ميواناني بنده ي خدا بوون، كه له هه موو ميسره وه ده هاتن. ته نيا له و كاتانه دا مو له تي وهر ده گرت و په يوه ندي به و پړپړه سمه سو فيا نه وه نه دهماكه باوكم له ماله وه ده بوو، ئيتر دواي نه وه گوره ترين و بهيترين هه قيقه تي گهردوون ديت و په يوه ندي له گه ليان ده پچر نيت!

دوو سال زياتر ده بيت، براكه م ده سته رداري مه ولوو ده كان و زوريك كهس بووه، به لام ده سته رداري من و ماليك نه بووه! له و پوژوه ي له گه په كه كه مان نيشته جي بوو، به ورد ي چاو دي ري ده كرد، به لام هه ولي نه داوه لي زيك بيته وه، هه رچنده به ساليك له براكه م گه وره تر بوو، به لام ههردووكيان له يهك سالي خويندنا بوون، قهده ريش وا ريك كه وتيوو هه رسيكمان له هه مان قوتا بخانه بووين: ئاموون، كاتيک له پولي سييه مي ئاماده يي بوو، ساليك له گهل من و براكه مدا مايه وه، پاشان له گهل براكه مدا چوونه دواناوه ندي ته به ري. هه ستيكي به هيز له ناخمدايه و هو كاريكي شار دراوه له پشتيه وه بوو، كه نه و بيده نكيه زور بلتيه دهر ده خات، دواتر براكه م پيش نه وه ي جيم بهي نيت، وتي ماليكم بو ماوه ي ساليك تاقي كرده وه، له و تاقي كرده وه يدا سه ركه وتوو بوو. دواتر، كه پيښكه وه چوونه هه مان قوتا بخانه، ليكنزيك بوون، نهك وه كوو دوو هاوړي زيك، كه له ته مه ني نه واندان گالته وگه پ و قسه ي خو ش و له كه سايه تيدا ويك ده چوون، به لام په يوه ندي كه يان نه گهر وه سف بكه ين ده توانين بلتين له سه ر بنه ماي ريزگرتن و سيقه بوو.

لوسی

ئەو سالەى خویندەنى لەیلا و مالیکی پیکهوه لە هەمان قوتابخانە و پۆلدا کۆ کردەوه، نكۆلى ناکەم کە بەدوای لەیلاوه بووم. کاتیک بیرى دەکەم، بەئاشکرا دەچم بۆ لای و خەيال لە چاوهکانیدا دەبینم، کاتیکیش بە چاودیرییەکردنەکانم نیکەرانی دەکەم، تەنیا لە کاتی گەرانهوهیدا بەتەلهفۆن قسەى لەگەڵ دەکەم، ئیتر پەراوى لیکۆلینەوه و پرسىارکردن و بینەوبەردە، لە بچووکتەری شتیک دەست پى دەکەم، هەلچوون و جمووجوولەکانى و دوا گەشەسەندنى پەيوەندییەکانى و سروشتى پەيوەندییەکانى لەگەڵ براکەیدا، بەدواداچون بۆ هەموو ئەمانە دەکەم. لەگەڵ هەموو ئەوهشدا لەسەرخۆ و پاک بوو، لە قسەکردنەکانیدا هێمن بوو، ئەگەرچی هەموو پوژیک دووبارەى دەکردەوه و وەلامى پرسىارەکانیشى دەدامەوه، وێرای ئەوهى وەلامەکانى ئاوینەى راستییەکان بوو، منیش گومانم لە هیچ وەلامیکى نەبوو، بەلام بە وەلامەکانى نیکەرانییەکانم نەدەرپەوییەوه، چونکە زۆریک جار باسکردنى راستییەکانى بەسانایى خۆیى لە خۆیدا گەرەترین بەدرۆخستەوهیه !

ئایا لەیلا لەو ساتەوهختانەدا ئەوهى دەزانى بە هەموو شتێهیهک بەدوای مالیکەوه بووم. بۆ ماوهیهکی درێژ ئەو پرسىارەم لە خۆم دەکرد، نیشانەى پرسىاریکی گەرە بوو، تا ئیستاش بویری ئەوهم تیدا نەبووه، ئەو پرسىارەى پووبەرپو بەکەمهوه! هەرچەند یەکەم پوژ کە پیکهوه بینیمان وتم بۆ منە، ئیتر بۆ ئیستا دەترسم؟ لەو ناترسم.. بەلام لە مالیک دەترسم.

ږوژیک نیگاکانی مالیکم به دی کرد ئه و نیگایانه ی، که ته نیا مینه
لیی تیده گات. ئه و ږوژه ترسم لی نیشته، هه ستم کرد چوارچیوه ی
چیرۆکه کم له گه ل مالیکدا به سهر من و ئه ودا داناخریت، به لکوو
جیگایه کی تری چو ل بۆ که سی سییه م هیه.

به وادا چوونه کانم بۆ مالیک کاریکی قورس نه بوو، ده توانم
ئه وه بلیم ئه گهر من ئه وه م نه کرد باییه، به دلنیا ییه وه ئه و ده یکرد،
ئیتروای ماوه یه که له نیشته جیبوونیان له زهیتوون، چهند جاریک
بۆ پیاسه کردن پیکه وه چوینه دهره وه.

کاتیک چووه قوتابخانه یه کی تر، پرسیارم لی نه ده کرد،
هیچ بیانویه کیش نه بوو بۆ ئه وه، ههروه ها هیچ شتیک نه بوو
له یلای بشارمه وه، ئیتروای ویشم خسته نیو چوارچیوه که وه. ئایا
خوشه ویستییه که ی ئه و به سهرمدا زال بووه، تا ئه و راده یه ی
گوئ به هیچ شتیک نادم که ږوو ده دات؟ یاخود ئه وه قه دهره
بی ئه وه ی هه ست به خو مان بکه ین، یاریمان پی ده کات بۆ ئه وه ی
چهن دین گه مه ی مه ترسیدار بکه ین، هه تا ببینه خوانیکی چه ور و
تیر، که له ئاماده کردنیدا هونه ر ده نوینیت.

له یلا

یه کهم دیداریک ههرسیکمانی کوکرده وه.. من و براکه م و مالیک له یادی له دایکبوونی سهیده زینه ب نه وهی پیغه مبه ر بوو، پیش نه و دیداره من و مالیک ولوسی له سینه ما چاومان به یه ک که وتبوو.

براکه م ئهرکی پاراستنی منی بو مالیک جی هیشت و خوی دهستی کرد به خزمه تکردنی بهنده کانی خودا. جار جار پروویه کی بو ئیمه وهر دهگیرا و دهیینی، که مالیک سهره پای نه وهی به ته نیشت منه وه وه ستاوه به لام بوم ناروانیت و هیچ قسه یه کیشم له گه لدا ناکات، وا جیی هیشتووم بو نه وهی منیش خزمه تی یه کیک له ئاماده بووانی یاده که بکه م.

ئه وه دۆخه ته واو مالیکی سهرسام کردبوو، به جوړیک ههرکات بومان ریک که وتبا ئه ویش له گه لمان دهات و ئیدی نه وه بوو ورده ورده له گه ل براکه مدا، تیکه لی خزمه ت بوو و به و جوړه ئهرکی پاراستنی منی سپارده ئه و مزگه وته ی، که من هه موو جار و تا کوتایی پوژ بو نوژ و قورئانخویندن خوم ده خزانه سووچیکیه وه، دواتر له گه ل ئه وان ده گه رامه وه. ته نیا یه ک جار و دوای پینداگریه کی زور له منه وه و نارپه زایه تی زوری براکه م لووسیمان له گه ل خومان برد.

ئه وه بوو دووهم پوژ پیی وتم:

ئه وه بوو لووسی دووهم پوژ پیی وتم: له سه ر نه وهی دوینی هاوه لیت کردم بو یادی (گه وره مان حوسه یین) پاداشتت ده ده مه وه.

ئهمرؤ پوژ پوژى خودايه، جا خوت ئاماده بکه.

-بو کوی؟

-تو تنيا جلو به رگه که ت بپوشه، جا ده بينيت.

-ئينجا بر دمی بو کومه لگه ی ئاينه دیرينه کانی میسر.

-ئا لیږدها که پښی دهوتریت (که نيسه هه لواسراوه که) و به دیار یکرای له سالی ۱۹۱۵ دا باپیره گه وره م که کورد بوو، هاوسه رگیری له گه ل دایکی باپیرم کرد، که کچیکی ئهرمه نی بوو. ئه و پووداوه راس ته وخو دوی ئه وه پووی دا، که ئه وان به په رجوو له و کومه لکوژی و پاکتاوه ی عوسمانییه کان قوتار بوو بوون، که وا ئه وکات دژ به ئهرمه نییه کان ئه نجامیان دا.

به گرژومو نییه وه پوانی و پاشان چاوانی به پروناکییه کی ترسناک درهوشانه وه، که تنيا له و ساتانه دا دهمدی، که وا تیاند ا ئه و یاده وه ریانه ی بیر ده که و ته وه.

ئينجا گوتی: ئایا هه ر به راست خودایه ک هیه، که وا فه رمان به سه ربړینی مرو ف بدات و کینه و رق بچینیت؟

منیش له کاتیکدا فرمی سک له چاواندا تیزا بوو پیم گوت: ئه وانه که شیت و شهیدای خوینن، هه رگیز بو پوژیک تامی شیرینی باوه ری راس ته قینه یان نه کردووه؛ هه رگیز درکیان به بوونی هیزیکي سهیر و داهینه ر نه کردووه، که تنيا کاری ئافراندنی جوانییه، به ساده یی بیلیم ئه وان قهت خودایان نه ناسیوه و پښی نه گه شتوون.

قسه که م گرو تینی ناخی لووسی سارد کرده وه و هینایه وه سه ر خوی، ئینجا بزه یه کی بو کردم و ئیتر له و کاته دا دهستی گرم و

به ره و ئاراسته ی ئه و پليكانانه راپيچی کردم، که سه ر ده که و تن
 بۆ که نيسه ی (مار جهرجيس)، بۆ ئه و شوينه ی که سيمبول و
 ئايکونی به ناوبانگی که نيسه ی به سه ر شانی ئه سپه سپيه که وه
 تيدا بوو، له کاتيکدا که به حه رباکه ی دهستی ئه ژديهاکه ده کوژيت.
 ئينج به ره و ناو ئه شکه و تیک له و ئه شکه و ته ته نگه به رانه بردمی،
 که وه کوو روو به ر ته نيا جيگه ی دوو که سی تيدا ده بوو یه وه وهلی
 ئه و هيمنی و ئارامييه ی که تيدا بوو، گهر بيت و به سه ر هه موو
 به ندهکانی خودادا دابهشی بکهیت به شيان دهکات.. له و کاته دا
 به په نجه گه وره ی ئاماژه ی بۆ پارچه مه رمه ريکی چوارگوشه یی
 بچووک کرد، که وا ئه م ده ربرينه ی له سه ر نوو سرابوو: له میرا
 یه عقووبيا نه وه بۆ میر و قه شه ی شه هيدان مار جهرجيس. پاشان
 به بزه یه که وه وتی: ئه وه دايکه میرا. ئينجا ئاماژه ی به چه ند
 پارچه په ريه کی زۆر بچووک کرد و دواي ده کوردنيان خستيه
 کونيله کانی ئه شکه و ته که وه.
 ئينجا گوئی: چه ند ئاواتيکی خوازاو، که خاوه نه کانيان به
 موره که بی هیوا نوو سيويانه ته وه، چاوه ريی دياریی خودان بۆ
 به ديه اتنيان.

پاشان له گیرفانیدا دوو پارچه په رۆ و پینووسیکی ده ر کرد،
 چه ند وشه یه کی له سه ر نوو سین و به هه مان شیوه ی ئه وانه ی
 پيشوو خستيه کونيله کانی ئه شکه و ته که وه، داواي له منیش کرد
 که ئاوات و خۆزگه ی دلی خۆم بنووسم و هه مان کاری ئه و
 دووباره بکه مه وه.

وته و خالی پرشنگدار که له ناوه رۆکیاندا خه ون و ئاواتيکی

زوری شاراو هه، خه ونه گه لیک که له سپیه تییدا له ناوه پراستی
 ئوقیانووسی ره شدا ده بریسکینه وه، ئاخو بلی خاوه نه کانیا
 مردبن یان تا ئیستا له ژياندا ماون؟ ئه بی کی وهک یه کهم کهس
 خه ونه کانی و به شیک له رۆحی خوی له قوولایی ئه و کونیا لانه دا
 جی هیشیتیت، پاش ئه و کهسانی تریش هاتبن و ئه م کاره یان
 کردیت به نه ریت؟ خه یال ده کهم که وایه کهم پارچه په ره ته مه نی
 هینده یی کهم ئاوات و ویسته، که له میژووی مرو فایه تییدا
 خوازا بیت، کوتا په ره ش له گه ل کوتا هه ناسه یی دوایه مین مرو فای
 سه ر ئه م هه ساره یه ده بیت.

خال و کونیه پرشنگداره کان له هه موو لایه که وه چاویان
 تی بریوین، هه ندیکان وهک بلیت گالته یان به چاره نووسی
 پارچه په رۆکانی دیکه ده کرد، که له داها توودا له تهنیشتیاندا ده ق
 ده گرن بو ئه وه ی پیکه وه بینه به لگه یه کی حاشاهه لنه گر، له سه ر
 بیده سه لاتی مرو ف؛ بیده سه لاتییه ک که زور جار تا کار له کار
 نه ترازیت مرو ف بو خوی ههستی پی ناکات.

له پراستییدا هیوا هه روهک تۆپه په مووی سپیی له نیو تاریکی
 ژياندا ته نانه ت له دوا ی مردنی خاوه نه کهشی دهره وشیته وه،
 دووباره له ناخ و جهسته ی کهسانی دیکه دا نو و دهمه زهره
 ده بیته وه. له رۆحیاندا خوی دووباره ده کاته وه و نا کوتا هیوای
 تازه ی لی ده که ویته وه. هیوا گه لی هه لواسراو که به تۆری قه دهره وه
 و به سه ر بالی رهحمه ته وه چاوه ری بریاریک ده که ن.

پاش ئه وه به چه ند که نیسه یه کی دیکه دا گوزه رمان کرد. دوو
 مؤمان له که نیسه ی (به رباره) دا داگیرساند، لووسیش به دهستی

خوی په یکه ره کانی دهسپری و دواتر دهستی به روخسار و له شی
مندا دهینا. پاش ئه وه سه ری (نه عل) هکامن له پیش دهرگای
ئه و ژووره ی، که رووفاتی قدیسه کانی تیدا بوو داکه ند و له وئوه
چوینه نیو په رستگه ی عه زرا، ئا له و کاته دا به قوولی من چاوم
بریه (مینوراه) و ده مویست په ی به کوده هه وتخانه ییه که ی ببه م.
لووسی پی گوتم: ئه و شیوه که ی له خه ونیک زه که ریاوه وهر
گرتووه. خه ونیک که تیدا زه که ریا (مؤمدان) یکی هه وت دهرچه ی
بینیوه.

گه رانی خومان به مال هکانی خودادا له مزگوته که ی عه مروبن
عاصدا به کوتا گه یاند، له یلاش نویژی عه سری به حازری تیدا
خویند، له کاتیکدا منیش که له دهره وه چاوه ری بووم خه ریکی
دابه شکردنی خیر و خیرات بووم.

ئه و دؤخه رو حانییه و چیژی پاکبوونه وه ی رو ح و شنه ی
په ریان (په ری-مه لائیکه ت) و بونی به هه شت به دریژی رو ژ
و ته نانه ت دوا ی چوونه وه مالیش، بالی به سه ر هه ری که ماندا
کیشابوو.

مالیک

با کەس بە لاقرتیوہ پیم نہ لیت: ئافرەتیک بە تەنیا بەس نییە!
دۆخی من دۆخیک نہ بوو زادە ی «چاوبرستی» بیت، یان بە
هۆی ورووژمی گەرە ی تیسیتسترونەوہ بیت لە لە شەمدا، یان
بە هۆکاری ئەو نہخۆشییە پیاوانە یە بیت، کە پیاوی پوژھەلاتی
بە میرات بۆیان جی ماوہ.

بە سەیرکردنیک ی پووکە شەینانە وات ھەست دەکرد وەک
بلیی ئەم دوو کەسە تەواو پیچەوانە ی یە کترن، بەلام لە چاوی
مندا ھەموو ژیانان بە ھەموو مانا و جیاوازی و ھارمونیەت و
ناجیگیری و جیگیریە کە یەوہ، لە خۆدا کو کردبووہوہ. سەرەرای
بوونی ھیلگەل و تابووری پانووپۆر لە گرۆی گەمژە و نہزان، کە
کاریان تیکدان ی ھیمنی ژیانە، بەلام ھیشتا ژیان دەھینیت، کە
بە تەمە زروییەوہ دەرگای خۆمانی بەروودا بکەینەوہ.

تا ئیستا قسە کە ی مامۆستای ئاینی بووزیم بیرە، کە لە سەر
گرنگی ئەزمونی تاک کردی. ئەو گوتی: ھەرچەند بەرھەمی
مەعرفیی ئیمە لیوپۆژ بیت لە پەندی ھەلقولای ئەزمونی
کەسانی دیکە، ھیشتا ئەزمونە کە سییەکانمان گرنگتر و بەنرخترن
و ھیشتا ئەوان شایستە ی پشتپیەستەن، ئاخر ھەرچۆن، کە وا
بینینی شتەکان مانایان لە دەرووندا دەچەسپینیت ئاوا ئەزمونە
کە سییەکانمان، بەردی بناغە ی ئەزمونیکی بو گۆرانکاری لە
پوچدا دادەنیت.

پوژیکیان سۆفیەکی مەغریبی پی و تەم: ئەو گومانە ی کە
یەقین دەکاتە ئەستەم یان ئەو یەقینە ی کە گومان دەکاتە ئەستەم!

کاتیکی بینی من په شوکاوم و ناتوانم وه لامیکی شایسته به و و به کورپه که مان بدهمه وه، دستپیشخه‌ری نواند و گوتی: ئەزموون هه‌تا کوتایی وه‌ک باشترین یه‌قین و دلنایی دهمینته‌وه، با گومان کۆل له هاوه‌لیکردنیشمان نه‌دات. هه‌رچی بیت له کوتاییدا خۆری یه‌قین هه‌ر هه‌لدیت.

ئیمه به رادده‌ی شه‌یدابوونمان به که‌مال و پریه‌تی، سه‌رسامی که‌مایه‌سیین. هیما و سیبهری یه‌که‌م هه‌له‌ خه‌یالی هیچ که‌س له ئیمه جی ناهیلیت، ئیمه هه‌ر وا رووه‌و دره‌ختی سه‌رلیشیوان به‌بی گویپیدان به دوورخستنه‌وه و ده‌رکردن له به‌هه‌شت مل ده‌نین؛ ئاخر هه‌له‌ و که‌مایه‌سیی به‌هه‌شت له که‌مال و بیگریی ویدا‌یه، فه‌زیله‌تی مرو‌فیش له ئەزموون و تاقیکردنه‌وه‌دا.

له یلا

ئەوێ عەلی بەو دەر دەر برد تەنیا خەمۆکی بوو.
بیگومان دواى زنجیرەیک لە بیھیوایی و سەرکوێکردن و جەور
و لێدان لە باوکیکی بیبەزەییەو، بەرانبەر بە پۆلەکەى ھەر ئەو
ئەنجامەکەى دەبێت.

ھەموو شت بەدواى یەکدا پووێیان دا، سەرەتا کەمدوویی و پاشان
مانەوہ بۆ ماوہیەکی زۆر بەتەنیا لە ژووری خۆی و ئینجا نەبوونی ھیچ
ھاوپیەک، بە مانای ھاوپی و نەبوونی پەیوەندیەکی خۆشەویستی،
وہکو ئەوێ ھاوتەمەنەکانی ھەیانبوو، ئەمانە ھەموو بەدواى یەکدا
بوون؛ تاکە خۆشیی ئەو مەلوودەکانی ئال بەیت بوو لە کاتی کە لەناکاو
دەستی لەوہ و تەنانت نانخواردنی ئاساییش ھەلگرت.

کۆتا گەتوگۆ کە لەنیوان ئەو و باوکما پووێ دا، دەربارەى
پیویستی پەیوەندیکردنی بوو بە بەشی زانستیەو، بەو پێنەى کە
نمرەکانی لە وانە زانستیەکانی وەک فیزیا و زیندەزانیدا بەرز بوو،
بەلام ئەو خۆی لە بەشی ئەدەبیدا دەبینییەو، بەو پێنەى کە لە
دارشتن و پەوانیژی و نەحوو-دا زۆر بەتوانا بوو، ئەمە سەرەپای
شەیدایی و خولیاکەى بۆ میژوو.

ئەوہ بوو باوکم پێی لەسەر پۆشتنی کورپەکەى بۆ بەشی زانستی
داگرت، براکەشم سوور بوو لەسەر مائاواویکردن لە ژیان! بۆ یەکەم
و کۆتا جار مافیکی خۆی بەرجەستە کرد! بەلێ ھەر بەراست ئەوہ
یەکەم جار بوو! شایەتەحالەکان ھەر وہا شۆفیرەکەش: دەلێن گوايە
ھەر لەپەر لەپیش پاسە تیژرەوہکەدا پەیدا بووہ. چاوہکانیشی ھەر وا
بەکراوہی ماونەتەوہ و کەس نەیتوانیوہ لیکیان بنیت.

گلێنەکانی ھەر وا وینەى پاسەکەیان لەسەر بوو، لەو ساتەى کە
بەتوندی خۆی پێدا دەکیشیت، بۆ ئەوێ ئەو دیمەنە بییتە پاسپۆرتی
گەیشتنی بە دنیا یەک، کە تێیدا ھیتەتر و ئازادانەتر بژی.

لوسی

مردنی براکه ی له یلا له سالی ۱۹۸۴-دا بو ئیمه هه موو کاره سات بوو.

من عه لی -م خوش دهو یست. په یوه ندیم له گه ل ئه ودا له په یوه ندیم له گه ل براکه مدا پته وتر بوو. بویه دلته نگیه که م له سهروه ختی مه رگیدا له دلته نگیه کاتی مردنی جورج قورستر بوو. پوچی غه مگینی ئه و و سۆز و نه رمونیانییه که ی خستمیه داوی خوشه ویستی ئه وه وه. زور جار هه بووه ئه و که سایه تیه جوانه م به راورد به هه لاهه لا و خود په رستی و کرداره سهیره کانی جورج کردووه، له کۆتاییدا ئه وم هه لباردووه و له براکه م دوور که وتوو مه ته وه.

باوکی ئه و کۆمپانیای به لێنده رییه ی، که هه یبوو له داوی ئه و هه رزانه فروش و هه راجی کرد و خو ی له ژووری نا، دیار بوو که به کاوه خو خه ریکه ده مریت به جوریک که سیبه ری پوچی کوره سته ملیکراوه که ی، بالی به سه ردا کیشابوو. چی دی هیه قسه ی نه ده کرد، هیهی وایشی له خواردن نه ده خوارد، هینده ی ده خوارد کاتیک لیت ده روانی ئه وه تارماییه که له شیوه ی مرۆڤدا.

داوی ئه وه ی که ته واو له دنیا دا برا ئیدی به مردوویان داده نا، ئاخه ئه و نه قسه یه کی ده کرد نه بریاریکی دده نه هیه بوچوونیکیشی ده ر ده بری.

به و جو ره له یلا له باوکیکی زیندوو هه تیو که وت و دایکیشی

بوو به بیوه ژنی پیاوړیک، که هیشتا ده ژیا!

ئیمه دواى ئه وهى که بو یه کهم جار و دواى مانگیک چو وینه ژووره کهى، له وى بوم دهر کهوت که عهلى ههر وهک چوڼ وینه کیشیکى به هرهمه ند بووه، ئاواش چیروکنووسیکى دانسقه بووه. ئیمه له وى تابلویهکى له بهرگیراوهى «میدیا» کهى (فریدریک ساندهرز) مان دیت، که له ئه فسانه ی یونانییه وه وهر گیراوه، گوايه ئافره تیک ده بیت که کام کاره زور ترسناک و شیتانه یه، ئه نجامی داوه بو گه یشتن به خوشه ویسته کهى، کاتیک ده بینیت پیاوه که ناپاکیى لى دهکات و خهریکه ژنی به سهردا دینیت، له پدا بریار دهدات بوو که نوئییه که و دوو منداله کهى خوی ژهرخوارد بکات! ئه وه چ بلیمه تییه که که ئه و تابلو گوفته و سهرسامه ی ئاویت به نازارى له باسنه هاتووی میدیا، که هه موو بوونی هیناوه ته جوش نه خشان دووه؟ ساتیک له په نجه گرژه کانیدا که خهریکن ملوانکه کهى ملی توند ده که نه وه دهر ده که ویت و ساتیک، که رهنگه پریوی پرووی دا و ساتیکى تریش له چاوی واق ورمایدا، که ههر ده لیت بو دیمه نیکی کوشتنی دوو منداله کهى دهروان! ئه وه چ نازار و بیه یواییه ک بووه، که وای له عهلى کردووه وینه یه کی ئاوا ترسناک له بهر بگریته وه؟

وته یه کی خوم هه یه له میڙه گوتوومه به لام له بیرم چو و بووییه وه؛ ئه وهى که ده مگوت: مالیک هیی منه، به لام قایل بووم که سوز و له خوگرتن و مرو قایه تی و پیاوه تییه کهى له گه ل له یلا بهش بکه م، تا راده یه ک که ئیدی ئه مرو ئه و له پیشتره تا من.

چی دی وای لى هات زیاتر یه کترمان دهدیت و له گه ل

دیداره کانیشدا جوړیک هاورپیته تی و خوشه ویستی رهگی داکوتا،
که ئه ستمه به وشه باسی لیوه بکریټ! هر به راستی ئه لږوبی
زور جار، که په نای ده به یته بهر له کاتی ئاوادا ده بینیت زور لاواز
و ده سته و ستانه!

گه شتمه ئه و باوه رهی که وا شتیک پیکه وه یان ده به ستیت، که
سنووری هاورپیته تی به زاندووه، بویه دلم خو به خو دهینالاند و
دهیگوت: ئاخو ئه بی ئیستا من له دلی ویدا چوون بم و گه شتینتمه
کوئ پاش ئه وهی که ئه ویندار و خوشه ویستی بووم؟ یاخود
ده کریټ من وام خه یال کرد بیت!

ئاخو ده بیت له پیوانه ی دوو که سدا جیگه بو سییه میش هه بیت؟
ئاخر هه سته کان فیرن، که به رهنگاری ژماره بینه وه و گالته
به زانست بکه ن، چونکه ئه وان له دوخی نالوژیکیدا ده گه شینه وه،
ئیدی ئا به و جوړه کوئ دووان و ته نانه ت سیانیش هر ده کاته وه
یه کی ته واو!

مالیک

بابم ناوی ته لعت بوو، ئه ویش بابی له خوشه ویستی بو ته لعت پاشای وه زیری بهرگری عوسمانیه وه، ئه ناوه ی بو هه لیزاردبوو، دواتریش کردیه ئه فسه به لام ئه فسه ری سوپا نه ک پولیس، بویه ئه و ئیستا پوستیکی بالای له هه والگری سهر بازیدا هه یه.

هر له سهروه ختی پیگه یشتن و منالیمه وه، هه میسه گویم لی بووه، که بابم باسی ئازایه تی و به جهرگی و که سایه تی ته لعت پاشای کردووه، وه ها ناوزه ندی ده کرد که ئه و کو تا پیاوانی ده ولت بووه، خه ونی ئه وه بووه که به سهرومالی پاریزگاریی له ئیمپراتورییه ت بکات. به لام چ بکات ئاخر خو زورکات با به ویستی خه ون و ئاره زوو ده کان شه ن ناکات. باسی ئه وه شی بو کردم که وا ئه م خوی به هیزی سیخوره کانی لیدانی کوشنده ی له و ره شوپووته ئه رمه نی و ئاشوورییه نزمانه داوه، که ده ولت و نیشتمانیان به نرخیکی بیئه رزش به دوژمن هه رزانفروش کردووه! چ نیشتمانیکیش؟ ئه و نیشتمانه ی که وا له ئامیزی گرتن.

تا ئیستاش که سهروپیشم وا سپی ده بیت ئه و په ری شانازی به که سایه تی باوکه وه ده که م، دلم پره له ههستی شانازی به سهروه رییه کانی باپیره که وره م؛ پیاویکی دلسوز هه تا دوا هه ناسه بو خاک و ولاتی و هه میسه و تا کوتاییش هه ر هه ولی دا، که پایه کانی جینشیننی ئیسلامی بچه سپینت؛ وه لی به کریگیراو و دژه نیشتمانه کان، کوتاییان به خه ونی ئه و هه موو شه رافه تمه ندیک هینا که خه ونیان به ده وله تیکی به هیزی پیشکه و تووه وه ده بینن. زانیارییه کانم له سه ر میژوو که م و سنووردار بوون، به تاییه ت

دهرباره ی ئه و سهردهمه هه ر زوړ كه م بوون، ته نیا بریتی بوون له چه ند قسه یه کی باوكم كه هیچی دیکه ی بیجگه له هه لدان به شانوبالی عوسمانییه کاندایا نه بوو.

کاتیک كه زانیم لووسی له بنه رتدا ئه رمه نییه، وینه ی ته لعت پاشای باپیرم هاته پیش چاوم.. و ئیدی له خوّم ده پرسی: ئاخو ده بیت بو باپیری لووسی له نیو ئه و پلانگپړانه دا بووبن، كه باپیرم له ملی داوون؟ ئایا ئه وان له نیو سنووری ده وله تی عوسمانییدا بوون له ئه سته مبول یا ئه رزووم و ئه نقه ره؟ یاخود ئه وان له و خه لکه به به خته بووبن، كه وا له دهره وه ی ئه و سنووره و دوور له كه شی ده سه لاتداری و پلانگپړی ده ژیان؟

ئهم بیركردنه وانه هه ر وا به رده وام بوون تا ئه و رږڅه ی لووسی باسی نه گبته ی و چه رمه سه ری ئه رمه نییه كان و باپیرانی خو ی بو كردم.

ئوه ی كه لوسی بوی گیرامه وه ته واو بیر و هو شمی ئالوز كرد، گومانی خسته سهر هه موو ئه و بوچوونانه ی كه له سه ریان په روه رده بووم و له تاكه سهرچاوه مه وه بو ئه و باسه، كه باوكم بوو ئه ز به رم كرده بوون و فیږی بووبووم. هه میشه ده مییست كه باوكم باسی بیره وه رییه كان و كو مه لیک كاغه ز و په راوی دیکه ی تری باپیرمی ده كرد، كه له سهرده م و زه مانه دا نووسیونی و ئه میش له كتیخانه كه ی خویدا هه لیگرتوون. به لام هه رگیز رږڅیک ئه نگیزه م دنه ی نه داوم بو ئه وه ی بچم و چاویکیان پیدا بگیږم، له وه ش سه یرتر ئه وه بوو ته نانه ت ئه و شانازییه گه وره یه شی به رانه ر باپیرم هه ستم پی ده كرد، هه رگیز نه یتوانی هانم بدات بو ئه وه ی زیاتر و له نزیكه وه له پی دیږ و نووسیینه کانی خو یه وه زیاتر بیناسم! به لام ئه وه بوو ئه و رږڅی بریارم دا كه به دوا ی

باپیرمدا برۆم و ههول بدهم ئه و پیاوه عوسمانیهی، که به گشتی لهو سهردهمه ترسناکهی میژووی مروڤایه تی و به تایبهت ئهرمه نییه کاندایاوه زیاتر بناسم. داوام له باوکم نه کرد که ئه و زانیاری و بیرده وهریانه م پیشان بدات چونکه دهنگیک له ناخمدایا بهردهوام دهیوت: گهر خوی بیویستایه ئه وای ده میک بوو ئه وهی کردبوو؛ ئه ویک که به بۆنه و بی هیچ بۆنه یه که ههر باسی باپیرتی ده کرد، ده بوو خوی ئه و کارهی کردبا. ئاخو تو بلی نه نییه که له م کاره دا هه بیت!

ئه و خه یاله ی که له سهرمدا بوو، وای لی کردم که سوور بم له سهر دۆزینه وهی راستیه که و ههر ئه وهش وای لی کردم که ئه و کاره به بی ئاگاداریی باوکم ئه نجام بدهم، ئه وه بوو زور به وردی هه موو شوینیک و هه موو سووچیک گه رام، گشت چه که چه کان و دواتر ره فه ی کتبخانه که م شویندۆز کرد، تا ئه وه بوو بینیم وای له نیوان دوو کتبی کۆندا و له بهرگیکی پیسته ی ره شی گرانبه هادا شارراوه ته وه، که ده ستنوو سه که م کرده وه دیتم، که به تورکی نوو سراوه و ههر به ناوی باپیریم ته لعت پاشا خوشیه وه مۆر کراوه. ئه وه بوو بریارم دا که ده ستنوو سه کان ببه مه شوینیک بتوانن بۆم وهر بگێرن بۆ زمانی عه ره بی؛ له و ساته دا له ناکو بۆنی بارووت، که تیکه لی بۆنی گوشتی سووتاو بوو بوو هاته بهر لووتم!

”له و کاته وهی که سولتان موحه ممه دی دووهم، له سالی ١٤٥٣ قوسه نتینیه ی ئازاد کرده وه، فاتیحی مسولمان ئهرمه نییه مه سیحیه کانی له خو گرت و هانی دان که وای له پایته خته نویکهیدا نیشته جی بب، پاش ئه وهی بۆ چه ندین سال ئه وان گرویه کی په راویز خراوی نیوان پۆژه هلاتی ئه نادۆل و زنجیره شاخه کانی

قه وقاز بوون. ئەستیره ی وان له سالی ۱۷۰۰ وه ئیدی له ئاسمانی ئیمپراتوریه تدا هه ر له دره وشانه وهدا بوو، سولتان جووله کهکانی به وان گۆرییه وه و زیاتر له خۆی نزیک کردنه وه، پێگهی دان که وا پۆست و پله ی خۆیان وه ر بگرن؛ هه ر بۆ نمونه - بنه ماله ی بالیان - له بوازی بیناسازیدا پیش که وتن و هه رچی بنه ماله ی - دوزیان - یش بوو، کۆنترۆلی بازاری دراو و چه کلیدانیان کرد، ته نانه ت فۆرمی کاره جیاوازه کانیش بوونه نووسراوی ئهرمینی، و - بنه ماله ی دادیان - یش لای خۆیانه وه ده ستیان گرت به سه ر پیشه سازی درووستکردنی بارووت و ته قینه وه کانی دیکه دا، به جۆریک که «ئه راکیل» ی سه رداریان له لایه ن سولتانه وه نازناوی (باروودباشی) پێ به خشرا»

کار گه شته ئه وه ی که سولتان پێگهی به ئهرمه نییه کانی نیو داروده سته ی خۆی دهدا، که وا مۆری ئالتوونی له ته ربووشه کانیان بده ن و هه ر وه کوو باوکیشی زوو زوو ده چوووه ماله کانیان؛ ئاخه ئه گه ر سولتان له مالیکدا بمایه ته وه ئه وه ئیدی شانازییه کی نه براوه بوو به تایبه ت ئه گه ر به اتایه و ماله که موسلمان نه بوونایه. ئه و دێرانه ی که له پیش چاوی مالیکدا بوون وینه ی جهنگی خۆیناویان تیدا به رجه سته ده بوو، که وا تیدا زیندووه کان ده کوژران و هاواریان ده کرد، پاشان به رده وام بوو.

□ "هیچ که مه نه ته وه یه ک هینده ی ئهرمه نییه کان له خێروبێری سولتانه کان سوودمه ند نه بوون. سولتان عه بدولحه میدی دووه م ده یوست، که ببینیت ئه وان له به رژه وهندی و له پێناو ناسنامه ی ئیمپراتوریه تدا ده ستیان له ناسنامه ی لاوه کی - نه ته وه ی خۆیان هه لگرتووه، لێ چونکه کینه ی خاچه رستان به رانبه ر مسولمانان بێسنوور بوو، ئه وه بوو ده ستی نزم و خوار نقورچی له ده ستی

بالا و والا گرت و دوو جار هه‌ولیان دا سولتان عه‌بدولحه‌میدی
 دووهم تیرۆر بکه‌ن؛ ته‌نانه‌ت خه‌ریک بوو به‌گریکی گه‌وره‌ی
 خۆیان به‌ تۆمه‌تی لایه‌نداری بۆ دیوانی سولتان تیرۆر بکه‌ن،
 پاشان ده‌ستیان کرد به‌ پلانگیرێ له‌ پیناو هاتنه‌دی ئاواته‌که‌یاندا،
 که‌ بریتی بوو له‌ هاتنه‌سه‌رخه‌تی ڕووسیا بۆ پاراستنیان؛
 له‌ولاشه‌وه‌ یاخیبووه‌کانیان کورد و تورکیان ده‌کوشت و لادیکانیان
 ده‌سووتاند و پاشان به‌ره‌و شاخه‌کان هه‌لده‌هاتن، ئیدی به‌ هۆی
 ئه‌وه‌وه‌ کاردانه‌وه‌ی تۆله‌سینانه‌ ڕوویان دهدا و گوندنشیین و
 خه‌لکه‌ بێچه‌ک و بێچاره‌ ئه‌رمه‌نییه‌که‌ باجه‌که‌یان دهدا.

هه‌روه‌ها ڕقوکییه‌ی کورده‌کانیش وه‌کوو گه‌لیکی موسلمان
 به‌رانبه‌ر ئه‌و چینییه‌ که‌مینه‌ ناموسلماڤه‌ی که‌ ئه‌وکات هه‌یچ چین
 و که‌مینه‌یه‌ک هه‌نده‌ی وان له‌ خه‌یروبییدا نه‌بوو، کینه‌ و ڕقیکی
 گه‌وره‌ بوو، جیا له‌وه‌ش ده‌ترسان که‌وا به‌ هۆی ده‌سه‌لات و
 ده‌ستپۆشته‌وویانه‌وه‌ ده‌ست به‌سه‌ر زه‌ویوزاریاندا بگیریته‌ له‌ لایه‌ن
 ئه‌رمه‌نییه‌که‌نه‌وه‌؛ بۆیه‌ کینه‌ و ڕق له‌نیوانیاندا درووست بوو، به‌
 جوړیک که‌ شیخ و گه‌وره‌پیاوانیان کاریان ببوووه‌ تۆخکردنه‌وه‌ی
 ئه‌و هه‌سته‌ له‌ مزگه‌وته‌که‌نه‌وه‌، تا کار گه‌شته‌ ئه‌وه‌ی له‌ دواتردا
 ململانیکه‌ دۆخی شه‌ری کۆلان به‌کۆلانی وه‌ر گرت، به‌ جوړیک
 که‌وا ئه‌ورووپییه‌کان له‌ کۆنگره‌ی به‌رلیندا داویان له‌ ده‌وله‌تی
 عوسمانییه‌ کرد، که‌وا ئه‌رمه‌نه‌کان له‌ چنگی کورد ڕزگار بکه‌ن
 له‌ کاتیکه‌دا به‌ هه‌یچ جوړیک له‌ کۆنگره‌که‌دا ناوی ئیمه‌ی تورکی
 عوسمانییه‌ نه‌هات؛ ئه‌وه‌ش به‌ هۆکاری ئه‌وه‌ بوو، که‌ وا ئیمه‌
 هه‌رگیز ڕۆژیک له‌ ڕۆژان توندوتیژیان دژ به‌ هاوولاتییه‌کانی
 خۆمان به‌کار نه‌هیناوه‌ و هه‌رگیز نه‌شبووینه‌ته‌ مه‌ترسی بۆ سه‌ر
 ئه‌رمه‌نه‌کان.

ئیمه وهکوو پیکهاته تۆرانییه که ی ولات که خاوهن لیها تووی و کارامه یی به پویه بردنی قهیران و حکومرانی بووین، توانیمان کۆنترۆلی ئەو دۆخه ترسناک و گرسه ندووه ی نیوان ئەو دوو بهرهبه بکهین به جوړیک، که له نیوان سالانی ۱۹۰۹-۱۹۱۴ دۆخیک له سه قامگیریمان له گوړه پانه سیاسیه که دا بهر قه رار کرد.

هه ر له و سه رده مه دا جو برایل نه ردونجیانی ئه رمه نی، کرا به وهزیری دهره وه و پلان داپیژرا بۆ بره وپیډانی زۆر ناوچه له ئەنادۆلدا و سه رباری ئەوهش ئەنجامدانی سه رژمیڙیه کی ورد بۆ زانیی ژماره ی راسته قیینه ی ئه رمه نییه کان. ئا له و کاته دا بوو که له نا کاو ئاگری جهنگی جیهانی یه که م کلپه ی سه ند و هاوسه نگییه کانی هیز به جوړیکی ترسناک ئاوه ژوو بوونه وه، بویه تاکه بژارده بۆ ئیمه ئەوه بوو که بچینه بهرهبه ئه لمانیا وه.

ئیمه ئەوی پوژئی له نیوجه رگه ی ئاگری دایساوی جهنگی مانه وه و بوون و نه بووندا بووین، که چاومان هه له ئینا بۆ ده وروپشت به هه لویستی ئه رمه نییه کان که نزیکترین چین بوون له دیوانی سه لته نه ته وه، شوک بووین و واقمان وړما، چونکه ده مانبینین به ئاشکرا پشتیوانی پووسه کان ده که ن که له سه ده ی شازده وه دوژمنی خوینه خواره ی هیزه کانمان بووه له ئەنادۆل؛ هه ر وهک چۆن پشتیوانیان بۆ پووسیا له ئەستانه و دلخویشیان به سه رکه و تنه سه ربازییه کانی دوژمن به پروونی ههستی پی ده کرا. بویه ئیمهش بریارمان دا که وا له ئەنادۆلیان دوور بخرینه وه و به ئاراسته ی سووریا و عیراق و شوینانی دیکه رایان بگوین.

ئاخۆ له م حاله ته دا ده بی کی لومه بکریت؟ سته مکار یاخود سته ملیکراو؟ بکوژ یان کوژراو؟ پروسه کانی راگواستن ته واو

ناشتییانه دهچونه پیش. ئهفسه ر و شوړهسوارانی ئیمه خوځان
سهرپه رشتی پرؤسه که یان دهکرد و تا کوټا ویستگه کانی ئه و
راگواستنه ی، که دؤخی جهنگ ناچار به ئه نجامدانی کردین
له گه لیاندا مانه وه.

ئا له و ساته دا مالیک دهنگی هاوار و فیغانی منال و زاروک دهنگی
حیلکه ی ئه سپ دینه بهرگوئی، به لام له ناکاو هه موو دهنگه کان
دهرپه وینه وه و جی بؤ تاقه دهنگیک چول دهکن، که دهنگی کلپه ی
ئاگریکه وا هه موو له شی دادهگریټ، وا خه یال دهکات که له خه ودا
بیټ، بویه هه ول دهادت، که به خه بهر بیته وه به لام که ده بینیت
شکست ده هیټیت، ناچار بهرده وامیی به خویندنه وه که ی دهادت.

«وا حوکمی سیداره بهسه ر هه رکه سیکا جیه جی ده بیټ، که
هه والی که ینوبه ینی له گه ل دوژمندا پشتر است کرابیته وه، چونکه
ئه وه ساده ترین مافی ده وله تی خاوه ن سهروه رییه، هه رچی
دهر باره ی راگواستن و دهر برده رکردنیشه، مه به ست له چولکردنی
ئه نادول له دانیشتوانی یه که م بریتی بووه له وه ی که ویستراوه
وه کوو «ناوچه ی جهنگ» بهیلر یته وه، دووهم هوکاریش بؤ
پاریزگار یکردن بووه له رؤخی ئه رمه نییه بیچه ک و مه ده نییه کانی
دیکه. ده شیټ لیره وه له وئ هه ندیک هه له به بی مه به ست پروویان
دایت، لی له جهنگدا وه ک زانراوه هه موو چه کیک ریگه پیدراوه و
هه له ش هه ر پووده دا».

له دیر و پیته کانی پیش چاویدا هه سستی به جیاوازی و دو وفاقی
کرد، هه سستی کرد ئه وه ی که ده یخوینیته وه بریتییه له هه ول یک
بؤ په رده پؤشکردن نه ک ئاشکراکردن، هه ول یک بؤ سرپینه وه ی
میژوویه ک نه وه ک هه ول بؤ دانپیانان.

په رکه ی پیشی و ئینجا په راوی بیرده وه رییه کانی له گه ل بونی

چەندین دیمەن و دەنگدا پێچایەو، کە هەر وا لە سەر وەختی خۆیندەویدا لە لووت و بەرچاویدا مابوونەو. هەر وا لەنیو دێرەکاندا بوو نەیدەزانی، کە ئەمە خەوێ دەیبینیت یان وێنەکردن؟ لەو کاتەدا خۆی دۆزییەو بەرەو گەورەترین رەفەیی کتێبخانەکان، پوشت بۆ ئەوێ ئەو پووداوانەیی کە پێشبینیان دەکات و لە فرمیسک و هاوار و فیغانەکانی لووسیدا لەوێوەر بینیبوونی بیانخوینیتەو، تا بەو جوورە ئەوانەیی دویینی لای کۆمەلیک راستی بوون، ئەمڕۆ ببە ژمارەیک درۆی زەق، درۆکانی باوکی و تەلەت پاشای باپیرە گەورەیی.

«سکرتیری بالۆزخانەیی نەمسا لە بیرەوهرییهکانیدا دەلیت: ئەو چەتە بەرەریانەیی کەوا ئەرمەنییهکانیان پاکتاو کرد و خانوو مالیان بەتالان بردن، وا دەر نەدەکەوتن کە گرووپگەلی چەتە و بیسەرۆبەرەیی تونداژۆ بن وەکوو ئەوێ دەوڵەت باسی دەکردن بەلکوو دیار بوو، کە وا هیزگەلی ریکخراو و تایبەت بوون، کە لە دامودەستگا تایبەتەکانی دەسەلات دەچوون»

لە بیرەوهرییهک لە بیرەوهرییه رۆژانەکانی خیزانی جیگری کۆنسولی فەرەنسادا هاتوو، کە میژوووەکەیی بۆ ۱۸۹۵/۱۱/۱۹ دەگەریتەو و دەلیت: «هەر تەنیا دویینی لە کۆرۆن ۱۶ ئەرمەنیی کۆژراون. وا دەنگوباس بلاو بوو، کە کاری گرووپیک کورد بووبیت، وەلی لەراستیدا ئەوانە کۆمەلیک سەربازی تورک بوون.. یەکیک لە پاسەوانان خۆی ئەوێ بە من گوت.. خۆی یەکیک لەوان بوو!»

«.. ئینجا کۆمەلیک لە قەلەمبەدەست و رۆژنامەنووسی بەکریگیراوی وەکوو بیار لوتی و کلۆد فاریز و بیز هابییس، راسپێرران بۆ پاکانەکردن بۆ تورکەکان».

«ته لعت پاشای وه زیری ناوځو به پرپرسی یه که می تاوانی پاکتاوی دژ به ئه رمه نییه کان بوو، ئه و پرپوسه که ی به ده ستگیرکردنی هه موو سه رکرده نیشتمانییه کان و هه روه ها نووسه ر و رږژنامه نووس و پیاوانی ئاینی و پاشان دوورخستنه وه یان بو شوینی نه زانراو ده ست پی کرد؛ که ئه وه بو ځوی فیکه ی ده ستپیک زنجیره یه که له کوشتار بوو، که عوسمانییه کان ده ره ه ق به هه رکه سیک بتوانیت به رگری له دوزه که بکات و کاری نابه جیی کاربه ده ستانی ده ولت ئاشکرا بکات ئه نجامیان دا».

« پيشتر پيتان راگه یه نراوه که بریاری پاکتاوکردنی ئه رمه نییه کانی تورکیا له لایه ن «ئیتیحاد و ته ره قیی» هوه، ده ر چوه، هه رکه سیکیش دژ به و بریاره بوه ستیت ئه و له پوسته که یدا نامینیت هوه، جا با ریوشوین و ئه رکی بریار له سه ردراویش دژ به ئه رمه نه کان و له پیتاو پاکتاوکردنیاندا قورس و نه کرده بیت. هیچ گوی به ژن و منال و پیاو و ته مه نیشیان مه دن»
«ده قی برووسکه یه کی ته لعت پاشا به ژماره ی «۱۱۸۱» هوه بو والیی حه له ب له ۱۹۱۵/۹/۱۶ دا.

پاش ئه وه بریاری ئازادکردن و لیځو شبوونی بو ۱۰،۰۰۰ تاوانباری ترسناک ده ر کرد و بردنیه ریزی پیکهاته تاییه ته کانه وه، که ئه وانه ئه رکیان راوه دوونانی راگوازاروان بوو تا له سه ر ږینگه ی هه لاتن و راگواستنیاندا بیانکوژن!

پاشان مالیک له په راویزی په ره که دا و ته یه کی له سه ر (ئیتیحاد و ته ره قی) خوینده وه، که ئه مه ده قه که ی بوو: «مۆیز کوهین که له جووله که کانی «دۆنمه» بوو، ئه وانه ی که له کاتی پوو خانی ئه نده لوسدا هه لاتن و پاشان به درۆوه مسولمانبوونیان راگه یاند و له دوا ییدا به رژه وهندیان گری درا به به رژه وهندی ماسو نییه ت و

دهوله ته زلهیزه کانه وه، ئه و کوهینه له سهرکرده کانی ئه و «ئیتیحاد و ته ره قیی» ه بوو.

” له هه ندیک سهرچاوه ی متمانه پیکراوه وه پیمان گه شتووه، کهوا هه تیو و بیلانه کانی ئه وانه ی له سهر پینگه کانی ئاماد و خه ربوت و ئه رزروم و سیواس-دا مردوون، له لایه ن خیزانه موسلمان ه کانی ئه و ناوچانه وه هه لگیراونه ته وه. بۆیه فه رماتنان پی ده که یه ن که کۆیان بکه نه وه و له گه ل راگوازاواندا راپیچی بیابانیان بکه ن«!

ده قی برووسکه یه کی ته له عت پاشا، له ۱۹۱۵/۱۲/۱۲

» رافائیل دو نوجالیش که به کریگیراویکی فه نزویلا ییه و له جهنگی جیهانی یه که مدا له ریزی سوپای عوسمانییدا خزمه تی کردووه، ده گیریت ه وه و ده لیت: کاتیک چووه ته ناو - سه عه رت - ده و توانراوه به پوونی پاشماوه ی ئه و کوشتارگانه به سهر ئه و گردۆلکانه ی سهر پینگه، که به هه زاران لاشه ی پووتوقووت و خویناوی داپۆشرا بوون ببیزیت، که ئه وانه له نیوان مردوو و ئه وانه دا بوون که دوا هه ناسه کانیان هه لده ینا و به تاک و به کۆمه ل فری درابوون؛ گوایه دیمه نه که به جوړیک بووه، که له بهر ئه و ته پۆلگانه له لاشه ی فریدراو ئه م بۆ خۆی به زۆر چووه ته شار هکه وه!

ههروه ها ده گیریت ه وه گوایه محه مه د ره شید پاشای والیی ئامه د برووسکه یه کی له ته له عت پاشاوه پینگه یشتووه که ته نیا سی وشه ی تیدا نووسراوه:

(۱) ”Yak - Vur - Oldur (بسووتینه - خاپور بکه - بکوژه)

پروسه کانی پاکتاوی ره گه زی له ژیر په رده ی راگواستندا پلانیکی وردی بۆ داریژرابوو، ئه وه ی پووی دا پروسه گه لی

به نامه بۆداریژ راوی پاکتاو و قه لاچۆکردن بوو له لایه ن دهوله تی عوسمانیه وه.

به جۆریک که پیاوه کان به شمشیر بکوژرین و دواتر کاروانه کانی پر له ژن و منال بۆ برینی بیابانی وشک و برینگ بکه ونه ری، بۆ ئه وه ی پیش گه شتن له تاو تینویتی و برسیتی و له ماندووتییدا بمرن. ئیمه له سه رمان قه دهغه کرابوو، که به هیچ جۆریک یارمه تییا ن بده ی ن. له شولاری نیمچه پرووت که زیاتر له ئیسکه په یکه ر دهچوون دهستییا ن بۆ ئیمه دریژ دهکرد و داوای پارچه یه ک نا ن یا ن قومیک ئاویا ن دهکرد و ئیمه ش پروما ن لیا ن وهر دهگیرا، ملی ریگه مان دهگرته وه بهر و به سه رشیتی و توندوتیژییه وه و به سواری ئه سپه کانه وه دهکه وتینه پیشیا ن، ئه وانیش به هیل ی دریژدریژ له کومه لیک ئیسکه په یکه ری زینوو به دواماندا دهاتن. جارچاریش به جیما ن دههیشتن تا بکه ونه بهر نه فره تی هیرشی گونده کوردیه کان ئه وانیش دهستدریژییا ن دهکرده سه ر ئافره ته کان و پاشا ن دهیا نکوشتن؛ جاریش هه بوو ژن و مندالیا ن سواری به له م دهکرا ن و داوای سه ربهرییا ن فری دهدرا نه نیو ده ریا؛ ئیدی ئاوا ده ریا که په نگی سووری دهگرت و به له مه کانی ش به به تالی دههاتنه وه بۆ ئه وه ی جاریکی دیکه باریا ن پی بکری ت. کاتیک هه والی دالده دانی ئه رمه نییه کان له لایه ن هه ندیک کورده وه گه یشته گو یی مهحموود کامیل ی فه رمانده ی سوپای سییه م، ئه و برووسکه یه کی به م دهقه وه په وانه کرد: «هه رکه س دهستی یارمه تی بۆ ئه رمه نییه کان دریژ بکا ت، سزای مه رگی له ولاتی خو ید به سه ردا دهدری ت و ماله که شی دهسووتی نری ت».. له راستیدا تاکه یه ک ده رچه ش چیه بۆ ئه رمه نییه کان و رزگار بو نیا ن نه هیلرایه وه.. ئه وه ی پرو ی دا به هه موو مانایه ک

پاکتاو و کوشتار بوو.

وینستون چرچل دهلیت: «حکومه تی تورکی بی هیچ به زهییه که ئه و کوشتار و راگواستنه زوره ملیتیه فراوانانه دژ به ئه رمه نییه کان ئه نجام دا». هه رچی سه روکی پیشووی فره نس، فرانسوا میته ران-یشه له ۱۹۸۴/۱/۶ دهلیت: «یاده وهری ئه وهی رووی دا هه رگیز ناسرپته وه، هه ر ده شبیت له یادماندا وه کوو به شیک له میژووی مروقایه تی بمینیته وه».

له هه رکوی بوومایه و بو هه رچی بمروانییه وینه ی ته له عت پاشا له هه موو شیکردنه وه و لیکۆلینه وه و بیره وه ری و که واهیدانیکی میژوویدا ده هاته وه پیش چاوم. ده بیت ئه م پیاوه، ئه م درنده مرویه ئه م جه لاده کی بیت؟

کاروان فره اد مه ندیکانی له سه ره تاکانی سه ده ی بیسته م تووشی گه وهره ترین بوومه له رزه ی ویرانکه ر بوویه وه، پیکهاته ی ده روونی و روچی که له سه ر چه ند پایه یه کی قول جیگیر بووبوو، له ت له تی کرد، هه موو بیروباوه ره ره گداکو تاوه کانی رووخاند، له گه ل تاوانه میژووپی و مورالییه کاند له ناو چوو، ئه مه بووه هو ی ئه وه ی به شیوه یه که له شیوه کان ده سته ردار ی ئاینه که ی بیت بو ئاینیکی تر که پیوه ی پابه ند نه بوو، به لام دوای ئه وه ی درکی به هه قیقه تی گه ردوون کرد، ئاینیکی تایبه ت به خوپی دروست کرد، به لام مالیک له پیسته که ی دپته ده ره وه و هه موو ئه و چه واشه کارییه ی ئه قلی داپوشیبوو فری ده دات، په چه ی به رچاوی فری ده دات، ئه مه ش وه که هه ولدانیک بو ئه وه ی ریچکه ی راستی بگریته به ر.

له دواسالی کوتایی زانکوی بوو، کاتیک بریاری دا که بروات.

له یلا

مالیک سهفه ری کرد من و لووسی به سه رلیش نیواوی جی هیشت، له گهل خویدا چهند شتیکی برد، که یاده وهرییه کی گهرموگور و مانادار بوو بو ئیمه، به لام لیمان زهوت کرا، رادهستی بوشاییه کی رۆحی و ساردوسر بووینه وه.

پیش ئه وهی سهفه ر بکات، پیی وتین به مه بهستی گهشتیاری سهفه ریکی کورت دهکات، به لام نه مانده زانی گهشتکردنیکه له م گهردوونه فراوانه ی خودادا، نه مانده زانی گهشته ههوت رۆژییه که ی چوار سال و نیو دهخایه نیت، له و ماوه یه دا من و لووسی خویندنی زانکومان تهواو کرد، له دوو کولیژی بالا بروانامه مان وهر گرت و کهوتینه نیو تالییه کانی ژیا نه وه.

دوا ی رۆژیک له سهفه ره که ی، به ته له فون په یوه ندیی پیوه کردم و دهگریا، باسی ته لعت پاشای باپیره گهره ی خوی بو ده کردم، باسی ئه وه ههقیقه ته ی بو ده کردم، که ویزدان و بوونی ئازار داوه. پیی وتم که موکورتیی زور ههیه، دهیه ویت گهشتیکی مه عریفی بکات. ئه وه ی بیر هینامه وه من و عهلیی برام «خودا لی خوش بیت» به شیوه یه کی نادیار هوکار بووین بو ئه و سهفه رکردنه، که له نائاگایمدا بوو تا ئه وساته وهخته ی خودا فرمانی کرد، ئه و ریچکه سو فیگه راییه ی که تا ئیستاش پیی سه رسامه، بووه هو ی ئه وه ی ئه و گهشته بکات. وتی سه ره تا خوشم نه مزانیوه بو سهفه ر ده که م، پاشان بووه قیبله نماییه ک بو گهشتن به ههقیقهت، قسه کانی به وه کوتایی پی هینا، که سویندی دام به لووسی نه لیم باپیره گهره م ته لعت پاشا نییه !

پیشتر له سهر کوشتنی به کومه لی ئه رمه نییه کان و ئه ندازیاری
یه که می ئه و پرۆسه یه کتیم خویندبووه وه، ئه مه ش هه ر وه ک
زانیا رییه ک بۆ خۆم به تاییه تی دوا ی ئه وه ی گو ییستی ئه و
کومه لکوژییه و چیرۆکی هه ردوو با پیره بووم له لووسییه وه.
کاتیک مالیک به هه والی ئه وه ی ته لعه ت پاشا با پیره تی
رایچه کاند، رهنگی ده موچاوم له ترسان گوڤرا، ئیتر توانای
قسه کردنم نه ما.

ئایا لووسی بلاوینمه وه یا خود بۆ مالیک؟ وا دیاره ژیان به و
جوړه یه وه ک چۆن له خو شیدا هاو به شن، ده بیت له ناخو شیشدا
هاو به ش بن، هه ردووکیان له و مالویرانییه دا هاو به شن هه رییه ک
به جوړیک، مالویرانییه که ی لووسی له کوشتن و برین و
سه رگه ردانیدا ده بینیه وه، به لام مالیک له و نهنگی و شووره ییه دایه
که ناسرریته وه، که به بی هیچ تاوان و گونا هیک له ئه ستویدایه.

ویژای ئه و وشه مه تل ئاسایانه ی له شیوه ی « که موکورتی
زۆره، که شتی مه عریفه، که شتیکی بیئامانج» باسی لیوه ده کرد
و زۆر شتی تر، که هه موو ده رگا کانی به کراوه یی ده خسته
سه رپشت، تا هه ست به وه بکه یت که که شتیکی بیگه رانه وه ئه نجام
ده دات، پاشان باس له سو فیگه ری ده کات، که راسته وخو گه شته
ناکو تاکانی ده رویشه کان و ئه و ده سته یه یی سو فیگه ریم دیته وه
خه یال، که هیچ کاریان نییه ته نیا گه یشتن به خودا و هه ق نه بیت،
به لام هیوا ی ئه وه م ده خواست، که ئه مه بلقی سهر ئاو بیت. هه ندیک
جار که سیك زۆر خو ش ده ویت، به خه یالته دایه ت سه فه ر ده کات
به بی گه رانه وه.

لوسی

مالیک مکور بوو له سهر ئه وهی بروت، من و له یلا ئه و
گورانکارییه کتوپرهمان تیادا به دی کردبوو.

پوژیک پیش ئه وهی سه فهر بکات، هات بو مالله وه، میرا خوی
ناماده ده کرد سهردانی هاورپییه کی بکات له نه خوشخانه، هینامه
ژووره کهم و باوه شم پیدا کرد و ماچم کرد و ئاگادارم کرده وه که
زوو بگه ریته وه. میرا پیش ئه وهی بروت پووی کرده مالیک: کوره
کچه کهم لای تو به نامانه ت جی ده هیلم بویه به ریژ به، که میک قسه
بکه ن و دواتر بروره وه، تومان لیږه ناویت.

میرا که سایه تییه کی کراوهی هیه، به لام له گه ل ئه وه شدا هیلیکی
سووری به دهوری خویدا کیشابوو لی لا نه ده دا. هه رچه نده
خوشه ویستی و سیه پیکردنی بو مالیک بیسنور بوو، چونکه
زیاد له جاریک باسی کردوه، که ده زانیت مالیک دینه پیشه وه بو
داواکردنی، ئه لقه گورینه وه مان ته نیا مه سه له ی کاته و ته واو، میرا
گوتی له و پوژه وهی مالیک له زهیتون نیشته جی بووه پووناکی
خوشه ویستی ئه و له چاوه کانیدا بو تو ده بینم، ئه و پووناکییه ی
ناتوانیت خوشه ویستییه که ی بشاریته وه.

دایکم چووه دهره وه و ئه ویش هاته ژوره وه و دهرگا که داخرا،
ئیترا دهرگا کانی ئالوشبوون به سهر باخچه کانی شیتبوونماندا
کرایه وه.

مالیک پووتی کردم وه، له قژمه وه تا به ری پیم به گهرمی
ماچبارانی کردم، ئاگری له جه ستم بهر دا و هه موو
هسته وه ره کانی به ئاوی چیژوه رگرتن جوولاند و به ته واوه تی

خړو شام.

هه ردو دده ست و زمانې گه یشتنه هه موو بهرزی و نزمییه کان و تاریکییه کانی جه سته م، وهک په پړاویک وا بووم، که په نجه کانی له سهر پیته کان داده نا، ئیتر بوم دهر کهوت په نجه کان گه وره تر و کاریگه رترین که ره سته ی ناساندن، ئه و کلیله سحر او ییه که هه موو ژیر زه مین و قوژبنه تاریک و شار راوه کان ده کاته وه، که نه ئینی هه ردو جیهانی تیدایه.

وهک دوو ئه سپ سوار ی یاخی، که پانتاییه کی په نگاوپه نگی نا کوتا ده برن، له چیژ و ماندو و بووندا ده حیلینین، ماندو و ده بین و واز ناهینین، عیشق ده مانکوژیت و هه ر ئه ویش پو حمان به به ردا ده کاته وه، بو ئه وه ی دوو باره به مانکوژیت وه.

کاتیګ جووت بووین دوو دلوپ فرمیسی شوو شه یی ئال له چاوه کانی هاتنه خواره وه، له سهر جه سته م خلیسکا تا بهر دوو دلوی سوور که وتن، که له دامینی مندا ته قیوو، هه ناسه م هه لکیشا، پیکه نیم و دواتر گریام، ئه ویش به توندی له ئامیزی گرم.

له یلا

دووباره شتیکی نه زانراو له ناخی لووسیدایه، دووباره ش لیم دهشاریتته وه، یه کهم جار پاش کوچی دواپی باوکی بوو، ئەم جار ههش دواپی پوشتنی مالیک. منیش چی دیی جاریکی دیکه ههول نادهم به پرسیاره کانم برینی بکولینمه وه.

ئاخو ئەوه ئازاری ئەوین و پوشتنه؟

سه ره پای ئەوهی که من ههسته کانم له ناو خویدا کپ کردوه به لام من دلنایم، که ئەو چاک ده زانیت خوئی تاکه کهس نییه که وا ئازار ده چیژیت، به لکوو منیش وا دهمرم هه رچه ندی ههولیش بدهم که پیچه وانهی ئەو ههستانه خووم دهر بخه م.

من هه موو جار به رگی غه م داده مالم دهیخه مه بهر پیی لووسی. ئەو به دهر له بابتهی مالیک، که ههر له سه ره تاوه بو خوئی قورغ کرد، تاکه ویستگهی دهر دهل و راز و نیازمه. ئیمه هه ردووک له بهر دهر گای هه رزه کاریدا راوه ستابووین، ئیدی ئەو گه نجه له من بوو به دره خته قه دهغه کراوه که! منیش بی ده نگیم هه لده بژارد! ئاخر نه ده کرا که خووم ئاشکرا بکه م و پیی بلیم که وا ئەو گه نجه وه کوو هه ناسه وایه بو سینهی من.

ئەو بو خوئی با منیش هیچم نه گوته بیت وه لی دهیزانی، که من ئەو گه نجه م خووش دهویت.. ئەو چیرۆکانهی که دهر گایان له سه ر ده داخریت، له گه ل کاتدا بلاو ده بنه وه و هه موو بهر به سه ته کان تیک ده شکینن و به و جوړه گه رده کانی بلاو ده بنه وه و هه موو ئاسمان پر ده کهن.

به و جوړه چیرۆکی ئەوینی منیش بو مالیک لای لووسی ئاشکرا و دیار بوو، ئاخر بو مه گه ر خووشه ویستی ده شار ریتته وه؟ نکولی ناکه م له وهی دهر برینه قورخکارییه کانی ورده ورده

مه به سست و لقو پۆپه کانی ده پوو کایه وه، تاکوو گه یستمه ئه و
بروایه ی، ئه وه ی باسی لیوه ده کرد هه مووی گالته کردن بوو. چۆن
ده بیت مینه یه ک مینه یه کی تر له په یوه ندیه خۆشه ویستییه کهیدا
هاوبهش بکات، ته نانه ت ئه گهر دووانه ی پۆحیشی بیت؟ باشه
بوچی به وه سه رسام بم له کاتیکدا هوگر و شهیدای مالیکم، و
خۆشه ویستی له چاوه کانییدا ده بینم، نه ئیره یی ده کم و نه رقیشم
ده بیته وه.

له دوا ی کۆچی دوا یی عه لی، هه موو شتیک هه لگه رایه وه،
ئه وه ش کاتیک بوو که چوومه نیو بازنه ی خۆشه ویستی، ئه گهر
ناراسته و خۆش بیت جیگای دوو که سی تیدا ببیته وه.

هه موو کاتیک که مالیک پیی وتووین: هه ردووکتانم خۆش
ده ویت و هاوسه رگیریتان له گه لدا بکه م، تکایه ئه م کیشه یه
چاره سه ر بکه ن. له و ساتانه دا به دلشکاوییه وه سه رم شوڤ
ده کرده وه، نیوچه وانم سوور هه لده گه را و له دلی خۆمدا ده مگوت:
ئینجا زیانی ئه وه چیه؟ ناخی خۆشه ویستی جیگای دوو که س
زیاتریش ده بیته وه، چونکه خودی خۆشه ویستی شوڤه ناکریت
خوی بریتییه له شوڤه، شوڤه ش له نه یینی خودی خۆیدا ده ژێ.
ئیین عه ره بیش جه ختی له وه کرده وه کاتیک ده لیت «سویند به
خۆشه ویستی، خۆشه ویستی هوکاری خۆشه ویستییه، ئه گهر
خۆشه ویستی دل نه بیت، خۆشه ویستی په رستن نییه، که واته
خۆشه ویستی وه لاهه نه ک پرسیار کردن.»

به رده وام مالیک بی ماندوو بوون و بو ماوه ی چه ندین سال
هه مان ئه و پرسیاره ی دووباره ده کرده وه، تا ئه و پۆژهی هه مان
وه لامی له من وه رگرتیه وه. ته نیا لووسی له گه ل تیه پربوونی کات
وه لامه کانی کاریگه ر و گه شه سه ندوو بوو، ئه مه ش بو ئه وه ی

بیسه لمینت ژیری له وه دایه له گه ل ژیان خوت بگونجینیت، شتیك دهگوریت و شتیکی تر گه شه دهکات، له پیناوی ئازادی پوځ و نه قلیشدا دهستبهرداری شتی سییه م ده بیت.

له سه ره تادا لېبراوانه و بی هیچ مشتومړیک رته دی ده کرده وه: دهیوت: نه وه دی له گه ل من په یوه ندی ببه ستیت، نابیت له گه ل که سی تر دا په یوه ندی هه بیت، نه مه ش به مانای نه وه دی ته نیا من بهس نیم، نه مه ش سوو کایه تیپیکردنه و قبوولی ناکه م.

له بیرمه رۆژیک بیانوی دهینایه وه و له گوشه نیگای زانستییه وه باسی جوړه جیاوازه کانی خوشه ویستی بو ده کردین: «زانست و پیناسه ی خوشه ویستی دهکات ئالوده بونیکی هورمونیه په یوه ندی به چهند که سیکی دیاریکراوه وه هیه، که ناتوانین نه و ژمه هورمونیه له خوشه ویستی به دهست بهینین ته نیا له ریگای نه و که سانه وه نه بیت، له بهر نه وه هر که سیکی خوشه ویست ئالوده بوونه به خوشه ویستییه که ی، هوکاری نه و ئالوده بوونه ش هورمونیکه به ئوکسیتوسین ناو ده بریت، یاخود هورمونی سیکه پیکردن، که رهفتاری مروقه کان دهگوریت، بو نه وه دی مروقه کان زیاتر هاوسوزی په یدا بکات و زیاتر ببه خشییت، بیبه شبوونی نیمه ش له م جوړه هورمونه ده بیته هو ی نه وه دی رهفتاری خراب بکهین و له هه ست و سوز دابیرین». دوا ی نه وه دی له پیشه کی بوویه وه

که میک بیده نگ بوو، پاشان ته ماشایه کی کردین وه که نه وه دی ئاماده سازی بکات بو نه وه دی به دورودریژی باسی پیناسه کان بکات: نه و سوزهی نیمه ی پیکه وه گری داوه پی دالین پراگما، نه وه ش خوشه ویستییه کی نوییه و له گه ل تیپه ربوونی کات گه شه دهکات، که لیکتیگه یشتن و پاپه ندبوون و ئارامیت پی ده به خشییت،

ئەم سۆزە وەک ئیڕۆس نییه، که تهنیا لهسەر ئارەزووی سیکیسی
 ڕاوەستاو، به هه‌مان شیوه وەک فیلیاش نییه، که وێرایی قوولایی
 هه‌ست و سۆز به‌لام هیچ ئارەزوویه‌کی سیکیسی نییه.. ئەمه‌ش له
 دۆخی ئیمه‌دا بونی نییه!».

بویرانه و بی هیچ دوودلی ئەوه‌ی وت!
 باشه چی له گه‌ردوون دیت ئەگه‌ر وەک تۆ بویر بیت ؟ یاخود
 جیهان وەک تۆ ڕاستگۆ بیت، درۆ و نه‌شته‌رگه‌ریی جوانکاری وه‌لا
 ده‌نیت، یاخود بالا بکات بۆ ئاستی ڕاشکاوی و هیژی هه‌لمالینی
 تۆ؟ بیگومان جیهانیکی جیاوازتر ده‌بوو له‌و جیهانه‌ی ئێستا که
 هه‌یه.

مالیک

نازانم بۆچی پوژیک پیش ئه وهی سه فهر بکه م، بریارم دا
په یوه ندیی به لووسییه وه بکه م؟ ئایا پښتیاک بوو بۆ ئه وهی
داوای لیبور دن بکه م له وهی باپیرم به رانه ر باووباپیرانی ئه نجامی
داوه، یاخود زوړ به سادهی ئامرازیک بوو بۆ ئه وهی گوزارشت
له خو شه ویستی خوم بکه م؟

له گه ل ئه ودا باوه رم به و وته یی بوزیه کان هه بوو، که
ده لیت: به هه شت له سه ر زه وییه. ده بیت تیادا بتوینته وه،
چوونه نیو به هه شتیش کاریکی قورس نییه، پیوستی به په راوی
هه قو حساب نییه.

له مه سیحیه تدا سیکس بۆ وه چه خسته وه یه، له ئیسلامیشدا
چیژوخو شی له به رچاو گیراوه: به گشتی لای مرو فیش ئه وه
وه لامدانه وهی غه ریزه یه کی به گوړه، که ده کریت هه ندیک جار
ته نانه ت چیژی بۆ که سه که و به رانه ریش تیدا نه بیت، ئاخ هه ندیک
جار مرو ف له بر سیتیدا خواردنیک ده خوات که ه یچ چه زی لی
نییه و چیژی لی نابینیت؛ یانی ده کریت مرو ف هینده به رز ببینته وه
و بگاته ئاستیک له فام و تیگه شتن، که وا چیژبینینی ئه و مه رجدار
بیت به بنه مای وه لامدانه وهی ویستیک.

له پال هه موو ئه مانده دا بیگومان مه به ستی دیکه هه ن، که
ئه ویش ده کریت خو به تالکر دنه وه بیت له هه ستی نیگه تیقبوون، که
ده شیت هه ستی بیه یوایی و وه رزی بن، یان ده کریت هه ولیک بیت
بۆ گه یشتن به هه ستی سوکنایی و هیمنبوونه وه.

به لام ئه و پوژئ من ویست و هو کاریکی دیکه م بۆ ئاشکرا
بوو که لای زوړیک و ته نانه ت خو شم تا ئه وکات نه زانراو بوو

یاخود ده کریت پشتگوێ خرابیت، که ئه ویش ویستی «په یوهندی» ه. ئه وهش چونکه زمانی سیکس زمانیکه که هه ردهم له نوییوونه وه و گه شه کردنایه، زمانیکه که نامریت چونکه هه ر بۆ خۆی ژیا نه. ئایا ئیستا ده توانم له به ردهم ئیوه دا ئه وه بلیم، که منیش مه به ستم په یوهندی بوو له گه ل له یلادا.

به رده وام له یلا پاله وانی خه و نه ته ر پو به کانم بوو، خه و نه کان راسته قینه بوون، وهک ئه وهی رۆحه که ی ئه و جی به یلیت و سه ردانی من بکات، بۆ ئه وهی ئه وه کاره بکات که له راستیدا نهیده توانی ئه نجامی بدات. ئیراده ی ئازادی له رۆحه سه ره به سه که یدا ده سه به ر بوو بوو، که ته نیا شه وان دوا ی ئه وهی په رده له سه ر هه موو شتی که داده درایه وه ده حه سایه وه، به ده ر له حه ز و ئاره زو وه کانی نه بیته، دوا ی ئه وهی هه موو شتی که خامۆش ده بیته، جه سه ته کان گر ده گرن.

به بوونی لووسی خیا نه تم له له یلا نه کردو وه، به رمی له یلاش لووسیم بریندار نه کردو وه. ئالو گو پم به که س نه کردو وه، ئاره زووی دل داری و له خسته بردنی کچانم نه بو وه، ته نانه ت که سیکی بیته ده ب نه بووم. په یوهندی به کانم له گه ل ئا فره تاندا زۆر سنووردار بوو، به لام گرن گ بوو بۆ ئه وهی خۆم بدۆزمه وه، ئا فره تان پێگایان لی ده گرتم، به جوانترین شیوه خویان نمایش ده کرد، هیچ کاتیک هه ولم بۆ کچیک نه دا وه، خه ونم به به ره و پێشه وه چوونی په یوهندی به کانم نه دا وه له گه ل هیچ کچیکدا، به لام هه ست و سوۆزم به رانه به له یلا و لووسی راستیه کی جیگیر بوو له ژیا نندا، ئه و مندا له ی له گه ل تیپه ر بوونی زه مه ندا گه و ره ده بیته و گه شه ده کات، هه می شه جه خت له سوۆزی خۆشه ویستی پراگما ده کاته وه، که رۆژیکیان لووسی باسی له جوۆره جیا وازه کانی خۆشه ویستی

دهکرد بۆ من و له یلا.

خۆشه ویستی له فۆرمه باوهکهیدا هیچ شتیک نییه بێجگه له شیوازیکی باو، که دابونه ریتهکان دیارییان کردووه.

له بهر ئه وهی خۆشه ویستی مه ته لیکه له دهره وهی سنووری باودا، ده کریت به چه ند شیوازیکی بیت، بۆیه ده کریت دل و جهسته ی ئازاد له هه مان کاتدا قبولی زیاد له خۆشه ویستییه ک بکات، چونکه کاتیک ئه قل و دل و جهسته له کۆتوبه ندی خۆپه رستی و ئیره یی کردن دهر باز ده بیت، ئه و کاتانه چ پیاو چ ژن ده توانن قبولی ئه وه بکه ن خۆشه ویستی سینه م بوونی هه بیت و ئیتر خۆشه ویستی ده گاته پله ی عیشق.

خۆشه ویستی دوو په راسووی هه یه، به لام عیشق سی په راسووی هه یه، هه ر بۆیه سیگۆشه یه کی نمونه ییمان به رجهسته کردووه.

لوسی

وا دەر دهکه ویت له یلام کردبیته هاوبه شی خوشه ویستییه کهم له گهل مالیکدا، چونکه خوشه ویستی ئه و بهرپرسیاریتییه کی گه وره و قورسه، به ته نیا ناتوانم له ئه ستوی بگرم، به لام گرنگترین هوکار ئه وه یه هه ندیک جار وا هه ست دهکه م ئه و له من له پیشتره بۆ ئه و، له یلا خوشه ویستییه کی له دیواره کانی دل و ناخی خۆیدا به ند کردبوو، ئه گه رچی بۆ پوژیک غافلگیری ئه و خوشه ویستییه نه بووم، خوشم وا نیشان نه داوه که هه ستی پی دهکه م.

هه ندیک جار وا هه ستم ده کرد وه ک هاوته مه نه کانی خۆمان منداڵ نین، هه ریه که مان به نه فره تی خه م و خه فته و ناشیرینییه کانی پوژگار پیگه یشتووین.

ئه ی پیگه یشتن چه ند گونا هباریت کاتیک له ناکاو منداڵی ئیمه له ناو ده به یته، گونا هیکه تا پوژی کوتایی له کۆلمان نابیته وه، کۆله پشیتیکه به شانمانه وه یه و به تیه ربوونی پوژگار له کۆلمان نابیته وه و له پوچیشمان جیا نابیته وه، به لکوو پوژ به پوژ قورستر ده بیت، کاتیک ئه و په یوه ندییه ده پچریت که بانگی مردن به گویمان دراوه.

هه ر به منداڵی پیری تهنگی پی هه لچنین، ده موچاومان چرچولۆچ بوو، قژیتمان وه ک کلووی به فر سپی بوو، به لام پوچ.. وهرن با باسی شکاندنی پوحتان بۆ بکه م.

ئه و ساته وه خته ی مالیک سه فره ی کرد، پووداویکی گه وره پووی دا، ئه گه ر له میسر بووایه پووی نه ده دا.

ناکوکییه کی توند له نیوان دایک و باوکی دروست بوو، به و هۆیه وه دایکی ته لاق درا، وه ک ئه وه ی مالیک ئه و به ربه سته بیت له په یوه ندییه کانیاندا، کاتیکیش هه ستی دایکایه تی درکی به وه کرد

کورپه‌که‌ی زۆری پێ ده‌چیت یان ره‌نگه نه‌گه‌رپته‌وه، ئیتر هیچ بیانوویه‌ک نه‌ما بۆ ئه‌وه‌ی درێژه به‌و په‌یوه‌ندییه ناتهن‌دروسته بدات. زۆرم به‌لاوه سه‌یر بوو، که دوا‌ی بیست یاخود سی سا‌ل له هاوسه‌رگیری ته‌لاق پوو بدات، له‌نیوان دوو که‌سیشدا که هیچ کاتیک گله‌بیان له په‌کتری نه‌کردووه!

ئێستا من وه‌لامه‌که ده‌زانم چیه. ئه‌مه ئه‌وه ناشاریته‌وه که هه‌میشه ناره‌زایه‌تی هه‌بووه، به‌لام له‌ناخی دابونه‌ریته‌کاندا به‌ند کراوه، زیندانی بووه له‌ ترسی شکسته‌هێنان، له‌ ترسی کۆمه‌لگا، ناخ ده‌سووتینیت و پۆح و یران ده‌کات، به‌لام کاتیک ئه‌و تو‌یکاری به‌رگریکردنه‌ لاواز ده‌بیت، گرکانه‌که ده‌ته‌قیته‌وه و هه‌موو مه‌ترسییه‌کانی سه‌ر رینگا راده‌مالیت، هیچ نامینیته‌وه ته‌نیا ئه‌وه نه‌بیت ئه‌و ته‌مه‌نه‌ی که ماوه‌ بژی، دوا‌ی ئه‌وه‌ی ته‌مه‌نی گه‌نجی و جوانیی به‌خشی.

دوا‌ی هه‌شت پو‌ژ له جیا‌بوونه‌وه، باوکی مالیک هاوسه‌رگیری له‌گه‌ل دایکم کرد! به‌لاتانه‌وه سه‌یره؟ ناره‌زایه‌تیم له‌سه‌ر ئه‌م هاوسه‌رگرییه‌ دهر بری، به‌ میرام وت ناپاکی له‌گه‌ل دایکی مالیک و خودی مالیکیش ده‌که‌یت، پیم وت ئه‌م پیاوه جینگای گومانه و بۆ پو‌ژیکیش پێی ئاسووده نه‌بووم.. ئه‌و هه‌ندیک جار قسه‌ی خۆشه‌ویستیم بۆ دهر ده‌بریت، هه‌ندیک جاری تریش هه‌ول ده‌دات ده‌ستم بۆ به‌نینیت، له‌یلاش ئه‌مه ده‌زانیت، به‌لام نه‌متوانی به‌ مالیک بلیم.

میرا زۆر نیگه‌ران بوو به‌ جو‌ریک که پشتر به‌و شیوه‌یه نه‌مبینیوو، هینده‌ گریا تا ئه‌و کاته‌ی خه‌یالم کرد که فرمیسک له‌ چاوه‌کانیدا نه‌ماوه، هیچ له‌ گه‌ردووندا نه‌ماوه. میرا وتی: هیچ بژارده‌یه‌کم له‌ به‌رده‌مدا نه‌ماوه، له‌ژێر هه‌ره‌شه‌دایه و ناچاره

ئەو بەکات.. باسی ئەوێ بۆ کردم که هەولی گێچەلکردنی داوێ تەنانت ئەو کاتانە ی باوکم لە ژياندا بوو، گومانی دەکرد ئەو ھۆکاری مردنەکە ی باوکم بێت، بەتایبەتی پیش مردنی بە ماوێهەکی کەم لیک نزیک بوون. ئەم گومانە کاتیک دروست بوو، کە لە ساتەوختیکی ئارامیدا باسی ئەو ژەهرە ی بۆ کردوو، کە هیچ پاشماوێهەک لە داوی خۆی لە جەستەدا جی ناهێلێت، لە داوی سێ جار بەکارهێنان لە خواردن و خواردنەویدا کۆتایی دێت. ئەمەش لە لایەن ھەولگرییەکانی جیھان و دەولەتانەو بەکار دێت، نەیارەکانیان یاخود ئەوانە ی زۆر لە سەرۆکەکانیان زیاتر زانوو یاخود یاخییەکانیان پێ لەناو بردوو. «مردنێکی خاویتە بی هیچ دلوپە خوینیک، لەوێش گرینگتر بی هیچ پاشماوێهەک».

باسی ئەوێ بۆ کردم چەندین ریکۆردی برا بچووکەکی لە بەردەستە، کە دوو سال بوو سەفەری کردبوو بۆ ئەمریکا لە چالاکی گومانناوی تیوہگلاو بەوێ ھاتوچۆی یانەکانی ھاوڕەگەزبازان دەکات و لەگەڵ دەزگایەکی ھەوالگری بیانی کار دەکات، لە سەر و ئەمانەشەو لەسەر سوننەتی خودا و پیغەمبەر داوی دەکات، بۆیە بپارم دا ھاوسەرگیری لەگەڵ بکەم، چونکە ئەمە زۆریک لەو بەشترە جووژی برات لەسیدارە بدریت یاخود بەناو و ناوبانگیکی ناشیرینەو بەگەپیتەو.

«تەنھا من دەتوانم تۆ وئەویش لەم ئابروچوونە دەرباز بکەم».

ئێتر بەنھێنی ھاوسەرگیریان ئەنجام دا.

له یلا

له لووسییه وه ئه ووم زانی که میرا هاوسه رگیری له گهل ته لعت
پاشا کردووه.

تووشی شوک بووم کاتیک باسی ئه و هه پشه ئاشکرایه ی بو
کردم به بیانوی پاریزگار یکردنه وه، ئیدی که و تمه بیر کردنه وه
له وهی ئه م پیاوه کییه؟

له و ساته وه خته ی له گه ره که که مان نیشته جی بوو، هه ست
به وه ده که م ناخیکی بوگه نی هه یه، و پرای ئه وه ی جلو به رگی ریک
و جوان ده پوشیت و به ریزه وه هه ل سو که وت ده کات، به لام له وه
دلیا بووم روخیکی قیزه وه ن و نه خووشی هه یه، و له تاریکیدا ژیان
ده کات.

مالیکم بیر که وت وه کاتیک هه قیقه تی باپیره گه وره ی بو دهر
که وت دهستی کرد به گریان،
چاوم بریندار بوو بو دیمه نی دایکی مالیک، له یدی شوخو شه نگ،
کچه خاوه ن ئه سل و فه سله که، نه رمونیانه که، هیمن و له سه رخو که،
قورس و سه نگینه که.

مالیک دایکی به میرات بو به جی مابوو نه ک باوکی، سو پاس
بو خودا ئیشی چهند جوانه، له نه زان زانا دروست ده کات، له
زاناش نه زان دره ست ده کات، ئه ی پیشینان وا نالین؟ به لام
خوزگه هاوشیوه ی باوک بوویتایه، چونکه ئیستا من و لووسی
نه ده بووینه قورباننی خو شه ویستی تو.

ناه مالیک ئه گه ر ده زانیت میرا چی به لووسی وتووه؟ وتی
باوکت شاره زایه له هونه ری گو یگرتن له په یوه ندییه ته له فونییه کانی

نیوان هاوولاتیاندا؟ یاخود نه گهر ده زانیت کی نه و کاره ده کات؟ به لې هاوکاره کانی له دهوام به و کاره هله دهستان، زور شتیک دهر باره ی خو یان و خیزانه کانیان و کچه کانیان ده زانیت، نه وهی دهیزانی قیزه وهن بوو وهک جهنگ، وهک شه پل نائارام و تووړه بوو. هه موو نه مه به شیوه یهک زور بوو، که جیگای شهرمه، چونکه تا راده یهک هه پرده ی لی ده کردن له گه لیان بخوایت، به لام یه کیک له وانه خو کوشتنی هه لېژارد و پی باشر بوو نهک نه وهی بچینه ژیر باری هه پرده وه.

نایا ده بیت هه قیقه تی باوکت بزانت، هه بویه کاتیک هه قیقه تی باپیره گهره ت بووون بوویه وه، که باوکت کوپییه کی ته واده تی باپیره گهره ت، ئیر نه وه قیقه ته نه و چله داره بوو که پستی توو شکاند و بووه هوو نه وهی سه فهر بکهیت؟ یاخود رهنگه هه قیقه تی باوکی بوو دهر که وتبیت، بویه له و ساه وخته ی له گهره کی زهیتوون نیشته جی بوون، توزیک شهرمنی هه میشه یی پیوه دیار بوو؟

باشه چون تبیینی نه وهم نه کردوه که شتیک هه یه، له خوالیخو شبوو عه لی برام ده چیت؟ هه مان نه و شته یه، که وای کرد ته نیا توو لی نزدیک ببیته وه، ته نانه ت نه گهر نزدیکوونه وهی کی رووکه شانه ش بیت و نه گاته ئاستی هاوپییه تی راسته قینه؟

نایا دایک نه مه ی ده زانی؟ وا دیاره نه م که سایه تییه سایکو پاتیه ناتوانیت خو ی له نزدیکترین کهس بشاریته وه.. کوو و دایک. وهک چون نه و سه رگوزشته یی بوو میرا باس کردوه، که به بی هیچ په شیمان بوونه وهی که نه جامی ددها، نه و زور لوژیکیه هاو سه ره که ی یه که می، که ته مه نیکی زور پیکه وه بوون، نه ویش له هه مان سه رچاوه وه به و کاره ی ده زانی.

وا پڻ دهچيٽ ميرا ته نيا ئافره ٿيڪ بوويٽ ٻو چيڙوه رگرتن،
 بهو به لڳهيهي هاوسه رگيرييه كه نهيني بوو، به لام له بنه رتدا ئم
 هاوسه رگيرييه ٻوچي بوو؟ چونكه ئم جوڙه پياوانه تووشي
 پهتاي نه بووني ويڙدان بوون، هيچ سل ناکاته وه له وهی بيته رانبر
 سه رجیٰ له گه لدا بکات وهڪ چون بهی هيچ پابه ندبوونيك له گهل
 ئافره تاني تردا سه رجیٰ دهکات. وا دياره ههولي داوه له گهل
 دايكي لووسييشدا بي هيچ پابه ندبوونيك سه رجیٰ بکات، به لام
 تاكه سه ركه وتني ميرا له و ريڪكه وتنه نه فره تيه دا ئم وه بوو، كه
 مڪوپ بوو له سه ر ئم وهی كه «ماڪهر» نه بيت، هه رچه نده ئم مه
 سه ركه وتنيڪ بوو به تامي شڪسته ينان، چونكه ئم مه خويي له
 خويدا له په يوه ندييه كي ناشه رعييه وه نزيڪتر بوو، تا ئم وهی
 هاوسه رگيري بيت و له سه ر پارچه كاغه زيڪ به ناوي گرييه ستي
 هاوسه رگيري !

MAM HUMANITARIAN
 FOUNDATION

لوسی

نازانم چۆن به بی ئه و چوار سال تییه ری کرد!

ئایا هۆکاره که ی زۆری ئه و ږووداوانه بوون، که ږووبه ږووم بوویه وه؟ نه خیر.. هه رچه نده ده رگای هیوا و ږهحه تم دابخستباییه، ده مبینی له به رانه رم وه ستاوه. ئایا پشتیوانییه کانی له یلا بوو یان قسه کانی بوو که له کانگای ئارامگرتنه وه سه رچاوه ی گرتبوو؟ « ئارام گرتن به مانای که مته رخمی نییه، به مانای دانیشن و کارنه کردن نییه، به لکوو چاوه ږوانییه کی هیوا به خشه به وه ی شتیک دیته ئاراه». به لام قسه کانی ئازار شکیکی کاتی بوو، که هه ر خیرا کاریگه ری نه ده ما، ئیتر ئازاره که دهستی ږی نه کرده وه و به ئاشکرا خوی به یان ده کرد.

نا.. ئه وه ی ئارامی ږی به خشییم خودی مالیک بوو!

ماوه ماوه نامه ی بۆ ده نار دین، به گویره ی کاتی خوی ته له فونیشی بۆ ده کردین. له سه ره تا کانی ئه و قوناغه دا من و له یلا دلنیا بووین له وه ی ده گه ږیته وه، هیچ شتیک مه تر سیدار یان نیگه رانییه ک به بیر و هۆشماندا نه هاتوه، چونکه هه ر له میسر دا بوو.

ږاسته ئیمه نه مانده مبینی، به لام لانی که م هه رسیکمان له سایه ی ئاسمانیکدا یین، له سه ر هه مان پارچه زه ویدا یین. ده زانین که من و له یلا هه وایه کمان هه لمژیوه، که ږۆژیک له ږۆژان له هه ناسه ی ئه و هاتووه ته ده ره وه، بۆیه ئارامان گرت و پاددا شتی خۆمان له

پێگەى خۆشه‌ويستى وەر گرت.

لە يەكێك لە نامەكانیدا پێمان دەلێت نەخشەى ئەوەى
 كێشاوه سەردانى هەندىك شوێن بكات، كە پێشتر لە باره‌يه‌وه
 خويندبوويه‌وه، بەلام زۆرىك شتى تر هەبوو، كە نەخشەى بۆ
 نەكێشابوو، هەروەها دەلێت باشتەر بوو پەرىك بوايه لە بەردەم
 ڕەشه‌باى بارودۆخ و قەدەردا.

مالىك دەرويشىكى سەرگەردانى قۆناغى گەشتىكى بێگەردى
 زىهەنى و پۆحى بوو، لەگەڵ ئەوەشدا خەسلەتى پۆحسووكى
 خۆى لە دەست نەداوو.

نابی ۱۹۸۸

«ههردوو خوشه ویسته کهم له یلا و لوسی»

چووم بۆ که لاوهکانی دریسه له زهقازیق، ئەو ژوورانەیی له دار و تهخته دروست کرابوون و له هه موو لایه که وه قلیش و درزی زۆری تیدا بوو، با و باران و مار له هه موو کون و که له به ریکه وه دههاته ژووره وه، ژیان له وێ له سه ر سنووری شه مه نده فه ره که نه له سه ر هیلێ مردنیکێ راسته قینه یه، ژیان له وێ گریدراوی جووله ی ئەو شه مه نده فه ره انه یه، که بارانی بۆنیکێ پاگوزه ر دروست دهکات، زۆرینه ی دانیشتووانه کانی له و کرێکارانه پێک دێن، که له دهسته ی هیلێ ئاسنین کار دهکهن، مندا له کانیان له و ژوورانه به ند دهکهن، که له تهخته و دار دروست کراون، ئەمهش له ترسی ئەو کرمه مه ترسیدار و کویرانه ی هیچ نابین ته نانه ت هه ندیک جار دار و تهخته کانیش.

دوای ئەوه چووم بۆ گوندی گریس له مه نوفیه، که هه وت کیلومه تر له گوندی ئاشمونه وه (زهوی مانگ به زمانی هیرۆگلیفی) دووره، دانیشتووانی گونده که به دروستکردنی قاپ و گۆزه ی فه خفورییه وه خه ریکن و زۆر ده ستره نگین له و پیشه یه دا، ئەو پیشه سازیه ی که بۆ سه رده می میسرییه کۆنه کان ده گه رپته وه. ئەوه بیینه به رچاوی خۆتان، مرقوف و گۆزه ی ئاوخواردنه وه له یه ک ماده دروست کراون ئەویش: قورپی وشکراو و خۆله!

خالی جیاوازیان ته نیا رۆح نییه که له مرقفا هه یه، به لکوو ئەو ئیراده یه که ده بیته ئازادی له هه لباژرندا، ئیمه له کاره کانماندا پێگاپیدراوین، به لام گۆزه ی ئاوه که پێگاپیدراو نییه، ئەو بریار له شیوه ی کوتایی دراوه به یی ئەوه ی ئیراده ی خۆی تیدا بیت، ئیمه له جووله داین و ئەوان له متبووندان، به لام کاتیک ده مرین وه ک یه کمان لی دیت و هه ردوو کمان مت ده بین».

خۆشم ئەوین: مالیک

تشرینی یه که می ۱۹۸۸

«ههردوو خوشه ویسته که م لوسی و له یلا»

دووباره جاریکی تر خۆم ده بینمه وه سهردانی ئەو شوینه ده که م: گومه زی «ئەبو ئەلههوا». له پێی به له می که وه پووباری نیل له ئەسوان په پیمه وه، له پێگای ئەو پلیکانه ی ده چیته سهر گۆرستانی ئەرستوکراته کان گه یشتمه ئەو ی. له جاری یه که مدا نزیک ئەسوان و شتریکم به کری گرت، پێگاکانی بیابانه که ی بری تا گه یشته گومه زه که.

ئێستا له بهرزایی ۱۳۰ مه تر له خه رهن دی ته پۆلکه ی به ری پۆژئاوای نیل راوه ستاوم، که ده که ویته به رانه ر به ری چه پی پۆژئاوای دوورگه ی فیه. ئەو ه ی له و شوینه دا را بوه ستیت پانۆرامایه کی ئەفسوناوی نیل و شاری ئەسوان ده بینیت. من ئێستا لای گۆرستانی به ریز ئەبوا ئەلههوام، که یه کی که بوو له پیاوچاکانی ده وله تی فاتی.

وای ده بینم ئەم شوینه زۆر خۆجیه، چونکه چه ند گه شتیارکی که مم به دی کرد بۆ گومه زه که سهر ده که وتن، که له گۆرستانی ئەرستوکراته کان به رزتره، هه روه ها ده لێن وه لییش به ته نیشتیه وه نیژراوه، ته نیا خه لکیکی زۆری دانیشتوانی ئەو شوینه که به پیروزی داده نین هاتبوون ئەو دیمه نی پانۆرامایه بینن و وینه ی فۆتوگرافی لی بگرن».

خۆشم ئەوین

مالیک

تییینی: خاوه نی گۆرستانه که که راماتی هه یه له به شوودانی قهیره کچاندا، ئامۆزگاریتان ده که م سهردانی بکه ن.

کانوونی یه که می ۱۹۸۸

ههردوو خوشه ویسته که م له یلا و لوسی

له چهند رۆژی رابردوودا چووم بۆ بیابانی رۆژئاوا، به ئاراسته‌ی رۆژئاوای ئه‌سیوت نزیکه‌ی ۱۶۰ کیلۆمه‌تر له میڤگی فه‌رافره‌وه دوور بووم، له ئه‌شکه‌وتیک که پێی ده‌لێن «ئه‌لجاره‌»، مه‌نزلگه‌ی میسرێیه‌ کونه‌کان بوو له هه‌شت هه‌زار و شه‌ش سه‌د سال پێش زاین، که ناوچه‌یه‌کی ده‌وله‌مه‌ند بوو به ئاو.

ماوه‌ی ده‌یان سه‌ده ئه‌و ئه‌شکه‌وته له‌ژێر زه‌ویدا بز بووبوو، تا ئه‌و کاتانه‌ی به‌رێککه‌وت گه‌ڕیده‌ گێره‌ارد رۆفلز سالی ۱۸۷۳ که بۆ جیگایه‌ک ده‌گه‌را له گه‌رده‌لول خویی بپاریزیت ئه‌و ئه‌شکه‌وته‌ی دۆزییه‌وه. له رێگای کلاو‌پۆژنه‌یه‌کی بچووک و بۆ ماوه‌یه‌کی کورت چووه‌ ژووره‌وو، له رێگای تونیلێکی ته‌نگه‌به‌ره‌وه که خۆم چه‌ماندبوویه‌وه و ته‌نیا له‌سه‌ر قاچ و ده‌ستم ریم ده‌کرد گه‌یشتمه‌ گۆره‌پانی ئه‌شکه‌وته‌که، له دیواری لای چه‌پی ئه‌شکه‌وته‌که هه‌لکۆلینیکم بینی وینای مرو‌وف و ئاژه‌ل و راووشکارم تیا‌دا به‌دی ده‌کرد.

ره‌نگه‌ به‌نرخترین و جوانترین شتیک ئه‌وه بیت له رێگای رێککه‌وته‌وه دیت، ئه‌وه گۆرستانی تووت عنخ ئامون، به‌رێککه‌وت له لایه‌ن هوارد کارته‌ر دۆزرایه‌وه، کاتیک ئه‌و تونیلێی هه‌لده‌کۆلی که ده‌گه‌یشته‌ سه‌ر گۆرستانی ر‌مسیسی شه‌شه‌م.

به‌لام رێککه‌وت وشه‌یه‌کی گونجاو نییه‌، به‌لکو وای ده‌بینم وشه‌یه‌کی چه‌واشه‌کارانه‌یه‌، کاتیک بیر له زۆریک شت ده‌که‌مه‌وه که به‌سه‌ر خۆم و چوارده‌وره‌که‌مدا هاتووه‌، ئیتر وای نابینم

شوینیک بؤ ریککهوت بوونی هبیت، هه موو شتیک بؤ مه به ستيک
 پروو دهادت، که به جوړیک له جوړهکان پادداشتکردنه یاخود
 ئیلهامپتبه خشینه، یاخود رڅوبه خشینيکی خوداییه، هه روهها
 گه شه پیدان و کاملبوونی که سایه تی خوده به مه به ستي گه یشتن به
 پله یه کی بالاتر، رهنکه له و کاته دا هه ست به وه نه که یت، به لام دواتر
 هه ستي پی ده که ین، ئیتر ده که ینه نه و نه ینییه کی که شارراو هیه
 کاتیک په چه کان لا دهریت و کو ده کان شی ده کریته وه.

تاکه خالی جیاواز له وه دایه نه وه یه، نه وه ی پشتر خوی بؤ
 وه لامه کانی داهاتوو ئاماده کردووه، پله دوا ی پله به رزتر ده بیته وه.
 ریکهوت وهک ئامازیه کی خوداییه، پیو ستي به دلیک هه یه
 پیش نه قل لی تیبتگات، چونکه لیړه دا دل تاکه ناینده یه.

دلی ته ندروست، که تووشی هیچ تیچوونیک نه بووه، بریتییه
 له قیبله نما و ئامازه و به رچا پروونی، گه یه نه ر و وهرگره، عاشق
 و مه عشو وقه، نه و هه سته یه که هه له ناکات و نه و چاوه یه هینده
 تیژه چند تاریکیش بیت توندی دیواره کان ده بیتیت، هه ر ته نیا
 نه و به سه ر هه موو هیماکانی تر دا کراوه ته وه، که ئیمه نایان بینین،
 و ده مانگه یه نیت به له دوور دوور تریش»

خوشم نه وین

مالیک

تیبینی: به دیار یکراوی نازانم پروو گه ی داهاتووم کوئ ده بیت،
 رهنکه نامه ی داهاتووم درهنگ بکه ویت، به لام نیگه ران مه بن.

لوسی

کانوونی دووهمی ۱۹۸۹

پوژ له دواى پوژ میرا کیشی داده به زیت، دهموچاوی دهگوریت و داده که ویت و چرچ و لوچ ده بیت. هیچ کاتیک به م شیوهیه نه مبینیوه، ته نانهت له گهرمه ی ئیش و ئازاره کانیدا له گه ل باوکمدا. پیش مانگیک پیکه وه له گه ل میرا سهیری ته له فزیونمان ده کرد، به لام له ناکاو به هه ردوو دهستی ده یکیشا به سه ر دلیدا، پاشان بووراییه وه و له هو ش خوی چوو، ئه و فرمی سک به چاوه کانیدا ده هاته خواره وه و ئاگایی له ده وروبهری خوی نه بوو چی دهگوزهریت، ئه مه یه که مین جاریکه ئه م حاله ته ی به سه ردا بیت. ئیتر ته له فونم بو ته له عت پاشا کرد، باش ده مزانی چی ده که م، ئیتر ئه ویش له چه ند خوله کیندا خوی و ئوتومبیله که ی ئاماده بوون، هه ردوو کمان هه لمانگرت بو ناو ئوتومبیله که، به ره و ئه و نه خوشخانه یه چووین، که تاییه تمه نده به کاره که ی.

له نه خوشخانه بو مان دهر که وت به هو ی شه کره وه بیهو ش بووه، پزیشکه که وتی ئه گهر پارچه یه که له و شیرینییه ی بخوارداییه، ئه و بیهو ش نه ده بوو. ئیتر ئه و پوژه بو مان پوون بوویه وه تووشی نه خوشیی شه کره بووه، هه ر ئه و پوژه ش پیی راگه یاندم، که برا که م کوژراوه، بویه دیمه نی فلیمه که له به رچاوی گو ررابوو بو دیمه نی کوشتنی برا که م.

به بره وابه خو بوون و دلته نگییه کی زوره وه وتی جو رچ مرد، وتی بینومه که کی کوشتوویه تی، ئه و که سینکی به کریگیراویی شاره زا بووه، به ده مانچه یه کی بیده نگ فیشه کیکی به نیوچه وانیه وه

نا، ئیتر به خیرایی هه لّهات بۆ ئه و جیگه یه یی که لییه وه هاتووه. به بزه یه که به لام له ناخدا هاوارکردنم قه تیس کردبوو پیم وت: ئه مه فلیمیکی پله نایابی هو لّیووده. له وه لامدا وتی فلیمه کان چه ند هه ولّیکی ناکامن له وه سفکردنی راستیه کانی ژياندا.

کاتیک شه و داها ت چوومه ناوچه یه کی چۆله وانی، بۆ ئه وه ی ئه وه ی ئه و هاواری له نیوه رۆوه له ناخدا قه تیس بووه ده ری په پینم.

دوای چه ند رۆژیک هه والی مردنی هات، به و شیوازه ش کوژرابوو، که دایکم دیمه نه که ی له خه ویدا بینوووه!

نیسانی ۱۹۸۹

ههردوو خوشه ویستم له یلا و لوسی

له ئەمریکای باشوور هه ئەم نامە یە تان بۆ دەنووسم، بەتایبەتیش لای پووباری ئەمازۆن، وا دیارە ماوێهەکی زۆر لێره دەمیتمه وه لای هۆزه دابراوهکانی سەر دهمی سەر دتایی ژیان، و پیرای ئەو هی گه شتم بۆ چەند شوینیک کردووه، بەلام نازانم بۆچی دهگه پیمه وه بۆ هه مان شوین! رهنکه وه لامه کهیم له گه ل ئیوه دا به ده ست بکهویت. ئیستا له گه ل هۆزی زویدا ده ژیم، ئیستا له گه ل هۆزی (زوبی) که بچووک و گه وره ژن و مندالیان پووتن ژیان به سەر ده بهم. ئەوان بیجگه له (ئهلقه یه کی چووکپاریژ) و ئەلقه گریش به چه ناگه ی ژن و پیاویانه وه هیچی دیکه یان له به ردا نییه؛ به سروشت ئەو ئەلقه گریشی چه ناگه یه هینده به هیزه لیوی خواره وه ی ئەو که سانه ی به کاری دهینن راده کیشیته خواره وه. ئینجا ئەو پرۆسه پر له سه ختی و نارەحه تییه، که وه کوو مۆر و نیشانه ی هۆزه که وایه، پووبه رووی هه ر ئەندامیکیان که قوناغی مندالی تیپه راندبیت ده بیته وه.

له من مه ترسن تا ئیستا جله کانم له به ردا یه، ته نیا بۆ مه له کردن خۆم پووت ده که مه وه.

له سه ره تادا به جوړیک له ترسه وه مامه له یان له گه ل ده کردم، به لام ئیستا بوومه ته یه کی که له وان. کاتژمیره رۆلێکسه که ی دهستی خۆم به دیاری به خشییه سه رۆکه هۆزه که یان و پیتی سه رسام بوو، بۆیه له به رانه ردا پیشنیاری کرد یه کی که له کچه کانی هۆزه که م بۆ ده ستنیشان بکات، چونکه ئەمه دابونه ریتی خۆیان بوو، نهیده توانی له ده ره وه ی ئەو دابونه ریته هه ل سوکه وت بکات، بۆیه دیاری له

به رانبهر دیاریدایه. ههروهها بنه ماکانی میوانداری لای پیاوی
 ئه سکیمو ئه وهیه ژنه که ی به میوانه که ده به خشیت بو ئه وهی
 له گه لیدا بخویت. به هه مان شیوه سهیریان ده کردم.. به لایانه وه
 سهیر بوو که جلوه برگم پو شیوه، وهک چوون به لای منیشه وه
 پرووتبوونه وهیان جیگای سه رسامیم بوو! ئه وان سه رسام
 بوون به وه به خشینه ی من وهک چوون منیش سه رسام بووم به
 پیشنیاره که یان.

خوشم ئه وین

مالیک

تییینی: له گه ل کچه که دا نه خه وتم، به لام ناچار بووم له گه لیدا
 دابنیشم بو ئه وهی که سیکسی سییه ر قورس نه بم، خانه خوینییه که
 تووره ده بیت به وهی دیارییه که یم رهت کردو وه ته وه.
 تییینیه کی تر: ده زانم ئه م نامه یه توژیک دوا که وتوو، به لام
 چی بکه م ئیره دابراوه له هه موو شتییک، ناتوانم نامه کان بنیرم تا
 ئه و کاته ی ده چمه وه ناو شار.

له یلا

دوای سالیك به سهر سه فهره كهی مالیکدا، له ناكاو دایكی په یوهندییه کی ته له فونی پیوه كړدم، به هوئی ئه وهی دهنگی گورابوو ئه و دهنگه نه بوو كه پیشت به باوه رپوونیکي ته واو به خوی قسه ی ده كړد، سهره تا نه مناسییه وه تا ئه و ساته وه خته ی خوی ناساند.

ثایا باوه رم پی ده كه یت كه بیرت ده كه م؟ هر له ده ستنیكی په كه م قسه كړد نماندا بیر له گفتوگویه چروپره كانمان ده كه مه وه، له ئه قلی ژیر و هاوسه نگ ده كه مه وه، ئه و ساتانه ی هیشتا هه رزه كاریكی بچوك بویت. ده مه ویت بتبینم.

شوقه یه کی بچووكی جوان له گورپه پانی دووقی، چووم سهر دانه كړد.

مالیک پی و تم توی خوش ده ویت، توش ئه و خوش ده ویت، هه روه ها لووسییش خوشی ده ویت!

كه كه م په یوهندییه كه تان تا دواسنور چوه به یه كدا. به لام ژیان فیړی ئه وهی كړدم هه موو شتیكی سهیر و نامو پرو ددات، هیچ شتیك به دوور ناگرم، چونكه له بنه رده تا له سهر هه مه چه شنبوون جوولای به رده وام وه ستاوه، به لام بیر كړد نه وه له وه مایه ی ئازار چه شتنه بو خاوه نه كه ی، ئه مه ش وای كړد پشت به شتیكی ئاسایی ببه ستین، كه ئارامی به دهروونمان ببه خشیت، ئه وه م به خه یالدا نه هاتوه ئه م فورمه قیزه وه نه باوه رهنه له گه له هه ندیک له سروشتی مروقه كاندا یه كانگیر بییت.

زور ئاره زووی ئه وه م ده كړد كچیکم هه بییت، به لام مندا لدانی من یه كه م جار و دوا جار ته نیا مالیکي هه لگرتبوو، ئه م جوړه له

دووگیانبوون پیی دهوتریت دووگیانبوونیکى ئازیز.

تو و لووسی هر له یه‌که‌م ساته‌وه‌خته‌وه، که له‌گه‌ل مالیک هاتن بو ئه‌وه‌ی یه‌کتری بناسین، چوونه نیو دلمه‌وه، ئه‌وه‌ی جیگای سه‌رنج بو هر وهک مالیک ئه‌قلتان پیش ته‌مه‌نتان که‌وتبوو. ئایا ده‌زانی منیش له‌ مندالیمدا وهک ئیوه بووم؟ په‌یوه‌ندیم ته‌نیا له‌گه‌ل ئه‌وانه‌دا هه‌بوو که له‌ خۆم گه‌وره‌تر بوون و لیان تیده‌گه‌یشتم، له‌ هاوته‌مه‌نه‌کانی خۆم تی نه‌ده‌گه‌یشتم!

کاتیک له‌گه‌ل هاوته‌مه‌نه‌کانی خۆم داده‌نیستم خه‌ریک بوو پووچه‌گه‌رای و نه‌زانین ده‌یکوشتیم، بویه دوور ده‌که‌وته‌وه و خۆم به‌ کتیپیک سه‌رقال ده‌کرد، یاخود له‌گه‌ل که‌سیکی به‌ته‌مه‌ن گه‌وره‌تر داده‌نیستم. پینان ده‌وتم که‌سیکی له‌خۆباییت، به‌لام ئه‌وه‌یان نه‌ده‌زانی شه‌ره‌زایی ئه‌قله‌کان وهک ئالتوون ده‌بریسکینیته‌وه، دانایش ته‌نیا به‌سه‌ر که‌میک که‌س داده‌باریت و خیر و ئارامیان پی ده‌به‌خشیت. شه‌ره‌زایی و دانایی گه‌وره‌کان سه‌رسامیان ده‌کردم، به‌لام ئیوه‌م بینى هه‌رسیکتان له‌ داناییدا نالیم هاوتا بوون به‌لکوو له‌ یه‌ک نزیک بوون. په‌نگه ئه‌م به‌خشینه‌ وای کردییت له‌ یه‌ک نزیک بن و یه‌کتان خۆش بویت. به‌لام ئایا ده‌زانیت ویرای ئه‌و گونجاندنه، په‌نگه له‌ یه‌ک نزیک نه‌بوونایه ئه‌گه‌ر دانیشتوانی هه‌مان بیناش بوونایه! ئه‌مه‌ ریکه‌وته‌کانی قه‌ده‌ره به‌ده‌ر له‌ رازیبوون به‌ توانا و داناییه‌کانی هه‌چی ترمان له‌ده‌ست نایه‌ت.

نازانم چیرۆکی ئیوه چی لی دیت و هه‌ولیش ناده‌م بیرى لی بکه‌مه‌وه، وا فیر بووم بیر له‌ سبه‌ی نه‌که‌مه‌وه، ته‌نیا ئه‌و رۆژه‌ی خۆم بژیم وهک چۆن مروّف ده‌بیّت ژيانی خۆش بویت، به‌ ناخۆشی

و خوشییه کانییه وه، خوشی دوور بگریت له هه موو ئاسته نگییه کان،
 ئه وه بیروباوه ری منه که له پیناویدا ژیاوم، که توانستی ئه وه ی
 پی به خشییم ژیانیک ته واو بکه م، که ئاره زووم پی نه کردووه، به لام
 سوپاس بۆ خودا سهرکه وتوو بووم له پهره ده کردنی مالیک دا،
 ئه گهرچی هۆکاریک هه بوو که پاشگه زببیته وه، من ده زانم رۆژیک
 دادیت لیره نیشته جی ده بیت، ئه م ماوه یه ش هه رچۆنیک بیت
 تیده په ریت و ده گهریته وه سهر خودی خویی پیش ئه وه ی بۆ
 ئیمه بگهریته وه. من نزیکم په یوه ندیی له گه ل من نه بریوه و له
 دووریشه وه باسی ئیوه م بۆ ده کات. مالیک پرسیی ئاواته خوازی
 کی ببیته هاوسهرم؟ ئایا ده زانیت وه لامه که م چی بوو؟ پیم وت:
 له یلا.. ئیستاش ئاواته خوازم تو ببیته هاوسهری ئه و.

تشرینی په کله می ۱۹۸۹ هه ردوو خوشه ویستم لوسی و له یلا

من ئیستا له ناو دلی به رازیلدام، له نیو دارستانه باراناوییه کاندام، له نیو هوژیکي سهره تاییدام که ژنان و پیاوان - یان ئه ندامی زاونییان به پارچه په روویه ک داپوشراره، ژنه کانیان به زنجیریک مورووی په نگاورهنگ له سینگ و سهرسهریان خوین رازاندووه ته وه، وپرای ئه وهی به شیوهیه کی سهره تایي دهژین به لام مروقدوستن، له نیو ئاژده له کاند ژیان به سهر دهبه و به دهستی خوین خواردنیان ددهنی، له کاتی خه و تنیشدا له باوهشیان دهگرن وهک ئه وهی مندالی خوین بیت.. وهک ئه وهی دهلین هه سروشتی خوین به و شیوهیه.

له گه ل پیاوانی ئاینیدا ناکوک بووم، که شه و رورژ جهختیان له وه دهکرده وه، که سروشتی مروف بیتاوانه و پاکژ و زور پوونه، چونکه من وام دهیینی ئادهم به سروشتی خوئی سهرپیچی فرمانی خودای کردوه، کاتیک چوو له دارسیوه یاساغراره که ی خوارد، قابیل - یش هابیلی تاکه براکه ی خوئی کوشت. بویه سروشتی مروقه کان هه میسه راستگو نین، قیبله نمایه کی تهنروست نییه، هه ندیک جار په کی دهکه ویت، هه ندیک جاری تریش به په ککه وتوبی له دایک ده بیت. باوه رپم به وه هه یه که سروشتی مروف دیوی راسته قینه ی بیسه روبه رییه، چونکه سروشتی مروف که له دایک ده بیت یاخییه له دهسه لات و سیستم، به لام دواتر هه ندیکیان یاخود هه موویان، له به رانه ر دامه زراوهی رهوشت و ئاین و نه ریت و یاسادا شکست ده هیئن، ملکه چی دهسه لات ده بن. هه به و بونه یه وه، هه ندیک که سی دهو له مه ند و ناوداری بیانی هه یه

خویان به سروشته گهرایی دهناسینن، خویان دهگه پیننه وه بو
 ئه و سروشته ی لیی دروست بوون، له سه ر بهرگی گوڤاره کان
 خویان به پروتی نمایش دهکن، ئه مه ش وهک شانازیکردنیک به
 سروشته وه!

ئایا تاکه خالی جیاواز که له نیتوان ئه و خه لکانه له گه ل ئه و
 هۆزه سه ره تاییه دا هه یه ئه وه یه: ئه و هۆزه سه ره تاییه نه سه نه
 به وه ی نهک ته نیا پروتبوونه دیان له سروشته وه وه ر گرتو وه،
 به لکوو به شیکه دانه براون له و سروشته، په نگدانه وه ی خودی ئه و
 سروشته نه که له ناخیاندایه و تیایدا ده ژین؟

کاتیک بیر له ئالۆشبوون ده که مه وه، که چۆن له و شوینه دا داوا
 ده کات و خامۆش ده بیته وه، کاتیک ئه و وشه یه ده بینم هه ر که
 باسمان کرد گر ده گریت و پیتته کانی له ئه قل و ده مماندا ده ته قیتته وه،
 چۆن له به رانه ردا ده بیتته خۆله میش و به بادا بلاو ده بیتته وه،
 ئه و ساتانه دلنایم که له ئه قلی مروڤدایه نهک له دامینیدا بیت،
 ئه مه ش جه خت له وه ده کاته وه، که مروڤ ئه گه ر نه خوینده واریش
 بیت ده توانیت مروڤ بیت، زانای مافی به رانه ر و سنووره کانی
 جه سته ی خۆی بیت.

هه موو ئه م بیرۆکانه کاتیک به میشکمه دا هات، که بینیم پیاو
 سهیری دامینی ئافره تان ناکه ن، هه روه ها به پیچه وانه شه وه.
 وه لامه کهش لای من ئه وه بوو: ئه وان خویان داپۆشیوه و پرای
 ئه وه ی که پروتیشن. ئایا کاتیک جلوه رگمان دروست کرد به
 مه به سته ی خۆداپۆشین بوو یا خود پروتبوونه وه بوو؟!»

خۆشم ئه وین

مالیک

لوسی

دوو سال به سهر سه فهره كه ی مالیکدا تیده په پښت، به لام چه ند مانگیکی دوو رو دريژ ده بیت هیچ نامه یه کی بۆ نه نار دووین، هاوړی له گهل له یلادا چووین بۆ لای دایکی مالیک، وهک هه موو جاریکش به گهرمی به خیره اتنی کردین و نموونه ی ئافره تیکی نه رمونیان و میواندوست بوو.

ئو پتی وتین: مالیک ئیستا به گه شتیک له ئو په پری پوژه لاته، کاتیک پرسپاری ئو هه مان لی کرد خه رجییه کانی چون پیدا دهکات، به هیمنی و باوه ریکی ته واوه وتی: پیش سه فهره که ی بره پاره ییه کی به قهرز پی به خشیووه، ئمه وپرای بره پاره یه ک که پاشه که وتی کردبوو، کاتیکش ویستم پاره ی بۆ بنیرم، وتی پیویست ناکات، دواتر وتی له به رانه ر کرئیه کی که مدا کار دهکات، ئه وهش به سه بۆ ئه وه ی پیدا ویستییه کانی دابین بکات، وتیشی سه رچاوه ی داهاته که شی به ره می ئو کارکردنه ده بیت، که دهیزانیت و بۆ هه رجیگایه ک بروات ئو کاره دهکات.

پرسپاری سروشتی کاره کانم لیی ده کرد! هه ستم به وه کرد ئو ئیشه له ئاستی ئه ودا نییه و کرئکه ی که مه. هه ر که بیرم له وه کرده وه برپاری دا سه فهر بکات له جیگایه ک بۆ جیگایه کی تر، و برپاری دا نه بیته بارگرانی به سهر هیچ که سیکه وه، بگاته هه رجیگایه ک کار دهکات، ئیتر جه ستم هه لده چوو. ئیتر ئه وه هاته پیش چاوم، که به شیوه یه کی نارپک دهر ده که ویت، له کاتیکدا ئو کورپکی ده وله مند و ئه رستو کراته و له بنه ماله یه کی دیرین و په سه نه!

نیسانی ۱۹۹۰

ههردوو خوشه‌ویستم له‌یلا و لوسی؛

دایکم پێی وتم به‌لاتانه‌وه سه‌یر بووه سه‌فه‌رم کردووه بۆ ئه‌وه‌په‌ری رۆژه‌لات، ئایا ده‌زانن که ب‌ریارمدا سه‌فه‌ر بکه‌م یه‌که‌م جیگایه‌ک نه‌خشه‌م بۆ کێش‌ابوو ئه‌م جیگایه‌ بوو، که پ‌ره له‌ جو‌ره‌ها کاری جادوویی و نه‌ینی و جوانی و دانایی؟

به‌لاتانه‌وه سه‌یر نه‌بی‌ت، ساته‌وه‌ختی سه‌فه‌رکردنم، پرسیاریک له‌ خه‌یال‌مدا دروست بوو؛ بۆچی سه‌فه‌ر ده‌که‌م؟، له‌ناکاوه‌ ده‌نگیک توند و زل که ده‌نگدانه‌وه‌ی به‌دوای خویدا هینا رایچه‌ل‌کاند، ده‌نگدانه‌وه‌که له‌ ده‌نگه‌که به‌هێزتر بوو، چه‌ند جاریک ئه‌و رسته‌یه‌ی به‌ به‌رگویمدا دووباره‌ کرده‌وه، نازانم له‌کوێوه‌ ده‌هات، ئایا له‌ ناخی خۆمه‌وه‌ ده‌هات، یاخود له‌ ده‌ره‌وه، یاخود خه‌وی تیکه‌لوپیکه‌ل بوو؟ به‌ته‌واوه‌تی نازانم چی بوو. به‌لام ئه‌وه‌ی گرنگ بوو که من زۆر به‌روونی گوێبیستی بووم و هه‌له‌م له‌ بیستنی‌دا نه‌کردووه. ده‌نگه‌که کاتیک وه‌لامی پرسیاره‌که‌ی ده‌دامه‌وه‌ تکای لی ده‌کردم ده‌یوت: خودی خۆت بدۆزه‌ره‌وه.

هاورپیه‌که‌م هه‌بوو سه‌ردانی چین - ی کردبوو، باسی سه‌یده‌هارتا گوتامای بۆ ده‌کردم، که به‌ بووزا ناسراوه، و چۆن له‌ کۆتایی بیسته‌کانی ته‌مه‌نیدا - سه‌ر به‌ توێژیکی ده‌وله‌مه‌ندی فه‌رمان‌پ‌ره‌وا بووه - بۆی روون بوویه‌وه، که ژیا‌نی به‌تال و بیتا‌ورپۆکه، ئه‌مه‌ش دوای ئه‌وه‌ی له‌ رێگای خۆی چاوی به‌ چه‌ند نه‌خۆشیک و جه‌سته‌یه‌کی مردوو که‌وت، که شی بووبوویه‌وه، ئیتر ب‌ریاری دا له‌ رێگای به‌ئاگابوونه‌وه به‌دوای ئارامی ناخی خویدا بگه‌رپیت، بۆ ئه‌مه‌ش که ره‌سته‌کانی بریتی بوون له‌ ئه‌ندیشه و بیرکردنه‌وه و چوونه‌خه‌له‌وته‌وه، هاورپیه‌که‌م زۆر باسی بووزیه‌تی بۆ ده‌کردم،

هینده به‌ئالۆزی باسی لیوه ده‌کرد، تا گه‌یشته دواخالی نیو ناخ و ده‌روونم و به‌رده‌وام دووباره‌ی ده‌کرده‌وه.

ژیان گه‌وره‌ترین دزه. تایبه‌تمه‌نده به‌وه‌ی ناگۆرپیت و دووباره نابیته‌وه، بوون و شوناس و پۆح -مان ده‌دزیت، ده‌مانسپیته‌وه و دامانده‌بپیت، ئیتر ناگه‌پیننه‌وه سه‌ر ئه‌وه‌ی که چۆن بووین. په‌رته‌وازه‌بوون له پۆح و چاره‌نووسی مردنه، ئه‌گه‌رچی هیواشیش بیت. که‌میک-ن ئه‌وانه‌ی له‌وه تیده‌گه‌ن، ناوازه‌ن ئه‌وانه‌ی بپیاریش ده‌ده‌ن بگه‌رپینه‌وه بۆ ژیا‌نی خۆیان، ئه‌وه‌ش به گه‌راندنه‌وه‌ی پۆحی خۆیان.

بۆیه م‌کو‌ر بووم له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی دووباره پۆحی خۆم بگێرمه‌وه، ئه‌و پۆحه‌ی که له‌ ساته‌وه‌ختی هه‌لم‌الینی زۆرێک په‌نه‌انیدا داگیر کرابوو، بۆیه گه‌شته‌که‌م بۆ ئه‌وپه‌ری پۆژه‌ه‌لات بۆ هیند ده‌ست پێ کرد؛ لی‌ره‌وه له‌نزیکه‌وه به‌ بووزیه‌ت ئاشنا بووم، یه‌که‌م شتیک بۆم پوون بوویه‌وه مانای بووزا بوو، که به‌ مانای به‌ئاگا و به‌هۆش دیت، ئاگابوون له‌ خود یه‌که‌مین قوناغی به‌ئاگابوونه له‌ گه‌ردوون، هه‌روه‌ها به‌ هیندۆسیه‌ت ئاشنا بووم، وا دیاره به‌ دووهم ده‌ست پینده‌که‌م».

خۆشم ده‌وین

مالیک

ئه‌و پۆژه ئه‌وه‌م هاته‌وه یاد که مالیک باسی له به‌ئاگابوون کرد له زهینه‌یه‌تی له‌یلا‌دا، که تیا‌یدا جه‌لاله‌دینی پۆمی وه‌سفی ئه‌و گۆر‌انکارییه‌ی کردووه، که به‌سه‌ری‌دا هاتووه دوا‌ی چاوپێکه‌وتنه‌که‌ی له‌گه‌ڵ شه‌مسی ته‌بری‌زیدا و ده‌لیت:

دوینی ئی‌واره مردبووم، به‌زیندوویی وه‌خه‌به‌ر هاتم.

له یلا

کاتیک من و لوسی دینه سهر باسی چیروکی مالیک و دایکی،
هیچ کام له نیمه فرمیسکی خومان بو راناگیریت و هرگیز ناتوانین
خومان وهکوو کچیکی بههیز و بیهست دهر بخهین.

فرمیسک له ناخ و دلمدا له نگر دهگریت، ئەو فرمیسکانه شم
ته نیا به وانه ده بیزین، که ده توانن ناخ و دلم ببینن و بخویننه وه،
له و کاته دا له پر دیره شیعره کانی (سمنون المحب) دینه خه یالم
و زور جوان وهسفی ئەو دۆخه ده که ن؛ به جوریک که وا هیچ
جیاوازییه ک له نیوان خوشویستنی خودا و بهنده کانی دا نامینیت،
چونکه ههردهم بو من ریگهی خوشویستنی مالیک ریگه م بووه بو
گه شتن به ئەوینی خودایی.

ترکت الفواد علیلا یعاد و شردت نومی فما لی رقاد
ولاخیرفی شکوی الی غیر مشتکی ولا بد من سلوی ازا
لم یکن صبر

دهربرینی ههسته کان جوریک له سوکنا بیان تیدایه، که هه میسه
ویستوومه پهی پی بهم. خۆزگه منیش دهم توانی بگریم یان
ته نانه ت به چهند وشهیه ک ئەو هه ستانه م دهر ببرپایه.

من هونه ری درببرینی ههسته کان فیڕ نه بووم. هه ندیک پێیان
وایه که وا من له و هونه ره بیبهش کراوم؛ ئاخو ئەوانه نازانن که
من بو خۆم گلوله یه کی داگیرساوم له هه ست و سۆز و به سه ر
زه ویدا دیم و ده چم، به لام ئیدی سروشتی که سایه تیم ئاوایه.

وا دیاره جوریک له سروشتی پیاوانه له مندا هه‌یه.
به ده‌ست بیده‌نگی و خۆخواردنه‌وه‌وه و داخستنی ده‌رگه‌ی
دل له‌پیش شه‌پۆله هه‌ژینه‌ره‌کانی هه‌ست و سۆزدا گیرۆده بووم.
فیری زمانگرتن بووم له کاتیکدا، که هه‌ست و سۆزیکه گه‌وره
له‌پیش سنووره‌کانیدا ئاماده‌ی فرینه، یاخود کاتیک که ده‌رده‌لێک
ئاماده‌یه کۆتوبه‌نده‌کانی پیش خۆی بشکینیت.

«خۆشم ده‌وینیت» زۆر حه‌ز ده‌که‌م که ئه‌مه‌ی پێ بلێم.
بلێم که وا هه‌موو بوون تا پادده‌ی سه‌رپێژبوون پره له ئه‌و.
به‌لام ئاخۆ هه‌رگیز پۆژیک بویری وتنی ئه‌وه ده‌که‌م؟ ئاخ‌ر من
ده‌زانم که وا گه‌ر له‌نیوان مردن و وتنی ئه‌وه‌دا سه‌رپشکم بکه‌ن
ئه‌وا من مه‌رگ هه‌لده‌بژیرم.
به‌لێ.. هه‌تا ئه‌و پادده‌یه!

ئەیلوولی ۱۹۹۰

«ھەردوو خوشەویستم لوسی و لەیلا»

داواى لىبوردم ھەيە بە ھۆى دووريم لىتان لەم ماوھەيى
دواييدا.

من ھىشتا لە ھىندستانم. پىشەككەك ھەيە كە ھىشتا بۆم باس
نەكردوون، پىشەككەك كە زانىنى بۆ ئىوھ زۆر گرنگە تاوھكوو
بزانن كە مەبەستى پۆشتنى من بۆ ئەو بەشەي دىنا چيە.

لە لەيلاوھ ئاشناى بنەماكانى سۆفيگەريى ئىسلامىي بووم، ھەر
بەراستى ئەو بنەمايانە لە ناخەوھ بەرم كەوتن؛ جا نازانم ھۆى
ئەوھ ئەوھەيە كە ويژدان كاريگەرە بەسەر ھزرەوھ يان ئەوھى
كە سۆفيگەري بۆ خۆى مېتوديكي ژيان بېت يان دەشيت بەو
ھۆيە بېت، كە ئەوھ بالاترين پلەكانى مرقۇبوونە؟ ھەرچونيك
بېت وا ديارە شتيكى گەورە لە ناخى مندا ھاوپا و ھاوتاي ئەو
بنەمايانەيە. لەو چەند جارەي كە بە ھاورپيەتي لەيلا و عەليى
خوالىخۆشبوو چووم بۆ خزمەتي بەندەكانى خودا و پارانەوھ
لە پەرورەين، لە كاتى چەشتنى ھەستى ئەو ھەژانە پۆخى و
لەشيەي، كە لە ئەلقەكانى يادكردنەوھدا چەشتوومە، وا ھەست
دەكەم كە شتيك لە ناخى مندا راپەرپوھ و بەخەبەر ھاتووه،
ئەگەرچى ئەو ديمەنانە تەنيا كۆمەليك تويژى رووكەشييانەش
بن؛ چونكە حەقيقەتي سۆفيگەري لە ئەندازەي ئەو گۆرپانانەدايە،
كە بەسەر پۆخدا دىن، كاتيک كە بەرز و پاك دەبیتەوھ و چى دى
ئەوين دەكاتە ناوونيشانى رەھا و تاكى خۆى، ئيدى لەدواى ئەو
ناوونيشانەشەوھ كۆمەليك بنەماي وەكوو ئارامگرتن و دلنباي و

له خوږوردهیی و خوداناسی، به دواى یه کدا دین.

من هر دهبوو دهست بکه م به لیکولینه وه دهرباره ی سؤفیگه ری
له ئیسلامدا، بویه بریارم دا پیشوخت پرویه کی ئه و په وته ببینم،
که بۆ من نوئ بوو؛ هر بویه بۆ ئه و مه به ستهش برۆم و روو
له ئه و په پری پوژه لات بکه م، له هیندستانی مه لبه ندی بووزیه ت
و هیندوسه وه دهست پی بکه م، که تییدا ئه وى دوهم دیرینترین
ئاینزای زیندووه، که له چوارچیوهیدا مروڤ وه کوو خداوهند لی
دهروانریت به و پینیه ی، که ئه و به نده به ئافرینه ری مه زنه وه.

بریارم دا که له هیچ شتیکدا قول نه بمه وه چونکه قولبوونه وه
به لای سهره و مروڤ بیناگا دهکات، له چه ندین دیوی دیکه ی
راستییه که. ئاخو ئه گهر دهفریکى لاکیشیه یی شهش پرووهر و
شهش روو هه بیت، ده بیت کام پرووهیان پرووی راستی بیت؟

هر شهش پرووه که به جیاوازی قه باره و ئاراسته یانه وه سه دی
سه د راستن و یه کدی ته و او دهکهن، چونکه هیچ پروویه کیان
بی ئه وانی دیکه شیوه ی راسته قینه ی خو یان وهر ناگرن و به و
شیوه یه، دهفره که ناته و او و نارپک دهر دهچیت.. ئیدی حه قیقه تیش
به و جوړه یه.

وام به باش زانی که له گولاوی هه رگولیک، که له کاروانی
ژياندا ده که ویتته سهر ریم بخومه وه، و بۆشم دهر که وتوو که
وازه یان له پرسیارکردن بۆ خو ی جوړیکه له جوړه کانی مردن.
ئانیشتاین وتویه تی: «ئه وه ی گرنه ئه وه یه که له پرسیارکردن
نه وه ستیت.»

به و دهره نجامه گه یستم که هیندوسیته ئامانجه پو حیه که ی

بریتیه له یه‌کڅستنی ړوڅ و ئافرینه؛ له و خاله‌دا دیم، که ئه‌مه
 ږوویه‌کی هاو‌به‌شیه‌تی له‌گه‌ل سو‌فیکه‌ریی ئیسلامیدا، که ئه‌ویش
 باوهری به یه‌کگرتووی هه‌موو «بوون» هه‌یه و پټی وایه، که
 خدا له‌نیو هه‌ریه‌کیک له ئیمه‌دا هه‌یه، وه‌لی ئه‌م دوو ږیبازه
 دهر‌باره‌ی بیرو‌که‌ی «ږزگار‌بوون» لیک جیاوازن؛ له هیندو‌سیه‌دا
 ږزگار‌بوون نییه، چونکه ړوڅ هه‌میشه ئارام و ساغله‌مه و
 هه‌موو ئه‌وه‌ی که مرو‌ف پټو‌یسته‌تی بریتیه له تیگه‌یشتنی بو
 جیاوازیه‌کانی نیوان له‌ش و ړوڅ.

بوم دهر‌که‌وتووه که هیندو‌سیه‌ت هینده‌ی ئوقیانوسیک فراوانه،
 هیچ په‌یام‌به‌ر و خوداو‌هنديکی دیاریکراوی نییه و باوهریشی
 به تیگه‌یشتنیکي فله‌سه‌فی دیاریکراو نییه، په‌یره‌وی ږیباز و
 شیوازیکی دیاریکراوی په‌رستنیش ناکات. ئه‌و به‌دیاریکراوی
 کومه‌لیک بڼه‌مای فله‌سه‌فی و ئه‌خلاقیه. په‌یره‌وکاری ئه‌و ئایینه‌ش
 ته‌نیا ئه‌و که‌سه‌یه که باوهری به فیدا هه‌یه. هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌شی که
 وه‌کوو ئاینه‌کانی تر ږوخساری دیار و ناسراوی نییه من زیاتر
 وه‌کوو ره‌وتیکي فله‌سه‌فی ده‌ییښم وه‌ک له ئاینیک.

خوشم ده‌وین

مالیک

نیسانی ۱۹۹۱

«ههردوو خوشه‌ویستم له‌یلا و لووسی»

تا ئیستاش هه‌ر له هیندستانم، ته‌نیا بۆ دوو رۆژ به‌جیم هیشته‌، له تبت سه‌ردانی چپای کیلاشی پیرۆزم کرد، ئەو شوینه‌ نزرگه‌ی رۆحی خودا شیفاییه‌، به‌ مانای رۆحکیشان دیت، یه‌کیکه‌ له‌و سێ ناوه‌ی به‌ براهما ده‌وتریت، دوو ناوه‌که‌ی تریش بریتین له‌ دروستکه‌ر و پارێزگار. دواتر گه‌رامه‌وه‌ بۆ هیندستان بۆ ئه‌وه‌ی به‌ بوزیه‌ت ئاشنا بێم؛ له‌وه‌ تیگه‌یشتم وه‌ک چۆن لاتینی ئه‌و زمانه‌ بوو چه‌ندین زمانی وه‌ک ئیتالی و ئیسپانی و رۆمانی و پورتوگالی لێ بوویه‌وه‌، به‌ هه‌مان شیوه‌ بووزیه‌ت سه‌رچاوه‌ی بنچینه‌یی هه‌موو فه‌لسه‌فه‌کانی ئه‌وپه‌ری رۆژه‌لات بوو، قسه‌که‌ی پێشووم دووباره‌ ئه‌که‌مه‌وه‌ ده‌لیم فه‌لسه‌فه‌کان نه‌ک ئاینه‌کان، کاتیک له‌ سنووری هیندستان ده‌چیته‌ ده‌ره‌وه‌ بۆ ولاتیکی تر، فه‌ره‌ه‌نگ و نه‌ریت و تامی ولاته‌ نوییه‌که‌ وه‌ر ده‌گریته‌، ده‌بیته‌ شتیکی ده‌وله‌مه‌ندتر، له‌ چین پێی ده‌لین شائان، له‌ ژاپۆن ده‌بیته‌ ئه‌لزه‌ن، له‌ فیتنامیش وتیان، له‌ کۆریاش سون. هه‌موو ئه‌مانه‌ فه‌لسه‌فه‌گه‌لیکن له‌سه‌ر بنه‌مای ئه‌ندیشه‌ وه‌ستاون، که‌ وزه‌کانی هزر و پۆح و جه‌سته‌ کۆ ده‌کاته‌وه‌، ده‌بیته‌ مایه‌ی ئه‌وه‌ی مرو‌ف به‌ئاگا بیت، به‌ئاگا بیت له‌ ناخی خۆی و له‌ گه‌ردوونیش که‌ چی رۆو ده‌دات.

له‌ ئه‌ندیشه‌دا که‌ به‌ مه‌زنترین وه‌رزشی رۆحی داده‌نریت، دوا‌ی ئه‌وه‌ی مرو‌ف ده‌گاته‌ ئاستیک گوییستی ناخی خۆی

دهبیت، زیاتر گه شه دهکات تا ئاستی ئه وهی سه رکه وتوو
 دهبیت له بیستنی دهنگه کانی گهر دوونه جیاوازه کان، که خوی
 له سروشتی زیندوو و بیدهنگدا دهبینته وه، ئیتر بوی پوون
 دهبیتته وه، که ههر دووکیان ناوخو و دهره وه، پوچ و سروشت
 هه مان زمان قسه دهکن، له بهر ئه وهی گهر دوون به هه موو
 هه مه چه شنی و جیاوازییه کانییه وه له ناخماندا نیشته جیه».

خوشم دهوین

مالیک

ته مووزی ۱۹۹۱

«ههردوو خوښه ویستم له یلا ولسی»

له ژاپون نه وه ئه م نامه یه تان بۆ دهنووسم.

به ناچارى ملکه چى داواکارى دایکم بووم به وهى بره پارهیەکم
بۆ بنیريت تا بهردهوام بم له گهشته کهم، که وا دهر دهکه ویت
زۆر به پهروشه وه بم بۆ گه یشتن به زانین و مه عریفه! هاتووم
بزانم ئه لزه ن واته بووزیه ت له ژاپون چیه و چونه، چونکه وا
دهر دهکه ویت بووزیه ت له ژاپون به بهراورد به ولاتانی تر
زیاتر روشتوو، له ژاپون باوهریان وایه رهنگه هه موو مروفتیک
بووزاییه کی چاوهروانکراو بیت، بنه ماکانی چاکه خوازی ته نیا
له کتیه پیروژهکاندا نییه، به لکوو دهکریت هه موو تاکیک له
روحي پووناک و بیتاوانی خویدا ههستی پی بکات، ههروهها
بیرکردنه وهی ئهقلانی و لۆژیکی بنه ماى هه موو شتیک بیت، هه
بویه ئه لزه ن پستی به وه بهست که هیچ شتیک نییه له دهره وهی
هزردا بیت؛ چونکه ههسته وه رهکان هیچ به رهه م ناهین ته نیا وهه م
نه بیت، ئه وهش لیژدا پیچه وانه ی سؤفیه گه رییه به گشتی، که پشت
به ویزدان و ههسته نادیارهکان ده به ستیت.

له وانهکانی کوان ئاماده بووم، که وه رزشیکی تاییه ته به ئهقل
و ئامرازیکه بۆ ئه ندیشه، کاریگه رییه کی شوکهنه ری ههیه. چونکه
ده مانگه یه نیته ئه وهی گومان له سه ر هه موو ئه و شتانه بکهین که
پی ئاشنا بووین، تا له کوتاییدا به ره و راچه نینمان ده بات.

مامۆستا که ئینگلیزی بوو، ئه وانه شی وهک من بوون هه موو
رهگه زنامه جیاوازهکانی تیدا بوو، وهک من هاتبوون بۆ راهینان

له سهر ئه و جوړه له بیرکړدنه وه، که به مه تل یان پرسیاریکی شیتانه و نالوژیکی دهست پی دهکات، تا له کوټاییدا دهگینه بیرکړدنه وهی لوژیکی، ئه مه ش دواى ئه وهی خهیا لمان راده چهنیت و وات لی دهکات، به شیوهیه کی جیاواز بیر بکه یته وه.

شیوازی ئه و پرسیارانه یی دهیخته پروو بریتی بوو له: کچیک له سهر پرده که ده په ریته وه، خوشکه گه وره که ی کییه؟ هه موو شتیک له شتیکدا کورت ده کریته وه، ئه ی ئه م شته ی کوټایی له چیدا کورت ده که یته وه؟

ئو دهنکه چیه که چه پله به دهستیک لی ده دات؟ پیش له دایکبوونی دایک و باوک دموچاوت چوڼ بووه؟ هه موو ئه م پرسیارانه پیویستی به شروقه نییه؛ چونکه هیچ مانایه کی په نهان و نهینیی تیدا نییه تا پیویست به وه بکات وه لام بدریته وه، زور به ساده یی ئه مه ده مانگه یه نیته ئه وهی شروقه بکه یین و بیر له دیوی پشته وهی ئه وانه بکه ینه وه، ئه وهی (بی ماناییه) ده بیته هو ی ئه وهی پایه کانی بیرکړدنه وهی باو تووشی له رزین بییت.

وه لامدانه وهی فره په هه ند دیته ئاراه و ئاسوی بیسنووری ئه قل دهکاته وه، ئه مه ش به (بیرکړدنه وه له دهره وهی صندوق) ناو زده ده کریت.

خوشم دهوین

مالیک

نەیلوولی ۱۹۹۱

«هەردوو خوشەویستم لوسی و لەیلا»

ئەمە دوا نامە یە لە ژاپۆنەووە بۆتان دەنێرم، چونکە لەبەر خراپیی باری داراییم بپارم داوێ ئەو ولاتە جی دەهێلم، زۆر شەیدای ئەو بووم گەشتیک بۆ چین بکەم، بەلام وا دیارە خودا ژاپۆنی کردە چارەنووسم، کە دوا قونای گەشتەکە ی من بیت لەم ناوچە دگێردا، ئەلزەنیش ببیتە گرنگترین و گەورەترین فەلسەفە یە ک بیت لە شیوازی بیرکردنەوێ ئەقلانیدا، کە دەبیتە مایە ی بەئاگابونی مەرۆف.

بەکورتی ئەوێ پنی گەیشتم لە پێگای گەشتەکەم و خویندنەوێم بۆ هیندۆسیەت و بووزیەت، ئەوێ لە ئەلزن و ئەو فەلسەفە مەرۆییانە ی تر، کە گرنگی بە ناوێ پۆکی مەرۆف دەدەن بەرەم هاتووێ ئەوێ؛ دەبیت بایخ بەو ساتەوێختە ئانیانە بدریت و پشتی پی ببەسترت، نابیت بەدوای غەمەکانی دوینی بکەوین، بەترسیشەوێ لە سبە ی نەپوانین، چونکە ژیان ئەو ساتەوێختە یە کە تیایدا دەژین، وەک هەقیقەتیکی راست بەرجەستە ی دەکەین، بەلام بیرکردنەوێ لە دوینی بە هەموو شتیکیوە کە گوزەری کردووێ، هەروەها ترس لە نادیاریک کە سبە ی دیت، هەموو کاتبەفەرودانە، بەفەرودانی ساتەوێختی هەقیقەتە کە دەرکرا وەک خوی گرنگی پی بدریت.

تو ئەو مندالە ی دوینی نیت، ئەو پیرەش نیت کە دەبیت. ئەم رستە یە مامۆستایەکی بووزی پنی وتم و جەختی لەو بیرۆکە یەش دەکردوێ. ئە ی دوو شوخە کە نامە کەشم بە پەندیکی ژیرانە ی بووزا کوتایی پی دەهێم کە دەلیت: بەوێ رازی مەبە کە باسی کوتایی ژیان ت بۆ دەکەن، بە باو رازی مەبە، لە هەلێنجانیشتا خیرا مەبە.

خۆشم دەوین

مالیک

له یلا

كانونى دووهمى ۱۹۹۲

پوژده كان وهكوو با تیده په پښ. ئه مړوم وهكوو په پښه ك له و
په پښه ده بږم، كه به دیواری ژووره كه مه وه هه لواسراون، له گه ل
بږینی ئه ویشدا پوژیک له ته مه نی خوم كه م ده كه مه وه؛ په پښه كه
فری ده ده مه سه به ته ی خول و خاشاكه كه وه و له و كاته دا بیر
له وه ده كه مه وه، كه ئه گډ بیت و بتوانین بیر ه وه یریمان له پوژده
رښ و تاریكه كانی پاك بكه ینه وه، بیانخه ینه سه به ته ی خول وه.
دوو سال به سهر دهرچوونی من و لووسی له زانكو تیده په پښت..
ئیسټا من خه ريكی وانه وتنه وه م و لووسی-ش له دایه نكه كه ی
دایكیدا ئیش ده كات. مالیکش وا هر له گه ل ئیمه یه، ئه و ته نیا
به جه سته جی هیشتنووین، جه سته ی فه نابووش له به رانبر
جاویدانیه تی پوژدا هیچ ئه رزشیكى نییه.
سی سال زیاتره ئیمه بیر له قسه كانی ده كه ینه وه و ده یانپشكنین
و به چاوی سییه م ده یخوینینه وه؛ ئیدی به و جوړه وا هه ست
ده كه ین، كه خوی له به رانبرماندایه.

ماوه یه كه كه دهر وانه لووسی خه ريكه نه ك ته نیا له
چاوه كانیدا به كوو له كزی و بیده نگیه كه شیدایه گیشتنی ئارامی
به دواچوره كانی ده بینم. كاتیک په یوه ندبی پیوه دهر دین، لووسی
زیاد له جاریك پی و ت كه ئه گډ نه گه پښته وه ئه وا له هه ركوی
بووه ئه م ده چپته لای؛ ئه ویش له وه لامدا ده یگوت كه قهت ده سستی
پی ناگات چونكه به به رده وام شوینی مانه وه ی دهر گوریت. دوا ی
ئه وه ئیدی نامه و په یوه ندیكردنه كانی كه م ده بونه وه ئیدی به و

جۆره لووسی-ناچار دەبوو له بێدەسەلاتیی خۆیدا مل بدات بۆ دۆخەکه.

کاتیک دووباره و دواى گوزهریک له خۆشاردنهوه دهر کهوتهوه پێى گوتین: بریارم داوه بگه‌ڕیمه‌وه به‌لام بیگومان دواى ئەوهی که سەردانیکى مه‌غریب ده‌که‌م.

ئەوکات هاته‌وه بیرم، که جاریک له‌و جارانه‌ی که تیتیدا باسی سۆفیگه‌ری ئیسلامیم بۆ کردووه، هه‌ر ئەوکات باسی (ئین سەبعین و شه‌شته‌ری) خۆیندکاریشیم بۆ کردووه، که به‌ جۆریک له‌ جۆره‌کان چیرۆکه‌که‌یان له‌ چیرۆکی پۆمی و شه‌مسی ته‌بری‌زی ده‌چیت.

ئەوکات بۆم باس کرد که ئین سەبعین ئەو بنه‌مایه‌ی سۆفیگه‌ری به‌سه‌ر شه‌شته‌ریدا جێبه‌جێ کردووه، که به‌ پێى ئەوه ده‌بی‌ت مورید نه‌فسی خۆی له‌ هه‌موو جۆره‌ لووتبه‌رزى و خۆبه‌گه‌وره‌زانیه‌ک پاک بکاته‌وه. ئەو بنه‌مایه‌ش لای رێبوارانى ئەو رینگه‌ و رێبازه‌ به‌ بنه‌مای (شکاندنێ گه‌ژیی و توندیی نه‌فس) ناسراوه. جا ئەو کات شه‌شته‌ری سه‌ره‌رای ئەوه‌ی، که وه‌زیر و زانایه‌کی ناسراویش بووه، وه‌لی ملی داوه بۆ داواکه‌ی ئین سەبعین و عه‌بایه‌کی کۆنى داوه به‌سه‌ر شانیدا و به‌ ئالایه‌که‌وه، به‌ناو بازار و رینگه‌وباندا رۆشتووه و هاواری کردووه: (من ده‌ستم کردووه به‌ یادکردنه‌وه‌ی ئازیزی خۆم)، نه‌ک هه‌ر ئەمه‌ به‌لکوو به‌ جۆریک ئەوینی ئین سەبعین چووته‌ دڵیه‌وه‌ که‌وا ناوی «به‌نده‌ی ئین سەبعین» ی له‌خۆی ناوه‌.

پۆژیکیان به‌یه‌کیک له‌ نامه‌کانیدا دیار بوو وه‌ک بلی ئیدی و ئۆقره‌ی له‌به‌ر هه‌لگیراوه، چونکه نووسیوی: «نیگه‌ران مه‌بن، من وا خه‌ریکه‌ باش ده‌بمه‌وه و به‌م نزییکانه‌ش ده‌گه‌ڕیمه‌وه.»

خۆشم ده‌وین.

ئازاری ۱۹۹۲

« ههردوو خوشه ویستم من، له یلا و لوسی »

لیره خه لک به ولاتی مه غریب ده لێن، ولاتی ههزار گلکۆ. منیش
بۆ خۆم سه رم له زۆریکیان داوه. بۆ نموونه چوومه ته سه ردانی
گلکۆی هه ریه ک له (سیدی عبدالعزیز التباع و لا لا عیشه البحریه و
بو شعیب الرداد و سیدی یحیی بن یونس و سیدی رحال البودالی
و ئینجا ابو العباس السبتي و سیدی میمون)، هه ر له ویندهر و
به ته نیشته یه که وه مورید و شیت و ده رۆزه کهر و هه روه ها نزاکار
و سه ردانکه ران و داواکارانی ته به روک و فه ر و خیرم دیوه، که
زۆربه ی زۆریان ئافه رت بوون.

له ته نجه ئاشنای دیارترین لقى سۆفیگه ریی مه غریبی بووم، که
لق و ریپازی (ئه لبودشیشیه)

له یه کیک له شێخانی ئه و ریپازه نزیک بوومه وه و ئه ویش
ریزی لی نام و بۆ ماله خۆی داوه تی کردم؛ پیتی گوتم گوایه
سۆفیگه ری له جوگرافیای پۆژئاوای عه ره بی درهنگتر و دواى
سه ره له دانی له پۆژه له لاتی عه ره بیدا سه ری هه له داوه، به لام
سۆفییه پۆژئاواییه کان هه ر زوو خویان گه یانده پیزی هاوتا و
هاوپیپازه پۆژه له لاتییه کانیا و بگره پیشیشیان که وتن، ئه وه بوو
له ئیویاندا، که سانی وه کوو ئیین عه ره بی و ئه له سازلی و ئه لمورسی
و ئه له ده وى ده ر که وتن.

گرنگترینی ئه و قسه وه باسانه ی که شێخی ریپاز دای به گویمدا،
وته یه کی به ناوبانگ بوو، که ده دریته پال ناوی (سه ید همه زه) و
ده لێن گوایه ئه و گوته و یه تی: «بانگه وازی ئیمه له ده لکه نه وه ده ست

پي دهکات، ئەگەر دل بۆ خودا سولحا، ئەوا ئەندامهکانی تر کاریان ئاسانه، خو ئەگەر ئەو نه سولحا و هەر وا مایه وه، ئەوا کار و کردهی پووکهش هیچ خیریکیان تیدا نییه، زۆریک نوێژخوین هەن، که وا نوێژهکانیان بیجگه له پکوع و سوجدە هیچیکی تریان تیدا نییه، زۆریک پۆژووگریش هەن که پۆژوووهکانیان هەر برستی و تینوویتییه کهیه، چونکه هەرکەس نه توانیت قیبله نهای دلی پوو بکاته بارهگا و دیوانی خوی کارساز و گه وره و نه خۆشی و دهردهکانی نیوی بی چاره و دهوا بهیلتیه وه، ئەوا بانگکردنی بۆ ئەم ریگهیه لای بانگخوازان هیچ جیگه ی بایه خ نییه.»

ئینجا بهردهوام بوو له سهر قسهکانی و گوتی: «دل هەر وهک ژووړیکی تاریک وایه، خو ئەگەر پووناکییهکی تیدا هه لئه کهیت ناتوانیت نوین و کهلوپه لهکانی که له نیویدایه پیکوپیک بکهیت.» هەر بهو بۆنهیه وه، من له ههفتهی داهاتوودا ده پۆمه (فاس)، هەر هاوړیم جهنابی شیخ خوی یارمهتی دام تاوهکو شوینیک بۆ مانه وهی بدۆزمه وه، شوینه کهشم له شوینی کاریکه وه نزیکه کهوا یارمه تیم ده دات له دهستخستنی پیداو یستییهکانی دوا به دوا ی ئەم سهفه ره م.

خۆشم دهوین

مالیک

له یلا

دواى تپه پړینی چوار سالی په بهق به سهر خوشار دنه ویدا ئیدی
لووسی به باوه ریکی نه پساوه وه بریاری دا، که بچیت بیهینیته وه،
ئه وه بوو که ریکه و تیک له ریکه و ته نا کو تا کانی قه در ئه و
ئه رکه ی بو ئاسان کرد، دواى ئه وه ی که مالیک به دریژایی چه ند
سالی رابردو و به به رده وامی ته گهره ی ده خسته پیش.

یه کیک له ناسیاوانی دایکی لووسی، وه کوو پاشکوی
رؤشنیری بو کار له ولاتی مه غریب ناوی هاتبوویه وه، که
لووسی به مه ی زانی، خو به خو چووه لای و چیروکی سه فهره که ی
مالیکی له نووکه وه بو گیزایه وه، باسی حال ی دایکی بو کرد که
له دووری کوړه که ی وا خه ریکه شیت ده بیت! به و جوړه کابرای
سویند دا که له دوزینه ویدا یارمه تی بدات و هر ئه و کاتیش
همو و زانیاریه پیویسته کانی له سهر مالیک له ناوی چواری و
شوینی نیسته جینوون هاو پیچ له گهل وینه یه کی فو تو گرافیدا پی دا.
مانگ دواى مانگ تیده په ری، دواى پیچ مانگ له سه فهره که ی
کابرا، ته له فونی بو لووسی کرد و ناوونیشانی ته وای مالیکی پی دا!
ئه وئ روژئ هه ستم کرد که وا دلم دوه وستیت، منیک که دلنیا
بووم هر ده گهریته وه له و کاته دا باوه رم نه ده کرد، که جاریکی تر
بیینه وه. ئاخو بلنی ئیستا چی به سهر روخساریدا هاتیت؟ ئه و
له و کاته وه تا ئیستا ته نانه ت یه ک وینه ش چیه بوی نه نار دووین.
به ئه نقه ست وای ده کرد، دهیگوت: با بیت به سوپرایز!
قه دیدی ناکات مادم لووسی ده چیت به دوایدا ئه و ا هر
دهیهینیته وه!

به لام نازانم بوچی هه ست ده که م که دلم له سینه مدا ده گوشریت؟

مالیک

کاتیک له جهړه سی دهرگاهم دا و کرایه وه زور سهرسام
بووم، دهبو ماسیلیا نه و کچه نه مازیغیه هه ژاره ی، که له بهر قاپی
مزگه وتی مه ولای ئیدریدا به خو ی و منداله تازه له دایکبو وه که یه وه
دیتمنه وه، دهرگاه ی بو بکردمایه ته وه.

نه و کچه که چاوم پیی که وت دیتم وا دهنووسیکی کانزایی
ژهنگای به و په روه یه، که له منداله که ئالینراوه و نه ویش به
په تیکه وه به ستراره، که خورمایه کی پیوه بو نیو زاری منداله که
شور کراوه ته وه و نه ویش به کاوه خو خه ریکی مژینه تی.

نازانم به دیاریکراوی چی رایکیشام بو لای نه و دایک و منداله
له نیو هه موو هاوشیوه کانی دیکه یاندا، که نه وکات له ویدا له بهر
قاپی خودادا وهستا بوون و چاوه ریی په حمهت و هه ناسه ی
به زه بیان لیی ده کرد، که ده کرا به دیهینانی ئاواتیک یاخود بریک
پاره و ده شکرا پارچه نانیکیش بیت.

له راستیدا روه لیکچوه کان ده گن به یه کدی و بانگی یه کدیش
ده که ن، هه ر بویه ته نیا ماسیلیا وای لی کردم، که نه ووی روه ی
بروم و به و شیوه یه له پینشی بوهستم، نه وکات به دهنگی روه ی
بانگی کردم و منیش دهموده ست چووم به پیره وه و بریارم دا،
که له گه ل خوم بو شوینی نیشته جیبوونمی ببه م؛ به تایبته دوا ی
نه وه ی که گویم له چیرکه کاره ساتباره که ی گرت، که به هاتنی
گه نجیک بو لادیکه یان دهستی پی کردبوو، گه نجیک که به دوا ی
سهرچاوه ی بژیویدا ده گه را.. به بی نه وه ی که بزانت نه وینده ر
ئیر دوا ویستگه ی نه وه، نه ویک که هه میشه به دوا ی پارووه نانیکدا

له گهړان و سه فهدا بوو، تا ئه و کاته ی که واکه و ته بهر ره حمه تی
کو مه لیک شه للاتی.

چهند لیدانیکی چه قو خستبوویه سهر زهوی و له جووله ی
خستبوو، دوا ی ئه وه له هوش چووبوو، بهر پیکه ووت کاتیک
باوکی کچه ده چیت بو کار له کیلگه که ی له سهر رینگه چاوی پی
ده که ویت، ئیدی له ویه ده بیته وه ماله خو ی له گه ل ماسیلیا
و دایکیدا چهند مانگ خزمه تی ده کن هتا چاک ده بیته وه؛ ئا
له و ماو هیه دا ماسیلیا و کوره که لیک نریک ده بنه وه و په یوه ندی
له نیوانیاندا به زمانی ئه وین و دلاری داده مه زریته. کاتیک دوا ی
ماو هیه ک کچه سکی بهر ز ده بیته وه کور بهر نامه ریژی ده کات بو
خواستنی، به لام ده ست و ته وری باوکی کچه له پلانی کوره که
خیرا تر ده بیت، به جوړیک که خیرا تر له دروینه ی بهر بوومی
کیلگه به لیدانیک سهر ی کوره له له شی جیا ده کاته وه. بو خراپی
به ختی کچه، ئه و به چاوی خو ی دیتبووی که چون باوکی وه کو
تاوانباریکی شاره زا و دیرین ده دات له ملی یاره که ی. له و کاته دا
بیده نگ ده بیت و هیچ ناگریه ت، وه ک بللی کونترولی ریژه وی
فرسمیکه کانی و دابارینیان ده کات. به لام دوا تر له بهر انبه ر
راپه رینی جهسته یدا شکست ده هیئت، چونکه ئه و جهسته یه
وه کوو خاکیک بووبووه زهوی هه لگری بهر بوومی ئه وینیک،
که بهر له له دایکبوون سهر ی نایه وه، کاتیک کچه به خویدا
دیده وه ده بیئت که وه کوو رمیک به هه وادا هه لدریت هه ر وا
هه لبه زودابه ز ده کات، به جوړیک که دوخی هیچ له گه ل جهسته ی
بچووی و ئه و ی له خویدا هه لیگرتووه نایه ته وه؛ کچه له رینگه ی
هاتن بو ئیره به بی وه ستان دووریه کی زوری بریوو، هه تا ئه و
کاته ی که ئوتومبیلیکی به چهند سهر نشینیکه وه دیتبوو، که بهر وه

(فاس) که وتېووه ړی.

هه موو ئه وهی من دهمویست ئه وه بوو که کچه و بچکولانه که ی
بپاریزم ئه گهرچی بو ماوډیه کی کاتییش بووبیت، من هه ستم
به باشی ئه و ده کرد و دهمبینی، که چهند له خوږدووه و چهندیش
ساده و دوور له نواندنه، به پراستی به جوړیک ساده و ساکار بوو،
که له ساویلکه یی نژیک ده بوویه وه، هر بویه منیش زیاتر و زیاتر
به زه یم پیدای دهاته وه.

به لام ئه وه بوو، که لووسی له کاتیکدا هات.. نازانم ئاخو هه له
بوو یان ئه وهی که فوو کرابیت به که پنه نای گه پانه وده، چونکه
ئیدی ده بوو بگه پینه وه.

له ویوه جاریکی دیکه من و لووسی ده چینه وه نیو لانه ی هه ست
و ئاره زووه کانه وه.

لوسی

کاتیک ئه و کچه ده رگا که ی لی کردم وه هیشتا مالیک نه گه رابوو یه وه ماله وه. کچه عه بایه کی ته نک و ته سکی به سه ر جهسته ی ته ر و شیریدا له بهر کردبوو، ههروه ها دوگمه ی سینه شی کردبوو یه وه و به سه ر پشتیشیه وه تارمایی شه و یکی ئه نگوسته چاو وه لی ناسک و نه رم دهر ده که وت.

سه ره تا هیمن و له سه رخو دهر ده که وت و متمانه ی به خو ی بوو به جوړیک وه ک بللی، که خاوه ن و کابانی ماله که بیت، به لام نیگا کانم بوونه هو ی په شوکانی و ئیدی وه کوو قوتابییه ک که هه له ی کردبیت له پیش ماموستا که ی ئا به و جوړه راوه ستا، به تاییه ت کاتیک به نیگای تووره و ئاگراوی ده مروانییه چاوانی. به لام هیمنیه که ی سه ره تای - به لی ئه و دوخه ی سه ره تا- دلنای کردم وه، که به لایه وه ئاساییه به و شیوه و دیمه نه پیشوازی له مالیک و خه لکی دیکه ش بکات.

ئا له و ساته دا چ دیمه نیکی ناپاکی له فیلمه به ناوبانگه کانداهه ن به بهرچاومدا تیپه رین.

که مالیک گه رایه وه ماله وه و منی له پیش خو ی دی، په شوکا. به شله ژاوییه وه و به جوړیک که دهمی ته ته له ی ده کرد (نیشانه یه کی دیکه ی ناپاکی که نه ده کرا پشتگوئی به خه م) گوتی: «ئه و وه کوو یارمه تیده ری من وایه.» پاشان به خیرایی به رده وام بوو ئینجا گوتی: «به لام خزمه تکار نییه، وریا به نه کهیت ئه وه ی پی بلتیت یاخود فه رمانی به سه ردا بکهیت، چونکه ئه و هه موو شتیک به ریکوپیک و به بی فه رمان ئه انجام ددهات.» ئه و له کوتاییدا ته نیا میوانیکه و من له بهر بارودوخ و گوزه رانی هیناومه ته لای خو م. له کوتاییدا به جی ده هیلم و به ریگه ی خو مده چم. گه ر نه هاتبای

هر خوت پاش چهند رږڙيكي ديكه سهرت دسورما به هاتنه وهم و دتبنيم، كه له پيشت وهستاوم، به لام نه وه بوو تو په له ت كرد. نه و قسه دهكات و منيش هر وا ته ماشاي ناوينه ي رږوحي و بيلبيله ي چاوي دهكه م بو نه وه ي له قسه كاني دنيا و خاترجه م بيمه وه، نه ويك كه هرگيز گومانم لي نه بووه؛ نه م جارهدش بروام پي كړد، چونكه چاوه كاني قسه كانيان به درو نه ده خسته وه.

نه وي رږڙي به جوړيكي له يه كتر رامووساين، كه وام خيال دهكرد هيچ شتيك له نه ويندريدنا نه مابيت كه بيكهين! به شه وقه وه دهكه وتين به سهر زهويدا و شه پولي شه هوهت و ناره زووش پول پول به دواماندا دههاتن، ئيمهش به دوايدا و به رهو كيته كاني نه وين و خوشه ويستي رږشتين و به رز بوينه وه و دواتر بو داميني هاتينه وه، نه و له و به رزاياندا هه وري دهچنيه وه تاوهكو لانكه يه كي بو نه وين و رامووسين پي دروست بكات، كه تييدا ناره زووانيكي هينده به گور هه ن، كه له دامركاندنه وه نايه ن.

له و دوخه ماندا، سيكس و توندوتيږي و په لاماره كاني له كوشتن دهچون، نه و دوو شتهش هه ردووك دوو جوړي تاييه تي هه لگه رانه وه ي مروقه سهره تاييه كاني، كه تا ئيستاش ئيمه شتيك له جينا تيانمان له خوماندا هه لگرتوه.

نايا نه وه ريكه وته كه وا «ئيرؤس» ي خواوهندي هه ز و ناره زوو كوري «ناريس» ي خواوهندي جهنگه؟ يان هه ر به راست يونانيه كان له ديزه مانه وه زانيويانه كه سيكس و توندوتيږي دوو رووي دراويكن؟ له و ساتاندا هيتانه وه كايه ي نه و مروقه سهره تاييه به هيز و توانا و ته نانه ت خوه نازه ليه كه شيه وه پيوست بوو تاوهكوو ناوه ز و بيره وه ربي ماليك بگه رينته وه، ده بوو نه و مروقه له گه ل خوم به م تا بتوانم ماليك بگيرمه وه.

له یلا

پوژیکي غه مناک بوو، زنجیره یه کی ناکوټا له بیټه ختی، کاره باکه له سبه یننه وه بپاوه، کاتیک سویچی ئوټومبیل که شم جوولاند هیچ، ئوټومبیل جووله ی نه کرد. سواری تاکسیه ک بووم و چوومه لای فیتەر ته ماشا ئه که م دوکانه که ی داخراوه، ئه وسای بیرم که و ته وه که ئه مړو یه کشه ممه یه.. ئیدی له ویدا وه ستام و چاوه پتی ته کسبیه کم ده کرد بمگه یه نیته وه ماله وه که چی دوا ی یه که سه عات هیچم بهرچا و نه که وت! ئا له و کاته شدا که زه و ی ته کسبیه کانی قووت دابوو، کابرایه ک به بیانوی ئه وه ی ریگه مان جیاوازه په تی کرده وه بمگه یه نیته وه ماله وه، ناچار به پی گه پامه وه، ته ماشا ئه که م هیشتا کاره با نییه!

ههستم به هه مان ئه و دلته نگیه کرد، که پوژی زانینی شوینی مالیک و پوشتنی لووسی به دوایدا دلمی داگرت، جا هه ر زو و نه ینیی ئه و ههسته ی خوشم بو دهر که وت. له پیشم پراوهستان. ئه و چووه ته بنهنگلی مالیک و منیش چوومه ته ژیر باری بیه یواییه کانم، ئه و به خه ونه کانی پازابوویه وه و منیش به خه یالاته کانم.

چاره نووس هیچ دلی پیم نه سووتا، به جوړیک که سوور بوو له سه ر ئه وه ی، که به دهمی تیژی چه قوکه ی له پیشم بدات.

ئیس تاش پیکه وه گه پراونه ته وه و ئه وه لووسی-ش له پیشم پراوه ستاوه و ده لیت: «مالیک له مه غریب مارهی بریم، نه یتوانی تا کاتی ها تنه وه مان خو رابگریت، هه موو شت به خیرایی پرویان دا.»

هه ردووک هه ولیان ددها خوځیان له چاوه کانم بدزنه وه هه ر وهک
چون من پښه به چاوم نه دا که بویان پروانیت و بیانخاته پرمه ی
گریان. به لام هه ردووکیان دهیانزانی، که من له چ دوځیکدام. من
به ناگری وان دهسووتام و ئهوانیش له بیده نگی مندا دهسووتان..
به راستی تاکه شتیک که نه مده توانی کونترولی بکه م زور بلایی ئه و
بیده نگی به بو!

کاتیک که وا به په شوکاوی لووسی و غه مگینی به کی ناشکراوه
له چاوه کانی مالیک-دا منیان جی هیشت دیتم وا تاڅکه ی گرم
له ئه سرین له سهر پروومه ته کانم جوگه له یان به ستووه، خه ریکه
کانیکی گر داگیر ساوی بورکانی-ش گوشتی جه سته م تا ئاستی
سووتاندنی ئیسکه کانم ده توینیته وه.

دیتم که وا خه ریکه ده تومیمه وه و وه کوو هلم بو ئاسمانی
حه وته م و بو لای خوا به دهم وتی: بوچی- هوه به رز دهمه وه!

MAM HUMANITARIAN
FOUNDATION

نابی ۱۹۹۲

« لووسی مکور بوو له سهر ماره برینه که. ئه و دایکی ناچار کړد بوو، که له سهر جیگه وه به نه خوښی په یوه ندیم پیوه بکات. پیی وتم: له یلا وا میرا دهریت. ئه و دهیزانی که من ناتوانم کوټا داوای میرا رت بکه مه وه. وهک دهزانیت ئیمه هیشتا نه لقه کانمان له دهست نه کړد بوو. مالیک دهیگوت: من به هه موو جوریک هه ول ددهم، که هر جوریک له په یوه ندی فهرمی و جیدی هه یه دواي بخه م.

له یلاش دهیگوت: تو ئه وت خوښ دهویت و ئه ویش تو، بویه ئه وهی که ئیوه دهیکه ن سروشتی و راسته.

«- ئاخر منیش منیش خوښم دهویت و توش هر وه هایت بو من!» قه دهریک بندهنگ ده بیت و ئینجا دریزه ی پی ددات: «من هه میشه به بیر کړدنه وه له م روژه له شم که وتووه دته له رزه، ئه وهی که خو م یه کلا بکه مه وه بو ژیان له گه ل یه کی که له ئیوه دا ئه وه به پی عه قل و بیرسا و عور فیش کاره راسته که یه، به لام بو ئیمه. قسه که م پی بری:

«- ئیمه مه خهره باسه که وه، به ناوی خوته وه قسه بکه.»

«- زور باشه. بو من ئه وه لووتکه ی شتییه!»

«- ئاخر چونکه تو پیاویت و پیاویش بو خوی ناو نیشانی

ههره سه ره کیی خوپه رستییه.»

«- گویم له جوریکی سهر له ئاخواتنه له و که سه وهی که

هر گیز پینستر نار هزایه تی دهر نه بریوه دهر باره ی بیرو که ی

هاوسه رگیری له گه ل هه ردو وکتاندا؛ لی ئازیزه که م من له دوخی

تو تیده گه م.»

مالیک هه ول ددات که لئی نزیک ببیته وه و له ئامیزی بگریت،
به لام ئه و خوی راده پسکینیت و دربار ده بیت:

«- وازبینه بو خاتری خوا، کاره که قورس مه که».

«- له یلا تو هه ره له سه ره تاوه له هه ستیاری و قورسی دۆخی
خۆمان تیگه شتبوویت و به پئی پیو یستیش تاو تویمان کردوه،
ئه و کاته ی که وا داوای هاوسه رگرییشم لی کردن لووسی په تی
کرده وه و تۆش دوودل بوویت».

«- نه خیر هه رگیز دوودل نه بووم، هه ره چۆنیش بووه هه سته کان
ئێستا وه کوو خۆیان نه ماون، ئێستا ئه وه منم که بیروکه که په ت
ده که مه وه و ئه وه ش بو خوی دۆخیکی سهیره»

تشرینی دووهمی ۱۹۹۲

نهک به ته نیا بارودوڅی له یلا گوږ راوه، به لکوو هچیان
وهک ځویان نه ماون، وهک ئه وهی ملوانکه ییه کی پچراو بیت و
دهنکه کانی په رشوبلاو بوو بیتنه وه، ئه وهی کوی دهکرنه وه ئیستا
په رته وازه یان دهکات.

مالیک ورده ورده ځوی له لووسی دهنزییه وه، لووسی و
له یلاش لیک دوور که و تنه وه.
به وشه یه کیش که س ئه وی تری بریندار نه کرد، به لکوو
رځویان بریندار بوو بوو.

له ناکاو میرا ژیانئاوایی دهکات، ئیتر هه موو شتیک پیچه وانه
ده بیتنه وه.. ببووره.. هه موو شتیک راست ده بیتنه وه!

مالیک و له یلا له دهوری لووسی کو دهنه وه و جی ناهیلن،
له یلا بو ماوه یه که له ژووره که دا له لای دهنیتنه وه، له خه م و
خه وتندا هه ر وهک پیشوو هاو به شی دهکات. مالیک دواي چهن دین
جار تکا کردن، سه رکه وتوو دهنیت لووسی و له یلا بباته دهره وه
بو پیاسه کردن و گه رانیک، جلی رهنکا وره نگیان بو دهکرت
بو ئه وهی جلوبه رگه ره شه که یان فری بدن. دوو باره دهنکه
موورو وهکان کو دهنه وه و دهنه ته سبیحیک که عاشقه کان
ته سبیحاتی پی بکه ن.

کانوونی دووهمی ۱۹۹۳

له قه‌ده‌ر زیاتر کی ئه‌م کور‌ه‌خاله‌ی هینایه‌وه؟! چۆن ئه‌م گه‌نجه جوان و ریک‌پۆش و هه‌میشه‌ لیۆبه‌خه‌نده له زه‌وی جیا بووه‌ته‌وه؟! له ئه‌لمانیاوه بۆ پرسه و سه‌ره‌خۆشی لیکردن گه‌رایه‌وه، له‌کو‌تاییدا که گه‌رایه‌وه لووسی-ش له‌گه‌لیدا چوو بۆ ئه‌لمانیا! لووسی به‌بی هیچ ئاماژه‌پیکردن و مالئاواییکردنیک سه‌فه‌ری کرد! له نامه‌یه‌کدا که جی هینشتبوو بۆیان ده‌نووسیت: بینیم ئه‌مه‌ باشت‌ترین رینگا‌چاره‌یه‌کی گونجاوه بۆ ئه‌م چیرۆکه‌ی ئیمه، ئیتر بۆ یه‌که‌م جار مالیک و له‌یلا خۆیان به‌بی لووسی بینی.. که خالی هاوبه‌شیان بوو.. په‌راسووی سییه‌می ئه‌و سیگۆشه‌یه‌ی قه‌ده‌ریان بوو.

قه‌ده‌ر کاتیکی زیاتری به‌خشی به‌ مالیک و لووسی، زیاتر له‌وه‌ی به‌ مالیک و له‌یلا به‌خشی، ئایا ئه‌وه قه‌ره‌بوویه‌ک بوو که قه‌ده‌ر له‌کو‌تاییدا به‌ له‌یلا به‌خشی؟ له‌راستیدا ئه‌و سی که سه‌هیچ کاتیک له‌یه‌کتری جیا نه‌بوونه‌ته‌وه، چ ئه‌و ساتانه‌ی مالیک سه‌فه‌ری کرد، چ ئه‌و ساتانه‌شی لووسی و مالیک پیکه‌وه‌ بوون، له‌ جاری یه‌که‌مدا مالیک له‌گه‌لایندا بوو، وه‌ک چۆن ئه‌وانیش ئاماده‌ بوون له‌گه‌لیدا، جاری دووهم سییه‌ری له‌یلا لییان ون نه‌ده‌بوو، گه‌واهیده‌ریکی دادپه‌روه‌ر بوو له‌ عیشقیاندا، له‌ هه‌مان ژوور و هه‌مان جیگای خه‌وتن و ته‌نانه‌ت هه‌ندیک جار له‌نیوان هه‌ردوو جه‌سته‌شدا!

شوباتی ۱۹۹۳

دوای مانگیك له سهفه رهكهی بۆ ئەلمانیا، دوو نامه ی نارد،
یه کیکیان بۆ مالیک، ئهوی تریان بۆ له یلا..

خۆشه ویستم مالیک:

تا ئیستاش ده لیم خۆشه ویستم، هاگوب له مندا لدانی نادیاره وه
سه ر ده ردینیت. له باشترین ساته وه خندا دیت. ئەگەر پیتش ئه وه
هاتبایه، ههستم به گرنگی و دانایی ده رکه وتتی نه کردبایه، و ئەگەر
دوایی ئه وه ش هاتبایه، رهنگه ببوومایه به هاوسه رت، له هه ردوو
باره که دا کاره که ی شکستی ده هینا. مالیک قسه کانتم دیته وه یاد له
باره ی ریککه وت و هیما پیکردن، هه ر وه ک چۆن قسه کانی له یلام
له باره ی حیکمه تی قه ده ره وه دیته وه یاد. رهنگه هاگوب ئه و
هیما کردنه بیت بۆ ئه وه ی هه موو شته کان راست ببیته وه، وشه ی
کو تایی فلیمیکی دوورودریژ بوو، که وا دیار بوو کو تایی نه بوو،
ئو په رده یه بوو که ده بوایه دا بدرایه ته وه، بۆ ئه وه ی هه موومان
چه پله مان بۆ جوانی و کاره ناوازه کانی قه ده ر لئ بدایه.

من زۆر دلنایم له وه ی هاگوب کیشانی دادپه ره ر و حیکمه تی
قه ده ره، ئه و له زۆریک شتدا له من ده چیت، ئه وه م له فورییه وه زانی
کاتیک ده رگا که م لئ کرده وه، پوخساری نه گۆرپا بوو ئەگه رچی
له ته مه نی هه وت سالییه وه نه مبینیوو، ئەمه پیتش ئه وه ی له گه ل
پوورم و هاوسه ره که یدا سه فه ر بکات بۆ ئەلمانیا.

به هیچ شیوه یه ک هه نگاوی له و شیوه یه م نه ده هاویشته، ئەگەر
ههستم به وه نه کردبایه که له گه لیدا ئاسووده و دلخۆش ده بم.

خۆشه ویستم مالیک، تۆ پیاویکیته هه رچه نده هه ول بدهیت له نینوان
من و له یلادا دادپه ره ر بیت به لام ناتوانیت، بیگومان دلت به لای

یەکیکماندا دەچیت، ئەوەی تریش ژیان ئاوازی دەکات. چونکە ئێمە هەردوو کمان مینەین و لە مانای ئێرەیی تێدەگەین، بەلام ئێمە لەو رێسا جیگیر و میژووییە دوورودریژە ئێرەیی جیاوازییەکی ناوازه بووین، بە جۆریک لە بنەرەتەو گومانمان لە بوونیشی دەکرد، بەلام مارەپرێمان بۆ هەموو لایەک پوون بوویەو، کە ئێرەییکردن سروشتیکی مرقایەتی، کە سروشتیش بەسەر مرقادا زاترە.

بەلێ چیرۆکەکی ئێمە زۆر ناوازیە.. ئەگەر پووی بدایە شتیکی ناوازه بوو، چونکە خۆمان ناوازه بووین. بەلام خۆشەویستی زۆردار و خۆپەرستە، تەنانت ئەگەر بەسەر خۆپەرستی خوشماندا زال بین، ئەگەر ملکهچی سەرکێشی خۆمان ببوینایە و هاوسەرگیرمان لەگەڵ تۆدا ئە بکرە، ئایا سەرکەوتوو دەبووین؟! پرسیاریکە ئەخەمە بەردەستی تۆ، تۆش بیرى لى بکەرەو.

مالیک هاوسەرگیری لەگەڵ لەیلادا ئەنجام دەر، منیش هاوسەرگیری لەگەڵ هاگوبدا ئەنجام دەدەم، ئێتر بۆ ئەوەی سەرکەوتوو بین چونکە سەرکەوتن بپاریکی تاییەتە بە کەسیتی خۆمانەو، منیش دلنایم کە ئێمە دەتوانین ئەم بپارە بدەین.

باوەر بکە کاتیک ئەمەت بۆ باس دەکەم - منیک هەمیشە ملکهچی ئارەزووەکانی دلم، کە لە هەموو شتیک یاخى دەبیت - من بۆ یەکەم جار هەست بەو دەکەم هیچ ئارەزوویەکم نییە، کە رەبەراییەتی لەگەڵ قەدەردا بکەم».

خۆشەویستی خۆت

لوسی

تییینی: تکایە ئەم نامەیه پیشانی لەیلا مەدە، دەزانم وشەى خۆشەویستم و قسەوباسەکانم لە بارەى ئێرەییەو بریندارى دەکات.

«خۆشه ویسته کهم له یلا»

دهزانم بریاری سهفه رکردنم بۆ ههردووکتان چاوه پواننه کراو بوو، به لām ئایا باوهرده کهیت ئه گهر بلیم بۆ خۆشم چاوه پواننه کراو بوو!

به لای، هه ندیک جار بریارهکانی ئه قل پیش رهزامهندی و بریاردانی دل ده کهویت، ته نانهت هه ندیک جار له نا کاویش ده بیته و هیچ شتیکی پی نا کریت.. ههر ئه مهش له گه ل مندا پرووی دا. هاگوب له ساته وهختی گونجاوی خۆیدا هات، ئیتر هه ست ده کهم که سم وهک ئه و خۆش نه ویستوه، به لکوو ئه و خۆشه ویستی راسته قینه ی منه. ئیستا ده توانم له سروشتی ئه و هه لچوونانه تی بگه م، ئه و کاتانه ی سه ردانی ده کردین، ئیستاش هیچ شتی که نه گۆراوه!

کاتیک ده رگا کهم لی کرده وه هه مان ئه و هه لچوونانه م هه بوو، که به مندالییش هه ستم پی ده کرد. ئه و کاته زانیم ئه وه ی له مندالیما له ناخوه به به هیزی ده جو لیتیت، بیجگه له لیانی دلیکی هه تیو هیچی تر نییه، ئه و دله ئیستا شیت و شه یدا ی هاگوبه! پلان بۆ هاوسه رگیری داده نیین، به لām تا سالیکی تر ئه نجامی نادهین، چونکه شتگه لیک هه یه چاوه پانی ده کات و هه ولی بۆ ده دات، هه ربۆیه له ئیستاشدا هه موو پرۆژهکانی بۆ ئه و مه به سته راگرتوه.

«له کۆتاییدا فرمانت پی ده کهم شوو به مالیک بکه»

خۆشم ئه ویتیت

لوسی

نیسانی ۱۹۹۳

دوای ئه وهی په زامه ندی و پیرۆز بایینامه ی له لوسی وهر گرت،
پاش دلنیا بوونه وه که هیچ بهر به سستیک له بهرده میاندا نییه، به لکوو
فرمانیک ههیه له لایه ن گوشه ی سییه می سیگوشه وه دهر چووه
و ده بیته جیه جی بکریت، ئه و گوشه یه ی هه موو کو تاییه کانی
ماندوو که ر بووه، به لام ئیستا پیگه که ی خوی جی هیشتوو.. له یلا
هاوسه رگیری له گه ل مالیک ئه نجام دا.

کورپه لی چووه پیشه وه و ئه و پشتی لی هه لکرد، که کورپه
کشایه وه ئه م رووبه پرووی روشت، ماچی کرد، کچه ئیدی سر
بوو، که ماچی کرد ئه و ئاهیکی لی بهرز بوویه وه، گازیکی تا
راده ی مژینی ئاوی لیوه کانی لی گرت؛ دیسان هاواری کرد و
توی تینوویتی خوی له روچی کورپه که دا چاند له و کاته دا ئه ویش
گه یشته دهر وازه کانی جهسته ی کچه و له سه ر خوی له دهرگا کانی
دا، کچه هاواری لی هه ستا، ئه ویش به وه ئیدی لیدانه کانی توندتر
و به گورتر کرد، به راده یه ک که شمشیره که ی به ریخوله کانیدا
کرد، کچ هاواری کرد و دواتر برینه که ی سارد بوویه وه، ئا له و
ساته دا ئا و داوینی ته ر ده کات، ئاویک که تیکه له ی ماستاو و
ههنگوینیکی رهنگ په مه یی بوو.

کاتیک خه بهرم بوویه وه، گریام پاشان پیکه نیم،

دوای سی سال زیاتر له ئه نجامدانی هاوسه رگیری، نامه گورپه وه
له نیوان لووسی و مالیک و له یلا دا هه بوو، تا ئه و ساتانه ی له ناکو
نامه گورپه وه وه ستا! مالیک و له یلا ویستیان نامه ی بۆ هه مان
ناوونیشان بۆ بنیرن، به لام نامه کانیا بۆ ده گه رایه وه!

تشرینی یه که می ۱۹۹۸

مالیک له نه خوښخانه یه کی دهر وونی و ئه قلیه وه له پزیشکیکه وه په یوه نندییه کی ته له فونی پیوه ده کریت، داوای ئه وه ی لی ده کات نه خوښیک به ناوی لووسی هه یه و بیت وهری بگریت.

«بالیوزخانه ی میسر شه ش مانگ پیش ئیستا بوی ناردين، کاتیک هات دوخی باش نه بوو، به لام لیږه خراپتر بوو، من به پریکه هوت چوار مانگ پیش ئیستا هاتمه ئیږه، پیشتتر له جیگایه کی تر بووم، به دریژایی ئه و چهند مانگه له هه ولی چاره سه رکړدنیدام.. هیچ قسه ی نه ده کړد و نه ده جوولا و خواردنی نه ده خوارد، وا دهر ده که ویت مردنی هه لېږارد بیت، هه فته یه که پیش ئیستا، شتیک پرووی دا تا ئیستا ناتوانم دیاریی بکه م، ئه ویش ئه وه بوو بو یکه م جار قسه ی له گه ل کړدم، به لام قسه کانی تیکه لویپیکه ل و که م بوون، هه ندیک جاریش بیمانانا بوون.

باسی ئه وه ی ده کړد که پیاویک به به رده وام دستدریژیی ده کړده سه ری، خواردن و خواردنه وه ی پی نه دده دا، تا ئه مړو به ته واوهدتی ناوی تو و هاوسه ره که تی هیئا، وتی ئیوه له زهیتوون نیشته جین، خیرا چووم سهیری ریبه ری ته له فونم کړد، به لام بینیم ناوه که ی تو زیاد له چهند که سیک ده چیت، ته له فونم بو هه موویان کړد تا که یستم به تو.

ئه وه م بیرچوو پیت بلیم، لیږه باس له فشاری که سیکه دستر وشتوو ده که ن، که وای کړدوه بالیوزخانه به بیانوی ئه وه ی له پرووی دهر وونییه وه نه خوښه و پیویستی به چاره سه رکړدن هه یه، لیږه دابنن!

مالیک هه ست ده کات شتیکه قورس بهر سه ری که وتووه و

کردوویه تی به دوو پارچه وه، هه موو یاده وه ریبه کان دته قیته وه،
یاده وه ریبه کان نه مردوون و به زیندووی ماونه ته وه، میژووی
خوین له نزرگا که وه هه لده قولیت، له وهش دترسیت له یلا ههستی
پی بکات، بویه دهیه ویت خوی کو بکاته وه، به لام زیاتر و زیاتر
پهرته وازه ده بیت!

له یلا هه ناسه یه کی قول هه لده کیشیت دوا ی ئه وه ی مالیک
نیوه ی په یوه ندیه که ی بو باس کرد، له ترساندا ده قیژینیت و دهست
به گریان دهکات، مالیکیش دهست به گریانکی قول دهکات، به ئاگا
هاته وه له وه ی ئه مه سییه مین جاره له ژیانیدا فرمیسکه کانی دیته
خواره وه، یه که مین جاریک بو نهنگی و شووره یی باپیره گه وره ی
ئهندازیاری کوشتن و برینی ئه رمه نییه کان گریا، دووهم جار
راسته وخو پیش سه فهره که ی کاتیک له گه ل لووسی پیک گه یشتن.

مالیک

نکۆلی له وه ناکه م سه فه ره که ی لووسی له و کاته دا تاکه پینگا چاره بوو، بۆ ئه و گیرمه و کیشه ی له بهرده م هه رسیکماندا بوو، له چرکه ساتیکی ژیرانه و گونجاودا بوو، به لام هه میشه له گه لدا ئاماده بوو، له گه ل ئه ودا - ناراسته وخۆ - هه ستم به ماناکانی ژیان کرد، ئه و لافاوه بوو منی رامالی به ره و ناسینی ناخی خۆم و ئه و جیهانه ی له چوارده ورمدايه، ئه و کاره ساته ی به سه ر باوو باپیرانیدا هاتوو و پۆلی باپیره گه وره م له و کاره ساته دا، پالنه ر بوو بۆ ئه وه ی به دوای هه قیقه تا بگه ییم، هه روه ها له گه ل ئه ودا به نه یینییه کانی جه سته و زمان ئاشنا بووم.

نکۆلی له خۆشه ختیم ناکه م له گه ل له یلادا، چونکه ئه ویش هۆکاریکی گرنه گ بوو له گه شته مه عریفیه که مدا، به بی بوونی ئه و و زانیارییه کانی له باره ی ئه زموونه کانی سوڤیگه رییه وه له هه وه له کانه مدا سه رکه وتوو نه ده بووم.

له یلا نموونه یه کی ته واه به رجه سته کراوی ماناکانی دلسۆزی و قوربانیدان و خۆشه ویستی و گرنگییدانه، هیز و ئارامگرته ی ئه وم له شاردنه وه ی خۆشه ویستییه که ی بۆ من پیش سه فه ره که م و له کاتی سه فه ره که شمدا له بیر ناچیت، دوای ماره برینیشم له لووسی نموونه یه کی به هیز بوو له شاردنه وه ی ئه و ئازاره ی، که تووشی هاتبوو. هه میشه له گه لدايه.. پیکه وه ن به بی دابران، هه ردووکیان یه کتری ته واه ده که ن، که سیان به بی ئه وه ی تر ناگونجیت، هه ردووکیان دوو پووی یه که دراون.. پوخساری هه قیقه ت و پوخساری ژیانن. هیه چ کاتی که پیه ونه دییه شارراوه که م له گه ل لووسیدا به نه یینییه ک و نه نگیه ک و ته نانه ت به ناپاکیی-شم دانه ناوه، تا ئیستاش به جوانترین شتیکی داده نیم، که له ژیانمدا پووی داوه،

به لّام شارندنه وهی ئه م به شه له له یلا، به جوړیک له سه رلیشیواندم دادنه، بویه هر له یه که م پوژۍ هاوسه رگیریمان نه وهی له نیوان من و لووسیدا هه بوو هه موویم بو له یلا باس کرد، بویه نه نه و نه منیش توووشی شوک نه بووین، له یلا هه موو شتیک دهرانیت چاوی سییه می نه و هه موو شتیک ده بینیت، هر نه وهند که سه کان بینیت، هه سته وهره کانی هه موو په نهانیک هه ست پی ده کات، و خه ونه کانیشی دیته دی.

ئیمه له ته مه نی هه رزه کاریدا بووین، که نه و که سایه تییه کی لیورده و تیگه یشتووی هه بوو هانی دهم و پی راگه یاندم که من ئاره زووی نه وه ده که م، هاوسه رگیری له گه ل هه ردووکیاندا بکه م. نه م بیروکیه شیتانه بوو، به لّام که نه و روچی لیورده بی و هیمنی و هوشمه ندیه م تیدا بینی، ئیتر له په رچه کرداره کی نه ده ترسام، هر نه مه ش پالنه ر بوو بو نه وهی دروی له گه لدا نه که م و له دوايیدا هه موو شتیکي به راستی پی بلیم.

نه وهی له کوندا پالنه ر بوو، که نه وه بلیم، هر نه وهش بوو پالنه ر بوو له ئیستادا باسی نه و په یوه ندیه نه نییه ی بو بکه م، روژیک پی م وت نه و کاتانه ی له گه ل لووسیدا له سه ر جیگا پیکه وه ده بین وینه ی نه و دیته پیش چاوم هر وهک چو ن به پیچه وانه شه وه، که له گه ل تودا ده ب نه و دیته پیش چاوم، به لّام وه لّامه که ی ترساندمی: جه سته هیچ ده سه لاتیکی به سه ر روچدا نییه. نه و کو توبه ند کراوه، نه ویش ئازاده. جه سته توانا کانی سنوورداره، به لّام روچ توانا کانی سه رسوړه نهره. لووسی ته نیا له و کاتانه دا نایه ت بو لای تو که باست کرد، نه و به به رده وامی دیت بو لات، چونکه به به رده وامیش دیت بو لای من، نه و ئیستا له ژياندايه، به لّام ته ندروستی باش نییه.

تشرینی په که می ۱۹۹۸ - نه خوشخانه ی نه خوشییه نه قلییه کان

پزیشکه که کاتیک دهرگای ژووره که ی خوی دهکاته وه، له یلا و مالیک ده بینیت له شوینی خویان وه ستاون و قورگیان پر له گریان، به بینینی ئا فره تیک تووشی شوک دهن، که هه ردوو چاوی له ژیر په له ی ره شدا داپو شراوه، که پیلووی چاوهکانی نانا سریته وه. ئیتر لووسی چاوهکانی زهق دهن و جهسته شی دهست به که فوکول دهکات و به هیمنی پنده که نیت و فرمی سک به چاوهکانییدا دیته خواره وه.

له یلا به ره و پووی رادهکات و به گریان وه له ئامیزی دهگریت، قژی رادهکیشیت و له دهموچاوی ورد دهیته وه، ئیتر پیکه وه دهست به گریان دهکن، پاشان ههنگاو یک ده نیت بو دواوه و دهستی مالیک دهگریت و به ئاراسته ی لووسی پالی پیوه ده نیت، به لام تووشی سه رسوپمان بووین، که بینیمان لووسی که به ره و پووی دیت و خوی فری ده داته باوه شییه وه، ئیتر به کول دهست دهکات به گریان و ئیتر به دهستییه وه ده که ویته خواره وه، دوا ی ئه وه ی به شیوه یه ک پیکه وه نووسا بوون جیا کردنه وه یان مه حال بو، به چاودا خستنی که وه ته ماشای له یلا دهکات و سه ری بو دهله رزینیت وهک ئه وه ی بلیت: په یوه ندیت نه بیت.

مالیک په یوه ندیت نه بیت و لووسی په یوه ندیت نه بیت، هیچی بو ئیوه تیدا نییه، هه رسیکتان بیتاوان، به لکوو ته نیا قه در ده بیت له شه رماندا خوی بشاریته وه له وه ی ئیستا پروو ده دات. نازانم ئه وه کییه ده لیت: شه رم مه که له دهر برینی خو شه ویستی، ته نیا شه رم بکه له دهر برینی رق و کینه.

تشرینی یه کهمی ۱۹۹۸

ږهنگه جاری دووهم یان سینیهم بوو بیت باوکی مالیک ته لعت
پاشا سهردانیان بکات. به چاوکی که مایه خ سهری مه لیکه ی
ته مه ن دوو سالی کوره زای کرد، منداله نه و دهمو چاوه سارد و
وشکه ی به ره و بوو که له که ی رایکرد و له نامیزی گرت.

له یلا به خیر هاتنی کرد و له هو له که داینیشان، چوو هاوسه رکه ی
بانگ بکات، مالیک به بی له یلا هاته هو له که، ته لعت پاشاش له
ژووره که وه هاواری کرد: وهره با توش گویت له وه بیت چی
ده لیم.

مالیک له م کاره ی باوکی تووشی سهر سورمان هات، له یلاش
به دلکی داخوړپاو هاته ژووره وه، دهیه ویت بزانیته نه و بابته
چییه و سهره بچو و که که ی بو ده له رزینیته.
پووی کرده مالیک و پتی وت:

- ده زگیرانه که ی پیشووت گه راپیه وه، دوا ی نه وه ی به چهند
دوخیکی زور ناخو شدا تییه ری، دایکی له ژیاندا نه ماوه نه ویش
له نه ستوی مندایه، نه رکی سهرشانی منیش نه وه یه پشتی تی
نه که م، نیستا دهیه ویت بیت بو لای نیوه، تاکه شتیک له سهر زبانی
دووباره ده بوویه وه ناوی نیوه بوو، به لام نه گهر ناتانه ویت بیت
نه وه ئاساییه، پاشان چاوه کانی خسته سهر نیمه و قسه کانی
کو تایی پی هینا و وتی: به راشکاو ی پیتان بلیم زوری له ژیاندا
نه ماوه، نه مه ش وای کرد بریار بدهم ببینن پیش نه وه ی کوچی
دوا یی بکات.

مالیک له وه لامدا وتی: لووسی له ژووره وه ییه دوو پوژ پیش
نیستا هیناومه بو ئیره.

ته لهعت پاشا شیت ده بیت، پر به خوی هاوار دهکات و جیگا که دهله ریته وه: چۆن؟!

پاشان به هه لچوون و له رزینیکی ته واوه وه ده لیت: زۆر باشه به کورتی بابه ته که ئه وهیه، ماوهیه ک پیش ئیستا په یوه ندیه کی ته له فونیم له بالیۆزخانه ی میسر له ئه لمانیا وه بۆ هات، وتیان ئافره تیکی زۆر ماندوو و جلوه رگ چلکنیان به ناوی لووسی بۆ هاتوه، دایکیشی ناوی میرایه، له دۆخیکی زۆر خراپدایه و به شیوهیه کی هیستیریانه هاوار دهکات، که بگه ریته وه بۆ میسر، ناوی سیانیی تو و هاوسه ره که تی پی داون. کاتیک به دوا داچوونیان بۆ ناوی تو کردوه، زانیویانه کوپی منیت، بۆیه په یوه ندییان پیوه کردم و بابه ته که یان بۆ باس کردم، له دوا ی ئه وه ی په یوه ندییان پیوه کردم و بۆیان دهر کهوت زانیاریه که راسته، وتیان له سه ر خه رجی خۆمان ده یئیرینه وه، به لام تالیکۆلینه وه و تیگه یشتن له ورده کارییه کان کوتایی نه یه ت ناینیرینه وه. به لام چونکه په یوه ندییان پیوه نه کردم وه بۆیه منیش به لامه وه په سند نه بوو هیچتان له گه لدا باس بکه م، له دلی خۆمدا وتم شتیکی نو ئی رووی داوه بۆیه په یوه ندییان نه کردوه ته وه، یاخود ئه وه تا پاشگه ز بووه ته وه، یاخود بۆیان دهر کهوتوه شتیکی له پشت ئه و بابه ته وه هه یه، بۆیه رهنگه ده سته به ریان کرد بیت، یاخود شتیکی له و شیوهیه رووی داوه، ئه مرۆ په یوه ندیم کرد بۆ ئه وه ی پرسیاری بکه م، وتیان ناردوویانه بۆ نه خوشخانه به مه به سته ی چاره سه رکردن، چونکه تووشی دۆخیکی ده روونی خراپ بوو بوو.

له یلا

ئاخ لوسی.. چی به سهر ئه قلندا هاتوو و بوو یته ته مروڤنیکی
روخواو؟!

ئیسنا دایکم دیته وه یاد، که هه میشه سوپاسگوزاری خودا
بوو، که ئه قلی پی به خشیوه، و هه میشه نزای ده کرد خودای
گه وره سه ری لی نه شیوینیت. دهیوت ده توانیت به سهر هه موو
شتیکدا زال ببیت، ته نیا له ده ستدانی ئه قل نه بیت.

ئیرت جاریکی تر له گه ل لووسیدا له هه مان ژوور و هه مان
جیگادا ده خه وتم، کچه بچوو که که شم له گه ل مالیکدا ده خه وت،
منیش له ژوور ده کدا لووسی-م له ئامیز ده گرت و هه موو خووشی
و ناخوشیه کانی ژیانم له گه لدا له ئامیز ده گرت.. به لام نه لووسی
و نه یاده وه ریبه کانیم نه بینیه وه!

به هه موو شیوه یه که هه ولمان دا خه م و خه فه ته کانی
له کول بکهینه وه، هه موو شتی کمان له گه لیدا باس کرد، ته نیا ئه و
تاقیردنه وه یه نه بیت، که به ته نیشتییدا گوزهرمان کردوو و لی
نزیک نه بووینه ته وه، له ده وری هاتووین و چووین به لام خوومان
دوور گرتوو، ته نانه ت سه یرمان نه کردوو.

هه موو هه ول و کوششیکی خوومان دا، بۆ ئه وه ی که میک باش
بیت، به لام وا دهر ده که ویت شکاندنی پۆح هیچی له گه لدا ناکریت.
ژورمان لی نه ده کرد بدوئ، به لکوو کاتی ته و او مان پی به خشی،
په له مان له شته کان نه ده کرد، ته نانه ت به دوای ئه و شتانه شدا
نه ده چووین، که به بیستنیان ترسمان لی ده نیشته، به لام نکولی
له وه ناکه م هه ندیک جار که دلم بۆی ده سووتا، ئاره زویه کی
ژورم بۆ دروست ده بوو، که هانی بده م قسه بکات، به لام ئه وه م
نه کرد، به درێژای ئه و ماوه یه ی پیکه وه بووین لی شاره زبا بووم،

هیچ پوژیک هانم نه داوه قسه بکات و ددان به شتیځدا بنیت نه گهر زانیبیتم شتیځی لیم شار دوو ته وه، باش دوزانم نه گهر بیه ویت قسه بکات، نه وا بئ هیچ کوششیک پیم ده لیت. نه و کهسه ی به ئاسووده یی قسه ی له گهل ده کرد، ته نیا مه لیکه ی کچم بوو، که سهرنجی راکیشابوو ههرچه نده پوخساری گوررابوو و پوچیشی ماندوو بوو بوو. ناخ مه لیکه نه گهر له پوژانی رابردودا پوورت نه بینی، چهند ژیانی خو ش دهویست و له لووتکه ی هیژ و توانای خویدا بوو!

هر بۆ زانین لووسی ناوی کچه که می دیاریی کرد، نه ویش کاتیک له یه کیک له نامه کانیدا ده لیت: نه گهر کچیکتان بوو ناوی بنین مه لیکه، ده بیت کچه که تان چو ن بیت که ده بیت مه لیکه ی دلان؟! به لام له راستیدا مه بهستی نه وه نه بوو، نه بینی نه و ناوهم دوزانی چونکه له یه کیک له مانا کانیدا مه بهستی مالیک بوو!

چونکه تا نه و رادده یه خو شت دهویست و منیش تا نه و رادده یه خو شم دهویستی، بۆیه نه متوانی داواکارییه که ت رت بکه مه وه.

چهند مانگیک تیپه ر ده بیت، نه وه ی له گهل پزیشکه سهرپه رشتیاره کهیدا پووی داوه، له گهل ئیمه شدا پووی دا، سهره تا به شه رمه وه چهند کورته قسه یه کی کرد، که هیچ تینوویه تی ئیمه ی بۆ زانیی راستیه کان نه ده شکاند، مالیک له و ئیجراجبوونه دهر باز ده کهم، خو م هانی ددهم ههر دووکیان بۆ ماوه یه کی دوورودریژ پیکه وه دابنیشن، به لکوو هه موو شتیځی بیته وه یاد و ده ست به قسه کردن بکات. به م هه نگاوه ورده ورده دهستی به گیرانه وه ی شته کان کرد، تا نه و پوژه ی هه موومان کو بووینه وه و وتی:

کاتیک هاگوب له دوا ی کوچی دوا ی میرا ئاماده بوو، بۆ پرسه و سهره خو ش ی گه یاندن، باسی له چالاکیه چروپره کانی خو ی

بۆ دهکردم، له ڕیگهی ئهو کۆمهلهیهی له ئەڵمانیا دایمه زراندهبوو، که ههموو توانستهکانی خۆی و کۆنگرهکانی له ناوخۆ و دهروهه دا ده به ستریت، تهرخان کردوه بۆ ئهوهی گهورهترین پالپشتی نیودهولهتی بۆ ددانپیدانان به پاکتاوکردنی ئهرمه نییهکان کۆ بکاتهوه. وتی چه نندین ڕیکخراوی تری هاوشیوه ههیه، که په یوه ندییان له گهڵ دهولهتی ئهرمه نی ههیه، که به مه دهلێن دیپلوماسییهتی میلیی.

وهک چۆن گۆله به پوژه رووی له گهڵ تیشکی خۆر دهگۆریت، هاگویش له یه کهم چرکه ساته وه، ههست و سۆزم به رهو رابردوو دهجووڵینیت، به رهو ئهو کاره ساته ی که رووی دابوو!

میسرمان جی هیشت به رهو ئهرمینیا، که یه کهمین جار و دواجاریش بوو سهردانی بکه م. چووین سهردانی مهزارگهی تسیتسیرناکابیردمان کرد له یه ریقانی پایتهخت، ئهو تاجه گۆلینه یه ی له گهڵ خۆیدا هینابووی له سه ر مهزاره که م دانا، پاشان چه ند پلکانیک چوومه خواره وه بۆ نێو باخیکی ناوخۆیی بازنه یی، که به دوانزه بورجی گه و ره ده و ره درابوو، وهک هیمایه ک بۆ ئهو دوانزه ههریمه ی، که تیایدا ئهرمه نییه کان تووشی پاکتاوکردن هاتبوون.

کاتیک گه یشتینه ئەڵمانیا، ژماره یه کی زۆر له وینه ی فۆتوگرافی نیشان دام، که له ناخه وه ده ته ژنینیت، وهک چۆن هه ندیک بروانامه ی نوێی ئه وانه ی نیشان دام که ده رباز بوو بوون و له ژیا ندا ماون. ئه مه وێرایی ئهو لیکۆلینه وه و کنه کردن و ددانپیدانانه باوه رپیکراو و کۆنانه ی سه رکرده ئهرمه نی و کورده کان، ته نانه ت سه رکرده تورکه کانی وهک ئالداماد فه رید پاشا، عه لی که مال به گ، مه زه هر به گ والی ئه نقه ره، که له لیکۆلینه وه کانی سا لی ۱۹۱۸ دا باسی لیه وه

دهکات: دوو ههزار ئافره تی ئهرمه نی سووتینراوه، ههوت ههزار منداڵ له یهک جیگادا سه ر بپراوه. ههروه ها له ههریمی ئهرزپروم منداڵ زینده به چاڵ کراوه، کوی ئه وه ی پاکتاوکردنه ملیونیک و نیو ئهرمه نی ده بیته، ئه مه ش نیوه ی ئه و ژماره یه ده بیته له و کاته دا!

تیروانینه کانیم بیر ناچیته وه کاتیک پیی ده وتم له درێژه ی به دوا داچوونه کانیدا ئه وه ی بو در که وتووه، که پژی می ئه لمانیا پو لی به رچاوی هه بووه له وه ی پرووی داوه، ژهنرا ل لیمان قو ن سندر س ئه م پاکتاوکردنه ی به شیوه یه کی زانستی و نه خشه بو دا پێژ را و کردووه، له لیکو لینه وه کانیشدا ناوه که ی هاوشانی جه لاده کانی وه ک ته لعه ت پاشا و ئه نوهر پاشا و جه مال پاشا و نازم و به هادین شاکر ها تووه!

به چاوی خو م چه ند بریار یکم بی نی له لایه ن ده وله تی عوسمانیه وه ده ره ق به سه رکر ده کانی ئی تی حا دو ته ره قی ده ر کرابوو، که به تاوانبارانی جه نگ وه سفی کرد بوون، به لام دواتر به ئه نه قه ست ئه و بریارانه پشتگو ی خرا ن، کاتیک ئه تا تو رکیش ها ت ئه و بریارانه خو لی له سه ر نیشت، ئی ستاش ئه وه ی با سی لی وه بکات به تاوانبار هه ژمار ده کر یته.

وتی ئی ستا کاتی به رو بووم چنی نه وه ی خو م و هاو پییه کانه، چونکه سه رکه وتوو بووه له وه ی ژماره یه ک ددان پیدانان کو بکاته وه، به لام وتی تا ئی ستا ژماره که زو ر که مه به به راورد به وه ی هه ولی بو ده دات، ده یه ویت له سا لی ۲۰۱۵ له یادی تییه پربوونی سه ده سا له ی کاره ساته که دا، ژماره که بگاته بیست ده ولت و سی ویلایه تی ئه مریکی. وتی تازه ترین ده وله تیک که ددانی به و پاکتاوکردنه دا ناوه، ئه رجه نتین بوو له سا لی پابردوودا.

ئه مه ش دوا ی ددان پیدانانی ئو رگوای و قو برس و ئه رمینیا

دیت، ئیستاش له سه‌روبه‌ندی ددانپیدانانی ږووسیا و یوناندایه، هەر بویه چه‌ند مانگیك تپه‌ر نه‌بوو ږووسیا ددانی پیدانا، دواى ئه‌وه‌ش به چه‌ند مانگیك یونانیش ددانی پیدانا. له باره‌ی ئه‌وه‌ی كه ولاتان به‌كه‌مى ددان به‌و پاك‌تاو‌كردنه‌دا ده‌نیت، هو‌كاره سه‌ره‌كییه‌كه‌ی بو په‌رته‌وازه‌ی ئه‌رمه‌نییه‌كان گه‌راندوهه ، ئه‌مه بیجگه له به‌رژوه‌ه‌ندییه‌كانى سیاسه‌تى ولاتان، كاتیکیش هه‌ماهه‌نگى و ږي‌كه‌ه‌وتن له‌سه‌ر ږرسیكى له‌و شیوه‌یه كرا، كاتیکى زو‌ر تپه‌ږى كردبوو، ئه‌وه‌ی ژيان‌ئاوایی كرد شایه‌تییه‌كه‌ی خو‌شى برده نیو گۆږه‌وه.

له‌گه‌ل هه‌موو ددانپیدانی‌كدا ئاهه‌نگمان ده‌گێږا، ده‌وله‌تیكى وه‌ك ږووسیاش قورسایى خو‌یى هه‌بوو كه به‌ده‌ستكه‌وتیكى گه‌وره داده‌نرا، دواى ئه‌وه ده‌ستمان كرد بو ئاماده‌كارى بو ږږوسه‌ی هاوسه‌رگه‌ریمان، به‌لام قه‌ده‌ر ږیگای نه‌دا خه‌ونه كه‌سییه‌كه‌مان به‌نیینه‌دى، كاتیک دیلان كه كورد بوو، خو‌شه‌ویست‌ترین هاو‌ږى و هاو‌بیرى هاگوب بوو كوژرا.

كاتیک له‌منه‌وه گو‌ییبیستی سه‌رگوزشته‌ی با‌ږیره گه‌وره‌م بوو، به‌ ناوى كاروان كه كورد بوو، وتی كاتیک عوسمانییه‌كان له ږرسى پاك‌تاو‌كردنى ئه‌رمه‌نییه‌كان بوونه‌وه، ئیتر بوونی كورده‌كان به‌لایانه‌وه بیزراو بوو، هه‌ر بویه سالى ۱۹۱۶ فرمانیک دهر چوو، هه‌موو كورده‌كانى ناوچه‌كانى جه‌نگ بگوازینه‌وه بو ږوژئاوای ئه‌نادۆل، تیايدا چاره‌هنووسیان له چاره‌نووسى ئه‌رمه‌نه‌كان با‌شتر نه‌بوو، ږاگواستنى هه‌وت سه‌د هه‌زار له دانیش‌توانى ناوچه‌كه ده‌ستى پى كرد، نیوه‌ی زیاتریان له ږیگا مردن. هه‌روه‌ها وتی زو‌ریك كه‌س ږووداوى كلێسای سیواس ده‌زانیت، كه چو‌ن توره‌كه‌كان دهرگای كلێساكه‌یان كلۆم داوه و ئاگریشان له كلێساكه

و ئافرهت و مندال و پیره میردی ئهرمه نه کان بهر داوه، به لام کهس باس له پاکتاو کردنه کهی سالی ۱۹۳۲ ی دیرسیم ناکات، که چون کورده کرمانجه کان په نایان بردووته بهر ئه شکه و ته بهسته له که کان، چونیش تورکه کان ئه شکه و ته کانیاں کونکریت کرد، ئه مهش دواپی ئه وهی گریان له نئو ئه شکه و ته که بهردا !

کوشتنی دیلان مشتومرکی زور و لیکولینه وهیه کی چروپری به دواپی خویدا هینا، له کوتاییدا بکوژه که نادیار دهر چو!

دواپی ئه و پووداوه چهند هه والیکمان له ئهرمه نییه کانه وه پی دهگه یشت ئه وانه ی له ولاتانی تر له هاوشیوهی ئه و کومه له یه دا کاریان ده کرد، پییان وتین ئه و کارانه ی ئیمه پی هه لدهستین له ولاتیکی وهک ئه لمانیا جیگای مه ترسییه، چونکه گه وره ترین ره وهندی تورک له و ولاته یه، زوریکیش له وانه له خو ده گریت که خه ون به گه رانه وهی خه لافه تی عوسمانیه وه ده بین، ئه و پاکتاو کردنهش به شیوه یه که له شیوه کان به بهرگریکردن له ئاین داده نین!

ئاموژگاریشیان کردین ئه گه ر به شیوه یه کی رووکه شیش بیت ده سته ردار ی چالاکیه کانمان بین، کومه له که دابخهین!

هیچ گویمان له و مه ترسییه نه بوو، ئه گه رچی زور لوژیکی بوو، زورم به لاوه سهیر بوو که بریارمدا به رده وام بم له سه ر ئه و ریگه ی خه باته ی هاگوپ دهستی پی کردبوو، سه ره تا زور گه رموگوپ نه بووم، به لکوو بیریشم لی نه کردبوویه وه له گه لیشیاندا بم. هاگوپ گه رموگوپ بوو و زوریش باوه ری به دوزه که هه بوو، به لام منی وا ده بین، که بیتاکم یاخود گرنگی پی ناده م، من زور لیبورده بووم، ئه وه ی پیلانی بو پاکتاو کردن کیشاوه، یاخود ژیا ئناوایی کردوو یاخود کوژراوه، وهک چون

ته لهعت پاشا له سهر دهستی گهنجیگی ئهرمه نی به ناوی سوگمۆن
تاهلیریان له بهرلین کوژرا.

دهلێن میژوو له لایه ن سهرکه وتوو دهکانه وه دهنووسریته وه،
به لام شیکردنه وه یان بو مانای سهرکه وتوو نه کردوو، چونکه
سهرکه وتوو له خه یال دانی ئیتمه دا ئه و لایه نه یه که به هیزه، به لام
نه یانده زانی سهرکه وتنیکیش هه یه به تامی شکست، ئه وه ی
وا دهر ده که ویت شکسته له راستیدا شیوه یه که له شیوه کانی
سهرکه وتن، ئه گهرچی هه ندیک سهرکه وتن له جه نگدا ده بیته
مایه ی پاشه کشه کردن له به هاکان ونهنگی بو پوچه کان، هه ندیک
جاریش ده بیته پاشه کشه ی سیاسی!

لیرده دا قوربانیه که سهرکه وتوو بوو، په له خوینه گهرمه که
پیوه ی نووسابوو، له سهر جلوه رگ و یاده وه ری جه لاده که
دریژتر و هیواش هیواش فراوانتر ده بیت، ئیسکه په یکه ره کان
به رده وام به دوا ی بکوژه کانیانه وه بوون، که مکیشی ئه و
ئیسکه په یکه رانه بوو بووه هوی ئه وه ی بو ماوه یه کی دوورودیژ
راکه ن به دوا ی بکوژه کانیاندا، ئه مه ش وای ده کرد بکوژه کان پیش
ئه وه ی له ماندوو بووندا بمرن له ترس و توقیندا دهمردن، نه وه ی
بکوژه کانیش ته نیا ئه و نه نگیه یان به نیوچاواندا بو ماوه ته وه، که
تا دوا هه ناسه به میرات بو یان جی ماوه.. ئیتر به م شیوه یه ئه م
زنجیره یه له خوین زنجیره ییه که له نهنگی به رهه م ده هیئت.

کاتی که ئه م قسانه م ده کرد، سهیری مالیک - م ده کرد، بینیم
ده له رزیت!

وه که چو ن جیهان ددانیان نا به هۆلۆکوستی یه هوودییه کاندایه
و له هه ندیک ده ولت به تاوانبار داده نریت، ئه گهر نکۆلی له
هۆلۆکوست بکه یه، به هه مان شیوه ئاواته خواز بووین ددانیان به

پاکتاوکردنی ئهرمه نه کانیشتدا نابایه.

هاگوب ئهنگیزه ی ئهرمه نیبوونی تیندا زیندوو کردمه وه، ئه مهش
دوای ئه وه ی له عیشقی میسر یبووندا ئاو یزان بووبووم، له پشت
لیبورده یی ئهرمه نه میسرییه کان هه موو شتیک شارر ابوویه وه،
بیگومان بی ئه وه ی له بیر یان کرد بیت.

ئه وه ی هینایه وه یادم عوسمانییه کان له ریگای راگو یزانی
زوره ملیوه، ملیۆن و نیویک ئهرمه نیی بیتاوانیان به سه ربین و
سووتاندن و زینده به چالکردن و خنکندن و برسیتی کوشتووه،
که زورینه یان ئافرهت و منداڵ بوون، زوریک له وانهش بریوت
بوون ریگه یان پی نه داون به گه لایه کیش خویان دابیۆشن.

پیی وتم ته له عت پاشا له سی مانگدا سه رکه وتوو بوو له وه ی
ئهرمه نه کان پاکتاو بکات، ئه وه ی ئه و کردی عه بدولحه میدی دووهم
له سی سالدا پیی نه کراوه!

مالیک دووباره جاریکی تر ده له رزیت.

کاتیک رۆحی شوڕشگێڕیم کلپه ی سه ند و به گه رموگورپییه وه
پیشوازیم له ئهنگیزه ی ئهرمه نیبوونی خۆم کرد و له گه ل ئه و
درۆییه دا خۆم گونجاند، که له خه یالدا وینام کردبوو، بریارم
دا میسر جی به یلم. به لام له راستیدا له ژیا نی هه ردووکتاندا
هه لده هاتم، چونکه ئه وه له خه یالدا دروست بووبوو، که ئه وه
ریگه راسته که یه تا ده رفه تیک به ئیوه بدهم، چونکه ئه و ئه رکه م
ده بووایه بکر دایه هه رچه نه ده داش که وتی.

ده بووایه زور دوور برۆشتمایه و هه موو ده رگا و ئاواته کانی
گه رانه وه م کلۆم دابایه، هه ر بۆیه هاوسه رگیریم له گه ل هاگوپدا
کرد.

هه موو ئه مانه م له پیناوی ئیوه دا کرد، چونکه من هه رگیز

هاگوب- م خۆش نهو یستوو و دلم بوی لى نه داوه.. ئه و وهک
برام وابوو له وه زیاتر نه بوو، ئیمه له هه موو شتی کدا جیاواز
بووین!

دوو نامه ی جیاوازم بۆ ناردن که له کۆمه لیک درۆ پیک
هاتبوو، ته نه نه ت قسه کانم له باره ی ئیره یی له یلاوه راست نه بوو،
چونکه هیچ کاتیک ئه و ههسته ی له لا دروست نه کردبووم، له و
ساتانه شدا، که ماره برینه که مان ڤاگه یاند.

بۆیه له نامه که دا نووسی بووم پیشانی له یلای مه ده له بهر
هیچ نه بوو ته نیا له بهر بابه تی ئیره ییه که بوو، نه مه ده ویست
خۆشه ویستی رۆحم و هاوړیی ته مه نم لیم ریز بییت، چونکه ئه م
بابه ته له بنه رته وه بوونی نه بوو، ئه وم ته نیا بۆ ئه وه بوو باوه ر
به بیرۆکه که م به ینیت، وشه ی خۆشه ویسته که م به شیوه یه ک
نه خوینیته وه، که جوړیک شت له لادروست بییت.

من بۆ ئه وه راستگو نه بووم له گه لتان تا ئیوه ش راستیه که م
پی بلین!

له یلا ئه و چیرۆکه ت له یاده، که رۆژیک بۆ منت خوینده وه،
چیرۆکه که ئه وه بوو پیاویک هه بوو له به فر، سه گیکیش هه بوو
له ئاگر هه موو رۆژیک چاوه روانی پیاوه که ی ده کرد تا له ده رگا
ده هاته ده ره وه، که ده هاته ده ره وه له خوشیاندا کلکی با ده دا و
به داوییدا ده رۆیشت، له کویدا بوه ستایه ده وه ستا، تا ماوه یه کی
دوورودریژ به م شیوه یه مایه وه، ئیتر پیاوه که له دله وه سه گه که ی
خۆش ده ویست و زۆریش بۆ دلسۆز بوو. به لام مه سافه یه کی
بۆ پاریزگاریکردن له نیوان خویی و سه گه که یدا جی هیشتبوو،
ئه گه رچی سه گه که له وه لاوازتر بوو هه ست و سۆزی بۆ
ماوه یه کی دوورودریژ بشاریته وه، ئیتر ورده ورده له پیاوه که

نزیك ده‌بوویه‌وه، جه‌سته‌ی پیاوه‌كه‌ش دلۆپ دلۆپ ئاوی لی ده‌تكا، پاشان سه‌گه‌كه په‌لاماری دا و به زمان جه‌سته‌ی ده‌لیسایه‌وه، ئیتر هه‌لم به‌رز ده‌بوویه‌وه و جه‌سته‌ی پیاوه‌كه‌ش ده‌توایه‌وه، ئه‌و ساتانه‌ی جه‌سته‌شی ده‌توایه‌وه ئا له‌و، كاته‌شدا، كه ئه‌م جه‌سته‌ی ده‌پووكایه‌وه به هه‌مان ره‌وت ئه‌ستیل (گۆم)ه ئاوه‌كه‌ش ده‌بووه هه‌لم و تا ده‌هات زیاتر بچووك ده‌بوویه‌وه.

له‌یلا تۆش، تۆ و مالیك هه‌ردووكتان، بۆ هه‌میشه تاكه عیشق ده‌بن له ژياندا، قوربانیی به خۆم ده‌دهم به‌لام قوربانیی به عیشقی ئیوه ناده‌م.

خۆم بینى هه‌ناسه هه‌لده‌كیشم و به‌كۆل ده‌گرم، له‌سه‌ر كورسییه‌كه‌م هه‌لستام و بازیکم دا و باوه‌شیکم پێدا كرد، توند به په‌راسوه‌كانی خۆمه‌وه ده‌ینوو سینم.

فرمیسك چاو و رۆحی مالیکی خنكاندبوو، نه‌یده‌زانی بۆ لووسی فرمیسك بریژیت یاخود بۆ باووباپیرانی؟ خۆی وا پیشان دا شتیک به‌ینیت، به‌لام چووه‌هه‌مام و ده‌ستی كرد به‌نالێكردن، هه‌ر بۆیه جه‌ختم لی كرده‌وه كه ناییت قسه‌وباسه‌كه‌ی ته‌واو بكات، وتی قسه‌گه‌لیکی زۆر ماوه باسی لیوه بکه‌م، به‌لاتانه‌وه سه‌یره كه هه‌له‌هاتووم، به‌لام ئه‌وه ئیراده‌ی خودایه‌ كه بۆ دواچار بیانیینیته‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی له میسر ژيانئاوایی بکه‌یت و له‌ته‌نیشت میراوه به‌خاك بسپێرریت.

لوسی

« هاگوب له پینش چاوم و له کاتی دهرچوونمان له دهرگای
کومه له که ده کوژریت.. دوو که سی نه ناسراو به سواری ماتوره وه
دایانه بهر ریژنه و شهش فیشه کیان پیوه نا، ده یانتوانی به ئاسانی
منیش بکوژن به لام له وه ده چوو، که فه رمانی کوشتن ته نیا بو ئه و
دهر چووبیت»

شهش فیشهک جهسته یان کوناودهر کرد.. ئه رکه که یان
به سه رکه وتوویی ئه نجام دا و هه لاتن، پولیسی ئه لمانی-ش تاکه
قاوغیکی به تال چیه نه یاندوزیه وه، ئیدی ئه وه بوو که یسه که ی
جاریکی تر به کرده یه کی بکه رنادیار له قه له م درا!

کوشتنی هاگوب دواي کوشتنی هاوړیکه ی دووباره پالنه ریک
بوو بو من تا له سه ر ئه و ریگه یه به رده وام بم!

دواي ئه وه ئیدی هه وه له کانم له ناو ولاتی خومه وه دهستی پی
کرد، که ئه وکات هیشتا دانی به پاکتاوه که دا نه نابوو (تا کاتی
نووسینی ئه م دیرانه، میسر دانی به پاکتاوی ئه رمه نییه کاند
نه ناوه!). داواي هاوکاریم له چه ندین که سایه تی ئه رمه نیی به ره گه ز
میسری گرنه و هه روه ها هاوړیکانی دایکیشم، که له دایه نگه وه
پیتانه وه ئاشنا بوو بووم کرد، له نیویاندا ئه و پاشکوی روشنیریه
هه بوو که کاتی خوی له دوزینه وه ی مالیک-دا یارمه تی دابووم.
ئه ندایکی چوستوچالاک بووم و ناوه که شم پوژ دواي پوژ
له ئاسمانی به رینی دوزه که ماندا زیاتر ده گه شایه وه و بهرز
ده بوویه وه، خوم و هاوه لانه خه ریک بوو دانپندانانی لوبنان-مان
به دهست ده هینا، ئیتر هه ر ئه وکات چه ندین ئاگادار کردنه وه م بو
هات، که هه ندیک له هاوړییانی ریگه ی خه بات و هه ندیکی تریش

له سه‌رچاوه‌ی نادیاره‌وه بوون، که هه‌ره‌شه‌ی نارندمیان ده‌کرد
بو لای (هاگوب).

ترسیک دایگرتم که کاتی مه‌رگی هاگوبیش داینه‌گرتبووم، وا
دیاره‌ه‌ریه‌ک له ئیمه‌ توانایه‌کی هه‌یه که خوی پینوه هه‌لده‌نیت
و پیی وایه، که به‌هۆیه‌وه ئیدی پاریزراوه و ږووداوه‌کان هه‌ر
ږووبه‌ږووی ئه‌وانی تر ده‌بنه‌وه، به‌لام هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی هه‌ستمان
کرد، که وا سه‌ره‌تا‌کانی کو‌تایی دهر که‌وتوون و هه‌نگاوه‌کانی
خاموشبوون نزیک ده‌بنه‌وه، ئیتر له هه‌موو لایه‌که‌وه ترس
ده‌مانگریته‌وه.

هیچ بژاردیه‌کم نه‌ما‌بوو بی‌جگه له بژاردی داخستنی
کو‌مه‌له‌که، به‌لام به‌نه‌ینی و به‌ئاگاییه‌وه هه‌ر به‌رده‌وام بووم له‌سه‌ر
چالاکیه‌کانم، ئه‌وه بوو ده‌نگی هه‌ره‌شه‌کان ته‌واو کپ بوونه‌وه،
ئیدی ئه‌وه بوو هه‌ستم ده‌کرد که چاودیری ده‌کریم، جار هه‌بوو
هه‌ستم ده‌کرد که که‌سیک له پشتمه‌وه ده‌روات و چاودیریم
ده‌کات ته‌نانه‌ت له ماله‌وه و له کاتی خه‌ویشدا، به‌پادده‌یه‌ک که
ته‌واو له چوارده‌ورم ورد ده‌بوومه‌وه، زۆر جار ده‌گه‌رام ده‌مگوت
بزانم کامیرایه‌ک یان هیچ ئامیریکی سیخو‌پرکردن نادۆزمه‌وه، که
له‌ملاولا شار‌رایته‌وه.

ترس وه‌کوو شه‌یتان له پیشم به‌رجه‌سته بووبوو، هه‌ستم
به‌جه‌سته‌ی قورسی ده‌کرد، که خوی به‌سه‌ردا داوم، هه‌روه‌ها
هه‌ستم به‌کلکی ده‌کرد که وه‌کوو قامچی له‌شمی هه‌پروون ده‌کرد،
هه‌روه‌ها له نینۆکه‌کانیشی ئاگادار بووم، که ده‌ژهنینه‌ گوشتی
جه‌سته‌م و ږیخۆله‌یان دهر ده‌کی‌شام.

هه‌مووو ږۆژ و له هه‌مان کاتدا هه‌ستم به‌ده‌نگی دهر‌گای
ژووره‌که‌م ده‌کرد، ئیستاش نازانم که ئایا ئه‌و ده‌نگه‌ پاسته‌قینه‌یه

بوو یان من خه‌ریک بوو ئه‌وکات یه‌که‌م به‌شه‌کانی می‌شکم
له‌ده‌ست ده‌دا؟

تا پوژیک که هه‌ندیک ئه‌رمه‌نی به‌په‌گه‌ز می‌سری هاته‌ن ماله‌که‌م
و دوا‌ی پوشتیان له‌په‌ر دایان به‌سه‌رمدا.

هیچ هه‌ستم به هاته‌نه‌ژووره‌دیان نه‌کرد، ته‌نیا هه‌ستم به
هه‌ناسه‌یه‌کی گه‌رم کرد که پشتمی سووتانده‌وه له‌گه‌ل ده‌ستیکدا
که شتیکی پڕژاند به ده‌موچاومدا و ئیتر له‌هۆش خۆم چووم؛
دوا‌ی ئه‌وه هه‌ستم به خۆم نه‌کرد تا ئه‌و کاته‌ی، که له ژووریکی
پیسی تاریکدا خه‌به‌رم بوویه‌وه و دیتم له‌سه‌ر زه‌ویه‌یه‌که پراکشوام
و هیچیشم له‌به‌ردا نییه.

ئا له‌و کاته‌دا ئیدی پوختاری لووسی تا ده‌هات گرژ ده‌هاته‌وه،
به‌جۆریک وه‌ک بلیی کۆنترۆلی به‌سه‌ر ماسووله‌کانی پوختاریدا
له‌ده‌ست دابیت، ده‌رگای له‌پیش هه‌ست و سۆزی کردبیته‌وه، ئیدی
ئه‌وه بوو به‌بی قسه‌کردن هه‌موو شتیکی ئاشکرا کرد.

له‌سه‌ر پشتم پراکشابووم، کاتیکی ویستم تۆزیک راست بیه‌وه،
هه‌ستم به قورسای و ئازاریکی پڕووکینه‌ر کرد.

ئه‌و نه‌گریا به‌لام ده‌نگی وه‌کوو ده‌نگی هاوار به‌رز ده‌بوویه‌وه
و دواتر داده‌مرکایه‌وه، ئاوا و له‌سه‌ر ئه‌و په‌وته دوو سی جار
به‌رده‌وام بوو، جه‌سته‌ی ده‌که‌وێته هه‌ژان، قاچه‌کانی به‌توندی
ده‌له‌رزن، ده‌سته‌کانیشی له‌گه‌لیاندا، جاریک قژی ده‌به‌ستیت و
جاریک ده‌یکاته‌وه.

« کاتیکی ده‌ستم برد بۆ جه‌سته‌ی خۆم هه‌ستم به شله‌یه‌کی
لینچ کرد، دوا‌ی زانیم ئه‌وه خوینه، هه‌ر وه‌کوو چاره‌نووسی
په‌شم له‌و کاته‌شدا هیچ هیوایه‌ک نه‌بوو، ده‌ستم له‌پیش چاوم
ده‌جوولاند و دووباره بی‌جگه له ترسه‌که‌ی پیش چاوم هیچم

نه ده دی، ئه و ترسه به زه به لایحی خوی ژووره که پر ده کاته وه،
بیزارم ده کات و وه کوو بالونیکې فووتیکراو بیت هه موو شوینه که
ده گریته وه و منیش که نار ده خات.

به لئ هه موو هه وای ژووره که هه لده مژیت، هه ناسه م سوار
ده بیت به لام ئه و کول نادات هه موو پرووبه ری هه وای دهره وه
قورغ ده کات.

کات هه روا تیده په ریټ و منیش نازانم به کوئ گه شتووه،
چونکه هه موو کاته کان له ویدا هه ر یه کن، شه ویکې ئه نگوسته چاو
که هیچ به ره به یانیک پرووناکی ناکاته وه.. هه ولّم دها که باوه ر
به خوم به یتیم گوايه ئه م خه ونیکې ناخوشه و له هه ر ساتیکدا
بووه کوتایی پی دیت، هه موو ئه و پرووداوانه شی که له م دوايه دها
به سه رمدا هاتووه، بوونه ته هوئ هه وای که من ورینه و خه یال
بکه م، ده مگوت که من زور هه له بووم چونکه له سه ره تاوه راویژی
پزیشکم نه کردووه.

هه ندیک کات هه یه که تیدا ده گه یته سنووری نیوان خه ون
و راستی، به جوریک که تو ئیدی ناتوانیت راستی و خه یال لیک
هه لاویرد بکه یت، هه سته وه ری جیا کردنه وه و قه بلاندنت له ده ست
ده ده یت، ئیدی ئا له و کاته دها گومان له هه موو شتیکې ده ور به رت
ده ده یت، ته نانه ت له هه سته کانیشیت که باش ده زانیت چه نده
راسته قینه ن».

گلینه کانی لووسی به سه ر پرووبه ری یاده وه ری و ئازاره کاند
فراوان ده بن و ئیدی فرمیسکی چاوانی جوگه له ده به ستن و
جه سته شی بو پیش و پاش ده که ویته له رزه؛ دواتر هیمن ده بیتنه وه
و ئه مجاره هه موو له شی وه سه ر هه ژانیکې توند ده گه ریټ وه ک
بلئی که کاره بای لی درابیت، مالیک و له یلا پیکه وه هه لده سته

سه رپڼ و ددهستی ددهنې و له نایمیزی دهگرن، له ناکاو کاره بکه به هموو هیڅیکې بۆ ئهوانیش دهگوازیته وه و کونترولی خویان له دهست ددهن، لای دهپارینه وه که کوتای به و دوخه بهینیت، به لام به چهند وشه یه کی ناروون که له گهل هاوار و فیغاندا دهر دهچن به رپه رچیان ددهاته وه.

«پیاویکی رووگرژ و مون بوو، ریشیکې پانو پوری هه بوو.. له ژووره تاریکه که وه بۆ ژووریکې دیکه که له کوتای بنمیچه که دا ده لاقه یه کی تیدا بوو گواستمیه وه، دهرگای ئه و ژووره به چهند ئاسنیکې ستوونیی که ناوه وه و دهره وه ی لیوه دیار بوو گیرابوو.. ئه و پیاوه له خواردن و خواردنه وه بیبه شی کردم.

ئه وه ئامرازیکی فشار بوو که وای لی کردم به شی زوری ناگایی و هوشی خوم له دهست بدهم.. بۆ ماوه یه ک به رگه ی برسیتم گرت وه لی تینوویه تی ئیتر برستی لی بریم.. ئاخر ئه و ئاوی دههینا و له پیش چاومدا دهپرژانده سهر پیلاره کانی.. منیش له سهر دم دهکه وتم و ئه و دلوانه ی که له جامه ئاوه که وه دهرژان دهملیسیا وه، دوا ی چهند روژیک ئه مجاره خواردنی هینا و له پیش من پرژاندی و به پیلاره کانی چوه سهری؛ له سهر سک دهخشام بۆ ئه وه ی خوم بگه یه نمه پارچه یه ک له و خواردن و نانه ی که له گهل پیسی و بوگه نی ژووره که دا تیکهل بوو بوو.. ئیتر به و شیوه یه ئه مجاره ئه و میشکی له دهست ددها و دهکه وته سهر ئه ژنۆ و به چه پوک و لیدان داده بارییه سهرم..»

«به سه ئیتر!» مالیک به هاواره وه وای گوت و له یلاش گریا. به لام له یلا ههر سوور بوو له سهر گیرانه وه و ته و اوکردنی چیرۆکه که.. چیرۆکی پرژان و وردبوونی نان و وردبوونی مروقبوونیش له گهلیدا.. چیرۆکی باوو باپیرانیک که پوله کانیان

به وپه پری درنده ییوه و وهک بلی کات هر هه مان کات بیت دوو باره یان ده کرده وه.

” مروځېوون بژارده یکه، وهلی هه ندیک هه ن سوورن له سه ر ئه وهی که مروځ نه بن، به لکوو هر به نیئاده میک بیت هاوشیوهی ملیونانی دیکه که گه ردوون به پیسی و پاشماوهی له شی و دهروونیان، له کرده وه و هه ناسه دانیان سیخناخ و پیس بووه، ئه وه ئه و که سانه ن که وهکوو که لاک ده ژین و هر وهک که لاکیش ده مر ن. پوژانه دوا ی نویژی عیسا ده ستر یژی ده کرده سه رم و به دم ده ستر یژی که شه وه ده یگوت: « ئاوا، یانی ئیوه به و بانگه شه دروینانه ی که درووستتان کردوون به دوا ی داوا ی لیبور دنی ئیمه و دانپیدانی دنیا دا ده گه رین؟! با بلین ئه و قسانه ش راستن ده ی ئاخر ئیوه دومه لیک ناو هکی بوون و ده بوو له پریشه بین؛ بو ئه وهی قسه ی خودا سه ر بکه ویت و قسه ی بیباوه پانیش بن. دواتر له کاتیکدا که من له ژیری وه ده منالاند وتی: «ده بوو ئیمه به کوشتنی نه خوشه که نه خوشییه که بنېر بکه یین».

«- دوو باره مالیک هاوار دهکات و ده لیت به سه و ئیتر

هه لده سیته سه ر پی و ده چیته ده ره وه»

«- نا نا به س نییه، هیشتا شتیکی تر ماوه که به ته واوی

له ناوی بر دم پی.. ئه و که سی تریشی ده هینا تا به نوره یاریم پی بکه ن و ټکم بشکینن.

لیر ده دا ئیتر له یلا له هوش خوی چوو.. لووسی ش پر به

گه رووی و بیوچان هاواری ده کرد و چاوی ده بریه هه موو

قوژبنیک.. له ولاشه وه مالیک نهیده توانی له سه ر کورسییه که ی

بجوولیت!

له یلا

کاتیک چیرۆکه که ی دهگیرایه وه من سهرم له به هیزی یاده وه ری
ئو کچه سوږ دهما، راستی ئو هه میسه ئو تایبه تمه ندیه و
هی دیکه شی هه بوو به لام سهیر له ودا بوو، که دوا ی هه موو
ئو ږووداوانه ی که به سه ریدا هاتبوون هیشتا تواناکانی وه کوو
خویان مابوونه وه!

ههروه ها من له سووربوونی ئو له سه ر گیرانه وه ی چیرۆکه که
سهرم سوږ دهما، وه ک بلئی له گه ل وتی هه رپیتیکا غه میک له سه ر
دلی هه لدهگیرا له و غه مانه ی که ته واو ږوویان شه که ت کردبوو،
به و جوړه ئو بیره وه ریبه نوئ و تاریکه کانی ده سرپییه وه و
هه ولی دها هه ر یادگاری و بیه وه ریبه جوان و شیرینه کانی ئو
دمه به یلایته وه، که تیدا پیکه وه بووین و هه موو ژیا نمان پیکه وه
به ش کردبوو.

به لام له ناکاو دۆخی خراپ تیک چوو، وه ک بلئی ئو گیرانه وه یه
هه موو ږووداوه کانی به جاریک هینابیته وه بیرى و تووی ئو
مه رگه نادیاره ی ناو ږووی ئاو دیر کردبیت، بو ئه وه ی که به یه ک
جار پیشه ی هه ر شتیکی زیندوو، که له ناخیدا هه یه هه لیکیشیت.
من و مالیک تبیینی ئه وه مان کردبوو، که ئو ماوه یه زوړ
ده چووه هه مام، ده چوو خوی ده شوړد و هه ر که ده هاته وه
ده ره وه پاش که میک دووباره ده چووه وه ژووره وه، هه ندیک
جار هه بوو که داوا ی لی ده کردم من پشتی بو بشوم، به توندی
بیخوړینم به جوړیک تا پیسته که ی سوور ده بوویه وه، به لام ئو
به وه شه وه کوئی نه دها و هیشتا جار هه بوو هینده به توندی

لفکه که ی به کار ده هیئا هه ندیک شوینی له شی خوینیان لی دهات،
ئیتتر هه موو جاریک داوی لفته ی نویی دهکرد و ئەگەر بشموتایه
ئەمەمان تازە کپیوه به پوویدا هاواری دهکرد و هه لدهشاخا، ئیدی
جار هه بوو باوه پی دهکرد و هیئور ده بوویه وه و جاریش هه بوو
تووړه ده بوو، به جۆریک که تا دانه یه کی نویم بو نه هیئابا هیمن
نه ده بوویه وه!

من و مالیک به بی سوود هه موو پۆژ هه ولمان ددا، که ئەو
گرژییه ی ناخ و پۆچی لووسی هیمن بکهینه وه، که تا دهات زیاتر
ده بوو و پۆژ دوی پۆژ له خوی دوور ده خسته وه.. پاشان هیمن
ده بوویه وه!

تاوه کو ئەو پۆژهی که گویم لی بوو له ژووره که ی خوی به
مالیکی ده گوت: «به جهسته ی خۆت شوینه واری ئەوه ی به سه ر
جهسته ی مندا هاتوو به سه ره وه.. مالیک من دمه ویت به تو خۆم
خاوی و پاک بکه مه وه.»

ئەوی پۆژ نه مده زانی چی بکه م، یاده وه رییه کان به هه ره مه کی
و به ناریکانه به شیوازیکی سهیر به میشکدا هاتن، به لام یه که م
دیمه ن، دیمه نی ئەو قسه ی لووسی بوو که له سه ره تاکانی تافی
هه رزه کاریماندا کردی:

« ئەو هیی منه ».

شویاتی ۱۹۹۹

«-مالیک لوسی توی دهویت». له یلا وا دهلیت.
مالیک که زمانی ته ته له دهکات، دهلیت: «مه به ست چیه؟»
«- توی دهویت! نازانیت که ئافره تیک پیاویکی بویت واتا چی،
ئه وه ریک وه کوو ئه و کاته یه که پیاویک ئافره تیک دهویت».
خوی کو دهکاته وه جا به شه رمیکه وه دهلیت:
«-خوت گویت لی بوو؟»
«-به لی».

مالیک سه ری سو پر ماوه و وه لام ناداته وه.
«- ئه و یه که م جار خو شی ویستیت و هه لیب ژاردیت و هه ر
ئه ویش بوو له پیناو ئیمه دا قوربانیه دا، ئیستاش به کاریگه ری
ئه و قوربانیه و خه ریکه رۆحی دهر ده چییت، ئه وه ی داوی دهکات
کو تا ئواتی ئه وه».
«- تیناگه م ئه ته ویت بلای چی؟»
له یلا به گریان و هاواره وه:

«- نازانم چۆن و چی ده لیم، ئه وه ی ده یزانم ئه وه یه که لووسی
وا ده مریت و ئیمه ده بیت رزگاری بکه ین. دۆخی ده روونی بو
نه خوش زور گرنگه و په نگه هو کاریکش بیت بو چاکبونه وه ی،
پاشان ده کریت خوداش قه ره بووی ئازاره کانی بکاته وه و ئه ویش
هاوسه رگیری بکات و وه چه ش بخاته وه، بو خوی ژیانیک
ئاسایی بژی. ئه وه ی ده یزانم ئه وه یه که تو تاکه ئامرازیت که به
هو یه وه ئه و ئه م نا په حه تییه تیبه پینیت، به و زانسته ی که فیری
بوویت یارمه تی بده به بی ئه وه ی منی پی له ناو به بیت، ده زانم له
مه به ستم تیده گه ییت و توش ده زانیت، که دواتر من هه موو شتیک

دهزانم!»!

له یلا له گه‌ل کچه‌که‌ی ماله‌که‌یان بۆ چۆل ده‌کردن بۆ ئه‌وه‌ی
پێکه‌وه مه‌شقی رۆحی بکه‌ن؛ جاریش هه‌بوو که ناچار ده‌بوون
بچه‌ جیگه‌ی چۆل تا له‌گه‌ل سروشتدا په‌یوه‌ندیی ببه‌ستن وه‌کو
به‌شیک له‌ چاره‌سه‌ر.

کاتی‌ک له‌ یلا یان لووسی هه‌ریه‌کیان له‌ ده‌ره‌وه ده‌هاتنه‌وه،
لووسی له‌ یلا‌ی له‌ ئامیز ده‌گرت و ماچبارانی ده‌کرد وه‌ک بلی‌ی که
سوپاسی ده‌کات.

ئیدی هیدی هیدی رۆخساری ده‌گه‌شایه‌وه و پڕ ده‌بوو له
مانای ژیان و کاردانه‌وه‌کانی نیوی، چرچولۆچییه‌کانی رۆخساری
و چۆله‌وانییه‌کانی رۆحی به‌ خوشی و شادی پڕ بوونه‌وه، به‌و
جۆره‌ لووسی گه‌رایه‌وه بۆ کاتی پێش بوونی به‌ قوربانیی قه‌هر.
لووسی خه‌ریکه‌ دێته‌ بڕوا و له‌ یلاش بیر ده‌کاته‌وه، به‌ رۆح
و جه‌سته له‌ مالیک و لووسی دوور ده‌که‌ویتته‌وه، زیرانی‌ک له
هه‌ست و دا‌لغه‌ دا‌یده‌گرن به‌ وینه‌ی ئه‌و کاته‌ی که لووسی هه‌والی
ماره‌برینی خۆی و مالیکی پی دا، له‌ یلا مالیک تۆمه‌تبار ده‌کات و
ئه‌ویش نکۆلی ده‌کات.

له‌ ناوه‌وه دابه‌ش و پارا ده‌بیت و هه‌ا ده‌که‌ویتته‌ پارایی و
بیرکردنه‌وه‌وه که خه‌ریکه‌ شیت ده‌بیت..

«-له‌ یلا ئه‌وه‌ی رۆوی دا به‌ ویستی خۆت بوو، تۆ بیرت
کرده‌وه و بریارت دا، خۆت به‌ره‌و لای لووسی پالت پیوه‌ نا، جا
بۆیه‌ یان تا کوتایی به‌خشنده‌ ده‌بیت، یان دانی پێدا ده‌نییت، که
خه‌ریکه‌ غیره‌ی مالیک ده‌تکوژیت»

«- له‌ کوتاییدا من ئافره‌تم خۆ فریشته‌ نیم.»

«- ده‌ی که‌وايه يان متمانه به خۆت ده‌که‌یت يان مالیک.. ئه‌و سویند ده‌خوات که سنووری نه‌به‌زاندووه و تۆش پیچه‌وانه‌ی ئه‌وه ده‌لێت، ئاخر تو ئه‌و هه‌موو دنیاییه له‌کوێوه دیتیت، هه‌ر ده‌لێن خۆت له‌گه‌لیان بوویت؟»

«-ته‌نیا متمانه به‌هه‌سته‌کانم ده‌که‌م، چونکه هه‌له‌ ناکه‌ن!»

«- به‌لێ ده‌شیت شتیک رووی داویت، به‌لام ئیستا تو یان بویرانه لیکه‌وته‌کانی بریاره‌که‌ت قه‌بوول ده‌که‌یت، یان دان به‌ هه‌له‌که‌تدا ده‌نیت به‌ره‌مه‌که‌ی ده‌چنیه‌وه. هه‌ر به‌ته‌نیا خۆت به‌پر‌سیاریت له‌وه‌ی رووی دا.»

«- ناتوانم.»

«- ره‌نگه هه‌ردووکتان هه‌له‌تان کردیت، هه‌رچه‌ند که‌سی پالنه‌ر وه‌کوو پالنه‌راو و پینماییکراو نییه.

چونکه تو چی تر هیچ بژارده‌یه‌کت نییه بیجگه له‌وه‌ی که له‌گه‌ل واقعیدا بژیت ئه‌گه‌ر وامان دانا که ئه‌وه‌ی له‌ خه‌یالته‌یه رووی داوه.»

«-نه‌خیر. ده‌بیت هه‌موو شت کوتایی پی بیت.. ده‌بیت ئه‌و (مالیک) ئیره به‌جی به‌هێت.. به‌رگه‌ی روانینه چاوه‌کانی ناگرم.»

«- ئه‌ی چی ده‌رباره‌ی لووسی؟!»

«- ئاخر خۆ نه‌خۆش لۆمه‌ی له‌سه‌ر نییه. من ده‌زانم که ئه‌و سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی که توژیک باشت‌ر بووه به‌لام ئیستاش له‌ شیتی و مردنه‌وه نزیکه. من ده‌سته‌به‌رداری نابم. ئه‌و بیجگه من که‌سی تر شک نابات.»

جوزهرانی ۱۹۹۹

له یلا داوا له مالیک دهکات که ماوهیه ک جی بهیلت چونکه دهیه ویت هندی کات به تهنیا به سهر به ریت، مالیک باوه پ به و قسه یه ناکات، پی وایه که له یلا ناگای له و قسه یه ی نییه، که دهیکات.. گفتوگوی له گهل دهکات، هول ددات کاره که دوا بخت، به لام نه و هتا دیت سوورتر ده بیت له سهر قسه ی خوی.

«- بیرت بیت نه و ه تو بوویت که به زور وات لی کردم که بچه پرۆسه ی (توانا پوچییه کانه وه) تو ده تگوت که نه و ه تاکه چاره سهره بو نه و، قسه که شت راست بوو، نه نجامه کان سهر سوپهینه رن».

«- بیگومان، ئاخر چونکه پرۆسه که پوچی نه بووه به لکوو له شیی بووه!»

- من له پشته وه ناپاکیم له گهل نه کردوویت، له شیشم تهنیا له چهند جار له ئامیزگرتندا به کار هیناوه، چونکه ده مزانی ئازاره کانی داده مرکینیتته وه. بیرته له سهره تاکانی هاوسه رگیریماندا باسی سووده کانی باوه شم بو کردیت؟!»

«- تو ئازاره کانت دانه مرکاندوووه ته وه، به لکوو جه سته یه کت دامرکاندوووه ته وه»

«- نه مه بابته ی نه مان و دارمانی متمانه یه.. قهیدی ناکا نه گهر باوه پم پی نه کهیت و سوور بیت له سهر نه وه ی که ده بیت ئیره به جی به یلم، به لام تو بو هه تاهه تایه من له ده ست ده دیت».

هیشتا له یلا سووره له سهر داواکارییه که ی و پوژانه پاته ی دهکاته وه، نه و ه بوو مالیک له کو تاییدا به راستی جی هیشته..

نږهه بوو مالیکیښ لږی دا وړوی بهی نږهه کس بزانیټ بو
کوئ، ئیتر دڅی لووسی سهره پای چاودیږی چری له یلا ته وای
به رهو خراپی رښت.

له یلا ماوه یهک خوراکرانه کونترولی دڅه که ی کردبو، به لام
ورده ورده خریک بوو هموو شتی که له دوروو بهری دپروخا،
لووسی که به رهو چاکبونه وه دپروخت و دووباره دڅی تی که
دهچیټ به جوریک که له پیشووتر خراپتر بوو، به دنگی به رز
له گهل خوی قسه دهکات و هاوار دهکات به سهر هندی که کس
و ناودا، که له راستیدا بوونیان نه بوو، له یلا دهچوو ژورره که ی
دهییښی، واکچه مهقه سیتی که به دهسته وه گرتووه و که وتووه ته
ویزه ی جلوه رگه کانی و له به له کونه که وه فریای ددات، له یلا
وای لږ هاتبوو که لږی دترسا، دترسا که کاریکی شیتانه بکات،
دهترسا کاتیک نږه مان دهخون لووسی خوی یان له یلا و کچه ی
له خه ودا بکوژیټ، بویه وای لږ هاتبوو، که شهوان وهکوو گورگ
به چاوی کراوه وه دهخوت!

تو له به رانبر گورانی ههسته کاند دوش ددهمیټ، ناخر
چون دهریټ که نږه وانه ی تا دویټی عاشقیان بووین نږه
لږیان بترسین! به تاییهټ که دهبیټ ههسته کانت بو که سیتی
نږیزت، که له ساتیکدا بووه به جهسته یه کی بیړوخ له سوز و
خوشه ویستی یه وه، گوراهو بو ترس!

په شیمانی له ناخه وه له یلا هه پروون هه پروون دهکات و قووتی
ددات، به تاییهټ که دهبیټ کچه که ی به به ردهوام له چاره نووسی
باوکی و نه نیی له نا کاودیانه مانی دپرسیت.

له یلا دهگاته رڅی دپرمانی دپروونی، کچه که ی به پرسیاره

به رده وامه کانی فشاری دهخاته سهر و لووسی-ش به شیوهیه کی
 سهیر بۆ شیتبوون و مهرگ ههنگاو ده نیت.
 پوژبه پوژ ترسه که ی زیادی ده کرد، میردیش ئه وه بوو دوور
 پوشت و هیچ هه وال و دهنگیک لیه وه نه ما.
 پاش چه ندین مانگ له هه ولی بیسوود بۆ هیمنکردنه وه له یلا
 برپاری دا، که بۆ مه بهستی گواستنه وه ی لووسی بۆ بیمارستانی
 سهروکایه تی پیه وندی به ته لعت پاشاوه بکات.

۲۸ ی حوزهیرانی ۲۰۰۰

تهلعت پاشا له یلا ئاگادار دهکاته وه دوای دوو رۆژی تر مالیک دهگه پێته وه، ئه وه وهاله کچه دهخاته پێش زریانیک له پرسیار. تو بلێی ئهم پیاوه بیهوێت بهم چاکهیه په پهیه پر له گوناھی خۆی دابخات؟ یان ئه وهی په پهیه ئالووالای پر له تاریکی خۆی بهو چاکهیه سپیی بکاته وه؟ تو بلێی ههر له سه ره تا وه به شوینه که ی زانیییت و له ئیمه ی شار دبیته وه؟ ئاخو ده بییت ئه وهی به مالیک وتبییت که ئیمه وا پینچ مانگه له بیمارستانین و لووسی-ش به دهست شیر په نهجه ی میشکه وه ده نالیییت و وا له کو تا قوناغه کانیا یه تی و نزیک بوو ته وه له مهرگ؟ ئه ی ئه گهر پیی وتوو بهوچی مالیک هینده دوا که وت له کاتی که ده زانییت که ههر ئه و نییه ده مریت؟ یه کیک ده مریت له تاوی دووری ئه و و ئه و ی تریش له ئازاری هه ردووکیان!

MAM HUMANITARIAN FOUNDATION

کاتی که زانیم پرسیاره کان بو خویان ده رگا گه لی کرا وهن، یان به پرووی شیتیدا یان دۆزه خ و ئه و ورده کاریبانهن، که شه یتان تییدا خۆی مو ل دا وه و ده ریایه کن، که مه له وانه کانی نیوی قووت ده دات، ئیدی وازم هینا لینیان و چی دی به دوای وه لامی مه نتی قیدا نه ده گه رام بو یان.

« ئاخو ئه وه چ بیرسایه که له م ژیا نه بیسه روه ره دا؟ » سه ری سو پر ده مینیت له خۆی ئه ویک که به در یژایی ته مه نی پیی وا بو وه، که هه موو شت هو کار یکی هه یه ئیستا بو یه که م جار وشه ی «بیسه روه ر» به کار ده هینیت!

بریار ده دات که لووسی له وه وهاله ئاگادار بکاته وه، به و هیوایه ی

که به هاتنه وهی مالیک په رجوویه ک له دڅی تهنډرووستی ویدا
 پرو بدات، نهو دهلیت که نه گهرچی هه موو درگا کانیشی له پیش
 داخرابیت، به لام بیهیاو نابیت.

مالیک بژارده و هیوایه کی دوور بوو، که هر له سهره تاوه
 لووسی بو خوی قورغ کرد.. به لام نهوه بوو له یلاش خهونی پیوه
 بینی، مالیک دوور سه فهری کرد لووسی-ش رښت به دوایدا
 و دواتر وهکو دوو دهستگیران گهړانه وه.. وهلی هیشتا له یلا
 خهیا لپلاوانه بیري لی دهکرده وه و خهونی پیوه ددی. ئیستا نهو
 دووباره خهون دهبینیت، به لام نه مجاره به چاکوونه وهی لووسی
 سهرباری قورسی دڅی تهنډرووستی نهو، که وهک دهبینریت
 هیوای لی براوه.. به لام نهو کچه هیشتا دهستی به گرنګترین نهو
 په تانه وه گرتووه، که به ژیا نه وه مان ده به ستیت.. نهویش په تی
 خهونه.

MAM HUMANITARIAN
 FOUNDATION

نه خوشخانه - ته مووزی ۲۰۰۰

مالیک له درگا که وه خوی به ژووریدا دهکات ده بینیت وا لووسی له قهراغ جیگه که ی دانیشتووه و قاچی بۆ خواره وه شۆر کردووه ته وه. له و ساته دا وه کوو کچیک و مینه یه کی پوو خوش و پروژه هاته پیش چاوی، به جۆریک که بۆ ساتیک گومانی له راستیی بابه تی نه خوشیه که ی کرد، له جیگه که ی نزیک ده بیته وه له ساتیکدا ده که ویتته سهر ئه ژنۆ، ئینجا پیته کانی و ئه و په نجانیه ی که له یلا به په نگی مۆر بۆی په نگی کردبوو ماچ دهکات، پاشان باوه شی پیندا دهکات، جا هه ست دهکات که ئه وه جهسته یه کی لاواز و په قوته قه و جلو به ره گه کانی دایانپوشیوه و هه ول دده دن جوانیه کی دوور له فیل و دروی پی به خشن، ئا له و ساته دا هه ستی کرد که چۆن ده کریت جهسته ناپاکی له خاوه نه که ی بکات، به هوی نه خوشیه وه له و رۆحه پروژه و تازه باوه ی خوی دابیریت، که هیشتا دهیه ویت له ئاوی سه رچاوه کانی ژیان تیرئاو بییت. ئینجا له و ساتانه دا دۆخی له یلا ی بیر که وته وه ئه و کاته ی که (مه لیکه) ی کچیان ی له سکدا بوو، کاتیک له نا کاو به شه ودا له خه و راده بوو وه هه ستی به ته نگه نه فه سیی ده کرد، ئیتر وه کوو شتیک به جهسته یه وه ی دابیت پیخه فی له سهر خوی راده مالی و به ده ست ته نگه نه فه سییه وه ده ی نا لاند و له و کاته دا باسی هه ستیکی سه یری بۆ مالیک ده کرد، هه ستیک که به گویره ی قسه کانی وای لی ده کرد، که چه ز بکات رۆخی له جهسته ی بیته ده ره وه و دوور بفیریت. جهسته زیندانی رۆحه. ئه وه تیگه یشتنکی سو فیانه یه، که زورجار له یلا بۆ مالیکی باس ده کرد؛ به لام هه سته کانی ئه م له و کاته دا دوور بوون له و تیگه یشتنه ی که باسی خه ونی تاکه کان دهکات ده رباره ی یه کگرتنی رۆحیان له گه ل خودادا و تامه زرۆ بیان بۆ مردن، له پیناو گه یشتن به و ئامانجه.

لووسی ته‌واو چووبووه‌وه به گوشتی خویدا، وه‌کوو مندالیک که دواى دابرانیکی زور دایکی دیتبته‌وه ئاوا باوه‌شى به مالیکدا کرد و چپاندی به گویتدا: «له‌گه‌ل مردن که‌وته مامه‌له و سازشکردن، دوینى سوور بوو له‌سه‌ر هاتن» هه‌ولێ دا پیتکه‌نیت به‌لام لیوه‌کانی که‌وته له‌رزین» ئیدی ئه‌وه بوو به‌خودام سویند دا، که رۆژیکى تریش له‌سه‌ر بوه‌ستى، واته تا رۆژى هاتنت.»

زریکه له‌له‌یلاوه به‌رز ده‌بیته‌وه، خوی ده‌گه‌یه‌نیته په‌نا سه‌رى، ده‌ستیکى ده‌خاته سه‌ر سه‌رى و ده‌ستیکیشی هه‌ر وا به‌جه‌سته‌ی بیماری لووسی‌دا ده‌هینیت، وه‌ک بلێی بیه‌ویت هه‌رچی وزه‌ی خراپ و نه‌خوشی هه‌یه دوور راویان بنیت، ئینجا هه‌ر وا هه‌رچی ئایه‌تیکى قورئان به‌زاریدا بیت له‌په‌نا سه‌ریدا و ریک له‌نزیک مۆلگه‌ی نه‌خوشییه‌که‌دا ده‌یخوینیت.

به‌کاوه‌خۆ سه‌ر به‌رز ده‌کاته‌وه و بزه‌یه‌ک بۆ له‌یلا ده‌کات، ئینجا ئه‌و بزه‌یه‌کی جوانتری بۆ ده‌کاته‌وه و دواى ئه‌وه خوی بۆ راناگیریت و له‌پرمه‌ی گریانیکى به‌کۆل ده‌دات.

مالیک هه‌ول ده‌دات، که خوی له‌پیش ئه‌و دارووخانه‌دا رابگریت که خه‌ریکه رۆحی بۆ دوو به‌ش پارچه ده‌کات بۆیه ده‌لێت:

«- چاک ده‌بیته‌وه، ئینجا هاوسه‌رگیرى ده‌که‌ین و خوشکێک

بۆ مه‌لیکه ده‌خه‌ینه‌وه و هه‌موو پتکه‌وه له‌یه‌ک مالدا ده‌ژیین.»
لووسی چاو ده‌بریته‌ چاوی له‌یلا و ئه‌ویش، که خه‌ریکه فرمیسکه‌کانی که له‌و کاته‌دا له‌گه‌ل ئاوی لووتی تیکه‌ل بووه بسپیت، هه‌ر وا به‌ئاماره‌ی سه‌ر قسه‌کانی می‌رده‌که‌ی ده‌سه‌لمینیت.

لووسی له‌سه‌رخۆ وه‌لام ده‌داته‌وه:

«- مه‌رگ بوارم نادات.»

له‌ناکاو ژووره‌که به‌هۆی پووناکییه‌کی به‌هیزه‌وه، که به‌سه‌ر

ږووبه ریځی فراواندا بلاو ده بیته وه ده بیته چراخان، ږووبه ره فراوانه که به ئیسکه په یکه ری زور چینراوه، که هه ندیک له و ئیسکانه ته واو و ئه وانی دیکه شیوینراون، دواتر و تیکرا له و ئیسکانه وه ږووناکیه کی سهرسورپهینه ر دهر ده چیت بؤ درووستکردنی په لکه زیږینه یه ک، که پره له خوری بچوکی ئالتوونی، که به خیرایی ده بریسکینه وه و ئینجا خاموش دهن و ده که ونه سهر زه وی. له سهر زه وییه که ئه و خوره خاموشبووانه ده گورپن بؤ کومه لیک مروث، که له ئافره ت و پیاو منډال و پیر پیک هاتوون و هه موو جلوبه رگی فولکلوریان له به ردايه، به ده نگی به رز قسه ده که ن و شوینه که پر ده که ن له ده نگ و قریوه ی شادی. درووشمیک به هیلیکی قه به له سهر پارچه قوماشیک نووسراوه: «سوپاس بؤ سولتانی گه وره» و موری گروی کوردانی لی دراوه، له ولاره له سهر پارچه قوماشیک تر نووسراوه: «مه زنی بؤ جینشینی موسلمانان» و موری گروی ئهرمه نیانی پیوه یه و له ولاتریش چه ندین په ږو و درووشم، که موری گروی سریانی و گهل و نه ته وه کانی تری یونان و ولاتانی به لقانی پیوه یه.

له پینش چاوی لووسی دیمه نی دوو خیزان به رجه سته ده بیته، که خه ریکن شادی ده گپن و هه موو له شوینک که له کیلگه یه ک ده چیت دانیشتون و بانگی یه ک ده که ن، لووسی گویی له ناوی (ئرشاج مه ندیکانیان و سالار و ئارام و فره اد مه ندیکانی و بابازیان و خه جی و هیقیین و مه ریهم و کاروان) ده بیته.

کیژیکي جوان که ده ستیک جلی ئهرمه نی هه لگرتووه به ره و ږووی لووسی دیت:

«- ئه مرؤ به بؤنه ی ئه و مافانه ی که سولتانی مه زن به هاوولاتیانی ولاتی خوی و به بی جیاوازی نیوان عوسمانی و

ئەرمەنی و کورد و گەل و نەتە وەکانی تری بە خشیوە، ئیمە ئاھەنگ دەگیرین. وەرە لە گەل ئیمە دا ئاھەنگ بگێرە، بە لام پیشووەخت دەبیت ئەم جلۆبەرگە بیوشیت».

لووسی لێی دەپرسیت:

«- کچی جوان تۆ ناوت چییە»

«- ناوم پیرۆزە»

ئیدی لووسی دیمەنی بیمارستان و ئەو ژوورە، کە ھەرسێانی تێدا یە جێ دەھێلێت و سەرنجی بۆ دیمەنیکی دیکە و شونینکی دیکە و خەڵکانیکی تر رادەکێشێت، ئا لە و کاتە دا گلێنە ی چاوی خوار دەبیتەو و زمانی قورس دەبیت:

« چى دى کات بە سەر چووە، من ئیستا دەرپۆن چونکە ھاتوون لە گەل خویان بمبەن».

مالیک ھەستی کرد کە ئەو جەستە یە لە ئامیزی گرتووە و ڕووناکییە کە لە نێو دەستیدا خامۆش دەبیت و وەکوو خەرمائیک خۆ لە مێش کپ دەبیتەو.

دەستەکانی لووسی شل دەبیت و بۆ کۆتا جار توند دەبیتەو، دواى ئەو وەکوو ئاوێکی پڕاو لە نێوان قۆڵەکانی مالیکەو بۆ خوارووە دەپڕێت.

دوا جار پۆح لە زیندانی جەستە دەردەچیت کە کۆتوبەندی کردووە و بۆ ئاسمانی ھەوتەم دەفڕێت.

کۆتایی

قاھیرە

ئابى ۲۰۱۶

